

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

Działdowo 2021

Opracowanie:

40 NET sp. z o.o.

www.40net.pl

Spis treści

Spis treści	3
I Wprowadzenie	4
II Metodologia opracowania strategii	5
III Diagnoza strategiczna Gminy-Miasto Działdowo	7
1.1 Charakterystyka Gminy-Miasto Działdowo	7
1.2 Dostępność komunikacyjna	9
1.3 Potencjał demograficzny	14
1.4 Potencjał gospodarczy	19
1.5 Rynek pracy	25
1.6 Aktywność obywatelska	28
1.7 Pomoc społeczna	31
1.8 Oświata	36
1.9 Kultura	38
1.10 Sport	41
1.11 Infrastruktura komunalna	44
1.12 Infrastruktura mieszkaniowa	49
1.13 Ochrona Zdrowia	53
1.14 Środowisko przyrodnicze	55
1.15 Bezpieczeństwo publiczne	57
1.16 Możliwości budżetowe Miasta-Gminy Działdowo	59
1.17 E-usługi w Gminie-Miasto Działdowo	63
1.18 Turystyka w Gminie-Miasto Działdowo	64
1.19 Wnioski	69
1.20 SWOT	71
IV Obszary strategicznej interwencji ujęcie regionalne	72
V Wizja rozwoju Gminy-Miasto Działdowo	73
VI Misja samorządu lokalnego	76
VII Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	77
VIII Cele operacyjne i kierunki działań	79
IX Gmina-Miasto Działdowo 2030 - schemat strategiczny	89
X Spójność planistyczna dokumentu Strategii	91
XI Część wdrożeniowa	99
Załącznik nr 1. Wyniki badania mieszkańców oraz przedsiębiorców	114
Załącznik nr 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy-Miasto Działdowo	132
Załącznik nr 3. Ewidencja klubów sportowych, UKS-ów i stowarzyszeń sportowych działających na terenie Działdowa	146

I Wprowadzenie

„Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030” jest podstawową deklaracją samorządu, w której sformułowana została wizja oraz zasadnicze kierunki rozwoju miasta. Wizja Działdowa zawarta w koncepcji strategicznej niniejszego opracowania jest efektem połączenia prac warsztatowych, eksperckich oraz wyników uzyskanych w ramach badań społecznych. Przyjęty program działania jest spójny z opracowaniami szczebla regionalnego oraz krajowego.

Podstawą prawną dla opracowania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo jest art. 10e ust. 1, 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 3 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ustawa precyzuje zasady opracowania dokumentu.

Działania, których celem było opracowanie strategii podjęto w roku 2021. W ramach działań wykonawczych zawarto umowę z firmą 40 NET sp. z o.o., której powierzono koordynację prac nad opracowaniem Strategii.

Istotą przedmiotowego opracowania jest wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań krótko- i długofalowych oraz opisanie sposobu ich realizacji. Strategia jest zatem kompleksowym dokumentem wspomagającym zarządzanie miastem. Głównym elementem przygotowań strategii były spotkania warsztatowe, w których udział wzięli radni, przedstawiciele Urzędu Miasta oraz instytucji samorządowych, przedstawiciele organizacji społecznych i sektora biznesu, przedsiębiorcy, mieszkańcy, a także moderatorzy ze strony 40 NET sp. z o.o. Zawarte w niniejszym programie zapisy wynikają zatem wprost z postulatów i ocen sformułowanych przez liderów społeczności lokalnej Gminy-Miasto Działdowo, a także stanowią wyraz aspiracji i dążeń samorządu jako wspólnoty mieszkańców.

Przedmiotowe opracowanie to nadrzędny dokument planistyczny Gminy-Miasto Działdowo, zastępujący poprzedni przyjęty Uchwałą Nr XVII/153/16 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2015-2025. Przedmiotowe opracowanie ma charakter kompleksowy odwołujący się do badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców, warsztatów eksperckich, kompleksowej diagnozy oraz konsultacji społecznych. Opracowanie stanowi częściowo aktualizację poprzedniej Strategii - jej swoiste kontinuum rozwojowe, niemniej ograniczone perspektywą roku 2030. Jednocześnie, co kluczowe, w zasadniczej części dokument odpowiada na zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne w skali mikro oraz makro - głównie wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej i możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027. Dodatkowo dokument umożliwia efektywne ubieganie się o pozyskiwanie dotacji i dofinansowań z krajowych i regionalnych Programów Operacyjnych.

II Metodologia opracowania strategii

Strategia rozwoju jest podstawowym narzędziem służącym efektywnemu zarządzaniu na poziomie lokalnym. Celem działania samorządu gminnego jest w pierwszej kolejności zaspakajanie potrzeb mieszkańców, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Samorząd lokalny posiada narzędzia służące realizacji tych celów (zarówno w wymiarze finansowym jak i instytucjonalnym), napotyka też różnorodne bariery i ograniczenia (wewnętrzne jak i zewnętrzne), które obniżają skuteczność podejmowanych działań. Planowanie strategiczne w wymiarze wieloletnim daje możliwość optymalnego wykorzystania zasobów do realizacji najbardziej potrzebnych z punktu widzenia rozwoju lokalnego zadań.

„Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030” została przygotowana z uwzględnieniem następujących pięciu założeń metodologicznych:

- charakter wieloletni - planowanie w odniesieniu do prognoz i trendów;
- „od ogółu do szczegółu” - od misji, poprzez problemy i pomysły na ich rozwiązanie, do konkretnych planów;
- uczestnictwo - zaangażowanie w pracę nad Strategią różnych środowisk, mieszkańców i zainteresowanych podmiotów;
- praca grupowa - organizacja warsztatów gwarantujących wypracowywanie optymalnych rozwiązań;
- przydatność - wypracowane rozwiązania stają się automatycznie projektami, dla których można poszukiwać źródeł finansowania.

Niniejszy dokument przygotowany został w oparciu o najlepsze schematy wieloletniego planowania i uwzględnia następujące podstawowe elementy zarządzania strategicznego:

- Wizja - ogólne, długofalowe wyobrażenie przyszłego stanu, pozycji miasta;
- Identyfikacja barier i szans rozwojowych (analiza SWOT) - opracowana została dzięki wykorzystaniu danych statystycznych oraz informacji zawartych w dokumentach opracowanych w latach poprzednich oraz udostępnionych zarówno przez Urząd Miasta, jak i przez organizacje społeczne i gospodarcze działające na terenie gminy. Innym ważnym źródłem danych wykorzystywanych na potrzeby diagnozy i analizy SWOT były wyniki badań ankietowych, które zostały przeprowadzone ściśle na potrzeby procesu planowania strategicznego. Mieszkańcy uczestniczący w badaniach mogli bezpośrednio ocenić poziom rozwoju Działdowa, wskazując najważniejsze problemy rozwojowe. W analizie SWOT znajdują się zatem szczegółowe i możliwie najbardziej aktualne zapisy, które wskazują na przewagi oraz deficyty gminy;
- Określenie celów strategicznych dla Gminy-Miasto Działdowo. Cele strategiczne wskazują konkretne kierunki działań - ich osiągnięcie stanowi zawsze wyraz realizacji misji gminy. Cele strategiczne wyznaczają także precyzyjne obszary dla formułowania planów operacyjnych.
- Plany operacyjne - stanowią szczegółowe plany działań, które umożliwią skuteczne osiągnięcie celów strategicznych. W niniejszej Strategii plany operacyjne stanowią odpowiedź na konkretne problemy artykułowane przez społeczność lokalną, jak również umożliwiają

---

wykorzystanie istniejących potencjałów. Plany operacyjne zawierają katalog zadań, których wdrożenie jest pożądane w okresie obowiązywania Strategii.

Schemat strategii wyraźnie wskazuje nadrzędny charakter wizji Gminy-Miasta Działdowa w stosunku do pozostałych elementów Strategii. Wszystkie zaprezentowane w niniejszej Strategii zadania szczegółowe są podporządkowane osiągnięciu celów strategicznych, których systematyczna realizacja pozwoli na wypełnienie zdefiniowanej wizji. Cele te wyznaczają obszary dla formułowania planów operacyjnych i wskazywania konkretnych działań. Na etapie określania celów strategicznych wyodrębnia się tzw. domeny planowania strategicznego, które mają na celu wyznaczenie swoistej linii demarkacyjnej pomiędzy poszczególnymi kierunkami rozwoju.

Jednym z kluczowych etapów opracowania Strategii było przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców. Badanie przeprowadzono na przełomie grudnia 2021 roku. Badaniami objęci zostali wszyscy mieszkańcy Działdowa. Badania przeprowadzono przy pomocy kwestionariusza ankiety (Załącznik nr 1).

Do respondentów docierano poprzez opublikowanie ankiety na stronie internetowej. Ankiety następnie opracowano statystycznie.

Wypracowanie ogólnych założeń dla programu, a także dyskusja nad konkretnymi propozycjami w zakresie zadań, które zostały następnie uwzględnione w planach operacyjnych odbyły się na warsztatach strategicznych.

Zastosowanie zaprezentowanych powyżej metod planowania strategicznego pozwoliło z jednej strony na uzyskanie wysokiego poziomu szczegółowości opracowania, przy utrzymaniu dbałości o zachowanie głównych kierunków rozwojowych, w tym w szczególności kreowaniu spójności całego obszaru miasta.

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 to przede wszystkim wieloletnie planowanie rozwoju obszaru, które zawiera program rozwoju społecznego oraz gospodarczego, obejmujący cele oraz plany strategiczne dla Działdowa, które realizowane będą w jego granicach administracyjnych. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za ich realizację będzie Burmistrz Miasta Działdowa.

Za okres realizacji Strategii przyjęto okres do 2030 roku. Wybór takiego przedziału czasowego pozwala na realne wdrożenie precyzyjnie zaplanowanych i określonych celów strategicznych. Strategia wraz ze skutecznym systemem monitoringu służyć będzie rozwojowi Działdowa w oparciu o potencjał zewnętrzny, zidentyfikowane potrzeby mieszkańców oraz dostępne środki wewnętrzne, głównie z Unii Europejskiej.

III Diagnoza strategiczna Gminy-Miasto Działdowo

1.1 Charakterystyka Gminy-Miasto Działdowo

Gmina-Miasto Działdowo położona jest:

- w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego,
- w powiecie działdowskim,
- w obszarze zalewowym rzeki Nidy - Działdówki - Wkry,
- na pograniczu Garbu Lubawskiego oraz wzniesień Mławskich¹.

Na terenie Działdowa swoją siedzibę mają najważniejsze urzędy i instytucje powiatu działdowskiego. Są to: Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta Działdowo, Urząd Gminy Działdowo, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Skarbowy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, ZUS, KRUS, biuro powiatowe ARIMR. Ponadto jednostki organizacyjne Gminy-Miasto Działdowo: szkoły podstawowe, przedszkola, instytucje kultury, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji ale również szkoły ponadpodstawowe, Centrum Kształcenia Ustawicznego, PCK, Caritas oraz instytucje wsparcia biznesu: Działdowska Agencja Rozwoju S.A. i Warmińsko-Mazurski Fundusz Poręczeń Kredytowych. Na terenie miasta działa również Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.

Infrastruktura techniczna miasta składa się z sieci energetycznej, sieci wodno-kanalizacyjnej, sieci gazowej, stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków, Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK), kompostowni a także łączności oraz komunikacji.

Gmina-Miasto Działdowo posiada korzystne połączenia komunikacyjne ze względu na ulokowanie przy krajowej magistrali kolejowej Warszawa-Gdańsk z połączeniami do Olsztyna oraz na skrzyżowaniu dróg wojewódzkich nr 544 Mława-Lidzbark, nr 545 do Nidzicy i nr 542 do Ostródy. W odległości

20 km od Gminy-Miasto Działdowo przebiega droga międzynarodowa E-77 (droga krajowa nr 7 z Warszawy do Gdańska). Gmina-Miasto Działdowo otoczona jest przez gminę wiejską Działdowo. Według danych GUS w 2020 roku powierzchnia Gminy-Miasto Działdowo wynosiła 11,47 km² (1 147 ha), czyli o 36 km² mniej niż średnia wartość dla gmin w Polsce². Zasoby wodne gminy stanowią: rzeka Działdówka, Kanał Młyński (zasilany przez Szkotówkę i Pierławkę) z ciekami dopływającymi, stawy, mokradła i tereny podmokłe. Gmina-Miasto Działdowo jest największym miastem powiatu działdowskiego oraz ośrodkiem o subregionalnym zasięgu oddziaływania.

W Działdowie znajdują się dwa parki miejskie. Park Honorowych Dawców Krwi mieści się przy ul. Wolności. Na jego terenie znajdują się ścieżki piesze, mała architektura, park linowy, trampoliny

---

1 <http://bip.dzialdowo.eu> odczyt z 13.09.2021 r.

2 Dane GUS zawarte w opracowaniu *Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2019r.*

zewnątrz oraz scena. W roku 2020 park został zrewitalizowany ze środków EFRR Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w ramach konkursu przewidzianego dla miast należących do sieci Cittaslow. Kolejnym parkiem jest Park Jana Pawła II przy ul. Męczenników, który przeszedł II rewitalizację - I etap w roku 2011 roku, II etap w 2018 roku. Park składa się z części wypoczynkowej i sportowo-rekreacyjnej. Od końca 2021 roku park przechodzi kolejną metamorfozę inwestycyjną w ramach realizowanego projektu pn. „Centrum aktywności rodzinnej w Parku im. Jana Pawła II w Działdowie”, współfinansowanego ze środków EFRR Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w ramach konkursu przewidzianego dla miast należących do sieci Cittaslow.

Jednymi z najatrakcyjniejszych zabytków gminy są zamek krzyżacki, włączony w „Szlak Zamków Gotyckich”, w którym funkcjonuje Muzeum Pogranicza, a także starówka i ratusz, wewnątrz którego w 2013 roku powstała interaktywna wystawa Państwa Krzyżackiego. W Działdowie znajduje się również budynek byłego obozu (koszar). Posiada on wyjątkową wartość historyczną zarówno w skali regionu, jak również wartość ponadregionalną. Miejsce stanowi świadectwo martyrologii narodu polskiego. W latach 1939-1945 w budynku funkcjonował niemiecki obóz, który pomimo zmian nazw i przeznaczenia (przejściowy, jeniecki, pracy wychowawczej) nie zmienił swojego prawdziwego charakteru - obóz w Działdowie, stanowiący ważne ogniwo w niemieckim systemie terroru na ziemiach północnej Polski, utworzony został w celu eksterminacji ludności. Wg szacunków, śmierć w działdowskim obozie poniosło od kilku do kilkunastu tysięcy osób. Obiekt od wielu lat jest nieużytkowany i znajduje się w bardzo złym stanie technicznym. 18 stycznia 2021 roku w Działdowie, odbyły się pierwsze obchody Dnia Pamięci Ofiar Obu Totalitaryzmów na Warmii i Mazurach. Właśnie tego dnia w 1945 roku obóz z rąk wycofujących się hitlerowców przeszedł w ręce sowietów i NKWD. Remont obiektu i nadanie mu nowych funkcji jest jednym z priorytetów inwestycyjnych samorządu. W 2021 roku rozpoczęły się pierwsze prace budowlane polegające na zabezpieczeniu obiektu przed postępującą degradacją. Kolejne etapy prac będą zmierzać do rewaloryzacji budynku w celu nadania mu nowej funkcji społecznej.

Według Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego problemem z punktu widzenia jakości życia mieszkańców są pofragmentowane (bez ciągłości przestrzennej) tereny zieleni, rekreacji i sportu, które nie tworzą spójnego systemu przestrzeni publicznej. Wpływa to również na warunki klimatyczne miasta, szczególnie w zakresie przewietrzania oraz małej retencji. W roku 2021 rozpoczęła się inwestycja polegająca na zagospodarowaniu terenu pomiędzy ulicą Mławską a Kanałem Młyńskim, gdzie utworzony zostanie zbiornik retencyjny ze sztuczną plażą. Inwestycja pod nazwą „Ochrona różnorodności biologicznej poprzez zagospodarowanie terenu pomiędzy Kanałem Młyńskim a ulicą Mławską w Działdowie” jest realizowana ze środków EFRR Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

Gmina - Miasto Działdowo jest członkiem następujących stowarzyszeń i związków międzygminnych:

1. Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich z siedzibą w Olsztynie (wpisany do Rejestru Związków Międzygminnych 9 maja 1992r. pod Nr 66; Statut ogłoszono w Dz. Urz. Województwa Olsztyńskiego Nr 11 z dnia 1 czerwca 1992r.) na mocy uchwały Nr III/17/92 Rady Miejskiej Działdowo z dnia 4 kwietnia 1992r. w sprawie przystąpienia Miasta Działdowo do Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich.

2. Ekologicznego Związku Gmin DZIAŁDOWSZCZYŻNA z siedzibą w Dziadkowie (wpisany do Rejestru Związków Międzygminnych pod pozycją 176 z datą 24 lutego 1998r.; Statut Związku wszedł w życie z dniem 12 marca 1998r., tj. z dniem jego ogłoszenia w Dz. Urz. Województwa Ciechanowskiego Nr 6, poz.23 z dnia 12 marca 1998r.) na mocy uchwał Rady Miejskiej w Dziadkowie: Nr XXVIII/31/97 z dnia 9 czerwca 1997r. w sprawie utworzenia Ekologicznego Związku Gmin „DZIAŁDOWSZCZYŻNA”, Nr XXXI/74/97 z dnia 21 listopada 1997r. w sprawie przyjęcia Statutu Ekologicznego Związku Gmin DZIAŁDOWSZCZYŻNA”.
3. Stowarzyszenia gmin „Polskie zamki gotyckie” z siedzibą w Olsztynie na mocy uchwały nr XI/80/15 Rady Miasta Dziadkowo z dnia 25 czerwca 2015r.
4. Międzynarodowego Stowarzyszenia „Cittaslow - Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia” na mocy uchwały nr VII/51/15 Rady Miasta Dziadkowo z dnia 26 marca 2015r.
5. Stowarzyszenia „Polskie Miasta Cittaslow” na mocy uchwały nr XIV/119/15 Rady Miasta Dziadkowo dnia 30 listopada 2015r.

Idea Cittaslow związana jest z poprawą warunków życia w małych miastach poprzez realizację działań na rzecz społeczeństwa i środowiska oraz utrzymanie wyjątkowego charakteru miast m.in. poprzez dbałość o ich dziedzictwo i tożsamość kulturową. Zgodnie z ideą ruchu:

„Miasta zrzeszone w sieci dążą do zrównoważonego rozwoju, czyli świadomej polityki miejskiej zapewniającej odpowiednie relacje między wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko i poprawą jakości życia mieszkańców (...)”

a sam zrównoważony rozwój miast ma być oparty o:

„(...) wykorzystywanie nowoczesnych technologii i nowatorskich sposobów organizacji miasta, tak aby spokojne tempo życia nie stało w sprzeczności z ciągłym i przemyślanym rozwojem”.

Ponadto Uchwałą Nr XXXII/315/21 z dnia 9 września 2021r. Rada Miasta Dziadkowo wyraziła zgodę na założenie i przystąpienie do stowarzyszenia pn. „Stowarzyszenie Samorządowe Południowe Mazury”.

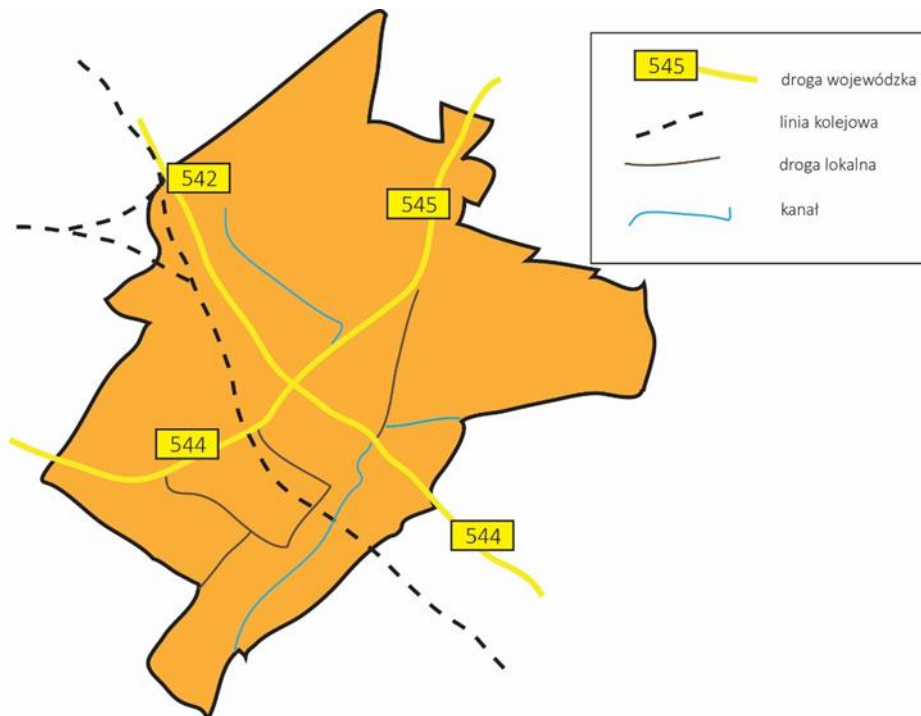
W Dziadkowie utworzonych jest 13 jednostek pomocniczych - osiedli. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa Statut Gminy-Miasto Dziadkowo (uchwała Nr VI/60/03 Rady Miejskiej w Dziadkowie z dnia 27 marca 2003r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy-Miasto Dziadkowo).

1.2 Dostępność komunikacyjna

W kontekście wzmocnienia potencjału gospodarczego oraz stymulowania atrakcyjności inwestycyjnej kluczową rolę odgrywa infrastruktura drogowa. Na układ drogowy Dziadkowa składa się sieć dróg gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich.

W mieście krzyżują się trzy drogi wojewódzkie nr: 542 Rychnowo - Dziadkowo, 544 Brodnica - Lidzbark - Dziadkowo - Mława - Przasnysz - Krasnosielc - Ostrołęka i 545 Dziadkowo - Nidzica - Jedwabno. Drogi powiatowe: 1363 N - ul. Książdowska 1587 N - ul. Leśna.

Mapa 1. Infrastruktura komunikacyjna w obrębie Gminy-Miasto Działdowo

Źródło: opracowanie własne

Najbliższe porty lotnicze oferujące połączenia krajowe i międzynarodowe znajdują się w Modlinie, Warszawie i Gdańsku. Najbliższe porty morskie do transportu materiałów sypkich, stałych lub towarów gabarytowych w kontenerach znajdują się w Gdańsku i w Gdyni, skąd firmy z Działdowa mogą wysyłać towary do najważniejszych portów w Europie i na świecie. Działdowo posiada bardzo dobrą infrastrukturę drogową, ponad 90% dróg zostało zmodernizowanych, co umożliwia szybki i płynny przejazd przez miasto.

Przez Działdowo przebiegają dwie zelektryfikowane linie kolejowe: Warszawa - Gdynia (E 65) oraz Działdowo - Olsztyn (216). W centrum miasta znajduje się stacja kolejowa. Miasto posiada bezpośrednie połączenia kolejowe do większych miast jak: Gdańsk, Gdynia, Iława, Katowice, Kielce, Kraków, Łódź, Olsztyn, Radom, Warszawa i Wrocław. Z terenu Działdowa odgałęzia się również nieużytkowana jedna linia niezelektryfikowana (208) prowadząca przez Lidzbark, Brodnicę, dalej do Jabłonowa Pomorskiego i Grudziądz.

Gmina-Miasto posiada 67 km dróg, z czego utwardzonych 58 km, co stanowi 87% ogólnej ilości dróg oraz nieutwardzonych 9 km, co stanowi 13% ogólnej ilości dróg. Każdego roku władze miasta realizują inwestycje dotyczące budowy i modernizacji dróg gminnych w obrębie miasta. Dodatkowo partycypuje w modernizacji dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich udzielając pomocy finansowej samorządom. Szereg inwestycji drogowych realizowanych jest w wykorzystaniem środków zewnętrznych z programów dotyczących rozwoju infrastruktury drogowej. Potrzeby w tym

zakresie są znaczne ze względu na stan zużycia technicznego dróg, rozwój osiedli mieszkaniowych. Ponadto duża ilość pojazdów poruszających się po mieście powoduje utrudnienia komunikacyjne, dlatego też istnieje potrzeba budowy obwodnicy Działdowa.

Na obszarze gminy obowiązuje strefa płatnego parkowania. Strefa ta obejmuje ulice: Pocztową, Poprzeczną, Słowackiego, Wolności od ul. Katarzyny do mostu na Kanale Młyńskim, Kościuszki na odcinku od Alfreda Wellengera do Katarzyny, Zamkową od Pl. Mickiewicza do Katarzyny, Młyńska, Górna od Młyńskiej do Pl. Mickiewicza, Bielnikowa od Młyńskiej do Pl. Mickiewicza, Katarzyny, Średnia od Poprecznej do Pl. Biedrawy, Alfreda Wellengera, Jagiełły, Cicha, Łąkową od Waryńskiego do Katarzyny, Waryńskiego, Krótką oraz Pl. Mickiewicza, Pl. Biedrawy. Roczny przychód Gminy-Miasto Działdowo z tytułu funkcjonowania strefy płatnego parkowania w 2020r. wyniósł 248 336,49 złotych

Na terenie Działdowa od 2018 roku działa komunikacja miejska. Gmina-Miasto Działdowo na mocy porozumienia z Gminą Działdowo rozpoczęła świadczenie usługi publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez Gminę-Miasto Działdowo również na terenach gminy wiejskiej (Księży Dwór i Malinowo). W ramach komunikacji zostały uruchomione 4 linie autobusowe:

- linia nr 1 łączy dworzec oraz centrum z wschodnią częścią miasta,
- linia nr 2 łączy dworzec z pobliską miejscowością Malinowo,
- linie nr 3 i 4 łączą dworzec z miejscowością Księży Dwór, czyli zachodnią część miasta.

Mapa 2. Działdowska Komunikacja Miejska

Źródło: <http://www.dzialdowo.pl/wp-content/uploads/2020/07/Mapa-03-scaled.jpg>

Osobami uprawnionymi do korzystania z przejazdów bezpłatnych są:

1. Osoby posiadające kartę mieszkańca (Kartę Działdowianina),
2. Osoby posiadające kartę mieszkańca Gminy Działdowo,
3. Obywatele polscy, którzy ukończyli 70 rok życia,
4. Zasłużeni Honorowi Dawcy Krwi I; II Stopnia,
5. Ociemniali wraz ze wskazanym przez nich przewodnikiem,
6. Honorowi Obywatele Miasta Działdowo.
7. Dzieci do dnia ukończenia 7 roku życia.
8. Inwalidzi I grupy lub osoby:
  - a. Uznane za całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji,
  - b. Uznane za niepełnosprawne w stopniu znacznym,
  - c. Będące opiekunami towarzyszącymi osobom wymienionym pod lit. „a” lub „b”.

9. Inwalidzi wojenni i wojskowi - na podstawie Książeczki Inwalidy Wojennego (Wojskowego) oraz przewodnik inwalidy wojennego (wojskowego) I grupy.
10. Posłowie i senatorowie.
11. Umundurowani funkcjonariusze Policji i Straży Miejskiej.
12. Umundurowani funkcjonariusze Żandarmerii Wojskowej.

Osobami uprawnionymi do korzystania z przejazdów ulgowych (50%) są:

1. Dzieci powyżej 7 roku życia.
2. Uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych do ukończenia 21 roku życia.
3. Emeryci i renciści, obywatele polscy, do ukończenia 70 roku życia.
4. Kombatanci i inni uprawnieni odpowiednimi przepisami, członkowie Stowarzyszenia Poszkodowanych przez III Rzeszę.
5. Studenci szkół wyższych i wyższych szkół zawodowych.

W roku 2018 z bezpłatnego przejazdu skorzystało 24.727 osób (19.185 - przejazd bezpłatny, 5.542 - przejazd płatny). Natomiast w roku 2019 komunikacją miejską poruszało się 52.910 osób (37.929 - przejazd bezpłatny, 14.981 - przejazd płatny). Z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego związanego z pandemią COVID-19, funkcjonowanie komunikacji miejskiej zostało zawieszona w okresie od 23.03.2020 roku do dnia 20.07.2020 roku oraz od 01.01.2021 roku do 30.08.2021 roku. Komunikacja została ponownie uruchomiona od dnia 1.09.2021 roku

Gmina-Miasto Działdowo nie posiada własnego taboru do obsługi linii komunikacji miejskiej. Zadanie realizowane jest przez zewnętrznego przewoźnika.

Na układ komunikacyjny miasta Działdowa składa się również sieć ścieżek rowerowych. Wg danych GUS Działdowo dysponuje 9,5 km ścieżek rowerowych. Ilość ścieżek od 2015 roku prawie się podwoiła. W 2015 roku było ich zaledwie 5,6 km. Samorząd Gminy-Miasto Działdowo rozwija tę formę komunikacji zarówno na terenie miasta jak również współpracując w tym zakresie z pozostałymi zarządcami dróg: Gminą Działdowo, Powiatem Działdowskim oraz Województwem Warmińsko-Mazurskim.

W okresie od 19 do 26 stycznia 2022 roku przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców Działdowa dotyczące komunikacji rowerowej na terenie miasta. Najczęstszym sposobem poruszania się ankietowani wskazali samochód (40%). Rower uplasował się na pozycji drugiej z wynikiem (36%). Na pytanie „Czy korzysta Pan/Pani z komunikacji rowerowej?” - 80% ankietowanych zaznaczyło TAK. W zakresie celu korzystania z roweru, 46% wskazało rekreację, 19% dojazd do pracy, 13% dojazd do miejsc publicznych, w tym instytucji, 11% zakupy. Osoby, które wzięły udział w badaniu najczęściej korzystają z komunikacji rowerowej w sezonie wiosenno-letnim (76%). Jednak aż 22% jeździ rowerem cały rok. Kilka razy w tygodniu korzysta z roweru 35%, a 34% kilka razy w miesiącu. Co bardzo istotne, 93% osób jest zainteresowana korzystaniem z form komunikacji przyjaznych środowisku. Kolejną kwestią była ocena sieci ścieżek rowerowych na terenie miasta. 47% ocenia sieć średnio, 26% dobrze, 18% źle. Ankietowani zostali również poproszeni o wskazanie, które ulice ich zdaniem są najmniejbezpieczne dla rowerzystów. W odpowiedziach wskazano najczęściej ul. Lidzbarską, Wolności, Nidzicką, Marii Konopnickiej, Hallera, Leśną oraz drogi poza granicami miasta (np. w ciągu drogi 542). W badaniu poproszono o odpowiedź na pytanie: „Jakie Pana/Pani zdaniem są największe zalety korzystania z komunikacji rowerowej?”. Głosy rozłożyły się równomiernie na wskazane

warianty odpowiedzi: zwiększenie kondycji fizycznej, a tym samym pozytywny wpływ na zdrowie - 34%, pozytywny wpływ na środowisko - zmniejszenie emisji spalin i poziomu hałasu - 33% oraz atrakcyjna forma spędzenia wolnego czasu - 32%. Wśród ankietowanych 56% stanowiły kobiety, 44% mężczyźni, 67% to osoby w przedziale wiekowym 25-45 lat.

Tabela 1. Ścieżki rowerowe Miasto Działdowo

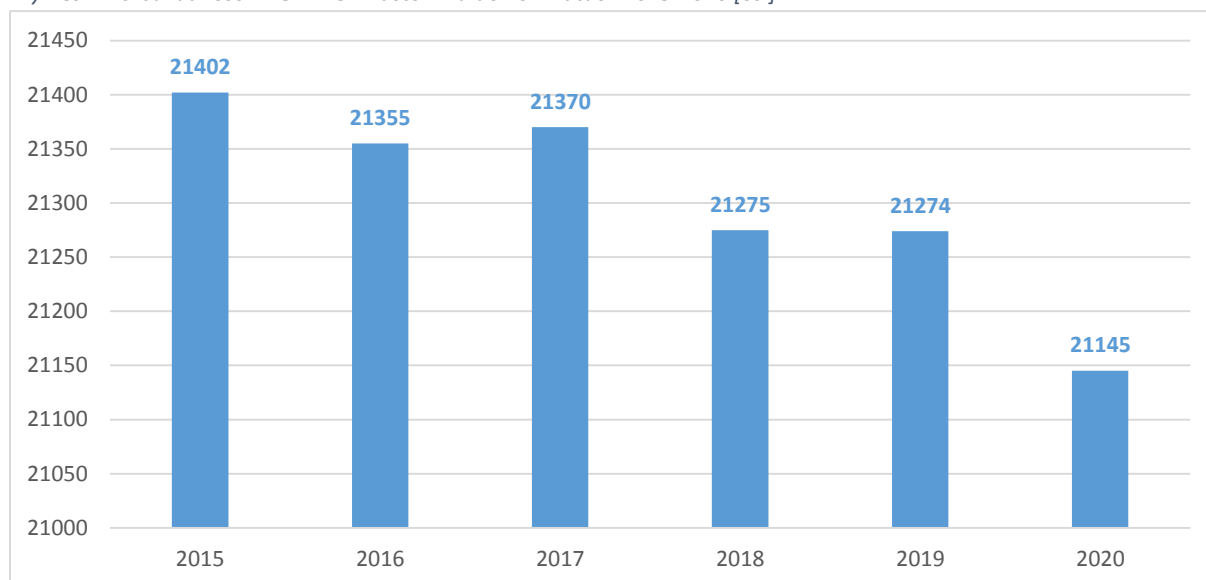
Podgrupa	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) ogółem	km	5,6	6,7	8,0	8,9	8,9	9,5
Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) na drogach gminnych	km	1,9	3,0	4,3	4,7	4,7	4,7
Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) na drogach powiatowych	km	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) na drogach wojewódzkich	km	2,2	2,2	2,2	2,7	2,7	3,3

Źródło GUS - Bank Danych Lokalnych

1.3 Potencjał demograficzny

Podstawowy zasób gminy stanowią jej mieszkańcy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2020 roku Gminę-Miasto Działdowo zamieszkiwało 21 145 osób. Nieco ponad 52% tej liczby stanowiły kobiety, a niewiele poniżej 48% - mężczyźni. W latach 2015-2020 liczba ludności w Gminie-Miasto Działdowo zmniejszyła się o około 1,2%.

Wykres 1 Liczba ludności w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2015-2020 [os.]

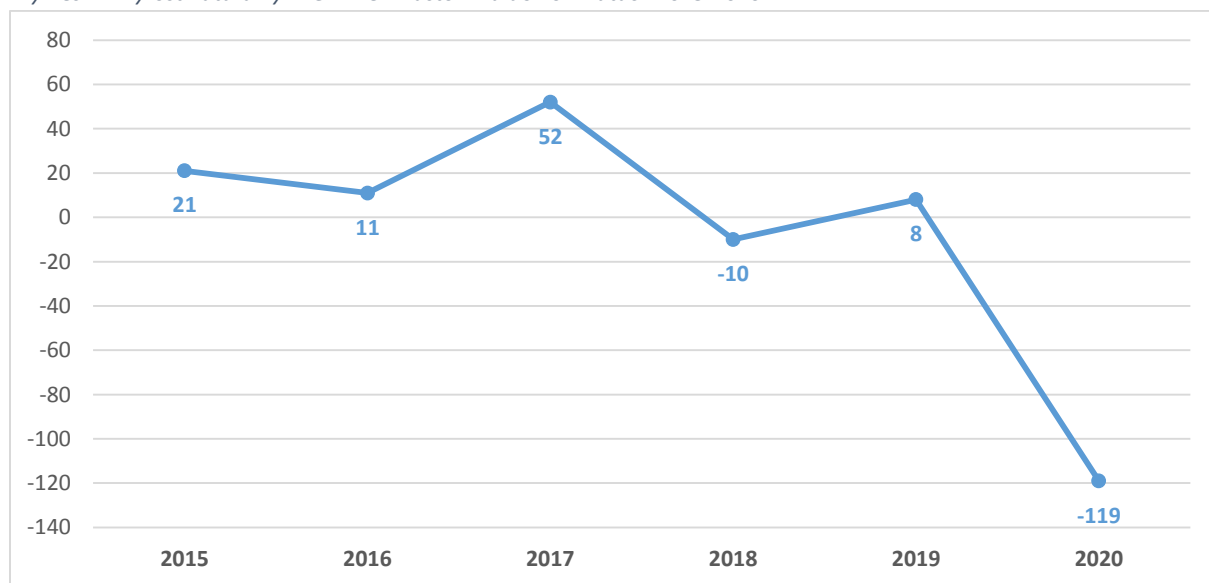
Źródło: dane GUS, 2021r.

Stan lokalnej demografii jest wypadkową przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Przyrost naturalny na przestrzeni lat 2015-2020 zauważalnie zmalał zmieniając się z dodatniego w ujemny. W roku 2015 współczynnik w tym zakresie wyniósł 21, a w 2020 roku 119 na minusie, co obrazuje w jak dużym stopniu zgony przeważały nad urodzeniami. Należy zauważyć, że w roku 2020 swój

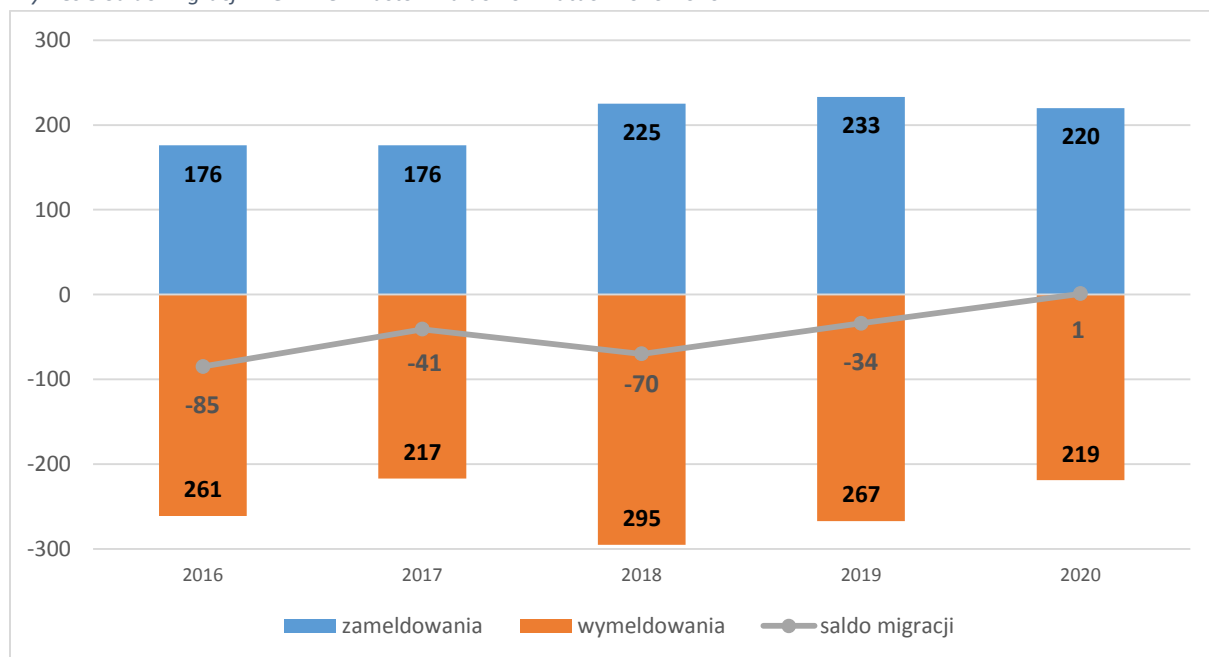
początek miała pandemia wirusa COVID-19, a ze względu na początkowy brak skutecznych metod przeciwdziałania wirusowi, wpłynął on na odnotowywaną w statystykach śmiertelność. Sytuacja przedstawia się jeszcze gorzej w powiecie działdowskim ogółem, gdzie podczas analizowanych pięciu lat przyrost naturalny zmienił swoją wartość z 13 na -290. Wskaźnik salda migracji dla Gminy-Miasto Działdowo w roku 2020 wynosił 1 - odnotowano wówczas 220 zameldowań i 219 wymeldowań, co jest znaczącą poprawą względem roku 2016, kiedy był on ujemny i wynosił -85. Wskaźnik salda migracji dla powiatu działdowskiego w latach 2016-2020 utrzymywał się na minusie - w roku 2020 osiągnął wartość -177.

Wykres 2 Przyrost naturalny w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2015-2020

Źródło: dane GUS, 2021r.

Wykres 3 Saldo migracji w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2016-2020

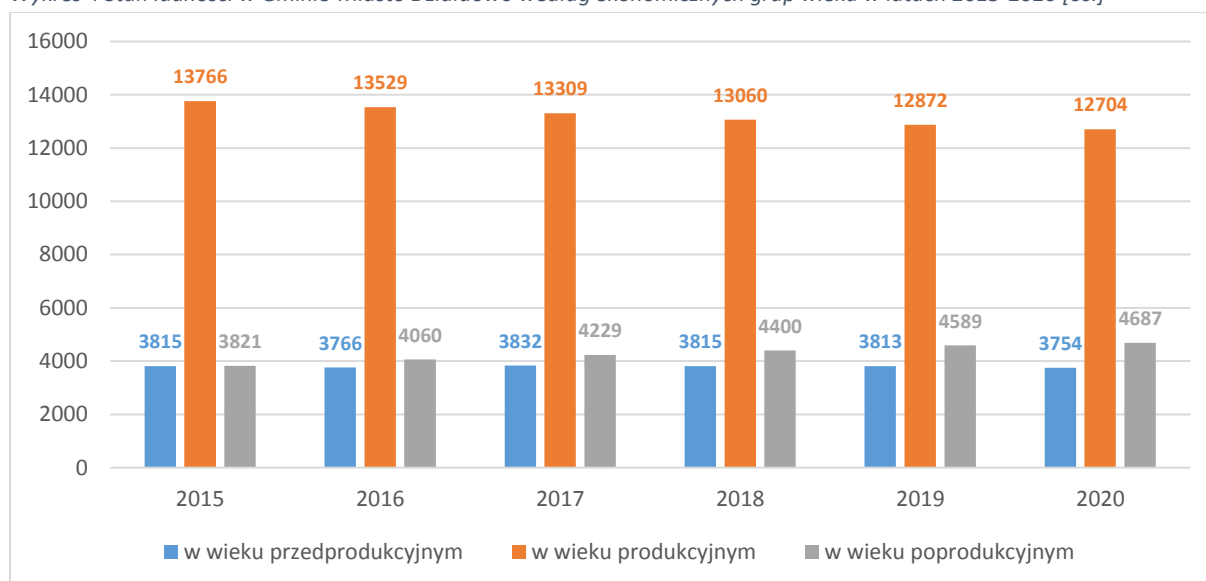

Źródło: dane GUS, 2021r.

W analizowanym okresie w Gminie-Miasto Działdowo obserwuje się spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, którym towarzyszy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym spadła o nieco ponad 1,6% i w roku 2020 wyniosła 3 754, w przypadku liczby osób w wieku produkcyjnym zmalała ona o ponad 7,7% i w ostatnim roku badanego okresu była równa 12 704 - w roku 2015 było to 13 766 osób. Osób w wieku poprodukcyjnym przybyło ok. 22% od roku 2015 do 2020, co dowodzi, że wzrost liczby osób w tej ekonomicznej grupie wieku był najbardziej dynamiczny - w 2020 roku było ich 4 687 (ok. 22% ludności Gminy-Miasta Działdowo). Pokrywa się to z niewielkim przyrostem naturalnym w Gminie-Miasto Działdowo.

Wykres 4 Stan ludności w Gminie-Miasto Działdowo według ekonomicznych grup wieku w latach 2015-2020 [os.]

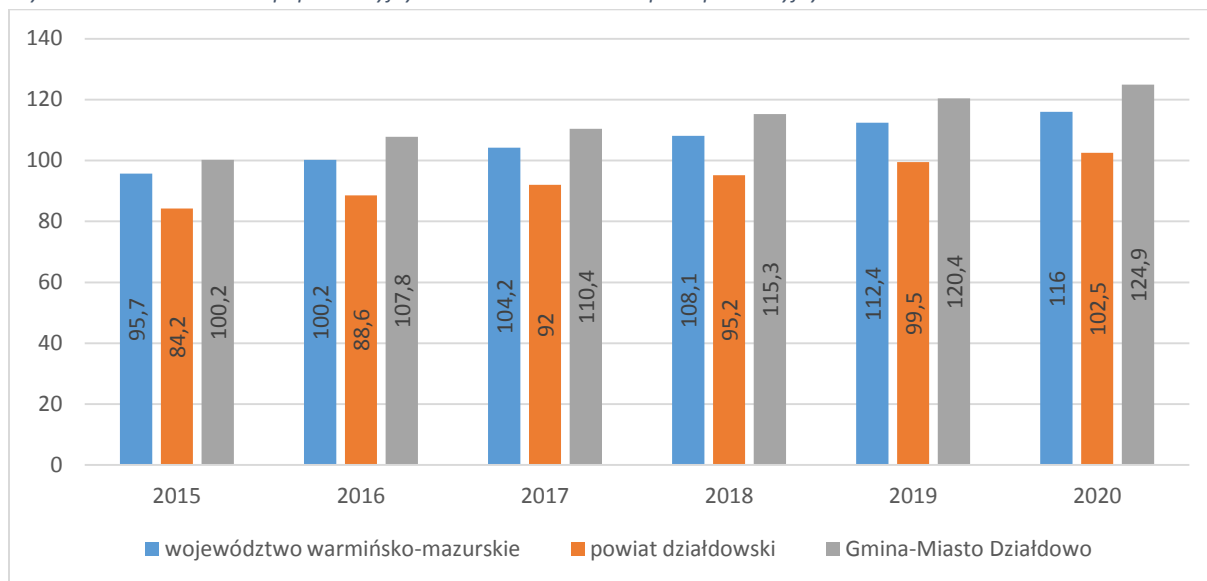
Źródło: dane GUS, 2021r.

Poniższy wykres obrazuje dynamikę zjawiska wzrostu liczby seniorów przypadających na osoby w wieku przedprodukcyjnym. Wskaźnik dla Gminy-Miasto Działdowo jest wyższy niż wskaźnik dla województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu działdowskiego we wszystkich analizowanych latach. W roku 2015 wyniósł on 100,2 (w powiecie działdowskim 84,2), a w 2020 roku - 124,9 (w powiecie działdowskim 102,5). Oznacza to, że w Gminie-Miasto Działdowo obserwuje się wyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym niż w powiecie i województwie.

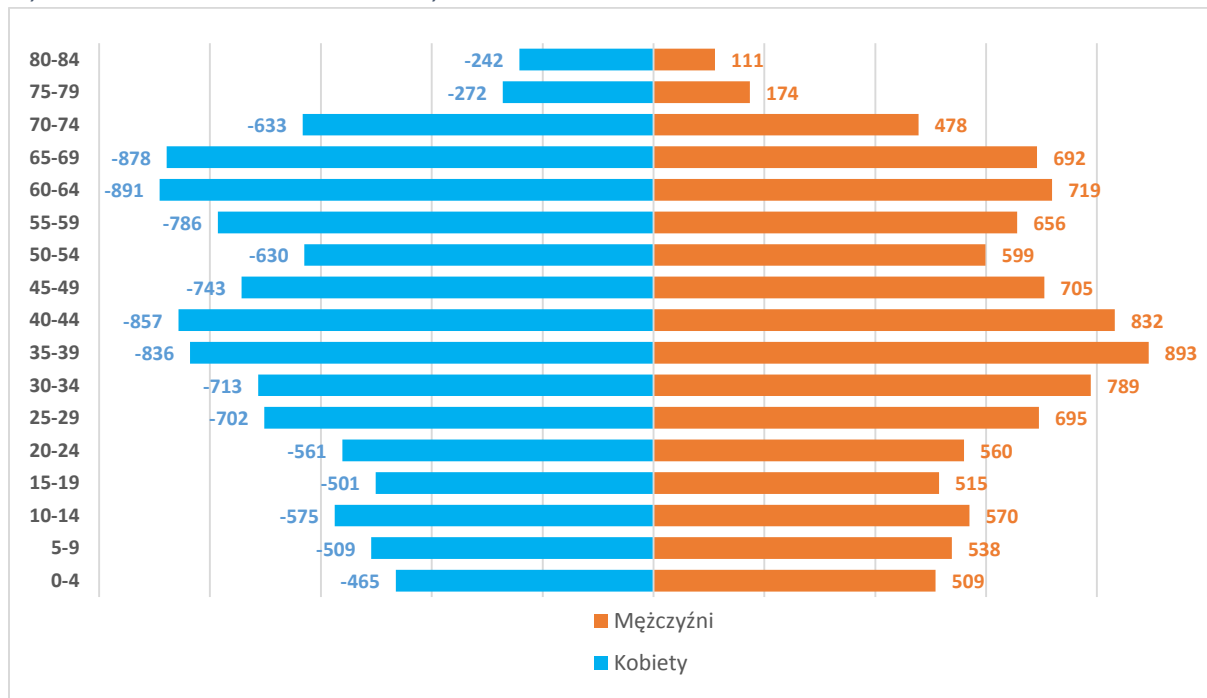
Wykres 5 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2015-2020

Źródło: dane GUS, 2021r.

Poniższy wykres odnosi się do liczby kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych w Gminie-Miasto Działdowo. Obrazuje on przewagę liczby kobiet w 13 z 18 przeanalizowanych grup wiekowych, najbardziej zauważalną w trzech z nich: od 75 do 79 lat, od 80 do 84 lat i powyżej 85 lat.

Wykres 6 Piramida wieku dla ludności Gminy-Miasto Działdowo w roku 2020

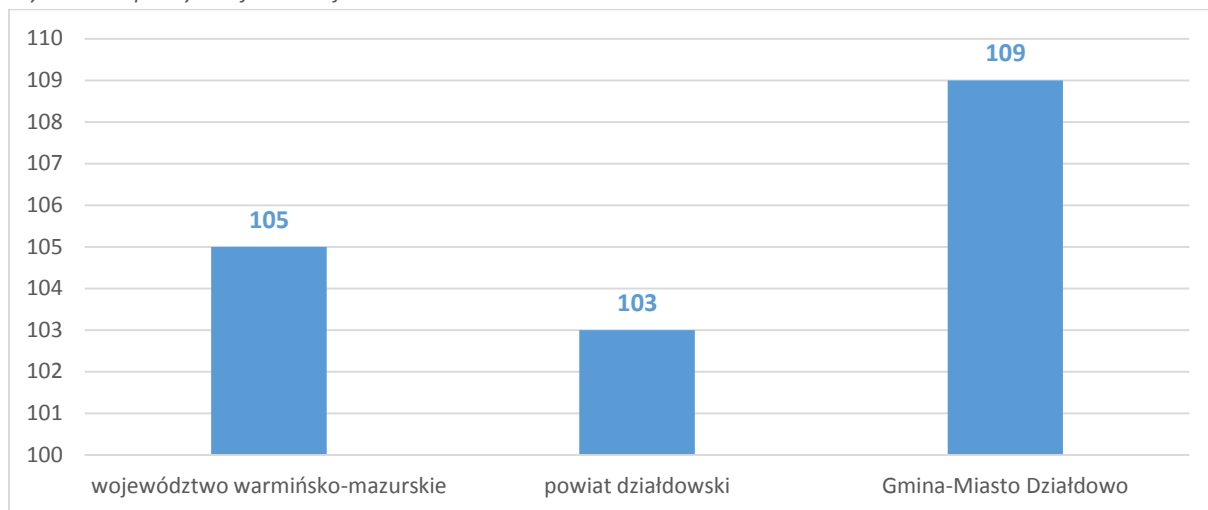

Źródło: dane GUS, 2021r.

Wynikiem znaczącej przewagi liczby kobiet w większości przedstawionych powyżej grup wiekowych jest wysoki wskaźnik feminizacji - wyższy niż w przypadku powiatu i województwa - w Gminie-Miasto Działdowo jest on równy 109, a w powiecie działdowskim 103.

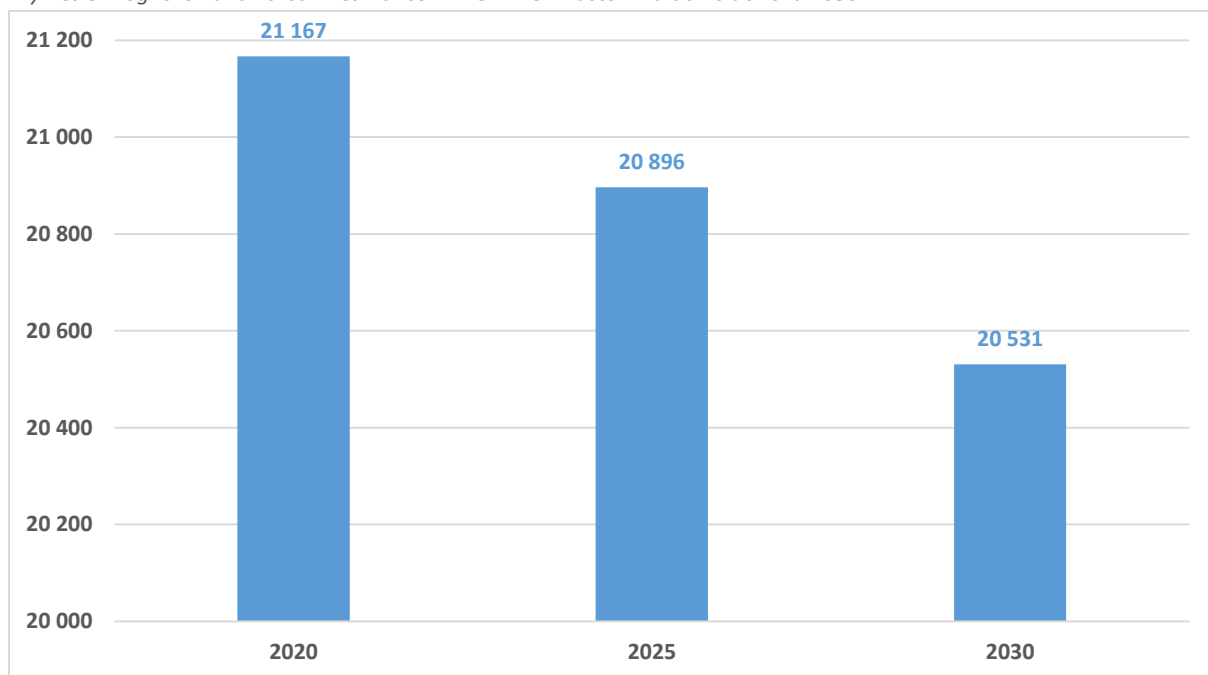
Wykres 7 Współczynnik feminizacji w 2020r.

Źródło: dane GUS, 2021r.

Ze względu na niekorzystną sytuację demograficzną Gminy-Miasto Działdowo, konieczne wydaje się przeanalizowanie opracowanych dla niej prognoz demograficznych. Zostały one opracowane przez biuro ds. pomocy i integracji społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030” Głównego Urzędu Statystycznego.

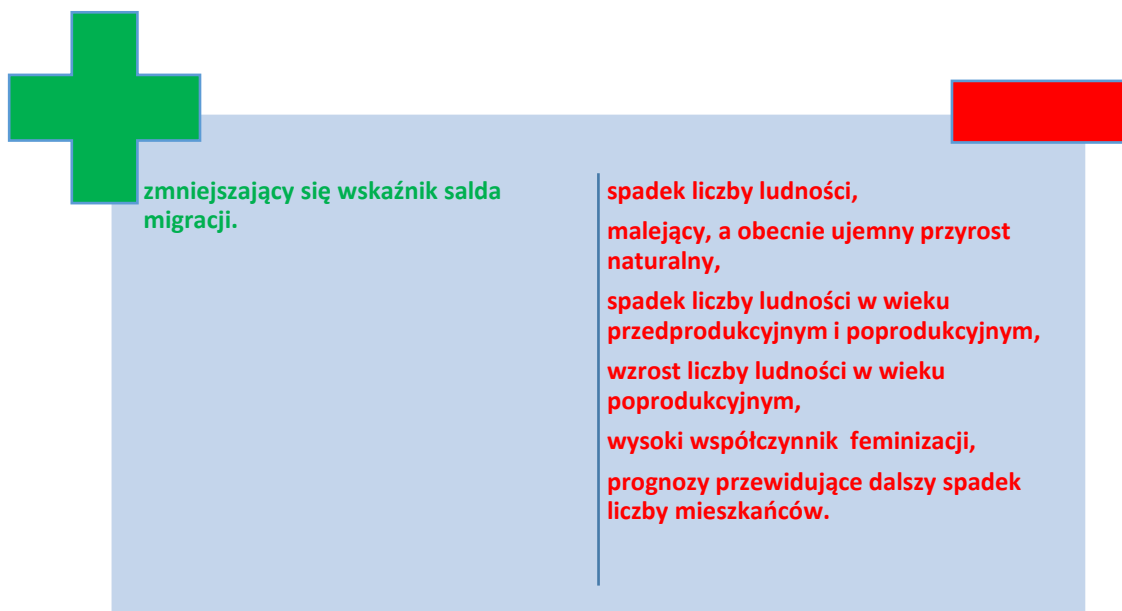
Wykres 8 Prognozowana liczba mieszkańców w Gminie-Miasto Działdowo do roku 2030

Źródło: Opracowanie Biura ds. pomocy i integracji społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030” Głównego Urzędu Statystycznego

Do roku 2030 liczba ludności Gminy-Miasto Działdowo ma zmaleć o niewiele ponad 3% względem roku 2020 i wynosić 20 531 osób - utrzymywana jest jednak tendencja spadkowa. W dłuższej perspektywie utrzymywanie się tego trendu może spowodować odpływ liczby mieszkańców. Należy zaznaczyć, że wpływ na liczbę mieszkańców ma również otoczenie miasta Działdowo, wokół którego

rozciągają się tereny Gminy Działdowo - gminy wiejskiej, na której powstają nowe osiedla domów jednorodzinnych i wielorodzinnych. Część mieszkańców Działdowa przenosi się na te tereny, co jednak nie idzie w parze z wymeldowaniami. Podyktowane jest to m.in. chęcią korzystania z placówek edukacyjnych w Działdowie.

1.4 Potencjał gospodarczy

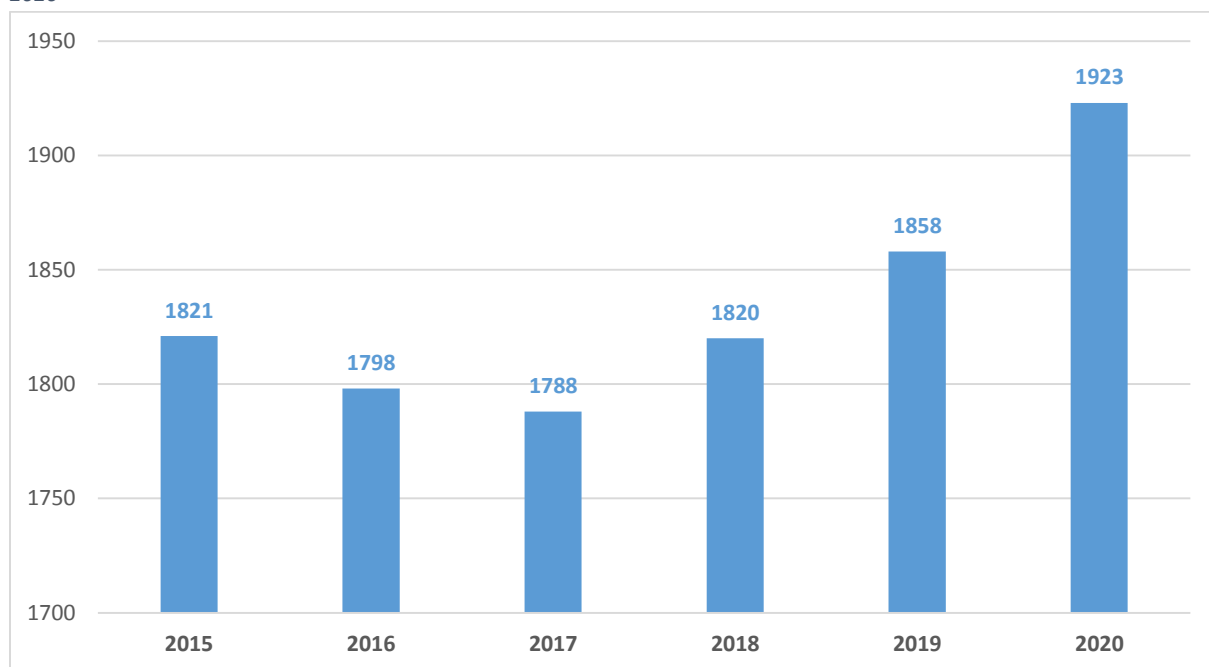
Podrozdział ten dotyczy analizy gospodarki Gminy-Miasto Działdowo oraz poziomu jej atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów. Gmina-Miasto Działdowo pełni rolę centrum gospodarczego powiatu. Najistotniejszymi gałęziami gospodarki miasta są handel, budownictwo i szeroko rozumiane usługi, a także produkcja i transport. Na terenie Gminy-Miasto Działdowo funkcjonują małe i średnie przedsiębiorstwa, także z kapitałem zagranicznym. Najbardziej rozwiniętą gałęzią jest szklarstwo użytkowe oraz dekoracyjne (w Działdowie od 1946r. funkcjonuje huta szkła). W tej branży dominują 2 przedsiębiorstwa. Jednym z nich jest niemieckie przedsiębiorstwo Heinz Glas - producent szkła należący do HEINZ-GLAS Group, znanego na świecie dostawcy opakowań ze szkła wykorzystywanego w perfumerii oraz kosmetyce. Do tej samej grupy należy firma Heinz Plastics Polska Sp. z o.o. - producent wysokiej jakości opakowań do kosmetyków oraz perfum i wód toaletowych. Drugą jest firma rodzima - Dekorglass - jedna z najbardziej innowacyjnych firm pod względem dekoracji szkła, która w 2019 roku rozpoczęła również jego produkcję. Ma ponad 20-letnie doświadczenie na rynku dekoracji opakowań szklanych. Produkty firmy tworzone są z pasją i dbałością o najwyższą jakość, a także z wykorzystaniem najnowszych technologii. Firma współpracuje z najlepszymi światowymi markami, a swoje produkty dostarcza do ponad 80 krajów. Firma dodatkowo współtworzy markę z Dekorplastic zajmującą się produkcją plastikowych opakowań. W Działdowie funkcjonują również: fabryka obuwia dziecięcego Vi-GGa-Mi, mleczarnia (w 2007 roku Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Działdowie połączyła się ze Spółdzielnią Mleczarską Mlekovita), drukarnia TINTA, a także zakład KONSMETAL-SEJF produkujący, m.in. szafy pancerne. Ponadto, koreański inwestor Tae Sung Electronic na terenach gminy wiejskiej graniczących z Gminą-Miasto Działdowo obecnie buduje

nowoczesną fabrykę i planuje jeszcze w tym roku rozpocząć produkcję m.in. obudowy do telewizorów LG. Dzięki przyjęciu przez miasto planu zagospodarowania przestrzennego, w którym określono lokalizację terenów przemysłowych z zabudową, terenów mieszkaniowo-gospodarczych z zabudową oraz usługowych z zabudową, zwiększono powierzchnię terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą o 25%.

W roku 2015 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wynosiła 1 821 i do roku 2020 zwiększyła się o około 5,6% kiedy była już równa 1 923. Wśród wszystkich przedsiębiorstw dominują te funkcjonujące w sektorze prywatnym - w roku 2020 stanowiły one 95,78% całości i było ich 1 838. Przedsiębiorstw sektora publicznego w tym samym roku było 81.

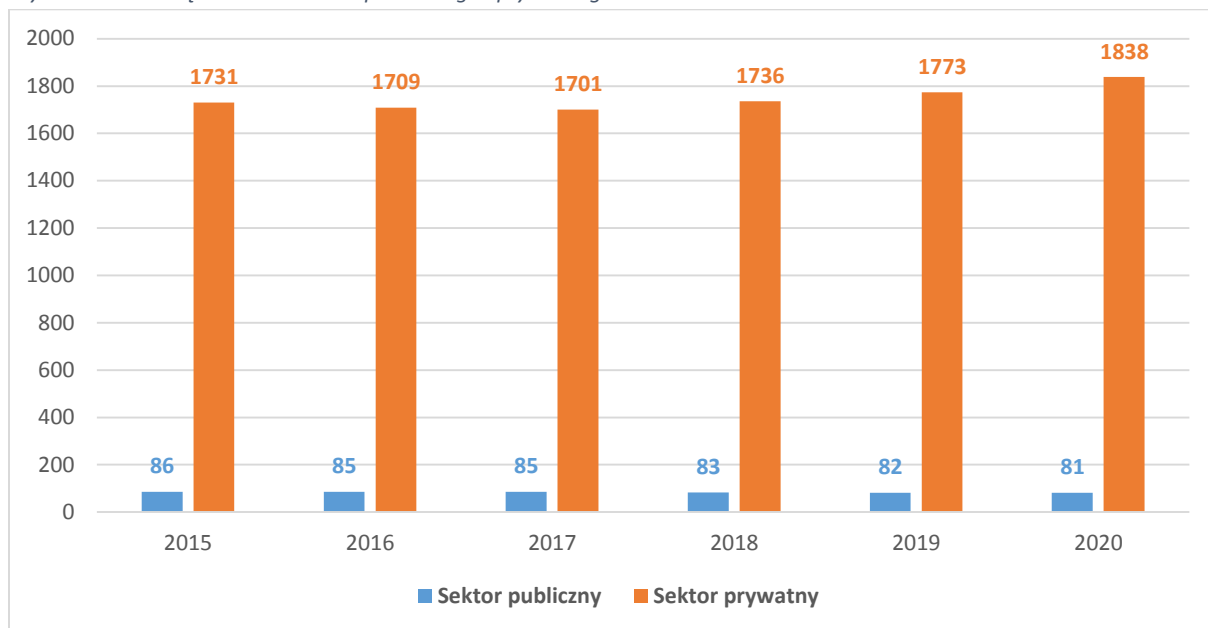
Wykres 9 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy-Miasto Działdowo w latach 2015-2020

Źródło: dane GUS, 2021r.

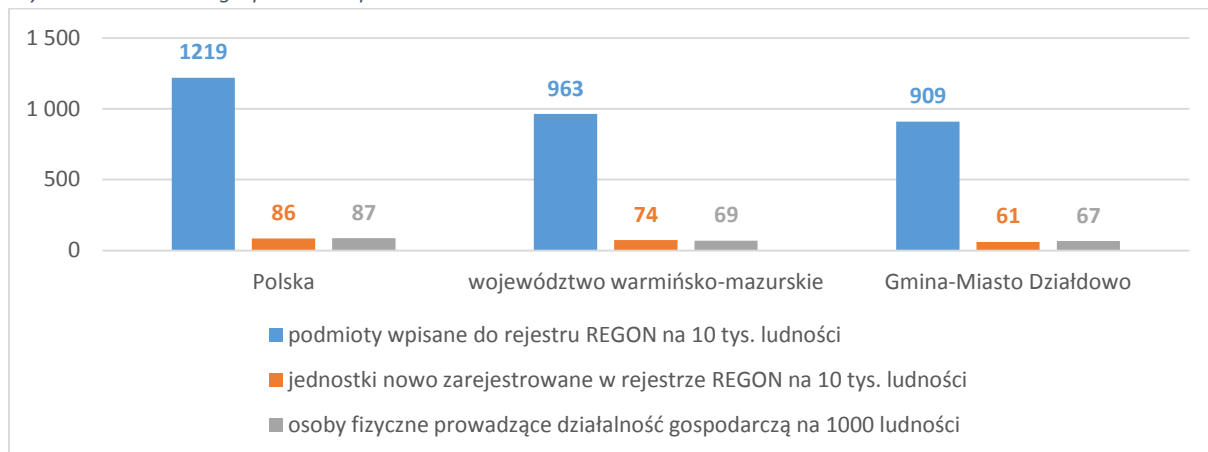
Wykres 10 Przedsiębiorstwa sektora publicznego i prywatnego w Gminie-Miasto Działdowo

Źródło: dane GUS, 2021r.

Analiza gospodarki Gminy-Miasto Działdowo wymaga porównania jej z sytuacją gospodarczą kraju oraz województwa. Wskaźniki podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności są niższe zarówno od wskaźników krajowych jak i wojewódzkich i wynoszą odpowiednio 909, 61 i 67. Dla porównania te same wskaźniki dla Polski z zachowaniem ich kolejności wynoszą 1 219, 86 i 87.

Wykres 11 Wskaźniki gospodarcze - porównanie za rok 2020

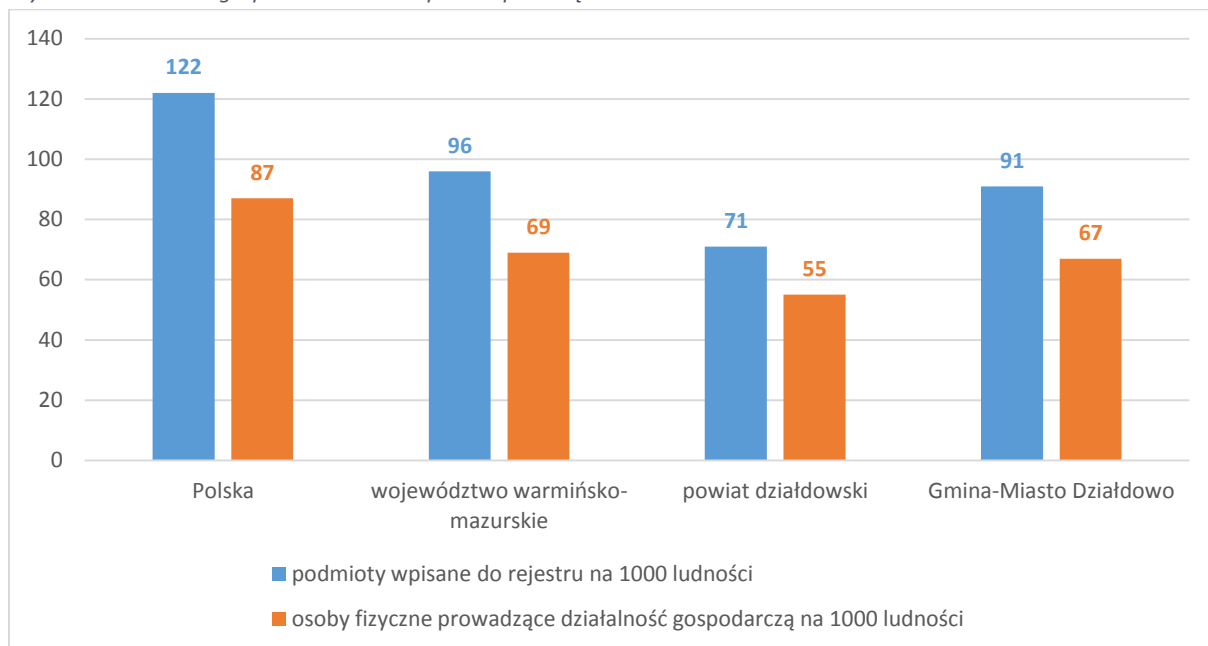

Źródło: dane GUS, 2021 r

Wskaźnik samozatrudnienia wynosi dla Działdowa 67 i jest wyższy niż dla powiatu działdowskiego (55), jednak niższy niż dla województwa warmińsko-mazurskiego (69) oraz kraju (87); wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności dla Gminy-Miasto Działdowo wynosi 91, dla Polski - 122. Poziom przedsiębiorczości w Gminie-Miasto Działdowo jest poniżej przeciętnej, a co za tym idzie jest on niezadowolający.

Wykres 12 Wskaźniki gospodarcze 2020r.– poziom przedsiębiorczości

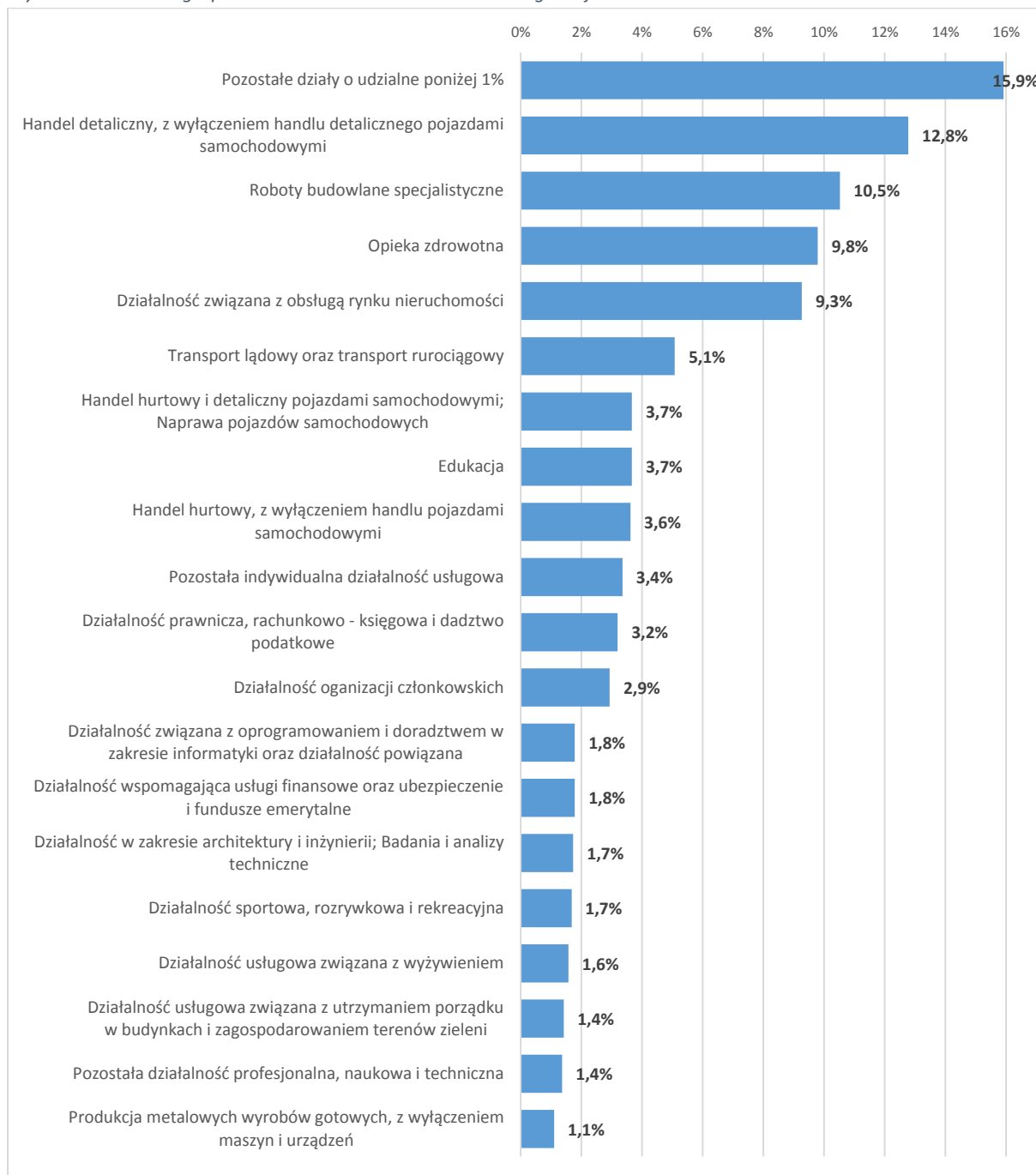

Źródło: dane GUS, 2021r.

Istotnym elementem analizy gospodarki Gminy-Miasto Działdowo jest liczba podmiotów podzielonych ze względu na przynależność do poszczególnych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Największy odsetek całości stanowią przedsiębiorstwa zajmujące się handlem detalicznym. Na drugim miejscu plasują się podmioty związane ze specjalistycznymi robotami budowlanymi. Duży udział mają także przedsiębiorstwa związane z opieką zdrowotną i obsługą rynku nieruchomości. Działalność wszystkich ze wspomnianych przedsiębiorstw wiąże się z zaspokajaniem podstawowych potrzeb mieszkańców.

Wykres 13 Struktura gospodarki w Gminie-Miasto Działdowo wg sekcji i działów PKD 2007 w 2020r.

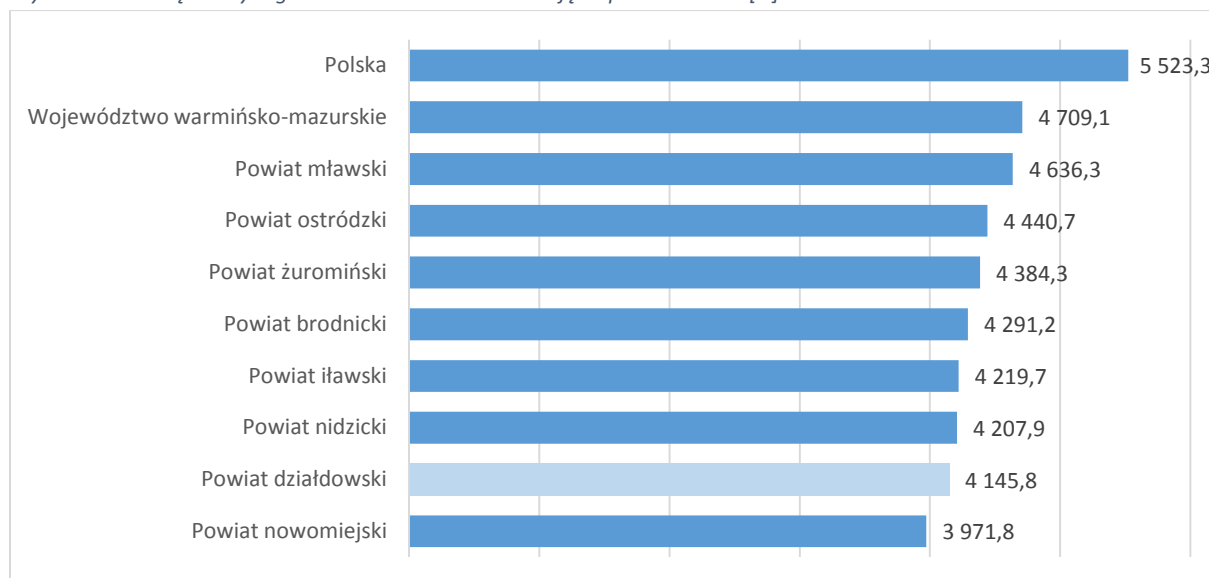
Źródło: dane GUS, 2021r.

Podczas próby zobrazowania sytuacji gospodarczej Gminy-Miasto Działdowo i jego rozwoju warto zwrócić uwagę na zarobki mieszkańców. Przeciętne wynagrodzenie w powiecie działdowskim porównane zostało z przeciętnym wynagrodzeniem powiatów z nim sąsiadujących. W powiecie działdowskim przeciętne wynagrodzenie wynosi 4 145,8 zł i jest jednym z najniższych w porównaniu z powiatami: mławskim, ostródzkim, żuromińskim, brodnickim, iławskim, nidzickim, nowowiejskim, a także z województwem warmińsko-mazurskim oraz krajem. Różnica między przeciętnymi wynagrodzeniami w powiecie działdowskim i mławskim wynosi 490,5 zł na niekorzyść powiatu działdowskiego. Wynagrodzenie w województwie warmińsko-mazurskim jest o ponad 563,3 zł

wyższe niż w diagnozowanym powiecie, a wynagrodzenie w kraju o ponad 1 377,5 zł. Jedynym powiatem o niższym przeciętnym wynagrodzeniu brutto niż działdowski jest powiat nowomiejski, gdzie wynosi ono 3 971,8 zł.

Wykres 14 Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2020r. - ujęcie porównawcze [zł]

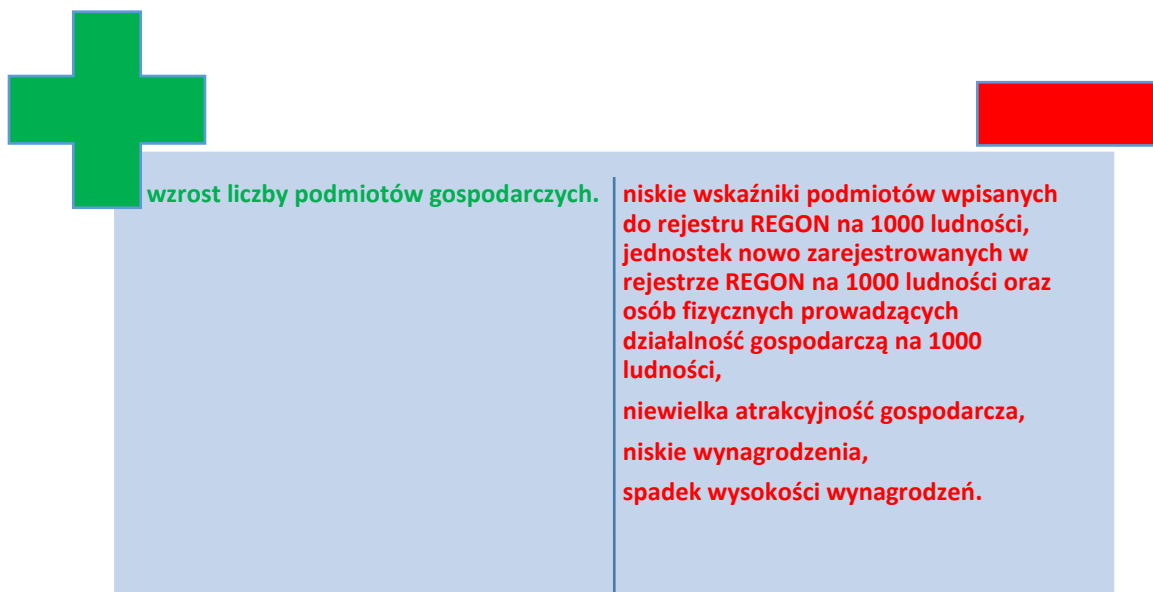

Źródło: dane GUS, 2021r.

Na terenie powiatu działdowskiego funkcjonują dwa ośrodki wspierające rozwój głównie MŚP i JST. Działdowska Agencja Rozwoju S.A. skupia się na rozwoju gospodarczym, kulturalnym i społecznym podmiotów, ze szczególnym uwzględnieniem miasta Działdowo, gminy Działdowo oraz powiatu działdowskiego. Współpracuje z instytucjami państwowymi, samorządami terytorialnymi i gospodarczymi w zakresie nadawania kierunku oraz realizacji celów polityki lokalnej, a także regionalnej. Wspiera rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, a także wspomaga planowanie i przebieg projektów składających się na strategię rozwoju gminy. Świadczy ona pomoc w zakresie doradztwa, pożyczek, poręczeń i gwarancji oraz szkolenia.

Drugą instytucją jest Warmińsko-Mazurski Funduszu „Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o.”. Celem jego działalności jest wspieranie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz instytucji pożytku publicznego mających siedzibę lub koncentrujących swoją działalność gospodarczą na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego poprzez udzielanie poręczeń ułatwiających im dostęp do kredytów, pożyczek, leasingu oferowanych przez instytucje finansowe oraz poręczeń wadialnych ułatwiających pozyskanie zamówień publicznych. Jest Funduszem z największym kapitałem w województwie, z udziałem województwa i Banku Gospodarstwa Krajowego.

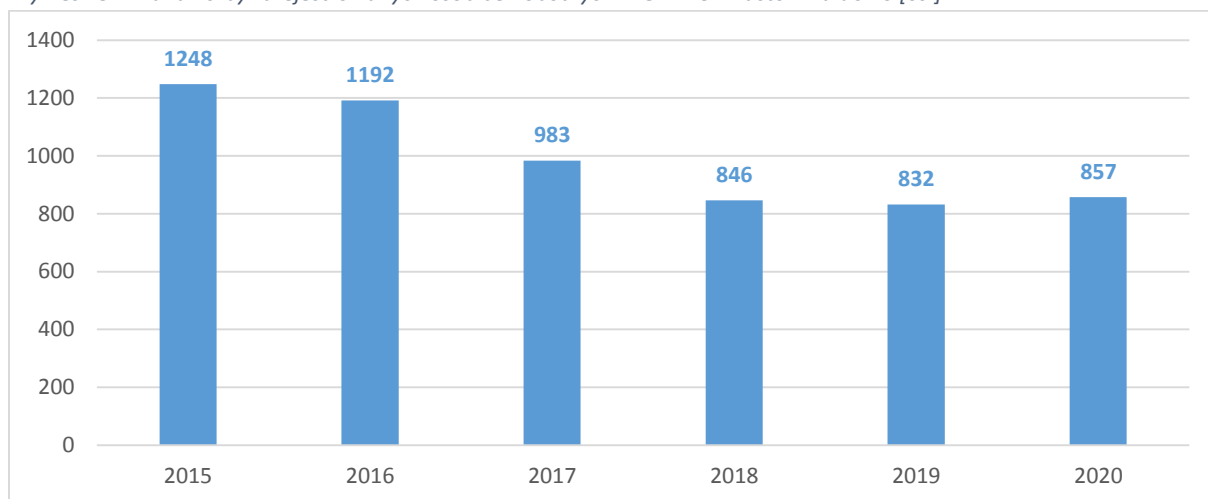

1.5 Rynek pracy

Analizowany okres w Gminie-Miasto Działdowo odznacza się zauważalnym spadkiem liczby osób bezrobotnych w latach 2015-2019 - w roku 2019 bezrobotnych było 832, o 33% mniej niż w 2015. W 2020 roku nastąpił niewielki wzrost bezrobocia - niezatrudnionych było 857 osób.

Wykres 15 Zmiana liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie-Miasto Działdowo [os.]

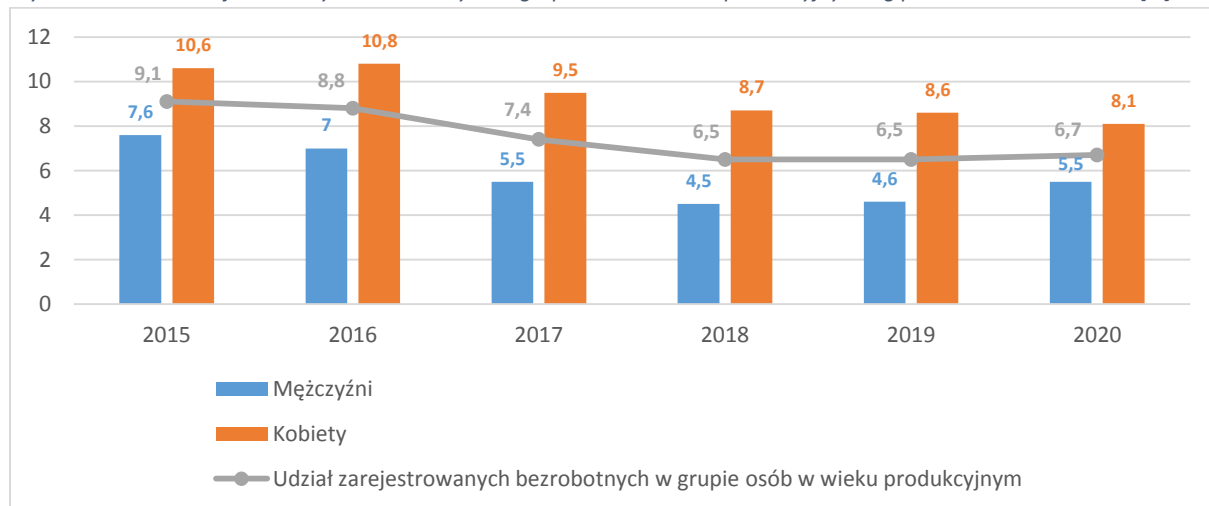

Źródło: dane GUS, 2021r.

Kolejny wykres przedstawia udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z uwzględnieniem płci. W grupie osób bezrobotnych przeważają kobiety - ich udział w grupie osób w wieku produkcyjnym w całym analizowanym okresie jest większy niż udział zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn. Największą różnicę obserwuje się w roku 2018 - udział

kobiet to 8,7%, a mężczyzn 4,5%. W roku 2020 różnica zmniejszyła się, udział kobiet wynosił 8,1%, a mężczyzn 5,5%, jednak nadal była ona zauważalna.

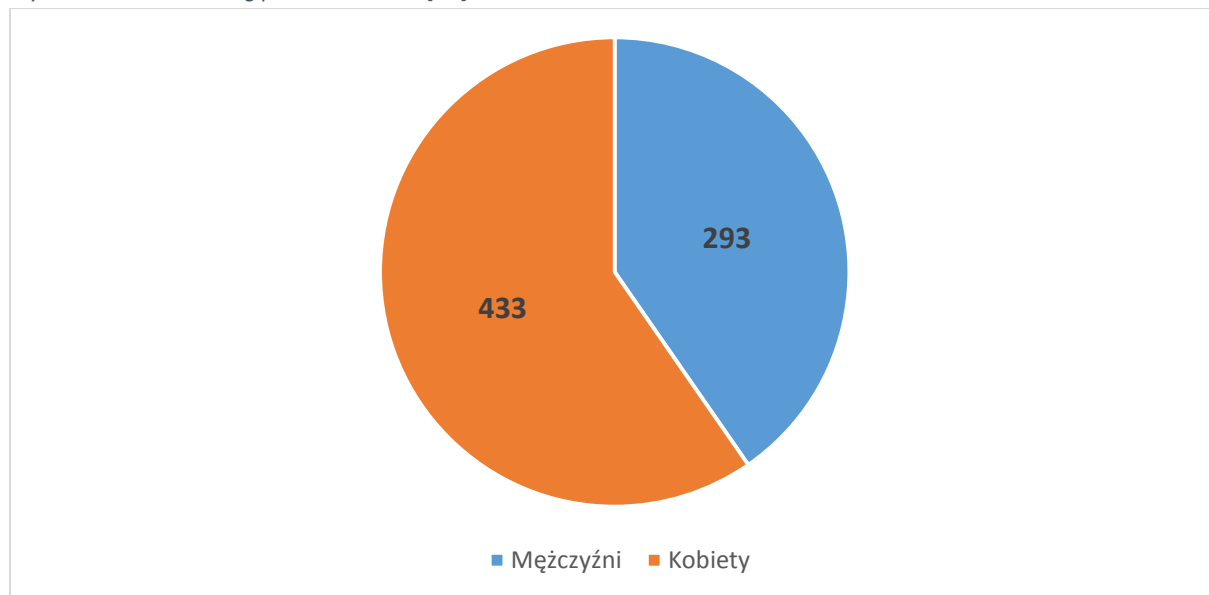
Wykres 16 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2015-2020 [%]

Źródło: dane GUS, 2021r.

Według danych PUP, w połowie 2021 roku w Gminie-Miasto Działdowo było 726 osób bezrobotnych, w tym 433 kobiety. Oznacza to, że kobiety stanowiły niemal 60% wszystkich osób bezrobotnych.

Wykres 17 Bezrobotni wg płci w 2021 roku [os.]

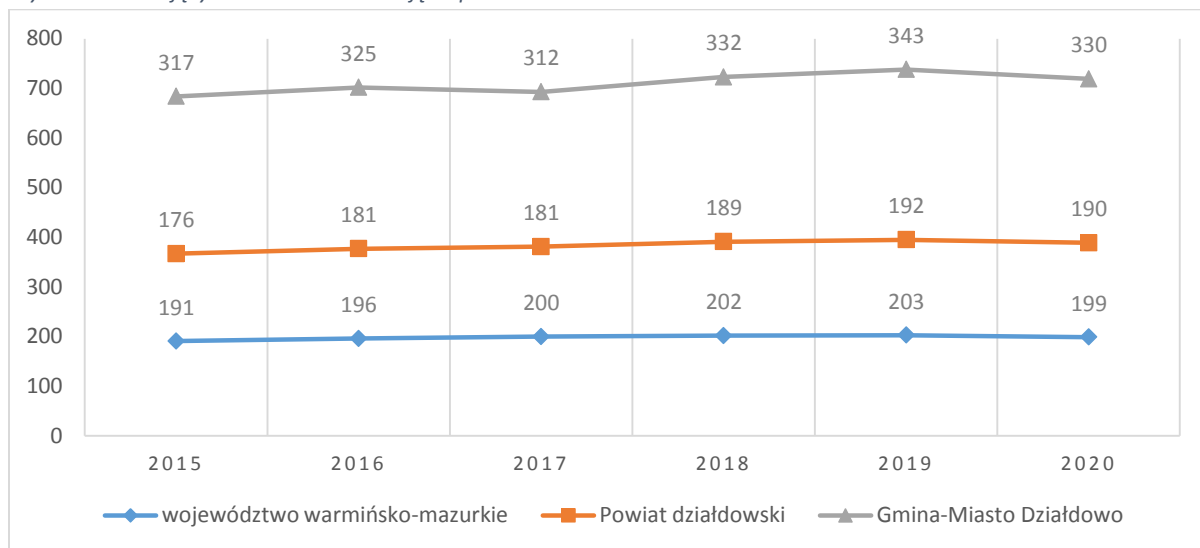

Źródło: dane PUP, 2021r.

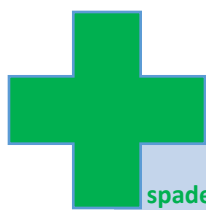
Rozwój firm zatrudniających powyżej 9 pracowników w Gminie-Miasto Działdowo obrazuje wskaźnik pracujących na 1000 ludności, który dowodzi wysokiego poziomu rozwoju tego sektora - wskaźnik dla Gminy-Miasto Działdowo jest zauważalnie wyższy niż dla województwa i powiatu w całym analizowanym okresie od roku 2015 do 2019. W 2020 wyniósł on dla diagnozowanej miejscowości 343, dla porównania dla powiatu działdowskiego była to wartość równa 192, a dla województwa warmińsko mazurskiego 203.

Wykres 18 Pracujący na 1000 ludności - ujęcie porównawcze

Źródło: dane GUS, 2021r.

spadek liczby osób bezrobotnych,
spadek udziału zarejestrowanych osób bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym,
wysoki wskaźnik pracujących na 1000 ludności.

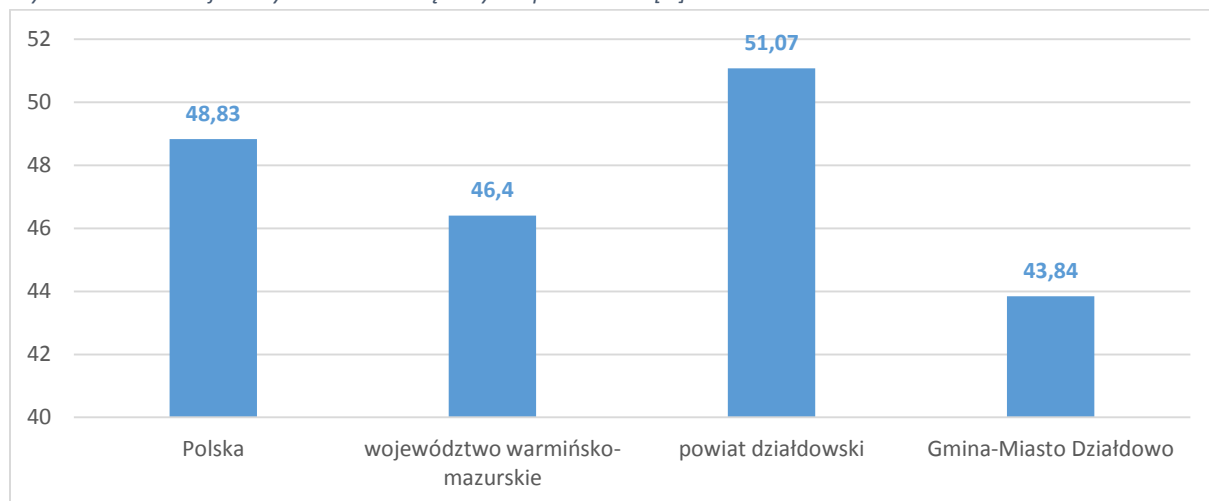
zauważalna przewaga kobiet w liczbie osób bezrobotnych.

1.6 Aktywność obywatelska

Miernikiem w zakresie aktywności obywatelskiej może być frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych. Frekwencja w Gminie-Miasto Działdowo w wyborach samorządowych w 2018 roku wyniosła 43,84%. Była niższa niż w powiecie działdowskim, województwie warmińsko-mazurskim i w kraju. Różnica w frekwencjach Gminy-Miasto Działdowo i powiatu działdowskiego to 7,23 punktu procentowego.

Wykres 19 Frekwencja w wyborach samorządowych - porównanie [%]

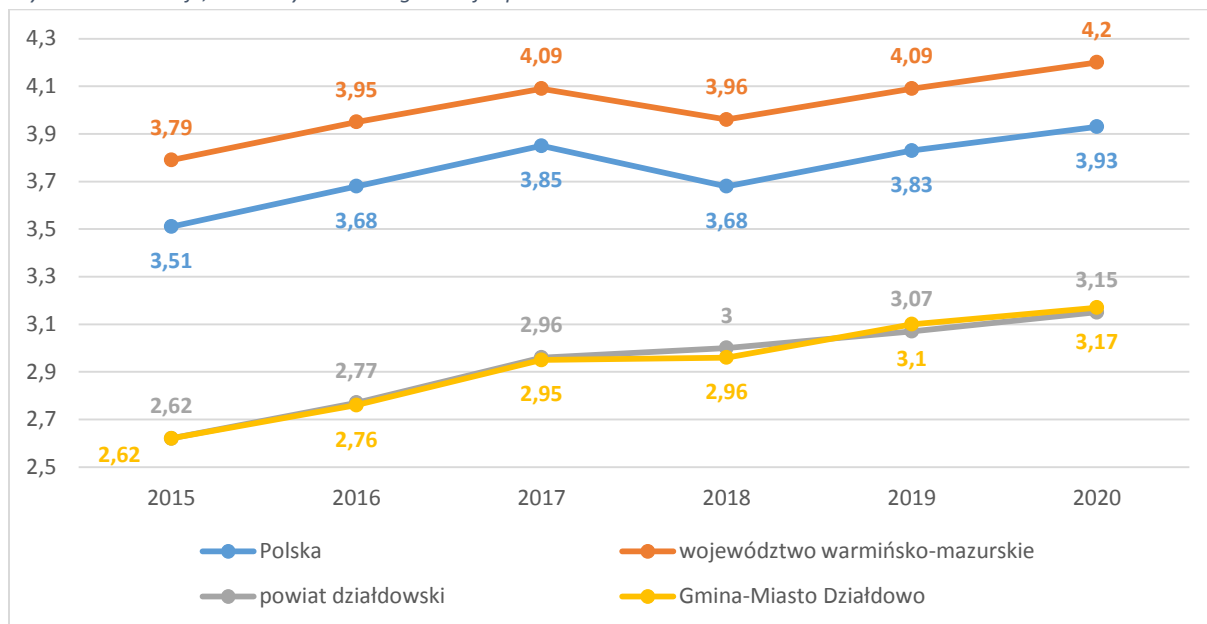

Źródło: dane PKW, 2018r.

Aktywność mieszkańców Gminy-Miasto Działdowo może być także mierzona poprzez obserwację liczby działających na jej terenie organizacji pozarządowych. Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców wzrastał w całym analizowanym okresie, a od roku 2019 był większy od wskaźnika dla powiatu działdowskiego - w roku 2020 wyniósł 3,17. Nadal jednak wskaźnik Gminy-Miasto Działdowo był zauważalnie niższy niż wskaźniki dla kraju i województwa warmińsko-mazurskiego (3,93 i 4,2).

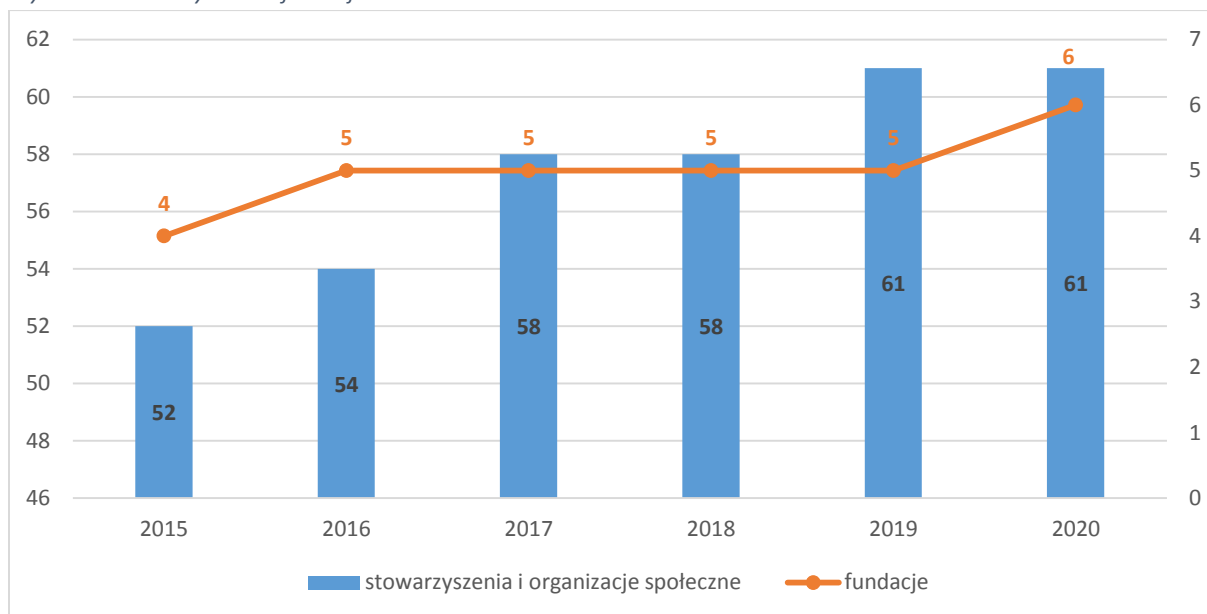
Wykres 20 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Źródło: dane GUS, 2021r.

Ilość fundacji w Gminie-Miasto Działdowo w analizowanym okresie nieznacznie wzrosła, w 2020 roku było ich 6, czyli o dwie więcej niż w 2015. W latach tych zwiększała się także ilość stowarzyszeń i organizacji społecznych, w 2015 roku na terenie miejscowości funkcjonowały 52 tego rodzaju podmioty, a po pięciu latach było ich 61.

Wykres 21 Stowarzyszenia i fundacje w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2015-2020

Źródło: dane GUS, 2021r.

Budżet obywatelski

W celu wspierania i upowszechniania idei samorządowej oraz pobudzania aktywności obywatelskiej i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wiele samorządów stosuje narzędzie jakim jest tzw. Budżet

obywatelski. Po raz pierwszy mieszkańcy Dziadkowa skorzystali z możliwości wzięcia udziału w wyborze zadań do realizacji w budżecie Gminy-Miasto Dziadkowo we wrześniu 2015 roku. Głosujący mogli oddawać głosy na zadania w czterech kategoriach - inwestycje, budowa chodników i ścieżek rowerowych, imprezy sportowe, imprezy kulturalne. W sumie oddano ponad osiemset głosów, zarówno w formie ankiet papierowych, jak również przy użyciu strony internetowej. Rok 2016 to moment, w którym wdrożono procedury budżetu obywatelskiego na powszechnie przyjętych zasadach. Każdy mieszkaniec Dziadkowa, który najpóźniej w roku przeprowadzenia konsultacji kończył 16 rok życia i był zameldowany na pobyt stały lub czasowy w Gminie-Miasto Dziadkowo, mógł zgłosić swoją propozycję o charakterze inwestycyjnym do Budżetu obywatelskiego. Propozycja musiała być poparta przez co najmniej 20 mieszkańców. Koszt realizacji jednego zgłoszonego projektu nie mógł przekroczyć 100.000,00 zł. W sumie zgłoszono ich 11, pod głosowanie poddano siedem. W głosowaniu wzięło udział ponad 2 tys. osób. Do realizacji wybrano 6 projektów. W roku 2017 mieszkańcy zgłosili 13 projektów, pod głosowanie poddano 10. W głosowaniu wzięło udział ponad 3 tys. osób. Do realizacji wybrano 5 projektów. W roku 2018 mieszkańcy zgłosili 8 projektów, wszystkie zostały poddane pod głosowanie. W głosowaniu wzięło udział ponad 3 tys. osób. Do realizacji wybrano 5 projektów.

Zmiana obowiązujących przepisów spowodowała, że na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, 26 czerwca 2019 roku Rada Miasta Dziadkowo podjęła Uchwałę Nr VIII/80/19 w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia budżetu obywatelskiego w Dziadkowie. W roku 2019 zostało zgłoszonych 6 projektów. W głosowaniu wzięło udział ponad 2 tys. osób. Do realizacji wybrano 5 projektów. W roku 2020 i 2021 z powodu stanu epidemii Covid-19, odstąpiono od przeprowadzenia edycji Budżetu obywatelskiego. W kolejnych latach planuje się wznowienie.

Rada Seniorów

Na terenie Dziadkowa funkcjonuje, od 2017 roku Rada Seniorów. Rada ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. W skład Rady wchodzi od 8 do 12 osób, przy czym 3/4 składu Rady winny tworzyć osoby, które ukończyły 60 lat. W skład Rady wchodzi:

- przedstawiciele organizacji pozarządowych prowadzących działalność na terenie Dziadkowa na rzecz seniorów;
- przedstawiciele klubów seniora, działających przy instytucjach publicznych, spółdzielniach mieszkaniowych i zakładach pracy prowadzących działalność na terenie miasta Dziadkowo;
- po jednym przedstawicielu Rady Miasta Dziadkowo i Burmistrza Miasta Dziadkowo;

Członkowie Rady są powoływani i odwoływani przez Radę Miasta Dziadkowo. Kadencja Rady trwa 3 lata i kończy się z dniem powołania członków Rady nowej kadencji. Obecnie trwa 2 kadencja Rady (I kadencja 2017-2020, II kadencja 2020-2023).

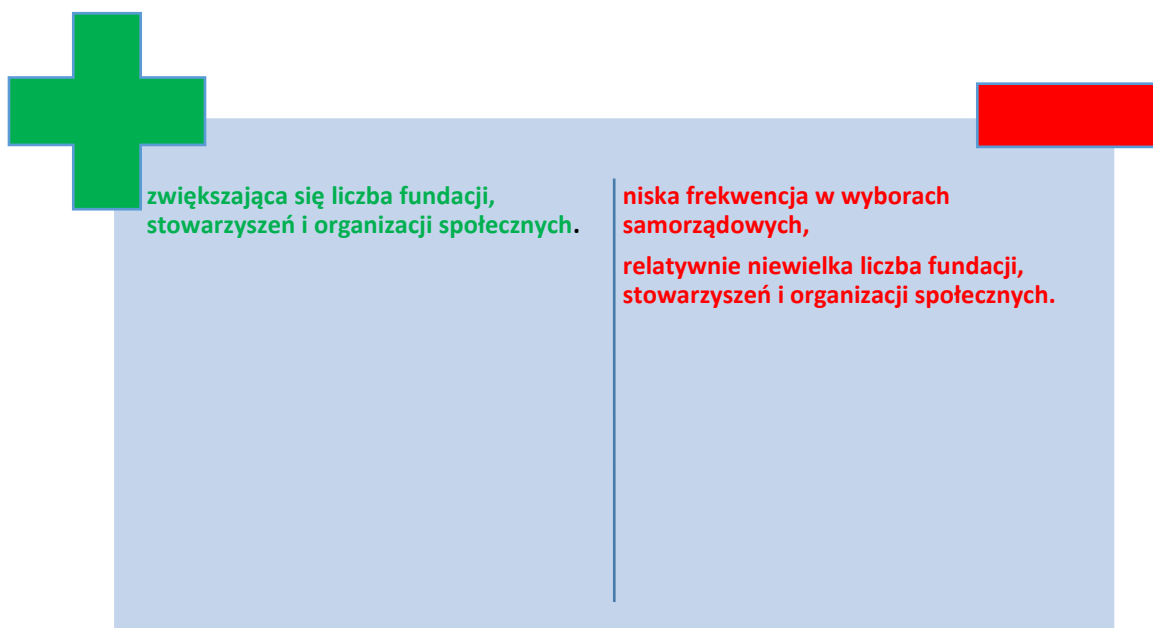
Młodzieżowa Rada Miasta

Na terenie Dziadkowa funkcjonuje Młodzieżowa Rada Miasta. Pierwszy raz została powołana w 2014 roku. Zgodnie ze statutem, Rada jest organem samorządowym młodzieży zamieszkałej w Mieście Dziadkowie i uczącej się w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Członkiem Rady może być każdy, kto ukończył 13 lat, a nie ukończył 21 lat w dniu wyborów i jest uczniem jednej ze szkół. Miasto Dziadkowo dzieli się na okręgi wyborcze, które otrzymują następującą ilość mandatów:

1. Okręg nr 1 - Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Króla Władysława Jagiełły w Dziadowie - 3 mandaty;
2. Okręg nr 2 - Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Królowej Jadwigi w Dziadowie - 3 mandaty;
3. Okręg nr 3 - Szkoła Podstawowa nr 3 im. Bronisława Malinowskiego w Dziadowie - 3 mandaty;
4. Okręg nr 4 - Szkoła Podstawowa nr 4 w Zespole Szkół nr 2 im. Jana Pawła II w Dziadowie - 3 mandaty;
5. Okręg nr 5 - II Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół nr 2 im. Jana Pawła II w Dziadowie w Dziadowie - 3 mandaty;
6. Okręg nr 6 - Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Dziadowie im. gen. Sylwestra Kaliskiego - 3 mandaty;
7. Okręg nr 7 - Zespół Szkół Nr 1 w Dziadowie - 3 mandaty”

Ostatnia kadencja miała miejsce w latach 2019-2021. Nie odbyły się kolejne wybory z powodu Covid-19.

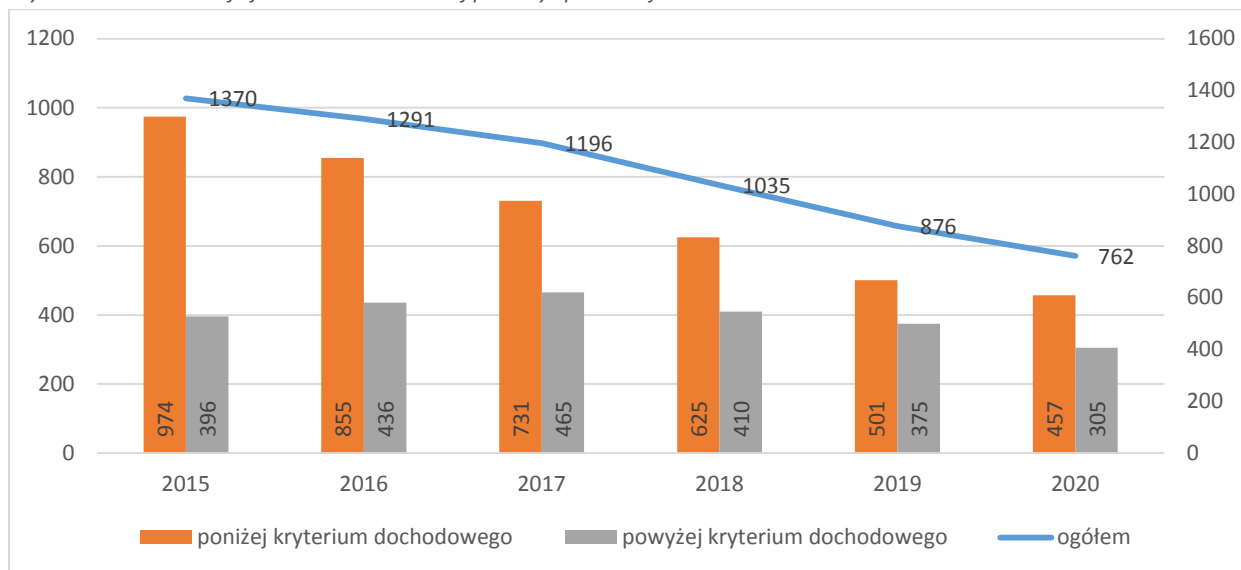

1.7 Pomoc społeczna

Liczba osób objętych pomocą społeczną malała w całym analizowanym okresie - od roku 2015 do roku 2020. Spadek liczby klientów wyniósł około 44,38%, w 2015 roku liczba beneficjentów była równa 1370, a w 2020 było to już 762 osoby. Spadek jest szczególnie zauważalny w przypadku liczby osób poniżej kryterium dochodowego, w 2020 roku było ich 457, o niemal 53,08% mniej niż w 2015. W przypadku osób powyżej kryterium dochodowego zmiany są nieznaczne, jednak i ich liczba zmniejszyła się, pomimo początkowej tendencji wzrostowej - w 2020 roku bezrobotnych z tej grupy było 305, a w 2015 o 91 więcej.

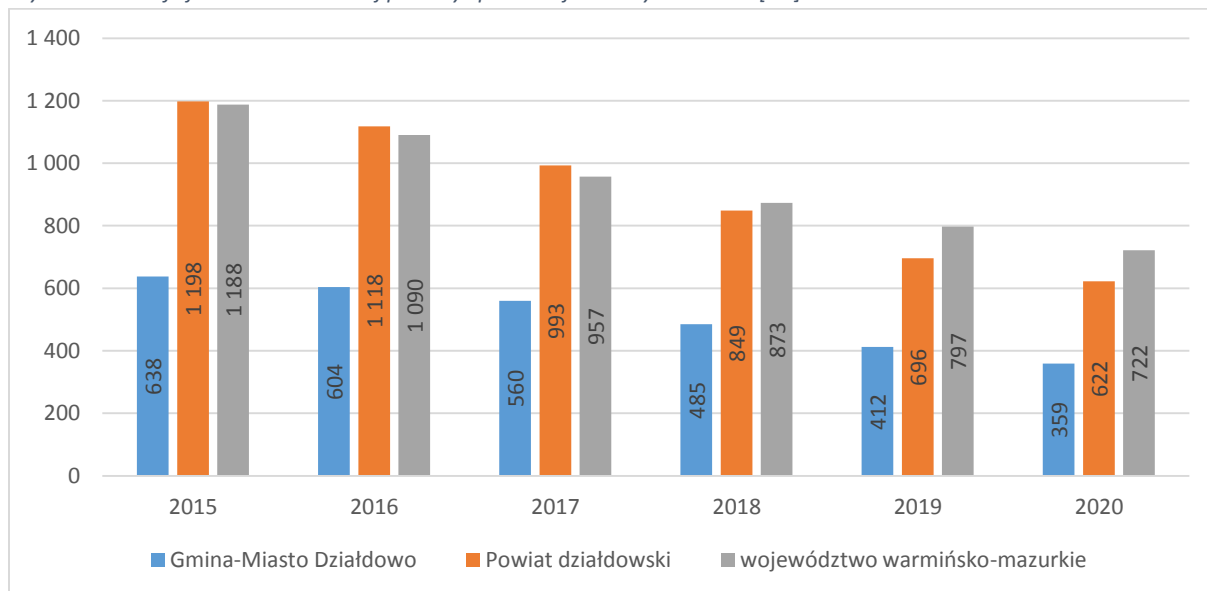
Wykres 22 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w latach 2015-2019

Źródło: dane GUS, 2021r.

Gmina-Miasto Działdowo prezentuje się korzystnie pod względem wskaźnika beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. ludności, jest on zauważalnie niższy niż w powiecie działdowskim i województwie warmińsko-mazurskim w okresie od roku 2015 do 2019. W 2019 roku wskaźnik dla Gminy-Miasto Działdowo był równy 412, dla powiatu działdowskiego 696, a dla województwa warmińsko-mazurskiego 797.

Wykres 23 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności [os.]

Źródło: dane GUS, 2021r.

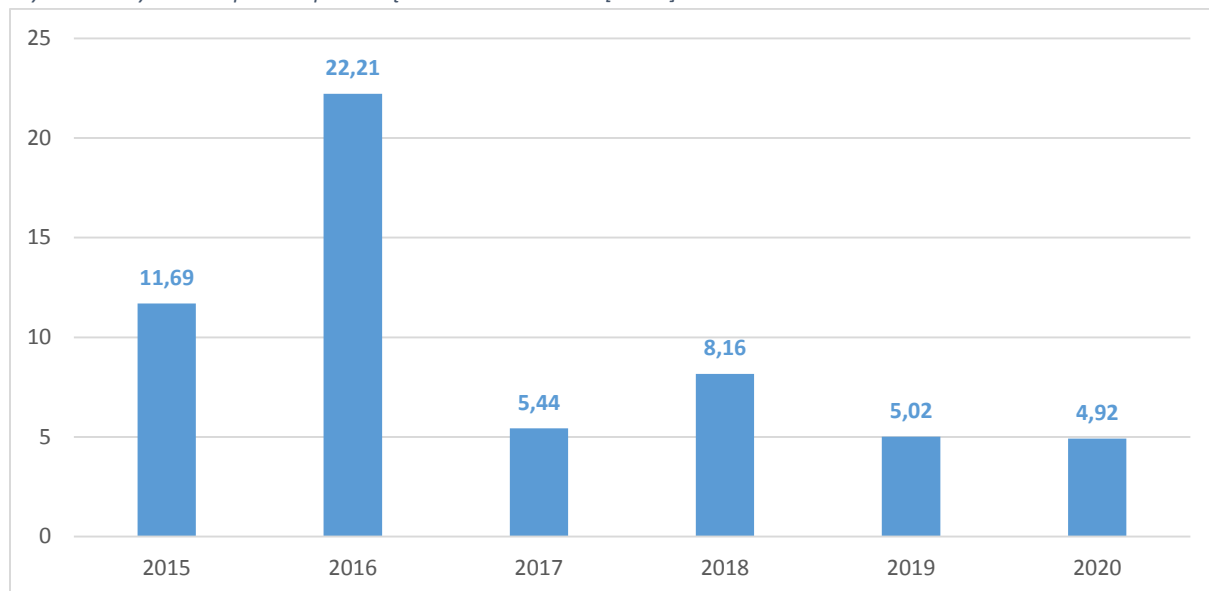
Wydatki na pomoc społeczną znacząco zmalały w latach 2015-2020. Na początku analizowanego okresu nastąpił ich wzrost z około 11,69 mln zł do ponad 22 mln zł. Później jednak nastąpiło ich obniżenie o ponad 75,5% i tendencja spadkowa utrzymywała się już niemal do końca badanego

przedziału czasowego. W roku 2020 wydatki na pomoc społeczną w Gminie-Miasto Działdowo wyniosły około 4,92 mln zł, czyli o niemal 58% mniej niż w roku 2015 i o prawie 78% mniej niż w roku 2016.

Wykres 24 Wydatki na pomoc społeczną w latach 2015-2020 [mln zł]

Źródło: dane GUS, 2021r.

Obok Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie Działdowo istnieje system działań wspierający rodziny przeżywające trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu, istniejący w celu przywrócenia takim rodzinom zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania te wspomagają rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, w taki sposób, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece zastępczej. Wsparciem rodziny zajmują się jednostki wymienione w poniższej tabeli. Dodatkowo zamieszczono tu listę instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom, a funkcjonujących na terenie miasta Działdowa.

Tabela 2. Instytucje zajmujące się pomocą społeczną na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Jednostka	Adresaci
Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia	osoby uzależnienia od alkoholu, od nikotyny, od patologicznego hazardu, osoby współuzależnione (w tym ofiary przemocy), osoby z zaburzeniami charakterystycznymi dla DDA
Polski Czerwony Krzyż, Oddział Rejonowy w Działdowie	osoby wymagające usług opiekuńczych, osoby potrzebujące przedmiotów codziennego użytku, sprzętu rehabilitacyjnego (w ramach darmowego rozdysponowywania), dzieci i młodzież w ramach cotygodniowego prowadzenia świetlicy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	wg ustawy, m.in rodziny dysfunkcyjne, dzieci niepełnosprawne
Działdowskie Centrum Caritas im. Abp. Juliana Antoniego Nowowiejskiego	osoby doświadczające przemocy w rodzinie, osoby przeżywające kryzys, uszkodzone w wyniku traumatycznych zdarzeń losowych.
Noclegownia w Działdowskim Centrum Caritas	osoby bezdomne
Ognisko Wychowawcze	dzieci i młodzież
Środowiskowy Dom Samopomocy „CARITAS” Diecezji Toruńskiej w Działdowie.	osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne oraz niepełnosprawność intelektualną
Stacja Opieki Caritas	osoby obłożnie i przewlekłe chorei przebywające w domu
Punkt Pomocy Rodzinie w Kryzysie	osoby potrzebujące wsparcia z zakresu prawa rodzinnego karnego, rodziny z problemami uzależnień, ofiary przemocy domowej, osoby potrzebujące wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	dzieci i młodzież u których występują różnorodne zaburzenia rozwojowe, rodzice i nauczyciele wymagający wsparcia w przezwyciężaniu problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą, dzieci i młodzież potrzebujące pomocy w wyborze kierunku kształcenia oraz zawodu z uwzględnieniem zainteresowań oraz predyspozycji zdrowotnych
Klub Seniora	seniorzy, osoby starsze

Źródło: Informator UM Działdowo

Na terenie Gminy funkcjonują 4 świetlice szkolne. W 2019 roku z oferty świetlic skorzystało 24% wszystkich uczniów szkół gminnych, w 2015 roku 23% wszystkich uczniów, natomiast do 30.06.2021 roku, 18% wszystkich uczniów. Zauważalny jest spadek zainteresowania ofertą świetlicową. W 2019 roku, 28% uczniów objętych było wsparciem pedagoga szkolnego, ponadto 18% uczniów korzystało z zajęć wyrównawczych. W roku 2020, 26% uczniów skorzystało ze wsparcia pedagoga, zaś 23% uczniów objętych było zajęciami wyrównawczymi. Do 30.06.2021 roku, 25% uczniów skorzystało ze wsparcia pedagoga, zaś 18% uczniów objętych było zajęciami wyrównawczymi. Zauważalna jest tendencja spadkowa uczniów objętych wsparciem pedagoga szkolnego. Zauważalna jest także tendencja spadkowa liczby rodzin oraz dzieci w rodzinach korzystających z pomocy w formie stypendium szkolnego.

Szereg działań na rzecz rodzin borykających się z problemami uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych realizuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Działdowie. Problemy te mają znaczący wpływ na prawidłową realizację obowiązków rodzicielskich, w tym w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny w których występują różnego rodzaju uzależnienia ze strony Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mogą liczyć na wsparcie w zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, podejmowania działań

pomocowo-interwencyjnych na rzecz osób z problemami alkoholowymi oraz pomocy psychologicznej dla rodzin, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenia działalności profilaktycznej informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w tym prowadzenia pozalekcyjnych programów opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, zajęć warsztatowych i pozalekcyjnych zajęć sportowych, wspomagania działalności instytucji i stowarzyszeń czy osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień, podejmowania działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców miasta w szczególności dzieci i młodzieży w szkołach oraz podejmowania działań mających na celu zapobieganie pogłębianiu się patologii dzieci zaniedbanych społecznie. W stosunku do osób mających problemy z uzależnieniem podejmowane są działania motywujące do podjęcia leczenia. W stosunku do osób, które nie chcą podjąć leczenia dobrowolnie kierowane są wnioski do sądu o wydanie postanowienia o leczeniu. Aby działania te przynosiły oczekiwane efekty należy podejmować je szybko, sprawnie i skutecznie.

Przemoc to kolejny problem, z którym nie radzą sobie rodziny. Dzieci wychowane w rodzinach często są świadkami przemocy między rodzicami, a niekiedy stają się także ofiarami przemocy. Działania pomocowe w rodzinach doświadczających przemocy winny być skoncentrowane na całej rodzinie. Niestety rodziny te w większości przypadków nie chcą współpracować z powołaną grupą roboczą w celu poprawy swojego funkcjonowania. Ofiary przemocy często powielają własne błędy. Sprawcy przemocy zaś nie chcą dobrowolnie uczestniczyć w terapii uzależnień czy w programach korekcyjno-edukacyjnych. Z powodu nieradzenia sobie z problemem jakim jest przemoc w rodzinach tych często dochodzi do zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych. Pierwszym etapem działań pomocowych w rodzinach doświadczających przemocy jest powołanie grupy roboczej. Grupa robocza wspólnie z rodziną doświadczającą przemocy sporządza indywidualny plan pomocy, który następnie jest monitorowany przez członków grupy. W skład grup roboczych wchodzi najczęściej: pracownicy socjalni, funkcjonariusze KPP, przedstawiciele GKRPA, pedagodzy, psycholodzy, kuratorzy, służba zdrowia. Skład grup roboczych ustalany jest indywidualnie i zależy od sytuacji rodziny. Wszystkie osoby, które podejrzane są o stosowanie przemocy i nadużywanie alkoholu, motywowane są do podjęcia terapii lub kierowane do GKRPA oraz do programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Ponadto kierowane są do KPP zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Rodzinom doświadczającym przemocy proponuje się wsparcie psychologa, pedagoga, prawnika. Rodziny te otoczone są także kompleksowymi działaniami pracownika socjalnego w ramach pracy socjalnej oraz wsparciem asystenta rodziny. Aby wsparcie dla rodzin było efektywne i skuteczne niezbędna jest współpraca wielu instytucji pomocowych.

Ogólna liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, od 2019 roku oscyluje w granicach 3-5% ogólnej liczby mieszkańców miasta, z czego rodziny z dziećmi stanowią grupę ok. 29-33% ogółu korzystających z pomocy. Najczęściej zgłaszane problemy wśród klientów pomocy społecznej to bezrobocie i ubóstwo. Należy jednak zaznaczyć, iż problemy występujące w rodzinie mają charakter złożony, zazwyczaj w rodzinach występuje kilka problemów jednocześnie. Wieloletnia praca z rodzinami wskazuje, iż często bezrobocie nie jest przyczyną trudnej sytuacji w rodzinie, tylko jej skutkiem z racji innych problemów tj. alkoholizm, czy narkomania. Wielopropblemowość wymaga wzmożonej pracy zarówno pracownika socjalnego, asystenta rodziny, psychologa, kuratora

sądowego. Prowadzona jest również współpraca z innymi jednostkami działającymi na rzecz rodziny (np. szkołami, służbą zdrowia).

Analizując sytuację społeczną mieszkańców, należy wziąć pod uwagę dzieci z terenu Gminy-Miasto Działdowo przebywających w pieczy zastępczej. Liczba dzieci z terenu Gminy-Miasto Działdowo umieszczonych w pieczy zastępczej wyniosła w 2019 roku - 7, 2020 roku - 0, natomiast od stycznia do czerwca 2021 roku - 8. Natomiast liczba dzieci z terenu Gminy-Miasto Działdowo już przebywających w rodzinach i placówkach kształtowała się następująco: 2019 roku - 30, 2020 roku - 34, od stycznia do czerwca 2021 roku - 29. Liczba funkcjonujących rodzin zastępczych w Działdowie to: 2019 roku - 26, 2020 roku - 23, 2021 roku - 27 (źródło danych: Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy-Miasto Działdowo na lata 2022-2024”).

**malejąca liczba beneficjentów pomocy społecznej,
relatywnie niski wskaźnik beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. ludności,
malejące wydatki na pomoc społeczną.**

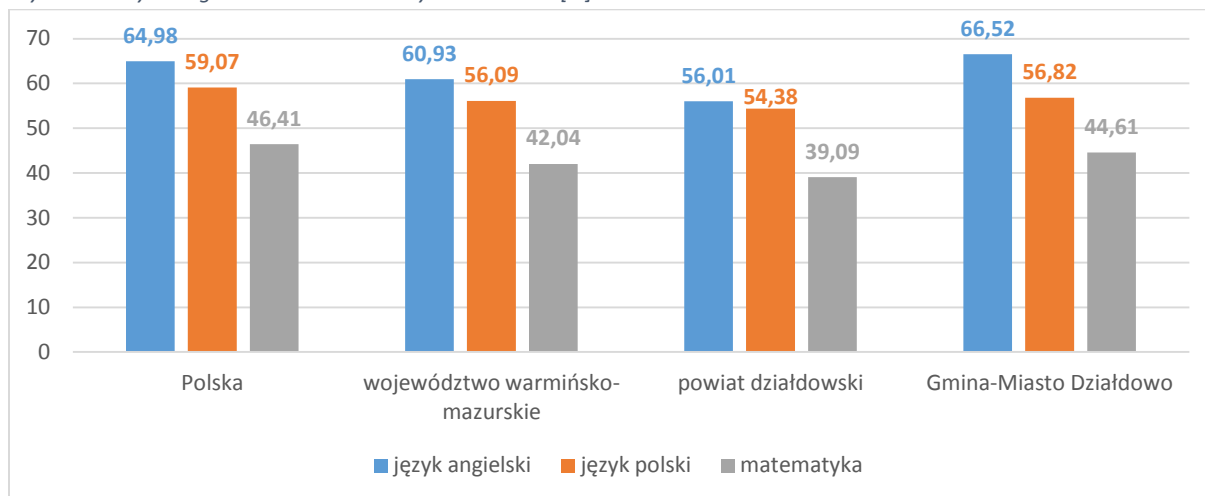
1.8 Oświata

Od 1 września 2021 roku po wprowadzonych zmianach organizacyjnych w Gminie-Miasto Działdowo funkcjonują 4 zespoły placówek oświatowych (w każdym szkoła podstawowa i przedszkole). W 2019 roku na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat do przedszkoli uczęszczało 980. Warto odnotowania jest jednak, że w latach 2015-2018 wskaźnik dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego zmniejszył się, w 2015 roku wynosił on 0,96, a w 2020 roku - 0,66.

Do szkół podstawowych w 2019 roku uczęszczało 1 930 uczniów, czyli o niemal 26% więcej niż w roku 2015. Istotnym czynnikiem obrazującym poziom edukacji w określonych placówkach są wyniki egzaminów. W przypadku szkolnictwa podstawowego jest to przeprowadzany od roku szkolnego 2018/2019 egzamin ósmoklasisty. Biorąc pod uwagę wyniki egzaminu ósmoklasisty z trzech podstawowych przedmiotów, jakimi są matematyka, język angielski oraz język polski, Gmina-Miasto Działdowo na tle powiatu działdowskiego i województwa warmińsko-mazurskiego przedstawia się korzystnie prezentując najwyższe wyniki. W przypadku języka angielskiego średni wynik w gminie to 66,52%, czyli o ponad 10 punktów procentowych więcej niż w powiecie działdowskim. Wyniki z języka polskiego i z matematyki w gminie to odpowiednio 56,82% i 44,61%. W przypadku egzaminu z języka polskiego jest to o ponad 2 punkty procentowe więcej niż w powiecie, a w przypadku egzaminu z matematyki - o ponad 5 punktów procentowych więcej niż w powiecie. Przewaga wysokości wyników nad województwem warmińsko-mazurskim zauważalna jest tylko w przypadku egzaminu z języka angielskiego i wynosi niemal 6 punktów procentowych. W porównaniu ze średnimi wynikami krajowymi wyniki z języka polskiego i matematyki są poniżej przeciętnej o około 2 punkty procentowe. Korzystniej niż w kraju natomiast, prezentuje się wynik z języka angielskiego, który w Gminie-Miasto Działdowo jest o 1,54 punktu procentowego wyższy.

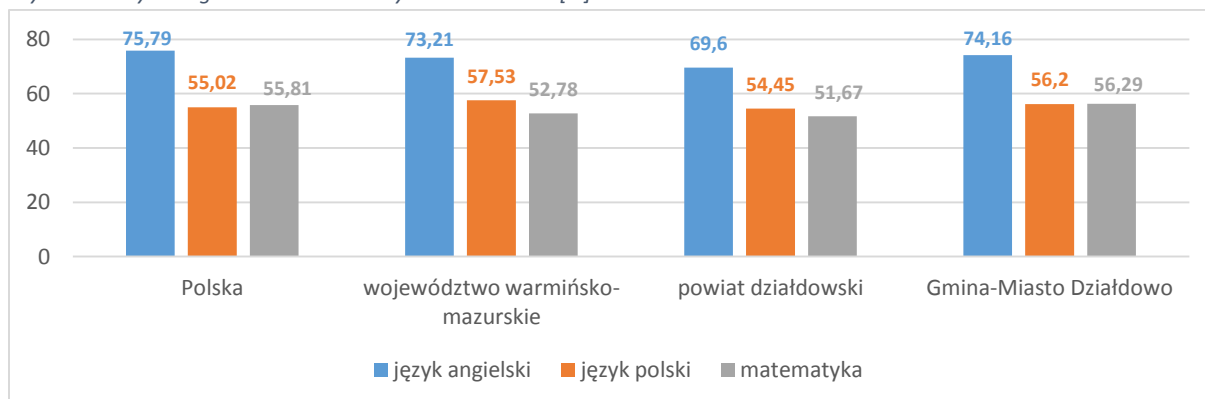
Wykres 25 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w roku 2021 [%]

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane zamieszczone na stronie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

W przypadku szkolnictwa średniego, w Gminie-Miasto Działdowo znajdują się 2 licea (I Liceum im. Stefana Żeromskiego, II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Jana Pawła II), 2 Zespoły Szkół (Zespół Szkół nr 1 oraz Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Działdowie im. gen. Sylwestra Kaliskiego). Łączna liczba uczniów uczęszczających do tych placówek wynosi 771. Najkorzystniej dla miasta przedstawiają się średnie wyniki z egzaminu z matematyki, są one wyższe od wyników w Polsce, województwie warmińsko-mazurskim i powiecie działdowskim i wynoszą 56,29% (o niemal 5 punktów procentowych więcej niż w powiecie). Wyniki egzaminu z języka angielskiego w gminie są wyższe niż w powiecie i województwie, jednak o 1,63 punktu procentowego niższe niż średnie wyniki w kraju - wynoszą 74,16%. Egzamin maturalny z języka polskiego wypadł w gminie lepiej niż w kraju, jednak średnie wyniki w województwie warmińsko-mazurskim wynoszące 57,53% były o 1,53 punktu procentowego wyższe. Dodatkowo na terenie Gminy-Miasta Działdowo znajduje się Centrum Kształcenia Ustawicznego. Jest to centrum doszkalające w formie szkolnej, jak i poza szkolnej dla dorosłych oraz dzieci. Organizuje ono szkolenia, kursy, egzaminy kwalifikacyjne i zawodowe. Ponadto prowadzi szkoły policealne, a także liceum ogólnokształcące dla dorosłych. We współpracy z Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy w Działdowie został powołany Ośrodek Edukacyjny WSG. Oferuje kształcenie na poziomie studiów I i II stopnia, studiów podyplomowych oraz certyfikowanych szkoleń.

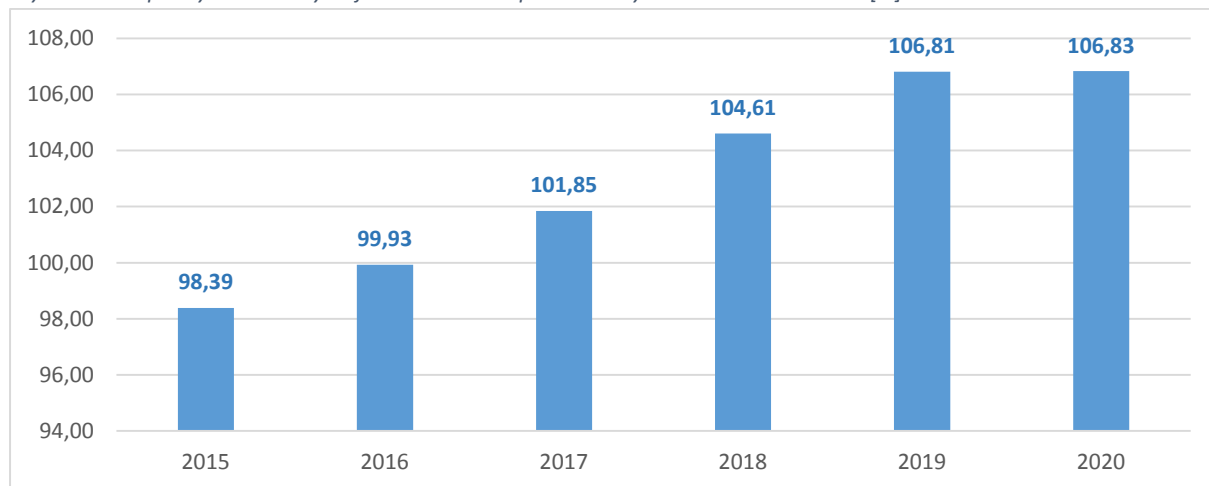
Wykres 26 Wyniki egzaminów maturalnych w roku 2021 [%]

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane zamieszczone na stronie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w mieście rósł w całym analizowanym okresie od roku 2015 do roku 2019. Cały czas wskaźnik był wysoki, w roku 2015 wynosił ponad 98%, a w 2020 już ponad 106%.

Wykres 27 Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w latach 2015-2019 [%]

Źródło: dane GUS, 2021r.

1.9 Kultura

Działalnością kulturalną w Gminie-Miasto Działdowo zajmują się instytucje kultury takie jak:

1. Miejski Dom Kultury w ramach którego działają grupy i sekcje taneczne, teatralne, wokalne, orkiestra dęta i pracownia. MDK prowadzi także zajęcia umuzykalniające dla najmłodszych oraz zajęcia filmowe w ramach grupy w Działaniu dla osób powyżej 13 lat, a od 2020 roku funkcjonuje także cieszące się dużą popularnością kino, które zostało wyremontowane dzięki funduszom unijnym. Sytuacja epidemiologiczna związana z wystąpieniem pandemii COVID-19 i wprowadzenie lockdownu spowodowała, że budynek przy ul. Jagiełły 13, w okresie od 9 listopada 2020 roku do 11 lutego 2021 roku oraz od 29 lutego 2021 roku do 20 maja 2021 roku był zamknięty dla odwiedzających. W pozostałym okresie, obiekt funkcjonował, jednak w obowiązującym reżimie sanitarnym, m.in. zostało wprowadzone ograniczenie dotyczące ilości osób mogących równocześnie przebywać w pomieszczeniu. Od momentu uruchomienia obiektu w 2020 roku do 16 listopada 2021 roku odwiedziło go 17 271 osób korzystających, z czego 9 136 osób wzięło udział w seansach kinowych, natomiast 8 135 w pozostałych wydarzeniach kulturalnych (koncerty, spektakle, programy artystyczne i inne).
2. Miejska Biblioteka Publiczna - Instytucja składa się z czterech działów: Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, Wypożyczalni i Czytelni, Oddziału dla Dzieci i Mediateki. Miejska Biblioteka Publiczna zarządza jedną Filią, która mieści się w Samodzielnym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Działdowie. Dyrektor biblioteki miejskiej zainicjowała w roku 2015 powstanie lokalnej grupy dyrektorskiej, która stanowi przestrzeń do wymiany wiedzy oraz wspólnego rozwiązywania problemów, jakie napotykają osoby zarządzające instytucjami kultury. Grupa prężnie działa do dnia dzisiejszego, a współpraca przynosi wymierne skutki (wspólne szkolenia, wyjazdy studyjne, międzybiblioteczna

wymiana zbiorów, wspólne inicjatywy). Miejska Biblioteka Publiczna w Działdowie to instytucja prężnie działająca na rzecz popularyzacji czytelnictwa, jest przyjaznym “miejscem czytania i miejscem działania” co wielokrotnie zostało docenione i dostrzeżone na arenie międzybibliotecznej. Stąd, biblioteka ta aż dwukrotnie (w roku 2014, a następnie 2017) była laureatem prestiżowej nagrody „Bibliotheca Bona” oraz „Bibliotheca Bona Dekady” przyznawanej przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Olsztynie bibliotekom publicznym z regionu Warmii i Mazur. W roku 2020 zajęła 3 miejsce w województwie warmińsko-mazurskim, oraz 16 miejsce spośród wszystkich bibliotek w Polsce biorących udział w Rankingu Bibliotek „Rzeczypospolitej” i Instytutu Książki. W tym samym roku Miejska Biblioteka Publiczna w Działdowie otrzymała również wyróżnienie w XII edycji konkursu Mistrz Promocji Czytelnictwa ogłoszonym przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Celem konkursu jest popularyzacja działań bibliotek na rzecz upowszechniania czytelnictwa. Biblioteka posiada bardzo szeroką ofertę działań o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, skierowaną do społeczności lokalnej. Prowadzi różne formy aktywności dla zróżnicowanych grup odbiorców, w tym działania dla seniorów, spotkania autorskie, kursy, szkolenia, konkursy, gry miejskie, umożliwia lokalnej społeczności spotkania z teatrem i sztuką czytaną, a także ma cały wachlarz aktywności dla najmłodszych. Prowadzi 7 Dyskusyjnych Klubów Książki, Klub Rękodzieła, Klub Malucha, Lokalny Klub Kodowania, wieloletnią współpracą ze wszystkimi miejskimi i okolicznymi szkołami, Towarzystwem Miłośników Ziemi Działdowskiej, Stowarzyszeniem „Wolność od Strachu”, Stowarzyszeniem Działdowska Kuźnia Słowa, Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Oddziałem Wewnętrznym Zakładu Karnego

w ławie, organizacjami pozarządowymi, lokalnymi mediami, a także lokalnymi twórcami, którzy mogą tu wystawiać swoje prace. Mocne strony Biblioteki wynikają w głównej mierze z dobrze rozwiniętej infrastruktury otoczenia oraz wykwalifikowanej kadry, która ma doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych co jest jednocześnie szansą na rozwój instytucji. Istotnym elementem jest również współpraca z odbiorcami indywidualnymi i różnymi organizacjami. Słabe strony są wynikiem niedostatecznej przestrzeni architektonicznej budynku biblioteki oraz braku dostępu do szerokopasmowego Internetu. Badając poziom rozwoju kultury w mieście istotnym jest przeanalizowanie jego poziomu czytelnictwa. Analizując dane statystyczne, należy stwierdzić, że do roku 2020 spadł zarówno wskaźnik czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności jak i wskaźnik wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach. Pierwszy z wymienionych na końcu analizowanego okresu wyniósł 176, czyli o ponad 10% mniej niż w roku 2015. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w 2020 roku spadły o ponad 22% względem roku 2015 - ich wskaźnik wyniósł 16,1. Sytuacja dowodzi obniżenia się poziomu czytelnictwa w gminie. Rok 2020 nie jest jednak w pełni miarodajny, ponieważ, ze względu na obostrzenia spowodowane pandemią Covid-19, dostęp do instytucji kultury był utrudniony - ograniczono liczbę godzin ich funkcjonowania, a przez pewien czas mogły być one nieczynne. Prowadzone przy okazji spotkań z czytelnikami i odwiedzającymi bibliotekę mieszkańcami Działdowa rozmowy oraz obserwacje, pozwoliły na wysnucie jeszcze jednego ważnego wniosku. Panująca od przeszło dwóch lat pandemia i narzucona przez sytuację potrzeba międzyludzkiej izolacji, bardzo negatywnie wpłynęła na zdrowie psychiczne lokalnej społeczności, na jej poczucie samotności i wyizolowania. Pod wpływem przedłużającej się pandemii integracja w stacjonarnym wydaniu stanęła w miejscu, stąd pojawiła się potrzeba organizacji bezpiecznej przestrzeni, która

---

na nowo da możliwość wspólnych spotkań, rozmów i międzypokoleniowej aktywności. Tu biblioteka upatruje szanse dla siebie i wykorzystując swój potencjał chce stworzyć bezpieczną przestrzeń odpowiadającą na aktualne potrzeby lokalnego środowiska.

3. Muzeum Pogranicza z siedzibą w działdowskim zamku - muzeum w Działdowie powstało w 2013 roku jako Interaktywne Muzeum Państwa Krzyżackiego. Na siedzibę placówki wybrano budynek ratuszowy, który dzięki funduszom europejskim został wyremontowany a jego część zaadaptowano na potrzeby interaktywnej wystawy. W roku 2014 zostało wybrane jednym z „Siedmiu Nowych Cudów Polski” w ogólnopolskim plebiscycie National Geographic Traveler. Rok później muzeum wyróżniono Laurem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego „Najlepszym z Najlepszych”. W roku 2016 zostało nagrodzone nagrodą specjalną na ogólnym zgromadzeniu Międzynarodowego Stowarzyszenia Miasta Cittaslow w Portugalii za unikalny i nowoczesny sposób połączenia informatycznej techniki z regionalną historią. W roku 2018r. po adaptacji gotyckiej części zamku krzyżackiego ze środków RPO WiM 2014-2020 muzeum zmieniło swoją główną siedzibę i obecnie mieści się w odrestaurowanym skrzydle. W roku 2019r. zmieniło nazwę na Muzeum Pogranicza. W dawnej warowni powstała nowa wystawa „Działdowo - miasto i ludzie dawnego pogranicza”. Ekspozycja w ratuszu nadal jest również dostępna dla zwiedzających. Muzeum oferuje bogatą ofertę edukacyjną dla szkół, osób dorosłych, seniorów, zajęcia i warsztaty dla dzieci, jak również wystawy, wykłady, prelekcje i spotkania. Placówka cieszy się dużą popularnością zarówno wśród mieszkańców jak również grup wycieczkowych i indywidualnych turystów. Niestety również w przypadku Muzeum pandemia Covid-19 spowodowała spadek liczby odwiedzających ze względu na wprowadzony lockdown i ograniczenia w funkcjonowaniu obiektu.

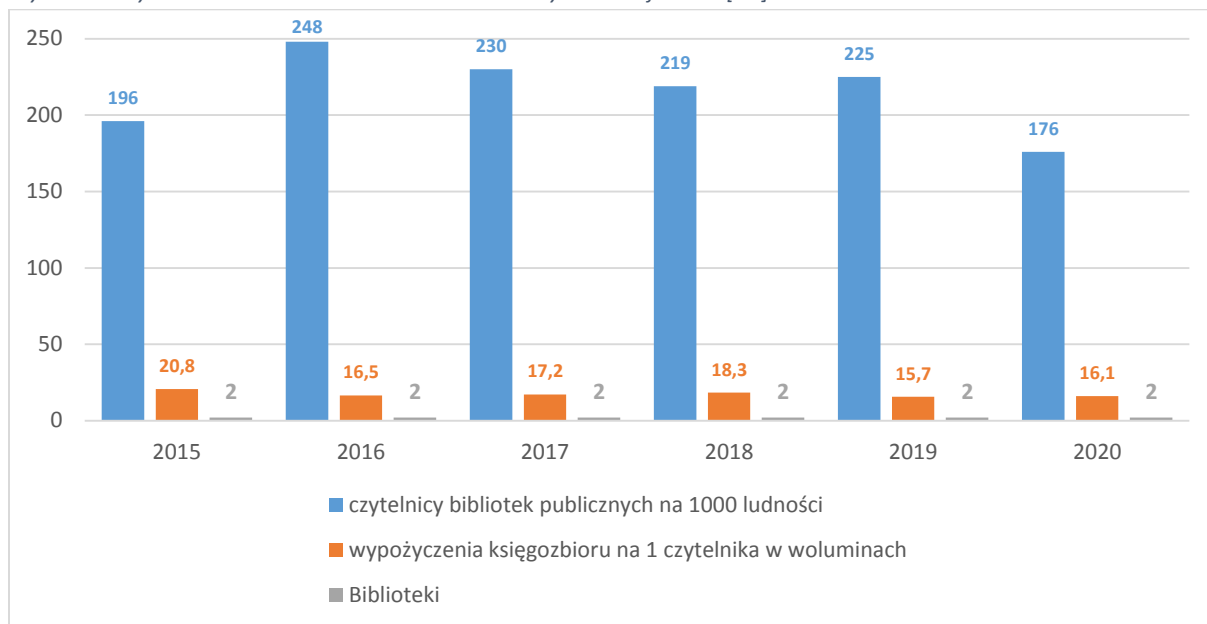
W mieście Działdowo w sferze kultury działają grupy nieformalne oraz organizacje pozarządowe o profilu literackim, muzycznym, historycznym oraz patriotycznym, m.in.: Uniwersytet Trzeciego Wieku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Działdowskiej, Związek Harcerstwa Polskiego, Stowarzyszenie Działdowska Kuźnia Słowa, Działdowskie Bractwo Rycerskie, Stowarzyszenie Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość”, Stowarzyszenie Muzyczne Chór „Concentus”, Chór Our Voice i inne.

W Gminie-Miasto Działdowo obok Miejskiej Biblioteki Publicznej funkcjonuje Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna w Działdowie.

Wykres 28 Czytelnictwo w Gminie-Miasto Działdowo - dynamika zjawiska [os.]

Źródło: dane GUS, 2021r.

1.10 Sport

Działalność sportowo-rekreacyjną na terenie Gminy-Miasto Działdowo prowadzi Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. W Działdowie można uprawiać sport m.in. w klubach: tenisa stołowego (KS Dekorglass), piłki nożnej (DKS „Wkra”, UKS „Sokół”, MKS „Działdowo”), lekkoatletyki (UKS MOSiR, UKS „Trójka”), baseballa (UKS Yankees”), taekwon-do (Działdowski Klub Taekwondo), koszykówki (UKS „Dwójka”, UKS „Sokół”, UKS „Trójka”), hokeja (KS „Stalowe Reki”)³.

Klub Sportowy Dekorglass Działdowo to czołowy polski klub tenisa stołowego. Został utworzony w 2003r. przez Gabriela Chojaka – właściciela firmy Dekorglass. Klub należy do Polskiego Związku Tenisa Stołowego. Zrzesza 33 zawodników w różnych grup wiekowych. Klub zatrudnia 3 trenerów II klasy tenisa stołowego i dwóch instruktorów. Seniorzy uczestniczą w rozgrywkach Superligi tenisa stołowego mężczyzn, Lidze Mistrzów, I lidze tenisa stołowego, Mistrzostwach Polski. Dzieci i młodzież uczestniczą w I i III lidze tenisa stołowego, Grand Prix Polski, Mistrzostwach Polski w kategorii junior, kadet, młodzik, żak, skrzat, Mistrzostwach Województwa w poszczególnych kategoriach, rozgrywkach szkolnych, turniejach wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych. Klub otrzymał tytuł Mistrza Polski w tenisie stołowym w 2021 roku i jest miejscową dumą. Bazą treningową dla klubu stanowią przyszkolne sale gimnastyczne, z których klub korzysta na zasadzie użyczenia obiektu.

Miejski Klub Sportowy „Działdowo”, to klub piłkarski, który pojawił się na mapie działdowskiego sportu w marcu 2018 roku. Pierwsze spotkanie założycielskie odbyło się 12 marca, a jego inicjatorem był burmistrz Grzegorz Mrowiński. Wtedy to licznie zebrani sympatycy piłki nożnej powołali klub oraz

³ Ewidencję klubów sportowych, UKS-ów i stowarzyszeń sportowych działających na terenie Działdowa umieszczono jako załącznik nr 3 do Strategii.

uchwalili jego regulamin. Tydzień później wybrano zarząd oraz komisję rewizyjną. Wszyscy jako cel postawili sobie odbudowanie seniorskiej piłki w Działdowie, a także stworzenie drużyny juniorów.

Po 4 latach działalności, MKS Działdowo zrzesza 95 zawodników, w czterech kategoriach wiekowych: senior (rocznik 2005 i starsi), junior młodszy (2005-2007), orlik (2010-2012) oraz żak (2013-2015). Klub zatrudnia czterech trenerów. Klub bierze udział w rozgrywkach organizowanych przez Warmińsko-Mazurski Związek Piłki Nożnej. MKS Działdowo nie pobiera opłat od swoich zawodników. Uczestnictwo w treningach oraz meczach jest bezpłatne. Ponadto władze klubu organizują dla piłkarzy obozy sportowe oraz spotkania integracyjne. Od sierpnia 2021 roku władze klubu wdrożyły system wewnątrz klubowych stypendiów sportowych dla zawodników pierwszej drużyny. Funkcjonowanie klubu jest możliwe dzięki środkom pozyskiwanym w otwartym konkursie ofert w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. Celami klubu są: awans pierwszej drużyny do rozgrywek klasy okręgowej, sukcesywne tworzenie kolejnych drużyn dziecięcych i młodzieżowych, przystąpienie do certyfikacji szkółek piłkarskich PZPN i zdobycie brązowej gwiazdki. MKS Działdowo prężnie działa w mediach społecznościowych. Klubowy profil na Facebooku śledzi obecnie 2026 osób, co stanowi największą internetową społeczność wśród klubów sportowych w mieście.

Główną bazą treningową klubu są obiekty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Działdowie. Drużyny korzystają zarówno z płyty głównej na stadionie (seniorzy), jak i boisk przy ul. Świerkowej (drużyny dziecięce i młodzieżowe). Ponadto do celów treningowych używane są również boiska typu „Orlik” przy ul Makowej oraz Sportowej.

Gmina-Miasto Działdowo posiada relatywnie dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową. Obiekty rekreacyjne i sportowe znajdujące się na terenie Działdowa to m.in. hale sportowe przy szkołach, lodowisko, skatepark, ścieżki rowerowe, siłownie zewnętrzne, korty tenisowe, boisko do baseballa, boiska do siatkówki plażowej, boisko do badmintonu, cztery kompleksy ORLIK, pumtruck, place zabaw, street workout i stadion lekkoatletyczny który, posiada świadectwo PZLA oraz boisko na stadionie do gry w piłkę nożną. Niemniej w obrębie Gminy-Miasta Działdowo brakuje wielofunkcyjnego całorocznego obiektu sportowo-rekreacyjnego, w tym wodno-sportowego. Najbardziej odczuwalnym brakiem pod względem infrastruktury społecznej w obrębie miasta jest brak basenu. Oprócz niewrażliwego znaczenia infrastruktury społecznej jaką stanowią całoroczne ogólnodostępne obiekty rekreacyjno-sportowe, w tym wodno-sportowe (ściśle powiązane z kwestią jakości życia mieszkańców), powyższe obiekty pełnią również ważne funkcje w zakresie infrastruktury turystycznej, stymulującej kwestie osiągania atrakcyjności turystycznej właściwych terenów, jak i wzmacniającej istniejący już potencjał turystyczny. W obrębie Działdowa brakuje podobnego typu obiektów, co ma wymierne przełożenie na skrócenie sezonu turystycznego w obrębie miasta. Wyzwaniem dla gminy jest budowa pływalni, która umożliwi mieszkańcom zaspokajanie potrzeb dotyczących sportu na terenie Działdowa, bez konieczności korzystania z oferty okolicznych miast. Gmina-Miasto Działdowo od roku 2012 realizuje zajęcia nauki pływania dla uczniów klas III z działdowskich szkół w ramach Programu Ministerstwa Sportu i Turystyki „Umiem Pływać”, korzystając z najbliższej pływalni z Mławie – 25 km od Działdowa. Z powodu pandemii zajęcia nie były realizowane w 2020 i 20221 roku.

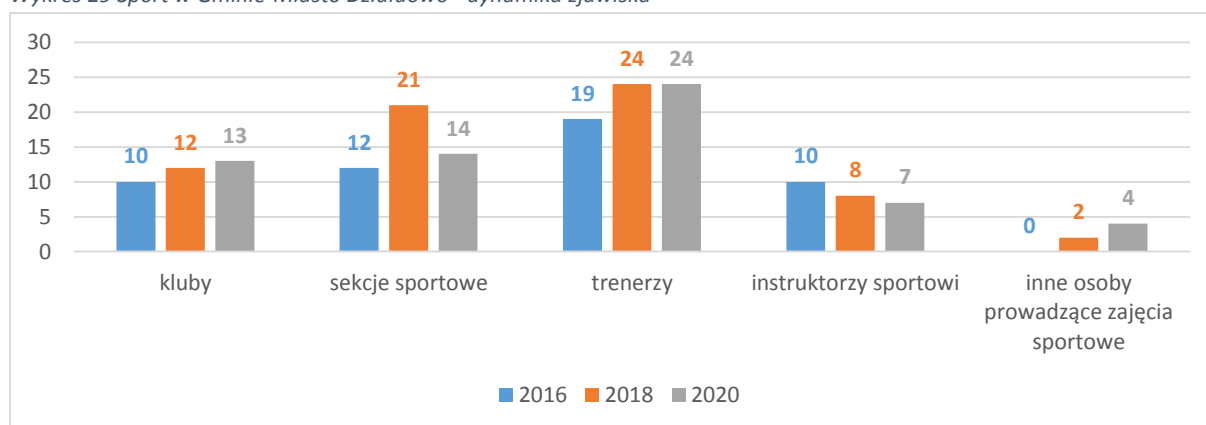

Poza obiektem basenowym, mieście brakuje boiska piłkarskiego ze sztuczną nawierzchnią. Aktualnie drużyny piłkarskie mają dostęp do tylko jednego boiska treningowego z dużymi bramkami (boisko trawiaste przy ul. Świerkowej). Z uwagi, że zainteresowanie piłką nożną cały czas wzrasta, a drużyn przybywa, liczba ta jest niewystarczająca. Z owego boiska nie można korzystać w okresie zimowym, więc drużyny muszą rozgrywać mecze sparingowe poza Działdowem, wydając fundusze na wynajem boiska oraz dojazdy.

Poziom rozwoju kultury fizycznej w miejscowości pozwala natomiast zobrazować dynamika zmian w liczbach klubów sportowych, członków klubów, osób ćwiczących i kadry trenerskiej. W latach 2016-2020 o 3 wzrosła liczba klubów sportowych - w roku 2020 było ich 13. Liczba sekcji sportowych wzrosła o 9 do roku 2018, kiedy wyniosła 21, jednak do roku 2020 spadła do 14. Liczba trenerów w analizowanym okresie zwiększyła się o 5 i w roku 2020 było ich 24. Tendencją wzrostową odznaczyła się także liczba innych osób prowadzących zajęcia sportowe, ponieważ w roku 2016 nikt nie pełnił w Działdowie takiej funkcji, a w 2020 roku odnotowano 4 osoby pełniące tę funkcję. Przez cały okres lat 2016-2020 malała liczba instruktorów sportowych, w 2016 roku było ich 10, a w 2020 - 7. Liczba osób ćwiczących nieznacznie zwiększyła się od roku 2016 do 2018, jednak spadła o 168 w roku 2020, kiedy wyniosła 427. Spadek w roku 2020 jest jednak najprawdopodobniej związany z sytuacją epidemiologiczną i zakazem opuszczania domu w sytuacji tego niewymagającej.

Institucje kulturalno-sportowe w mieście posiadają szeroką ofertę dla zagospodarowania czasu wolnego zarówno dla dorosłych jak i dla dzieci. Prawidłowo i efektywnie zagospodarowany czas wolny wpływa bezpośrednio na kształtowanie właściwej postawy zarówno dzieci jak i ich rodziców. Zajęcia, które nie są ograniczone liczbą miejsc cieszą się znacznie większą popularnością, natomiast zajęcia tematyczne skierowane do określonej liczby uczestników są wypełnione uczestnikami do maksimum. Wraz ze wzrostem liczby zainteresowanych zajęciami, tworzone są nowe grupy warsztatowe.

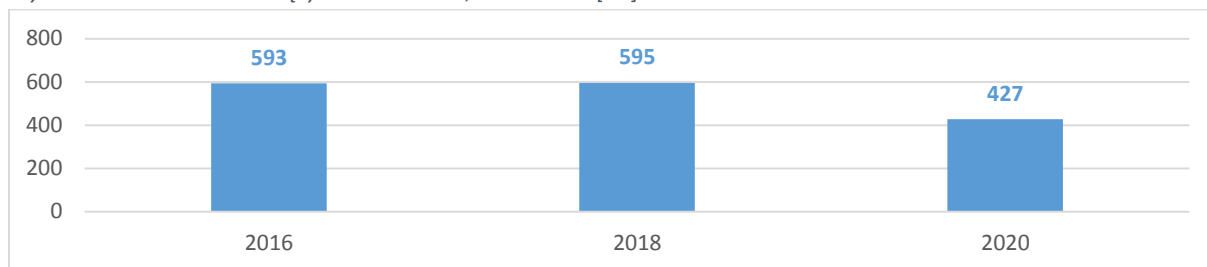
Wykres 29 Sport w Gminie-Miasto Działdowo - dynamika zjawiska

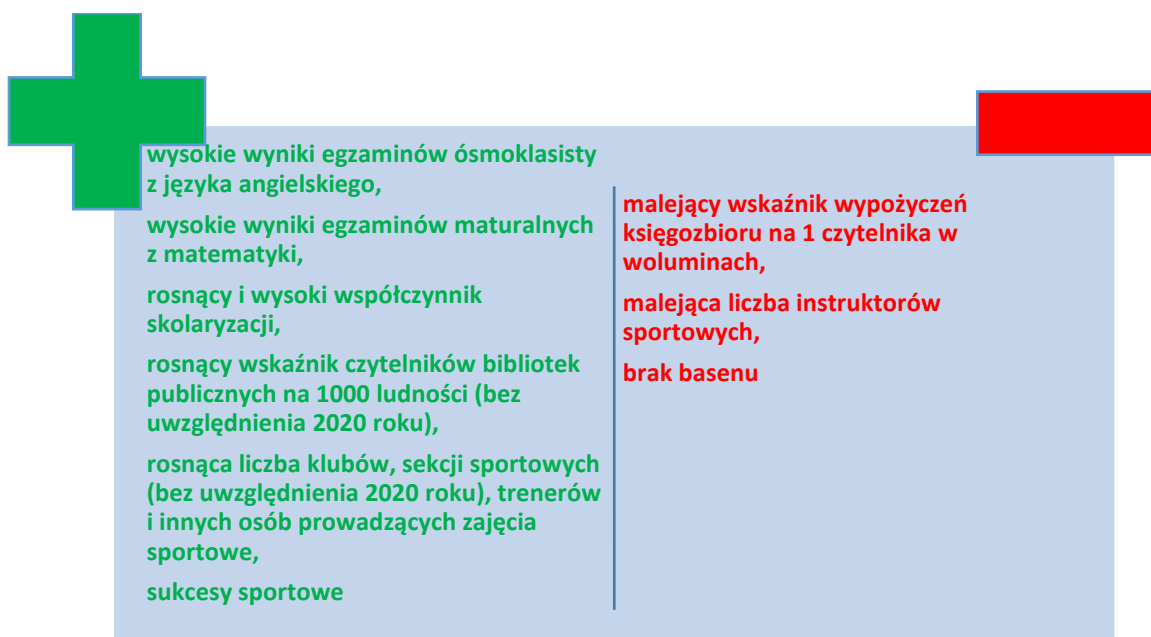
Źródło: dane GUS, 2021r.

Wykres 30 Liczba osób ćwiczących w roku 2016, 2018 i 2020 [os.]

Źródło: dane GUS, 2021r.

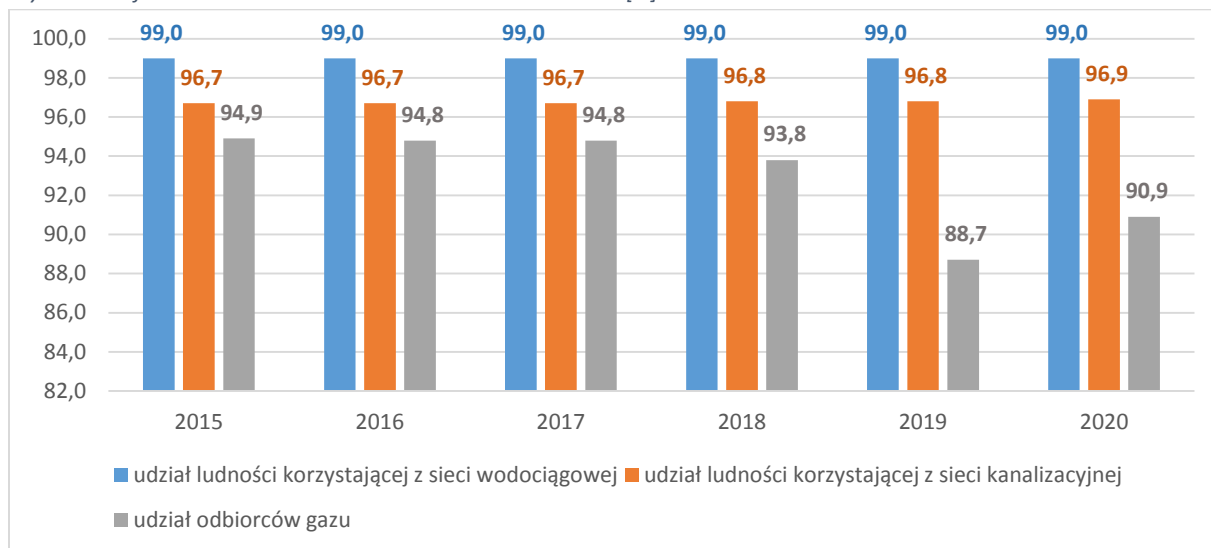

1.11 Infrastruktura komunalna

Gmina-Miasto Działdowo posiada rozwiniętą infrastrukturę komunalną, udział korzystających z niej jest bardzo wysoki. Zauważalny jest jednak zmniejszający się wskaźnik odbiorców gazu w 2015 roku wynoszący 94,9% i malejący nieprzerwanie do roku 2020 kiedy wyniósł już 88,7%. Ubytek wyniósł 6,2 punkty procentowe. Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w całym analizowanym okresie był równy 99%, a udział korzystających z sieci kanalizacyjnej zwiększył się o 0,1 punktu procentowego ostatecznie wynosząc 96,8%.

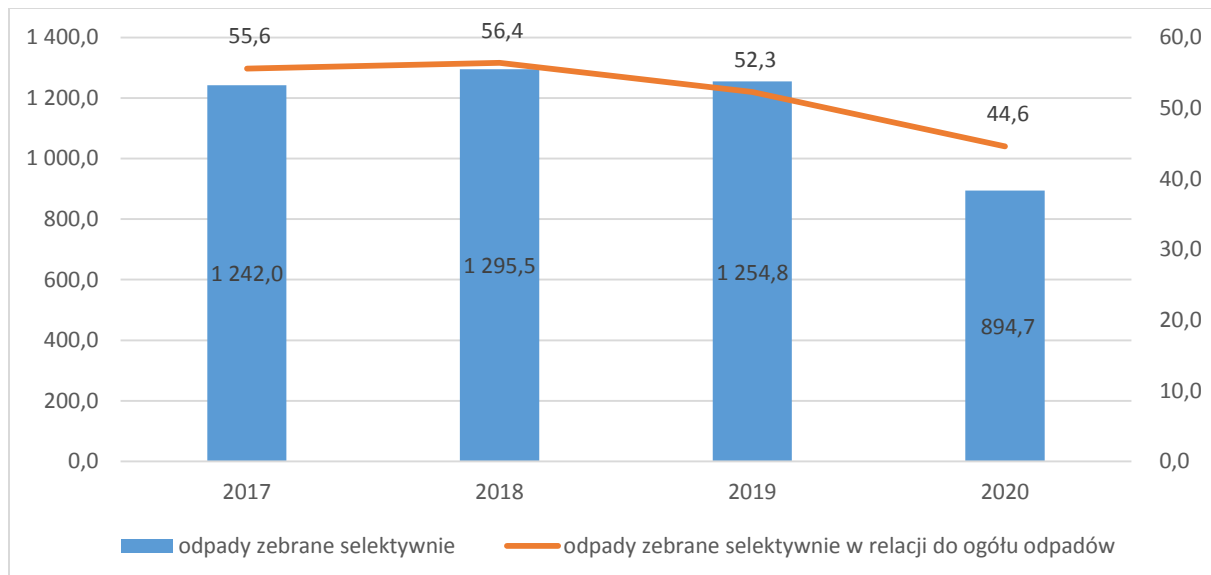
Wykres 31 Infrastruktura sieciowa w Gminie-Miasto Działdowo [%]

Źródło: dane GUS, 2021r.

Na terenie Gminy-Miasta Działdowo w 2017 roku zebrano selektywnie 1 242 t odpadów, a na koniec okresu wielkość ta wyniosła 894,7 t. Odsetek odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów zmniejszył się z 55,6% do 44,6%, czyli o 11 punktów procentowych.

Wykres 32 Odpady zebrane selektywnie ogółem [t] oraz odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%] w latach 2017-2020

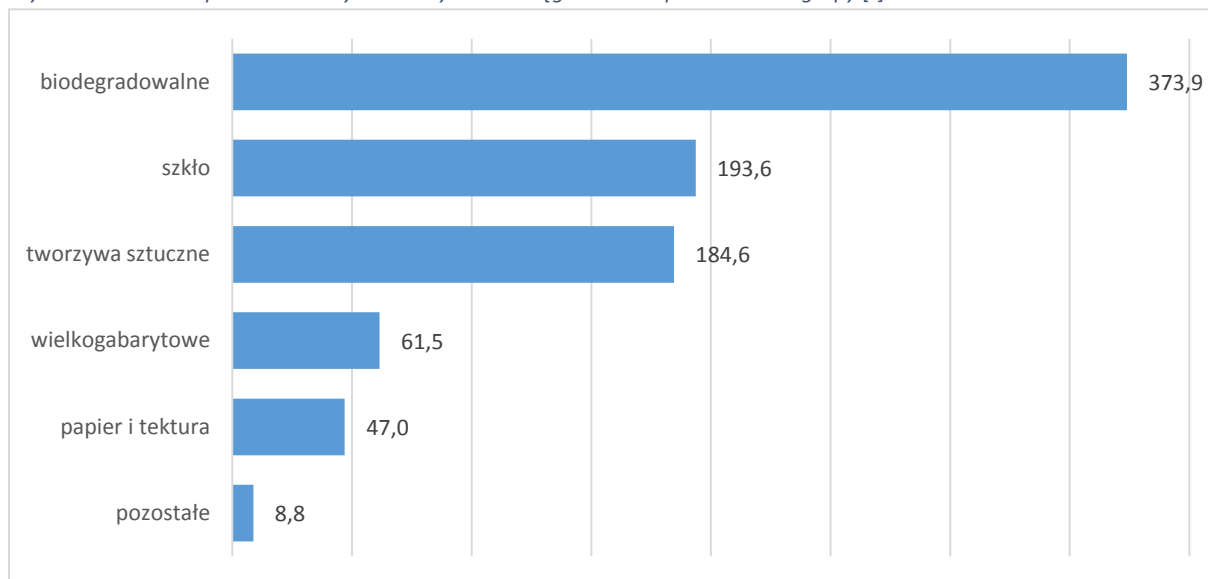

Źródło: dane GUS, 2021r.

W 2020 roku najwięcej zebrano odpadów biodegradowalnych - 373,9 t, kolejno: szkła - 193,6 t, tworzywa sztuczne - 184,6 t, odpadów wielogabarytowych 61,5 t, papieru i tektury - 47,0 t, a pozostałych 8,8t.

Wykres 33 Liczba odpadów zebranych selektywnie w ciągu 2020r. z podziałem na grupy [t]

Źródło: dane GUS, 2021r.

Zakład Wodociągów i Kanalizacji znajdujący się w strukturach Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o. o. (w skrócie PGKiM) w Działdowie, którego obszarem działania jest Gmina-Miasto Działdowo zajmuje się gospodarką wodno-ściekową w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Obsługuje gospodarstwa domowe, instytucje i zakłady pod względem dostarczania wody i odbioru ścieków na podstawie zezwolenia wydanego decyzją nr 78/605/02 Zarządu Miasta Działdowo z dnia 9 maja 2002 roku eksploatuje i odpowiada za utrzymanie:

- sieci wodociągowych z przyłączami,
- budowę nowych sieci wodociągowych,
- sieci kanalizacyjnych z przyłączami,
- budowę nowych sieci kanalizacyjnych,
- stacji ujęcia i uzdatniania wody,
- oczyszczalni ścieków,
- przepompowni ścieków.

Stacja uzdatniania wody

Zakład eksploatuje 8 ujęć wody. Woda pozyskiwana jest z utworów czwartorzędowych z głębokości ok. 40 - 160 m. Aby spełnić wymagania jakościowe określone przez Ministra Zdrowia w wydobywanej wodzie należy zredukować zawartość żelaza i manganu. Odbywa się to na stacji uzdatniania wody w procesie odżelaziania i odmanganiania z wykorzystaniem filtrów mineralnych.

Pompy podające wodę do sieci utrzymują stałe ciśnienie na wyjściu w wysokości 4 - 4,5 atm. W zakładzie znajduje się punkt obsługi klienta, gdzie można uzyskać informacje nt. budowy przyłączy do sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej, usuwania awarii, budowy nowych sieci, sprawdzenia wodomierzy i inne dot. gospodarki wodno-ściekowej. Jakość produkowanej i dostarczanej wody odpowiada wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm.). Zakład

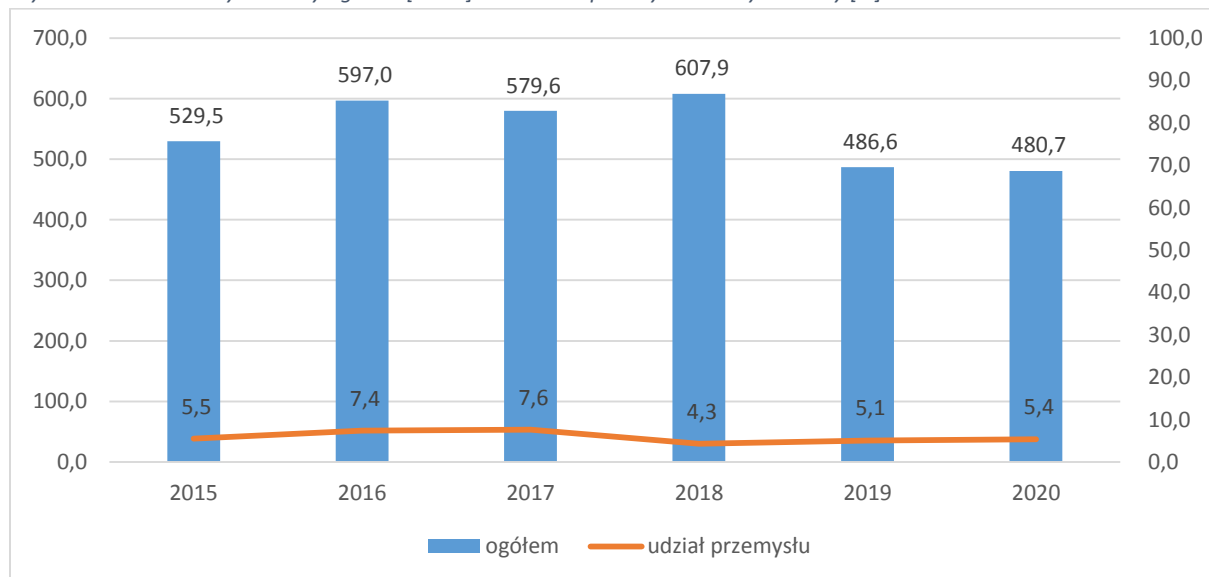
prowadzi stały monitoring kontrolny i przeglądowy jakości wody poprzez zlecenie badań w zakresie wymagań mikrobiologicznych, organoleptycznych, fizykochemicznych oraz radiologicznych.

Oczyszczalnia ścieków

Oczyszczalnia ścieków przyjmuje i oczyszcza ścieki doprowadzone siecią kanalizacyjną oraz dowożone samochodami (pojazdami) asenizacyjnymi. Przepustowość oczyszczalni przy obciążeniu 25.000 RLM określono do 5 300 m³/d ścieków. Proces oczyszczania polega na mechaniczno-biologicznej redukcji zanieczyszczeń z odwadnianiem osadu na prasie. Fosfor usuwany jest w warunkach beztlenowych przez bakterie zdolne do gromadzenia w swoich komórkach znacznych ilości fosforu. Azot organiczny usuwany jest w dwustopniowym procesie - nityfikacji i denityfikacji w komorach, gdzie następuje intensywne natlenianie oraz występują warunki okresowego niedotlenienia. W efekcie końcowym jako gaz ulatnia się do atmosfery. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest Kanał Młyński stanowiący prawy dopływ rzeki Wkry. W układzie technologicznym oczyszczania osad ściekowy jako zaszczerp bakterii występuje w cyklu zamkniętym. Nadmiar osadu po odwodnieniu na prasie taśmowej przekazywany jest na kompostownię osadów. Po odpowiedniej obróbce nadaje się do rolniczego wykorzystania. Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej (budynki mieszkalne i pozostałe) na koniec 2020 roku wynosiła 3.143 szt., liczba mieszkańców gminy korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacji - 20.501 os., łączna długość kanalizacji na terenie miasta Działdowo - 59 km, liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej - 3.056 szt .

W 2015 roku zużycie wody na 1 mieszkańca wyniosło 53,9 m³, a w 2020 roku 48,9 m³. Widać, więc spadek zużycia wody o 5 m³ (9,3%). Na początku badanego okresu zużycie wody ogółem równało się 529,5 dam³, a na koniec 480,7 dam³. Ubytek wyniósł 48,8 dam³ (9,2%). Udział przemysłu w zużyciu wody przez ostatnie 5 lat nie zmienił się znacznie i oscyluje w okolicach 5,4%.

Wykres 34 Zmiana zużycia wody ogółem [dam³] oraz udział przemysłu w zużyciu wody [%] w latach 2015-2020

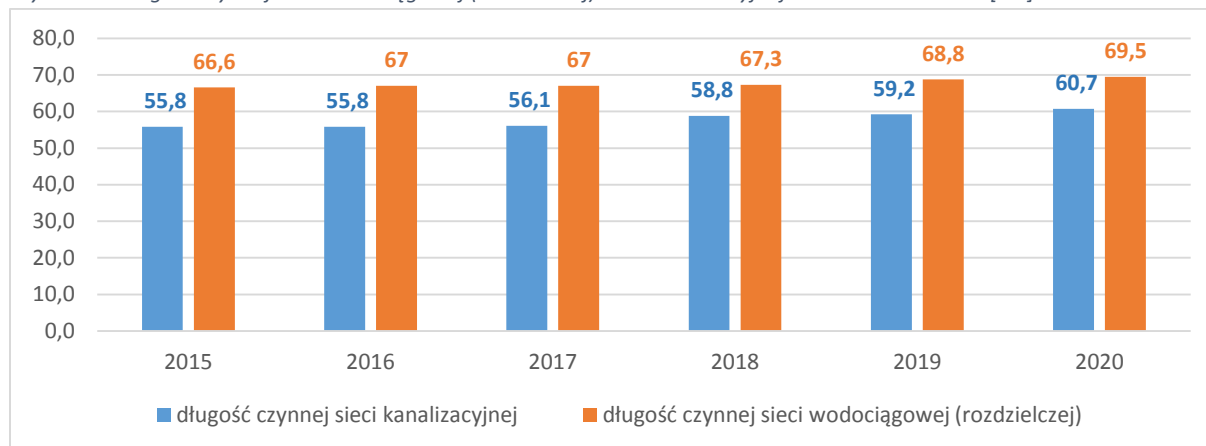
Źródło: dane GUS, 2021r.

Długość sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w analizowanym okresie utrzymywała się na podobnym poziomie. Sieć wodociągowa w 2015 roku liczyła 114,5 km, a do 2019 roku zwiększyła swoją długość

o 2,4 km. Sieć kanalizacyjna została rozbudowana o 0,7 km w ciągu ostatnich pięciu lat i na koniec badanego okresu mierzyła 50,3 km. Długość sieci gazowej nie zmieniła się w badanym okresie i liczyła niecałe 22 km.

Wykres 35 Długość czynnej sieci wodociągowej (rozdzielczej) oraz kanalizacyjnej w latach 2015-2020 [km]

Źródło: dane GUS, 2021 r

Energia ciepła

Dostawę ciepła dla odbiorców indywidualnych i pozostałych podmiotów realizuje Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Spółka z o.o. będące własnością Gminy-Miasto Działdowo. W skład majątku produkcyjnego Przedsiębiorstwa wchodzi: 2 kotłownie węglowe, znajdujące się w różnych rejonach miasta tj. ciepłownia przy ul. Nidzickiej 19 i Polnej 16. Łączna moc zainstalowana wszystkich kotłowni wynosi 18,36MW. Moc osiągalna 15,26MW. Z kotłowni przy Polnej 16 odbiorcy zasilani są bezpośrednio. Natomiast z ciepłowni przy ul. Nidzickiej 19 ciepło dostarczane jest sieciami ciepłowniczymi do:

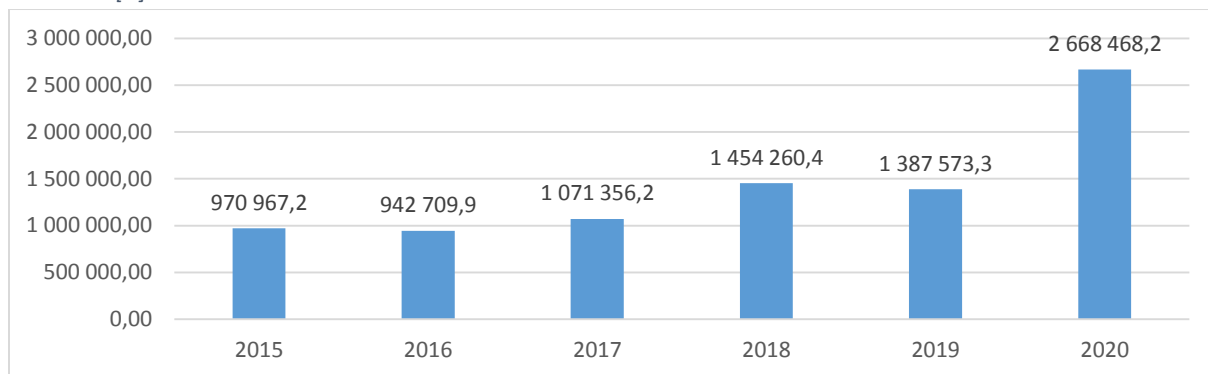
- węzłów grupowych, z których następnie zasilane są budynki za pomocą zewnętrznych instalacji odbiorczych,
- węzłów indywidualnych tzw. własnych stanowiących majątek i eksploatowanych przez PC Sp. z o.o.,
- węzłów indywidualnych tzw. obcych należących do odbiorców.

Poniższy wykres przedstawia zmianę w kwocie wydatków przeznaczonych na dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. W 2015r. wyniosły one 970 967,2 zł, a na koniec badanego okresu 2 668 468,2 zł. Przyrost w tej kwocie wyniósł 1 697 501 zł, czyli aż 63,6%. Zapewne ma to związek z czynionymi inwestycjami w tym zakresie, gdyż w przeciągu ostatnich pięciu lat nie rozbudowywano infrastruktury komunalnej, tak aby wydatki na jej utrzymanie mogły się tak znacznie zwiększyć.

Wykres 36 Wydatki w dziale 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska w latach 2015- 2020 w Gminie-Miasto Działdowo [zł]

Źródło: dane GUS, 2021 r

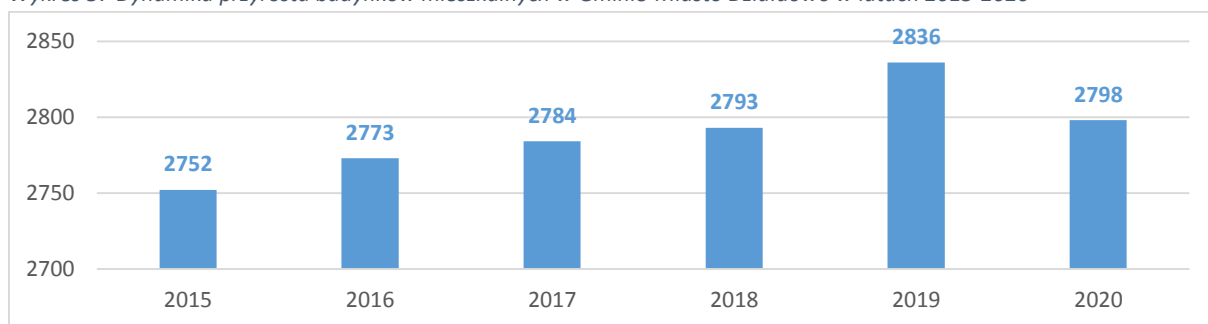
wysoki udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej,
dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna,
zmniejszające się zużycie wody.

1.12 Infrastruktura mieszkaniowa

Ilość budynków mieszkalnych w Gminie-Miasto Działdowo od roku 2015 do 2020 wzrosła o około 1,7% - w roku 2020 było ich 2 798.

Wykres 37 Dynamika przyrostu budynków mieszkalnych w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2015-2020

Źródło: dane GUS, 2021r.

Według danych GUS w 2018 roku w zasobie Gminy-Miasta Działdowo znajdowały się 3 mieszkania niezamieszkałe, w roku 2016 z kolei, odnotowano 2 pustostany, 99,9% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 97,1% w osobną łazienkę, a 91,4% w centralne ogrzewanie.

Na terenie Gminy-Miasta Działdowo funkcjonują mieszkania o przeciętnej powierzchni 76,1 m². Jest to wynik o 0,1 m² niższy niż w przypadku powiatu działdowskiego, natomiast o 7,2 m² wyższy (9,5%) od województwa warmińsko-mazurskiego oraz o 1,7 wyższy od kraju (2,2%). W przypadku przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 osobę Gmina-Miasto Działdowo osiąga najniższy wynik (23,1 m²) spośród porównywanych podmiotów. Powiat działdowski notuje

przeciętną powierzchnię wysokości 26,0 m², czyli o 2,9 m² większą. Średnia wojewódzka wynosi 25,4 m², o 2,3 m² więcej (9,1%) od gminy, a kraj - 28,7 m², o 5,6 m² więcej (19,6%). Wskaźnik liczby mieszkań na 1000 ludności wynosił w 2019 roku - 303,2 mieszkań. Powiat dziadkowski posiada o 37,9 mieszkań więcej (11,1%), województwo - o 65,8 więcej (17,8%), a Polska - o 82,7 mieszkań więcej (21,4%).

Mieszkaniowy zasób gminy tworzą lokale mieszkalne usytuowane w budynkach stanowiących w 100% własność gminy oraz lokale w budynkach wspólnot mieszkaniowych. W skład mieszkaniowego zasobu gminy, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku, wchodziło 424 lokali mieszkalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 17 604,75 m², w tym: 210 lokali o łącznej powierzchni 8 413,04 m², położonych w budynkach stanowiących własność gminy, 214 lokali o łącznej powierzchni 9 191,71 m², położonych w budynkach wspólnot mieszkaniowych. Prognozowana zmiana wielkości zasobu mieszkaniowego gminy zakłada spadek liczby mieszkań, wynikającą ze sprzedaży lokali mieszkalnych. W zależności od możliwości finansowych gminy podejmowane będą działania zmierzające do pozyskiwania lokali mieszkalnych poprzez remont lub rewitalizację istniejącego lub pozyskanego zasobu. W związku z realizacją obowiązku ustawowego w zakresie zapewnienia tymczasowych pomieszczeń, o których mowa w art. 1046 § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego gmina planuje utworzyć zasób tymczasowych pomieszczeń w zależności od potrzeb poprzez wykorzystanie lokali będących w zasobie tj. poprzez zmianę statusu lokali mieszkalnych. Warunki przydzielania lokali mieszkalnych z mieszkaniowego zasobu gminy reguluje uchwała Nr XLII/374/18 Rady Miasta Dziadkowo z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy-Miasta Dziadkowo. Gmina pozyskuje głównie lokale zwalniane w wyniku tzw. „naturalnego ruchu ludności”, jednak wobec postępującej prywatyzacji mieszkaniowego zasobu liczba tych lokali będzie coraz mniejsza.

Stan techniczny budynków oraz lokali mieszkalnych wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego gminy jest ściśle związany z okresem ich wybudowania oraz stopniem wyposażenia w media. Odnosząc się do stanu technicznego budynków stwierdza się, że część z nich wymaga przeprowadzenia remontów kapitalnych, remontu ścian zewnętrznych, naprawy dachu oraz podniesienia ogólnego standardu użytkowania i estetycznego wyglądu. Gospodarka mieszkaniowym zasobem gminy zmierzać będzie w kierunku poprawy obecnego stanu technicznego budynków między innymi, poprzez:

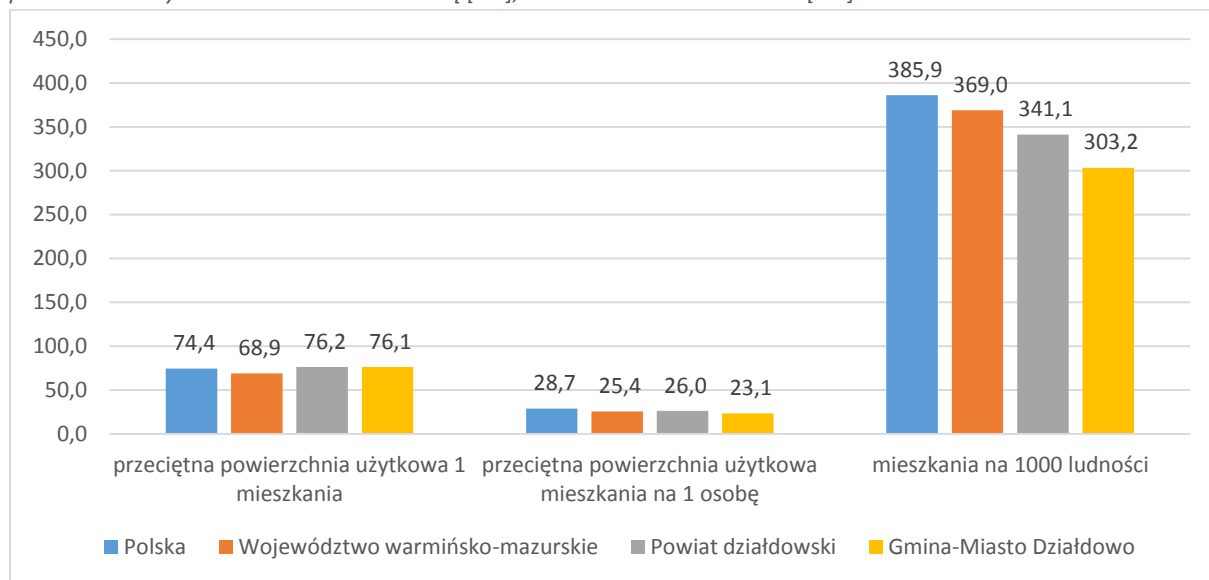
- a) systematyczne przeglądy i ekspertyzy stanu technicznego,
- b) wykonywanie remontów bieżących,
- c) wykonywanie modernizacji i remontów kapitalnych,
- d) podejmowanie działań zapobiegających pogarszaniu się istniejącego stanu technicznego,
- e) wyburzenie budynków o bardzo złym stanie technicznym nie nadających się do dalszej eksploatacji lub ich sprzedaż prywatnym inwestorom posiadających możliwość sfinansowania remontów.

Prywatyzacja zasobu mieszkań komunalnych odbywa się na zasadach zgodnych z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami oraz ustawy z dnia 24 czerwca 1994 roku o własności lokali. Szczegółowe zasady określone są uchwałą Nr XXIX/256/13 Rady Miasta

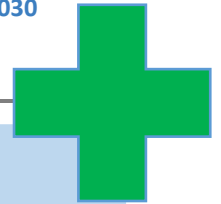

Działdowo z dnia 31 października 2013 roku w sprawie zasad sprzedaży lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy-Miasto Działdowo oraz udzielania bonifikat. Pierwszeństwo w nabywaniu lokali mieszkalnych, przeznaczonych do sprzedaży, przysługuje tym najemcom lokali, z którymi umowa najmu zawarta została na czas nieoznaczony - sprzedaż następuje w takim przypadku w trybie bezprzetargowym. Przy sprzedaży mieszkań komunalnych na rzecz osób fizycznych będących ich najemcami, stosowane będą bonifikaty od cen sprzedaży. Władającym gminnym zasobem mieszkaniowym jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o. o., któremu aktem notarialnym z dnia 28.05.2012 roku Rep. A Nr 1682/2012 obejmującym umowę ustanowienia odpłatnego użytkowania zostały przekazane w odpłatne użytkowanie na czas nieoznaczony budynki i lokale wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Zarządzanie przekazanym zasobem obejmuje lokale mieszkalne, użytkowe oraz budynki gospodarcze. PGKiM Sp. z o. o. prowadzi gospodarkę mieszkaniową w zakresie bieżącej eksploatacji, konserwacji oraz doraźnych remontów i dokonywania wszelkich czynności zmierzających do utrzymania nieruchomości w stanie nie pogorszonym ze środków pochodzących z opłat czynszowych za lokale mieszkalne i użytkowe. Remonty kapitalne oraz inwestycje współfinansowane lub finansowane w całości są z budżetu Gminy. (źródło danych: UCHWAŁA NR XXXI/305/21 RADY MIASTA DZIAŁDOWO z dnia 30 lipca 2021 roku w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy-Miasto Działdowo na lata 2021 - 2030)

Wykres 38 Wskaźniki infrastruktury mieszkaniowej: przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m²], przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²], mieszkania na 1000 ludności [szt.] z 2019r.

Źródło: dane GUS, 2021r.

rosnąca liczba budynków mieszkalnych,
niewielka liczba pustostanów,
zdecydowana większość mieszkań wyposażona w wodociąg, osobną łazienkę i centralne ogrzewanie,
wysoka przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania.

1.13 Ochrona Zdrowia

Ochrona zdrowia to bardzo ważny obszar usług publicznych, możliwość wpływania na politykę służby zdrowia pozostaje poza samorządem lokalnym. Niemniej w kontekście kompleksowego diagnozowania obszaru warto w syntetycznej formie zestawić zasoby i ofertę tego sektora w Gminie-Miasto Działdowo. Na podstawie danych NFZ w roku 2021 było zawartych 34 umowy z 22 świadczeniodawcami.

Tabela 3. POZ i AOS na terenie Gminy - Miasto Działdowo w roku 2021

Nazwa świadczenia	Podmioty	Liczba podmiotów
Podstawowa Opieka Zdrowotna	Zespół Praktyk Lekarskich Lekarze H.Weryk-Wiosek, I.Wojtkiewicz Spółka Partnerska	12
	Poradnia Rodzinna W Działdowie Lek. Elżbieta Rychcik	
	Danuta Barbara Bartkowska Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Danmedyk-Medycyna Szkolna"	
	Grupowa Praktyka Pielęgniarek Środowiskowo-Rodzinnych "Zdrowie" S.C. Alicja Ostrowska, Urszula Brzezińska, Mirosława Górnecka, Anna Szyba, Zofia Urbańska, Anna Faltynowska, Teresa Musiał, Wanda Laskowska, Alicją Sosnówka, Maria Zdunek	
	Maria Tuszyńska Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Nr 5	
	Arkadiusz Smolicz Praktyka Lekarza Rodzinnego Nr 2	
	Anna Lewandowska Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Praktyka Internistyczna"	
	Ewa Regulska-Helwich Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Nr 4	
	Danuta Loret Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Nr 3	
	Grażyna Drapała Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Nr 1	
	Jerzy Marczak	
S.C. Położnych Środowiskowych/Rodzinnych Brygida Julita Lipka Barbara Jankowska		
Leczenie stomatologiczne	Bożena Kafel-Nowakowska	3
	Alicja Helena Szypulska	
	Jerzy Marczak	
Ambulatoryjna opieka specjalistyczna	Indywidualna Praktyka Późniczo Ginekologiczna Myślińska Anna	4
	Anna Lewandowska Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Praktyka Internistyczna"	
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Grażyna Barbara Dudzińska, Jarosław Bernard Dudziński S.C. Poradnia Okulistyczna	
	Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło W Działdowie	
Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze	Caritas Diecezji Toruńskiej	1
Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	Dorota Joanna Reguła Nzoz Ośrodek Terapii Uzależnień I Współuzależnienia	1
Rehabilitacja lecznicza	Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło W Działdowie	2
	Jacek Szymański Gabinet Rehabilitacji "Reh-Ter"	
Opieka paliatywna i hospicyjna	Hospicjum Domowe Im. Łucji Poterała Płocharska Poterała Spółka Cywilna	1

Źródło: UM w Działdowie

W Gminie-Miasto Działdowo funkcjonuje szpital publiczny, obsługujący w dużej części mieszkańców miasta Działdowa. Organem założycielskim Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Działdowie i sprawującym nad nim nadzór jest Powiat Działdowski. Jest to największa placówka opieki zdrowotnej w powiecie działdowskim. W ramach szpitala funkcjonuje:

- I. 16 oddziałów:
  1. oddział anestezjologii i intensywnej terapii,
  2. oddział dziecięcy,
  3. wieloprofilowy oddział chorób wewnętrznych,
  4. oddział rehabilitacyjny,
  5. oddział neurologiczny i udarowy,
  6. oddział fizjoterapii,
  7. oddział położniczo-ginekologiczny,
  8. oddział noworodków i wcześniaków,
  9. oddział chirurgii ogólnej,
  10. oddział urazowo-ortopedyczny,
  11. oddział anestezjologii i intensywnej terapii,
  12. oddział psychiatryczny,
  13. oddział medycyny paliatywnej,
  14. stacja dializ,
  15. szpitalny oddział ratunkowy,
  16. blok operacyjny
- II. 16 pracowni specjalistycznych:
  1. poradnia chirurgii ogólnej,
  2. poradnia chirurgii onkologicznej,
  3. poradnia dermatologiczno-wenerologiczna,
  4. poradnia endokrynologiczna,
  5. poradnia kardiologiczna,
  6. poradnia nefrologiczna,
  7. poradnia neonatologiczna,
  8. poradnia neurologiczna,
  9. poradnia opieki paliatywnej,
  10. poradnia otolaryngologiczna,
  11. poradnia położniczo-ginekologiczna,
  12. poradnia rehabilitacyjna,
  13. poradnia reumatologiczna,
  14. poradnia urazowo-ortopedyczna,
  15. poradnia urologiczna,
  16. poradnia zdrowia psychicznego
- III. Pracownie diagnostyczne:
  1. pracownia RTG,
  2. pracownia USG ,
  3. pracownia endoskopowa,
  4. pracownia EEG,

5. pracownia EKG,
  6. pracownia EMG,
  7. audiologiczna,
- IV. Medyczne laboratorium diagnostyczne,
- V. Zespół transportu medycznego.

W roku 2021 roku wg danych NFZ SP ZOZ w Działdowie świadczył następujące usługi medyczne:

1. Opieka paliatywna i hospicyjna,
2. Rehabilitacja lecznicza,
3. Leczenie szpitalne,
4. Świadczenia zdrowotne kontraktowane odrębnie,
5. Ambulatoryjna opieka specjalistyczna,
6. Pomoc doraźna i transport sanitarny,
7. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień

Główny ciężar związany z organizacją i finansowaniem placówek systemu ochrony zdrowia spoczywa na samorządzie powiatowym oraz wojewódzkim. W związku z powyższym, Gmina-Miasto Działdowo ma ograniczone możliwości w zakresie kształtowania służby zdrowia na swoim terenie. Poza świadczeniodawcami NFZ, w Działdowie funkcjonują podmioty prywatne świadczące usługi medyczne, m.in. Przychodnia WAWA-MED Prywatna Przychodnia Lekarzy Specjalistów, oraz FIT LIFE MED. Specjalistyczne Gabinety Lekarskie. Problemem mieszkańców Działdowa, jak i innych regionów jest powszechny dostęp do publicznej opieki zdrowotnej, szczególnie w dobie pandemii Covid-19. Znaczny odsetek osób wybiera większe miasta jak Olsztyn, Warszawa lub korzysta z podmiotów prywatnych w mieście, okolicy (Mława) lub dużych miast.

Gmina-Miasto Działdowo w roku 2020 realizowała i realizuje nadal program polityki zdrowotnej pn. „Poprawa dostępności do świadczeń stomatologicznych dla dzieci i młodzieży w szkołach w 2018 roku” Szkolny gabinet stomatologiczny funkcjonuje od 8 kwietnia 2019 roku w Szkole Podstawowej nr 3 im. Bronisława Malinowskiego w Działdowie. W 2020 roku świadczeń stomatologicznych udzielono 1833 uczniom. Świadczenia te finansowane są z Narodowego Funduszu Zdrowia. Gabinet stomatologiczny przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży w wieku 3-18 r. ż. i dostępny jest dla wszystkich uczniów uczęszczających do miejskich placówek oświatowych w Działdowie.

1.14 Środowisko przyrodnicze

Stan środowiska w zakresie jakości wód, wg danych zaczerpniętych z Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Działdowa określa się jako umiarkowany. Głównym źródłem zanieczyszczenia rzeki Wkry są ścieki z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni zlokalizowanej w Piątkach, w Zagrzewie oraz oczyszczalni Zespołu Szkół Rolniczych w Gródkach. Do Kanału Młyńskiego spływają oczyszczone mechaniczno-biologicznie ścieki z Działdowa.

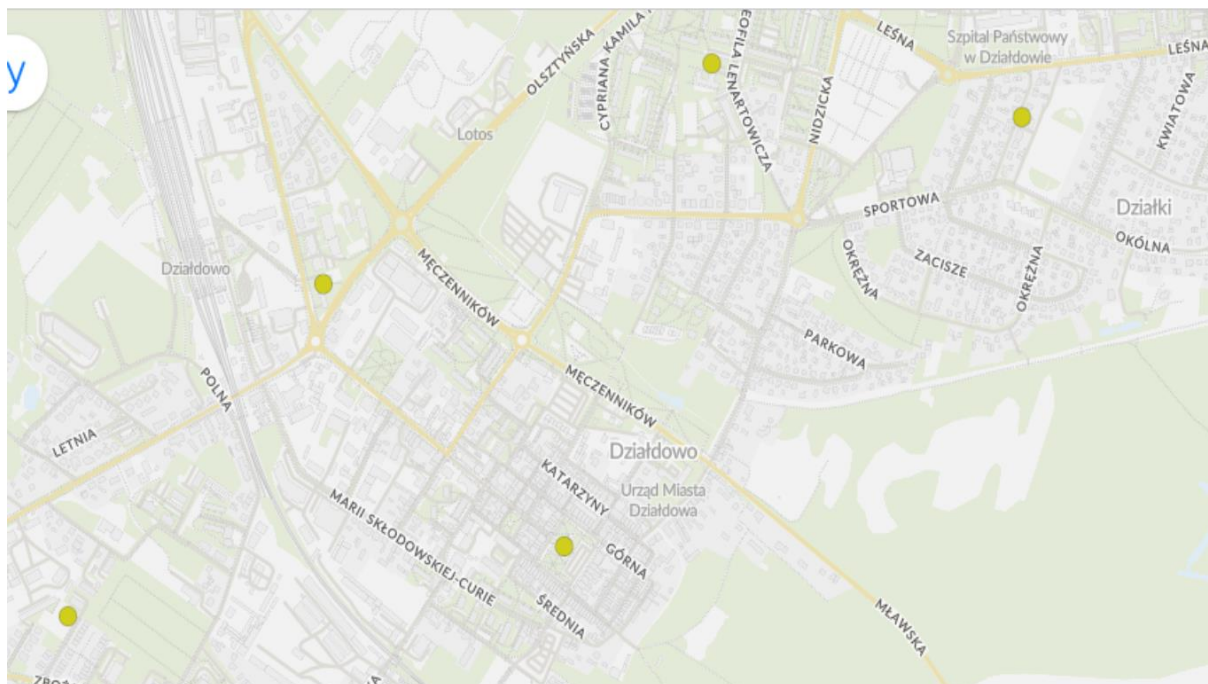
Hałas

Hałas komunikacyjny na terenie Miasta Działdowo WIOS definiuje jako uciążliwy dla środowiska. Warto jednak zaznaczyć, iż podwyższone natężenie hałasu występować może w pobliżu dróg oraz innych traktów komunikacyjnych.

Powietrze

Negatywne oddziaływanie na stan jakości powietrza niesie ze sobą niska emisja z lokalnych kotłowni i pieców węglowych, które używane są w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie gminy. W lokalnych systemach grzewczych brak jest urządzeń ochrony powietrza. Emisja z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, która związana jest z okresem grzewczym. Na terenie miasta zlokalizowanych jest 6 sensorów jakości powietrza obrazujących bieżący stan.

Rysunek: lokalizacja sensorów badających jakość powietrza na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Źródło: UM w Działdowie

Gmina-Miasto Działdowo sukcesywnie podejmuje działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji. 14.11.2018 roku Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. w Działdowie podpisało z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej umowę o dofinansowanie Projektu pt. „Modernizacja systemu ciepłowniczego Działdowo - budowa ciepłowni bazującej na produkcji ciepłej ze spalania biomasy” nr POIS.01.01.01-00-0023/17 w ramach Poddziałania 1.1.1. Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej, oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020. Projekt polegał na budowie ciepłowni w oparciu o kocioł opalany biomasą o mocy 5,1 MW wraz z ekonomizerem suchym. Docelowo z biomasy w Działdowie ma pochodzić 70 proc. produkowanej energii ciepłej. Gmina-

Miasto Działdowo udziela również dotacji celowych ze środków budżetu na zadania służące ochronie powietrza, polegające na wymianie źródeł ciepła na korzystniejsze pod względem sprawności energetycznej oraz ekologicznym. Wysokość dotacji celowej wynosi 50% kosztów inwestycji, jednak nie więcej niż 2.500 zł brutto dla budynku mieszkalnego jednorodzinne lub dla mieszkania w budynku wielorodzinnym. Jednocześnie władze miasta systematycznie dokonują modernizacji oświetlenia ulicznego poprzez wymianę opraw na oprawy energooszczędne typu LED.

W zakresie gospodarki odpadami Rada Miasta Działdowo w dniu 22 marca 2012r. podjęła uchwałę nr XV/145/12 w sprawie przyjęcia uchwały nr V/40/2012 Zgromadzenia Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” w sprawie zmiany statutu Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”. Uchwałą tą obowiązki spoczywające na gminie, a wynikające z wejścia w życie ustawy z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, zostały przeniesione na EZG, którego Gmina-Miasto Działdowo jest członkiem. Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” organizuje cały system gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gmin zrzeszonych w tym również Gminy-Miasto Działdowo. Wprowadził nowoczesny system postępowania z odpadami zgodny ze standardami obowiązującymi w Unii Europejskiej i systemem prawnym w zakresie ochrony środowiska w Polsce.

Ilość odpadów przyjętych i przetworzonych na Stacji Przeładunkowej wraz z Sortownią w 2020r. to:

- odpady przyjęte z systemu selektywnej zbiórki (dot. papier, szkło, tworzywa sztuczne, szkło, zmieszane odpady opakowaniowe, elektro i opon) - 1395,27 ton;
- odpady przyjęte niesegregowane - 3710,58 ton;
- odpady przetworzone 5105,85 ton.

Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania - 1,38%. Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła - 38,96%. Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych - 453,75%.

1.15 Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w ogólnoprzyjęte normy postępowania. Bezpieczeństwo publiczne jest także stanem w społeczeństwie, który umożliwia jego sprawne funkcjonowanie. Zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego mogą mieć charakter zarówno wewnętrzny, jak i zewnętrzny, czyli mieszczą się tu ingerencje ze strony innych podmiotów państwowych w sprawy wewnętrzne, a także wewnętrzne konflikty i napięcia społeczne. Często przestępczość zakłóca ten ład, co rodzi w społeczeństwie poczucie niesprawiedliwości i braku kontroli państwa nad tym zjawiskiem.

W Dziadowie zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego wykonuje:

- Straż Miejska,
- Komenda Powiatowa Policji w Dziadowie,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Dziadowie,
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Dziadowie,
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Dziadowie oraz podległa mu Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna
- Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Dziadowie.

Służby bezpieczeństwa często współpracują ze sobą prowadząc wspólne akcje prewencyjne oraz podejmując działania na rzecz ratowania życia i mienia oraz bezpieczeństwa osób przebywających na terenie Dziadowa.

Specyfikę zjawiska przemocy w rodzinie potwierdzają statystyki pomocy społecznej, w świetle których w latach 2017-2019 stanowiła ona powód wsparcia corocznie kilkunastu rodzin. Najwięcej rodzin otrzymało pomoc z tego tytułu w 2017 roku - objęto nią 21 rodzin borykających się z tym problemem (83 osoby), w 2018 roku było to 13 rodzin (61 osób), natomiast w 2019 roku 16 rodzin (58 osób)⁴.

Tabela 4. Wybrane dane dotyczące interwencji Policji w Gminie - Miasto Dziadowo w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Interwencje domowe policji na terenie gminy	402	500	425
Osoby pokrzywdzone w wyniku stosowania przemocy	120	91	80
Liczba ujawnionych sprawców przemocy	114	88	78
Sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu	66	48	45
Liczba przypadków znęcania się nad rodziną (art. 207 § 1KK)	56	50	41

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy - Miasto Dziadowo na lata 2021-2030

Według gromadzonych przez Policję statystyk, liczba przestępstw popełnionych w 2020r. w mieście wynosiła 272. Wśród najczęstszych przestępstw wskazuje się kradzieże bądź kradzieże z włamaniem.

Wartość referencyjna wskaźnika liczby przestępstw na 1000 mieszkańców w Gminie-Miasto Dziadowo wynosi 13,16. W przypadku liczby zdarzeń w ruchu drogowym, łącznie w 2020r. w mieście odnotowano 125 zdarzeń. W przypadku wskaźnika w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wartość wyniosła 6,05.

Tabela 5. Poziom bezpieczeństwa publicznego

Jednostka	Przestępstwa	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Zdarzenia w ruchu drogowym	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
Gmina-Miasto Działdowo	272	13,16	125	6,05

Źródło: opracowanie na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Działdowie

Na terenie Gminy-Miasto Działdowo jest stworzony system monitoringu wizyjnego miasta, którym zawiaduje Straż Miejska w Działdowie. W skład zestawu do monitoringu wizyjnego wchodzi: dwa komputery stacjonarne z monitorami, rejestratory. Na terenie miasta Gmina-Miasto Działdowo rozmieściła ok 50 kamer. Na mocy porozumienia zawartego w dniu 02.07.2015 roku pomiędzy PKP Polskie Linie Kolejowe S. A. z siedzibą w Warszawie, a Gminą-Miasto Działdowo w skład monitoringu wchodzi, także 4 kamery będące własnością PKP. Na mocy umowy użyczenia zawartej w dniu 04.10.2018 roku pomiędzy Spółdzielnią Mieszkaniową Lokatorsko-Własnościową w Działdowie, a Gminą-Miasto Działdowo w skład monitoringu wchodzi 1 kamera będąca własnością Spółdzielni. W 2020 roku było 76 interwencji w związku ze zgłoszeniami operatorów monitoringu miejskiego. Regularnie prowadzony monitoring znacznie ograniczył ilość uciążliwych wykroczeń, w tym aktów wandalizmu oraz pozwolił na identyfikację i skuteczne karanie ich sprawców.

Sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie i utrzymanie miejskiego magazynu przeciwpowodziowego oraz magazynu obrony cywilnej, należą do zadań Gminy-Miasto Działdowo. W skład systemu ostrzegania i alarmowania na terenie Gminy-Miasto Działdowo wchodzi następujące urządzenia: centrala alarmowa i 5 syren alarmowych. Gmina-Miasto Działdowo ma w swoich zasobach również stację bazową Motorola GM 340 oraz 8 radiotelefonów, które mogą stanowić alternatywne źródło komunikacji Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego ze służbami mundurowymi w sytuacji kryzysowej. Ponadto w mieście funkcjonuje smsowy system alarmowania mieszkańców. Wysyłane są komunikaty o zaistniałym zagrożeniu, niekorzystnych warunkach atmosferycznych i awariach.

1.16 Możliwości budżetowe Miasta-Gminy Działdowo

Dochody ogółem miasta-gminy w 2020 wynosiły 107 200 661,53 zł. W tabeli poniżej zaprezentowano dane o dochodach gminy w latach 2015-2020.

Tabela 6. Dochody ogółem Miasta-Gminy Działdowo

	Jm	2015	2016	2017	2018	2019	2020
dochody ogółem	zł	60 334 554,45	72 468 838,32	87 020 902,89	86 401 409,51	91 535 004,26	107 200 661,53
dochody własne	zł	30 797 409,87	32 779 931,89	36 860 533,35	35 983 090,38	37 369 603,23	39 449 145,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem świadczy o stopniu samodzielności finansowej gmin. Wzrost wskaźnika oznacza zwiększenie możliwości finansowych gmin. W 2020r. dochody własne stanowiły 43,60% dochodów ogółem. W roku 2015 dochody własne miały największy udział w dochodach budżetowych gminy - 51,04%.

Dochód ogółem na 1 mieszkańca w gminie wyniósł w 2020 roku 5 052,82 zł, zaś dochód własny 2 202,81 zł, w porównaniu do roku poprzedniego dochody te wzrosły o odpowiednio o 6,32% (ogółem) i 4,2% (dochody własne). Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Dochody na 1 mieszkańca

	Jm	2015	2016	2017	2018	2019	2020
dochody ogółem/ mieszkaniec	zł	2 809,66	3 392,42	4 074,39	4 045,96	4 301,66	5 052,82
dochody własne/mieszkaniec	zł	1 434,17	1 534,50	1 725,84	1 685,00	1 756,17	2 202,81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Miasto-Gmina Działdowo w ostatnich latach zrealizowała wiele projektów dofinansowanych ze środków z Unii Europejskiej. W poniższej tabeli przedstawiono finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych.

Tabela 8. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

	J.m	2015	2016	2017	2018	2019	2020
dochody razem	zł	485 481,75	69 753,47	3 898 502,62	6 414 451,22	5 113 900,64	5 004 807,64
środki z UE na finansowanie programów i projektów unijnych	zł	17 589,04	57 180,31	0,00	12 670,25	105 211,23	0,00
środki z budż. państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie progr. i proj. realizowanych z udz. śr. z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE	zł	0,00	0,00	77 045,32	194 106,94	499 902,49	509 639,15
płatności w zakresie budżetu środków europejskich	zł	467 892,71	12 573,16	3 821 457,30	6 207 674,03	4 508 786,92	4 495 168,49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wydatki gminy w latach 2017-2020 utrzymywały się na podobnym poziomie i wzrosły w stosunku do lat 2015-2016. Najwięcej wydatków Dziadowo poniosło w 2020r. 92 904 744,67 zł. W 2017r. najwięcej środków Gmina przeznaczyła na wydatki inwestycyjnej, udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wynosił 25,6%. W roku 2020 udział wydatków inwestycyjnych spadł do poziomu 7,9%. Wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem świadczy o aktywność władz gmin, w ramach istniejących możliwości finansowych. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane.

Tabela 9. Wydatki z budżetu ogółem

	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
wydatki ogółem	zł	58 227 673,08	69 702 340,28	92 786 312,75	91 848 323,08	91 802 867,04	92 904 744,67
wydatki majątkowe ogółem	Zł	7 174 970,15	7 769 311,61	23 824 569,25	20 580 487,53	13 661 127,83	7 316 760,27
Wydatki majątkowe inwestycyjne	Zł	7 174 970,15	7 769 311,61	23 824 569,25	20 580 487,53	13 661 127,83	7 316 760,27
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	%	12,3	11,1	25,6	22,4	14,9	7,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w 2020 wzrosły o 61,92% w stosunku do 2015r. W poniższej tabeli przedstawiono wydatki na 1 mieszkańca.

Tabela 10. Wydatki na 1 mieszkańca

	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
wydatki ogółem/mieszkaniec	zł	2 711,54	3 262,91	4 344,34	4 301,02	4 314,25	4 378,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Analiza stanu zadłużenia w okresie 2015-2019

Zadłużenie gminy z tytułu kredytów i pożyczek na koniec 2019 roku wynosiło 10 125 750,00 zł i spadło o 899 500 zł w porównaniu do roku 2018. Wskaźnik zadłużenia informujący o udziale zobowiązań ogółem w dochodach ogółem wzrósł w roku 2019 r. do poziomu 11,06 %. Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek na koniec 2020 r. wyniosło 7 926 250,00 zł, a wskaźnik zadłużenia spadł do poziomu 7,39 %.

Tabela 11. Wskaźnik zadłużenia Gminy - Miasto Działdowo

	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kwota długu	zł	4 250 000,00	3 125 000,00	5 187 750,00	11 025 250,00	10 125 750,00	7 926 250,00
Dochody ogółem	zł	60 334 554,45	72 468 838,32	87 020 902,89	86 401 409,51	91 535 004,26	107 200 661,53
Wskaźnik zadłużenia	%	7,04%	4,31%	5,96%	12,76%	11,06%	7,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy (Raport o stanie Miasta Działdowo) i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik poziomu obsługi zadłużenia obrazuje udział wydatków na obsługę zadłużenia i spłat rat kapitałowych w dochodach ogółem. W latach 2015-2020 wskaźnik obsługi zadłużenia ukształtował się średnio na poziomie 1,94 %, z czego w 2017 r. miał najniższą wartość tj. 1,38 %. Wartość wskaźnika jest na bezpiecznym poziomie pozwalającym na planowanie nowych działań.

Tabela 12. Wskaźnik obsługi długu Gminy - Miasto Działdowo

	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Raty + odsetki	zł	Raty 1 405 000,00	Raty 1 125 000,00	Raty 1 125 000,00	Raty 1 162 500,00	Raty 2 099 500,00	Raty 2 199 500,00
		Odsetki 153 017,91	Odsetki 108 551,78	Odsetki 78 808,34	Odsetki 120 782,06	Odsetki 241 692,94	Odsetki 11 183,17
Dochody ogółem	zł	60 334 554,45	72 468 838,32	87 020 902,89	86 401 409,51	91 535 004,26	107 200 661,53
Wskaźnik obsługi zadłużenia	%	2,58 %	1,70 %	1,38 %	1,48 %	2,56 %	2,20 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Tabela 13. Finanse Gminy - Miasto Działdowo we wskaźnikach

	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Udział dochodów bieżących w dochodach ogółem	%	96,45	99,16	91,07	90,44	94,76	88,16
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	%	24,15	19,74	20,53	41,69	40,88	36,80
Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem	%	11,84	13,70	11,82	7,96	9,39	8,32
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	%	12,32	11,15	25,68	22,41	14,88	7,88
Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne	%	56,44	46,03	43,96	43,75	42,21	40,33
Udział nadwyżki operacyjnej i dochodów ze sprzedaży majątku w dochodach ogółem	%	13,68	14,19	13,02	8,49	9,86	9,39
Wskaźnik samofinansowania	%	129,36	135,60	75,80	73,53	98,04	295,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

1.17 E-usługi w Gminie-Miasto Działdowo

Nowoczesne technologie rozwijają się bardzo szybko, a postępująca cyfryzacja obejmuje kolejne obszary życia. Gmina-Miasto Działdowo zrealizowała projekt *Rozwój e-usług publicznych w Gminie-Miasto Działdowo (koniec realizacji projektu przewidziano na dzień 31.12.2021)*, którego przedmiotem jest uruchomienie 17 elektronicznych usług publicznych, które są świadczone przez Urząd Miasta Działdowo i placówki oświatowe gminy, digitalizacja i bezpłatne udostępnienie mieszkańcom zasobów informacji przestrzennej (IP) oraz informatyzacja procedur wewnętrznych w UM.

Uruchamiane e-usługi charakteryzują się wysokim poziomem dojrzałości (3 usługi zapewniające interakcję dwustronną oraz 14 usług transakcyjnych z mechanizmami personalizacji), większość z nich charakteryzuje wysoki potencjał korzystania (dotyczą często załatwianych spraw). Uruchomienie e-usług połączono z wdrożeniem i modernizacją systemów informatycznych (SI) w UM oraz placówkach oświaty, digitalizacją zasobów IP i modernizacją infrastruktury sieciowo-sprzętowej w zakresie niezbędnym dla zaplanowanych wdrożeń. Projekt zakładał integrację SI UM, wykorzystanie platformy ePUAP i uruchomienie dedykowanego rozwiązania front-office dla mieszkańców.

Wykaz wdrożonych e-usług:

1. System wspierający proces rekrutacji elektronicznej do szkół.
2. System e-usług zamówień publicznych
3. System zarządzania zasobami informacji przestrzennej będzie składać się z: aplikacji GIS, portalu mapowego i aplikacji dziedzicowych.
4. Opracowanie i wdrożenie e-usług na platformie ePUAP - 3PD:
Lista e-usług, które zostaną uruchomione w ramach działania to:
  1. Udział w konsultacjach społecznych
  2. Wniesienie petycji
  3. Wniosek o rejestrację w module komunikacji CPeUM
5. Opracowanie i wdrożenie e-usług na platformie ePUAP - 5PD:
Lista e-usług, które zostaną uruchomione w ramach działania to:
  1. Prowadzenie spraw w zakresie podatku od nieruchomości od osób fizycznych.
  2. Prowadzenie spraw w zakresie podatku od nieruchomości od osób prawnych.
  3. Prowadzenie spraw w zakresie podatku rolnego od osób fizycznych.
  4. Prowadzenie spraw w zakresie podatku rolnego od osób prawnych.
  5. Prowadzenie spraw w zakresie podatku leśnego od osób fizycznych.
  6. Prowadzenie spraw w zakresie podatku leśnego od osób prawnych.
  7. Prowadzenie spraw w zakresie podatku od środków transportowych.
  8. Udostępnienie informacji publicznej w zakresie Wieloletniej Prognozy Finansowej z uwzględnieniem planów inwestycyjnych.
  9. Udostępnienie informacji publicznej w zakresie planu budżetu i wykonania.
  10. Udostępnienie informacji publicznej w zakresie rejestru umów.
6. Opracowanie i wdrożenie e-usług na platformie ePUAP - 5PD (SIP):
Lista e-usług, które zostaną uruchomione w ramach działania to:

1. Wniosek o wydanie wypisu i wyciągu z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
2. Wniosek o wydanie zaświadczenia o przeznaczeniu działki w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

1.18 Turystyka w Gminie-Miasto Działdowo

Rozwój turystyki, który powiązany jest z innymi celami rozwoju społeczno-gospodarczego, ma istotne znaczenie dla Działdowa i może być ważną gałęzią jego gospodarki. Rozpatrując atrakcyjność turystyczną, należy wspomnieć o wyjątkowym rysie historycznym Działdowa. W średniowieczu, do XIII w., dzisiejszą Działdowszczyznę zaludniali Prusowie, a konkretnie pogańskie plemię Sasinów.

Na początku XIII stulecia teren Działdowa i okolic opanował idący od zachodu i północy Zakon Krzyżacki. Omawiane ziemie w wyniku ugody zawartej pomiędzy Zakonem Krzyżackim a biskupem chełmińskim w 1303 roku weszły w jego posiadanie. Około 1340 roku Zakon Krzyżacki rozpoczął budowę zamku. W 1344r. miejscowość otrzymała prawa miejskie (niem. Soldau). W latach 1375–1379 okolice spustoszyły najazdy Litwinów. W 1410r. Działdowo zostało przejściowo zajęte przez polskie wojska idące na Grunwald i ponownie zdobyte przez Polaków w 1422r. W 1440r. miasto przystąpiło do antykrzyżackiego Związku Pruskiego. Niemniej po pokoju toruńskim w 1466r., kończącym wojnę trzynastoletnią, Działdowo pozostało przy państwie zakonnym, a po jego sekularyzacji od 1525r. należało do Prus Książęcych. W 1701 roku panujący w Prusach Książęcych elektor Fryderyk III, koronował się w Królewcu jako Fryderyk I na króla Prus. W ten sposób mieszkańcy Działdowa stali się poddanymi króla pruskiego. W 1872 roku w rok po proklamowaniu powstania Rzeszy Niemieckiej - Prusy zostały podzielone na dwie prowincje: Prusy Zachodnie i Prusy Wschodnie, w której to części znalazło się Działdowo. Po I wojnie światowej, na mocy artykułu 28. traktatu wersalskiego podpisanego w czerwcu 1919 roku Działdowo wraz z okolicznymi wsiami zostało przyznane Polsce bez plebiscytu. Na mocy tej decyzji miasto po raz pierwszy w swojej historii znalazło się w granicach państwa polskiego. 2 września 1939 roku Działdowo znalazło się pod okupacją wojsk hitlerowskich. Miasto włączono do powiatu nidzickiego w ramach prowincji Prusy Wschodnie, a jego nazwę zmieniono na Soldau. 18 stycznia 1945 roku wojska sowieckie wkroczyły do Działdowa. Działdowo zostało włączone do województwa warszawskiego. W lipcu 1950 roku powiat działdowski został włączony do województwa olsztyńskiego. Dnia 1 czerwca 1975 roku w wyniku reformy administracyjnej kraju zlikwidowano powiaty jako jednostki administracyjne. Działdowo stało się siedzibą władz miasta i gminy i zostało włączone do województwa ciechanowskiego. Ustawą z dnia 24 lipca 1998 roku utworzony został powiat działdowski, który został włączony do województwa warmińsko-mazurskiego.

Walory historyczno-kulturowe oraz położenie regionu dają podstawy do rozwoju na tym terenie turystyki przyjazdowej, tworząc jednocześnie niezbędną bazę do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej dla mieszkańców regionu. W kontekście możliwości wykorzystywania istniejących walorów dostrzega się wysokie potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury aktywnego wypoczynku na terenie Działdowa: otwartych obiektów sportowo-rekreacyjnych czy basenu.

Zaplecze hotelowo konferencyjne w Dziadkowie wykazuje dobry potencjał. Istnieją tu 3 obiekty, które w pełni nadają się do przyjmowania gości biznesowych. Są to: 2 hotele z trzema gwiazdkami i jeden hotel z dwiema gwiazdkami.

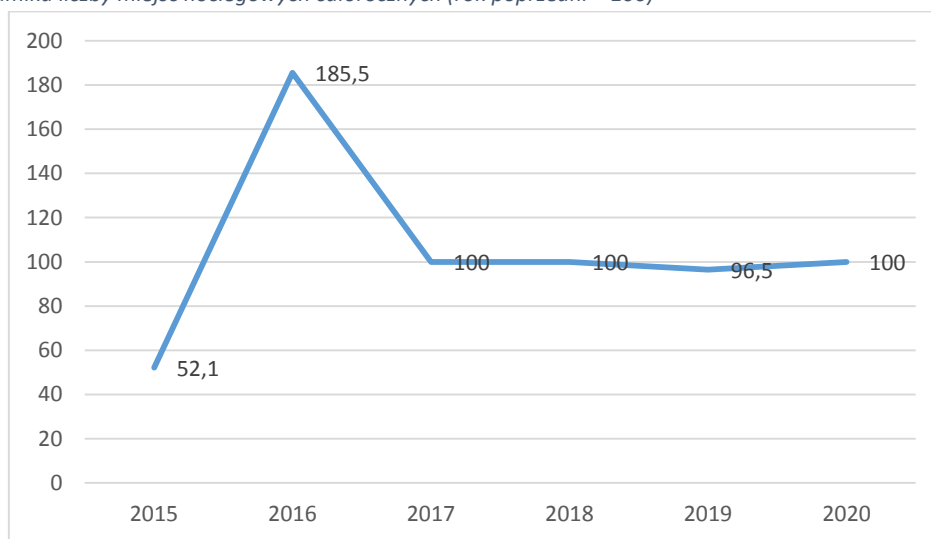
Tabela 14. Turystyczne obiekty noclegowe w latach 2015-2021

	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
obiekty ogółem	ob.	3	3	3	3	3	3
Obiekty całoroczne	ob.	2	3	3	3	3	3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analiza rynku turystycznego pozwala zaobserwować wzrost dynamiki liczby miejsc noclegowych po 2015 roku. Od wysokiego w 2016 do stabilnego w latach 2017-2020.

Wykres. Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni = 100)

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 15: Miejsca noclegowe w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2015-2020

	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
miejsca noclegowe ogółem	msc.	62	115	115	115	111	111
miejsca noclegowe całoroczne	msc.	62	115	115	115	111	111

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Wizytówką miasta jest piękna architektura. Turyści podziwiać mogą zachowany jeszcze ze średniowiecza układ uliczek, pochodzący z XVIII w. ratusz, a przede wszystkim zamek, który przypomina o wielowiekowej obecności Krzyżaków na tych terenach i przynależności miasta do Prus. W poniższej tabeli wymieniono najważniejsze atrakcje turystyczne miasta.

Tabela 16. Atrakcje turystyczne Gminy-Miasto Działdowa

Atrakcje turystyczne	Krótki opis
Gotycki zamek	Warownia została wzniesiona przez Krzyżaków w latach 1344-1391 jako jedna z południowych strażnic państwa zakonnego. Do czasów współczesnych zachowała się jedna część, wielka atrakcja turystyczna Działdowa - Dom Wielki (m.in. dawny refektarz, kaplica i piwnice ze sklepieniami krzyżowymi) oraz piwnice skrzydła południowo-zachodniego (na których wybudowano nową część, która jest siedzibą Urzędu Miasta). W 2018r. powstała w nim placówka muzealna - Muzeum Pogranicza.
Rynek z ratuszem	Starówka jest największą atrakcją turystyczną miasta. To miejsce o niezwykłym klimacie. Wąskie uliczki zachowały - przez blisko siedem wieków - swój pierwotny, średniowieczny układ. Stojące wzdłuż nich kamieniczki mają często ponad sto lub nawet dwieście lat. Sercem starówki jest rynek wytyczony na planie kwadratu. Tutaj głównie toczy się życie mieszkańców miasta i jego gości. W centralnym punkcie rynku stoi ratusz z 1796r. Każdego dnia o godzinie 11.55, z jego wieży grany jest hejnał miasta skomponowany przez Danutę Czeczot. Ozdobą rynku jest zieleniec z fontanną znajdującą się na skwerku obok ratusza. W budynku mieści się wystawa Muzeum Pogranicza poświęcona historii Państwa Krzyżackiego.
Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego	Najstarsze wzmianki historyczne świadczą, że kościół istniał już w XIV w. Dawniej ewangelicki, przebudowany XVII w., odbudowany XX w.
Kościół pw. św. Wojciecha z 1896 roku	Parafia rzymskokatolicka istniała w tym miejscu od 1860r. i była w Działdowie pierwszą od czasów reformacji w Prusach. W miejscu obecnego kościoła stał niewielki kościółek z tzw. muru pruskiego. Obecna świątynia została zbudowana w latach 1896-1897.
Budynek dawnej synagogi oraz cmentarz żydowski	Pod koniec XIX w. mieszkało w Działdowie blisko 200 Żydów. W drugiej połowie XIX w. założono w mieście cmentarz wyznaniowy, a w 1874r. zbudowano synagogę. Przy ul. Sienkiewicza zachowały się resztki cmentarza żydowskiego
Wieża ciśnień	Wieża została zbudowana na naturalnym wzniesieniu, gdy miasto Działdowo otrzymało wodociąg i kanalizację. Była jednym z elementów sieci kanalizacyjnej, której projekt został wykonany przez firmę Heinricha Schevena z Düsseldorfu. Ok 1993r. została wyłączona z użytku.
Pomnik przy ulicy Męczenników	Tzw. Pomnik Lotników został wzniesiony w 1916r. w miejscu zbiorowej mogiły kilkunastu żołnierzy, którzy zginęli w lotniczych katastrofach w czasie działań wojennych w okolicach Działdowa.
Koszary	Wybudowane pod koniec XIXw. Pierwotnie służyły wojskom pruskim, a potem polskiej piechocie. W czasie II WŚ hitlerowcy założyli tu obóz przejściowy, który pełnił także rolę obozu zagłady. Po wojnie w koszarach mieścił się obóz NKWD.
Sanktuarium Bł. Męczenników Działdowskich	Sanktuarium Błogosławionych Męczenników Abpa Antoniego Juliana Nowowiejskiego i Bpa Leona Wetmańskiego znajdujące się w Kościele pw. Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej. Błogosławieni byli męczennikami z obozu w Działdowie.
Muzeum Pogranicza	Interaktywne Muzeum Państwa Krzyżackiego w Działdowie zaingerowało działalność 13.08. 2013r. Na siedzibę nowo powstałej placówki kulturalnej wybrano budynek ratuszowy. W 2019r. muzeum zmieniło nazwę na Muzeum Pogranicza, a jego siedziba znajduje się obecnie w odrestaurowanym w 2018r. skrzydle gotyckiego zamku. Nadanie muzeum nowej nazwy, stworzyło warunki do poszerzenia problematyki historycznej miasta. Placówka skupia w sobie już nie tylko historię Zakonu Krzyżackiego, ale wybiega dalej. Prezentuje dzieje miasta podczas dwóch wojen światowych, przybliża stosunki gospodarcze i społeczne w okresie międzywojennym, przypomina należną pamięć ofiar niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Soldau, funkcjonującego w budynkach koszarowych podczas okupacji hitlerowskiej. Nowa nazwa nie jest przypadkowa, przypomina o wyjątkowej historii Działdowa, które na przestrzeni wieków nieustannie było miastem przygranicznym. W średniowieczu wchodziło w skład miast Państwa Krzyżackiego, leżąc przy granicy z Królestwem Polskim. Po hołdzie pruskim włączono je do Prus Książęcych. W XVIII wieku znalazło się w obszarze ziem zaboru pruskiego. Wreszcie, na mocy traktatu wersalskiego, Działdowo ulokowano w II Rzeczypospolitej, zaraz przy granicy z Prusami Wschodnimi. Atrakcyjność Muzeum Pogranicza w Działdowie ma ważny walor, gdyż

Atrakcje turystyczne	Krótki opis
	<p>dzieli się ono na dwie wystawy stałe: „Działdowo - miasto i ludzie dawnego pogranicza” - ul. Zamkowa 12 oraz „Interaktywna wystawa państwa Zakonu Krzyżackiego” - Pl. Mickiewicza 43. W odrestaurowanej gotyckiej części zamku znajduje się historyczno-archeologiczna wystawa stała, poświęcona długiej i bogatej historii Działdowa, miasta położonego na dawnym pograniczu Prus i polskiego Mazowsza. Wystawa została pomyślana w taki sposób, żeby encyklopedycznie na przestrzeni wieków przedstawić losy oraz osiągnięcia społeczności lokalnej. W tym celu na trzech kondygnacjach zamku o powierzchni blisko 500m2 stworzono ekspozycję, która w znaczącej części składa się z oryginalnych muzealiów i archiwaliów. W miejsca eksponatów nieosiągalnych, wykonano kopie i faksymile dokumentów. Chronologicznie uporządkowana ekspozycja stała obejmuje dzieje działdowszczyzny od starożytności do połowy XX wieku. Treści na stanowiskach ekspozycyjnych opracowano w dwóch językach: polskim i angielskim. Zwiedzającym udostępnione są również krużganki zamkowe oraz dwie najbardziej reprezentacyjne sale zamkowe, kaplica i refektarz. Interaktywna wystawa państwa Zakonu Krzyżackiego w budynku Ratusza niemalże w całości poświęcona jest historii Zakonu Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie, powstałym w 1190 roku w Akce. Muzeum mieści w sobie dwie kondygnacje, pierwsza składa się z pięciu historycznie uporządkowanych sal. Multimedialne ekrany dotykowe i projekcje, także w technice 3D oraz w tzw. rzeczywistości rozszerzonej dają możliwość doświadczenia czasów krzyżackich w sposób dotąd niespotykany. Oprócz elementów batalistycznych, można zapoznać się też z życiem codziennym dawnych mieszkańców miast i wsi.</p>

Źródło: opracowanie własne

Wymieniona w powyższej tabeli atrakcja w zamku gotyckim i ratuszu - Muzeum Pogranicza - w szczególny sposób wzbogaciła ofertę kulturalną miasta. Stworzone zostało miejsce sprzyjające spotkaniom oraz integracji lokalnej społeczności, a także zachęcające do kulturalnej aktywności zarówno mieszkańców miasta, jak i turystów. Dzięki swej interaktywnej formie, Muzeum ma szansę stać się jedną z największych atrakcji turystycznych południa Warmii i Mazur. Zaletą Muzeum jest też jego lokalizacja -20 km od drogi krajowej nr 7. W listopadzie 2016r. Gmina-Miasto Działdowo podpisała umowę o dofinansowanie na zagospodarowanie gotyckiej części Zamku Krzyżackiego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014-2020 (Działanie 6.1 Infrastruktura kultury Poddziałania 6.1.1 Dziedzictwo kulturowe). Przeprowadzone zostały prace remontowe i renowacyjne, instalacyjne, wykończeniowe i adaptacyjne. W wyniku przeprowadzonych prac udostępnione zostały powierzchnie przeznaczone na przestrzeń wystawienniczą/muzealną zamku, inne funkcje kulturalne (pracownia artystyczna ze strefą ekspozycji, zapleczem magazynowym, toaletami i pomieszczeniami socjalnymi), inne funkcje turystyczne (galeria widokowa), zaplecze do obsługi zwiedzających (informacja turystyczna, sklepik z pamiątkami i wyrobami regionalnymi). Realizacja inwestycji wzmocniła atrakcyjność turystyczną miasta poprzez wykorzystanie potencjału zamku, rozwój infrastruktury przyjaznej dla turysty oraz nowoczesnych form informacji turystycznej. Gmina-Miasto Działdowo ma potencjał w zakresie turystyki do czego niewątpliwie przyczyniła się realizacja projektów w tym zakresie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia Mazury na lata 2014-2020.

Gmina-Miasto Działdowo należy do Stowarzyszenia Polskie Zamki Gotyckie. Działdowo leży na Szlaku Grunwaldzkim (tzw. „pętla grunwaldzka”) - samochodowym szlaku turystycznym umożliwiającym zwiedzanie południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Szlak rozpoczyna się i kończy w Olsztynie. Jego długość wynosi 283 km. Działdowo znajduje się na 160 kilometrów od startu.

W 25 września 2021 roku Działdowo odwiedziła grupa ok. 60 przedstawicieli Oddziału Warmińsko-Mazurskiego PTTK w Olsztynie. Wśród nich byli doświadczeni przewodnicy, a także 25 osób, które właśnie ukończyły kurs. Wizyta w Działdowie obejmowała kilka miejsc, których zwiedzenie miało przybliżyć gościom znajomość Działdowa. Dla większości z nich dobrze znane były obie wystawy Muzeum Pogranicza oraz historia Działdowa. Natomiast największe wrażenie zrobiła wizyta w największym w Europie zakładzie dekoracji szkła, firmie Dekorglass.

1.19 Wnioski

- liczba ludności Gminy-Miasto Działdowo zmniejsza się, a według prognoz demograficznych tendencja spadkowa będzie się utrzymywać,
- w mieście obserwuje się spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost ilości osób w wieku poprodukcyjnym,
- w Gminie-Miasto Działdowo zauważalna jest przewaga liczebna kobiet,
- zwiększyła się liczba podmiotów gospodarki narodowej, jednak niezmiennie dominują w niej podmioty funkcjonujące w sektorze prywatnym,
- wskaźniki gospodarcze Gminy-Miasto Działdowo są relatywnie niskie w porównaniu ze wskaźnikami dla powiatu i kraju, podobnie jak wskaźniki podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności i samozatrudnienia,
- działalność większości przedsiębiorstw w Gminie-Miasto Działdowo związana jest ze świadczeniem usług dostępnych w niemal całym kraju,
- wysokość wynagrodzeń w powiecie działdowskim w analizowanym okresie spadła, ponadto nie wyróżnia się ona atrakcyjnością na tle innych powiatów w województwie,
- w analizowanym okresie zauważalnie zmalała liczba osób bezrobotnych, jednak udział kobiet w tej grupie społecznej niezmiennie był większy niż mężczyzn,
- wskaźnik pracujących na 1000 ludności dla Gminy-Miasto Działdowo jest relatywnie wysoki w porównaniu z powiatem i województwem,
- w Gminie-Miasto Działdowo odnotowano niską frekwencję w wyborach samorządowych i niski wskaźnik fundacji i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców. Jednocześnie odnotowano zwiększającą się liczbę fundacji i stowarzyszeń,
- liczba beneficjentów pomocy społecznej w Gminie-Miasto Działdowo jest relatywnie niska w porównaniu z województwem i powiatem, ponadto zmniejszała się w całym analizowanym okresie, zmniejszyły się także wydatki na pomoc społeczną,
- wyniki egzaminów ósmoklasisty w Gminie-Miasto Działdowo były wyższe niż wyniki w powiecie, województwie i kraju. W przypadku wyników z egzaminów maturalnych Gmina-Miasto Działdowo na tle powiatu, województwa i kraju wyróżnia się jedynie najwyższymi wynikami z egzaminu z matematyki. Współczynnik skolaryzacji dowodzi, że w działdowskich szkołach podstawowych uczęszczają dzieci z innych miejscowości,
- zwiększył się wskaźnik czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności, jednak zmniejszył się wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika. W 2020 roku odnotowano także zmniejszenie się wskaźnika czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności, jednak rok 2020 z powodu sytuacji epidemiologicznej nie jest miarodajny,

- pomimo wzrostu liczby klubów sportowych i kadry trenerskiej zmniejszyła się liczba osób uprawiających sport, jednak może być to stan przejściowy spowodowany sytuacją epidemiologiczną,
- infrastruktura sportowo-rekreacyjna wymaga dalszego rozwoju,
- infrastruktura komunalna w Gminie-Miasto Działdowo jest wysoko rozwinięta, a odsetek korzystających z niej - wysoki, niemniej jednak należy podjąć działania w celu modernizacji infrastruktury drogowej, sieci kanalizacyjnej, deszczowej, w tym retencji wód, oświetleniowej,
- zainteresowanie mieszkańców komunikacją przyjazną środowisku jest szansą na rozwój sieci ścieżek rowerowych na terenie miasta,
- w mieście obserwuje się niewielką liczbę pustostanów,
- wzrosła liczba budynków mieszkalnych, jednak ceny na rynku nieruchomości, niewielka liczba dostępnych obecnie terenów pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne wymaga, rozwój budownictwa na terenie gminy wiejskiej sprawia, że następuje odpływ mieszkańców,
- jakość powietrza szczególnie w okresie jesienno-zimowym wymaga wzmocnienia działań w kierunku jego ochrony poprzez możliwie szeroki wachlarz przedsięwzięć,
- Działdowo jest miastem tracącym funkcje społeczne.

1.20 SWOT

Mocne strony:	Słabe strony:
położenie blisko drogi krajowej S7 oraz krajowej magistrali kolejowej Warszawa-Gdańsk	wyludnianie się miasta
dobra komunikacja z innymi częściami kraju	rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym
dostępność działek na których można zlokalizować zakłady produkcyjne	malejąca liczba osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym
umiejscowienie na terenie miasta najważniejszych urzędów i instytucji powiatu działdowskiego	ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego
infrastruktura rekreacyjna i sportowa	relatywnie wysoki wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
zwiększający się (w 2020 roku dodatni) wskaźnik salda migracji	niskie w porównaniu z powiatem i krajem wskaźniki zarejestrowanych podmiotów gospodarczych i samozatrudnienia
rosnąca liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON	znacząca przewaga liczby kobiet w grupie osób bezrobotnych
malejąca liczba osób bezrobotnych	niska frekwencja w wyborach samorządowych
relatywnie wysoki wskaźnik osób pracujących na 1000 ludności	niski wskaźnik fundacji oraz organizacji społecznych i stowarzyszeń na 1000 mieszkańców
rosnąca liczba fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych	malejąca liczba osób aktywnych fizycznie, a co za tym idzie korzystających z infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
malejąca liczba korzystających z pomocy społecznej	niewielka atrakcyjność lokalnej gospodarki
relatywnie niski wskaźnik korzystających z pomocy społecznej na 1000 ludności	spadający poziom czytelnictwa
malejące wydatki na pomoc społeczną	spadek wysokości wynagrodzeń
wysoki poziom szkolnictwa podstawowego	brak basenu
wysoki współczynnik skolaryzacji	brak możliwości rozbudowy miasta o nowe tereny, ze względu na otoczenie terenu miasta przez obszar gminy wiejskiej Działdowo
rosnąca liczba klubów sportowych i kadry trenerskiej, sukcesy	zła jakość powietrza a szczególnie w sezonie jesienno-zimowym
rosnąca liczba budynków mieszkalnych	brak obwodnicy
zasoby przyrodnicze i kulturowe	
Szanse:	Zagrożenia:
rozwój gospodarczy związany z powstawaniem na terenach miasta nowych przedsiębiorstw	prognozy demograficzne zwiastujące znaczący spadek liczby ludności
szanse rozwoju obecnie istniejących przedsiębiorstw związane z korzystnym położeniem miejscowości	spadek liczby ludności przede wszystkim w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym
rozwój aktywności fizycznej mieszkańców i poziomu lokalnych klubów sportowych	niezadawalający poziom rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i mechanizmów współdecydowania
Zwiększenie atrakcyjności miasta pod względem oferty miejsc zamieszkania	spadek atrakcyjności miasta pod względem zarobkowym
	degradacja środowiska naturalnego

IV Obszary strategicznej interwencji ujęcie regionalne⁵

Obszary strategicznej interwencji (OSI) to obszary, które wymagają szczególnego wsparcia i interwencji, ze względu na ich potrzeby, pełnione funkcje i problemy z którymi się borykają. Ukierunkowanie działań w stronę takich obszarów, ma na celu aktywowanie endogenicznych potencjałów rozwojowych i zmniejszenie dysproporcji rozwojowych między obszarami.

W strategii „Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego” OSI wyróżniono poprzez integrację dwóch podejść - regionalnego i krajowego. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego wskazano kilka obszarów funkcjonalnych, których zasięgi odpowiadają celom realizacji polityki rozwoju województwa. Bazując na tym podejściu, jako OSI traktowane są obszary funkcjonalne Olsztyna, Elbląga i Ełku, a także obszar funkcjonalny Wielkich Jezior Mazurskich i strefa oddziaływania Kanału Elbląskiego. Drugie, regionalne kryterium wyodrębnienia OSI opiera się o wieloletnią współpracę partnerów/jednostek samorządu terytorialnego.

W Strategii wskazano następujące OSI:

1. OSI Tygrys warmińsko-mazurski;
2. OSI MOF Olsztyna;
3. OSI MOF Elbląga;
4. OSI MOF Ełku;
5. OSI OF Wielkie Jeziora Mazurskie;
6. OSI Niebieski Zachód;
7. OSI Miasta CITTASLOW;
8. OSI EGO;
9. OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze;
10. OSI Obszary marginalizacji.

Gmina-Miasto Działdowo zakwalifikowana została do następujących obszarów:

1. OSI Miasta CITTASLOW

OSI Miasta CITTASLOW w porównaniu z innymi OSI charakteryzuje jeden z większych ubytków ludności oraz spótek z udziałem zagranicznym, a także niewielki wzrost zamożności. Wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców jest najniższy wśród wszystkich wyodrębnionych obszarów. Jednocześnie odnotować należy znaczący wzrost liczby miejsc pracy na 1000 mieszkańców oraz wzrost liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców.

2. OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze

OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, to obszar podlegający silnej depopulacji i jednocześnie wyraźnemu wzrostowi zamożności miast. Obszar ten odnotowuje jeden z najniższych wzrostów liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców i niewielki wzrost liczby miejsc pracy i liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców.

---

⁵ Na podstawie: *Warmińsko-Mazurskie 2030, Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*, s. 55-56.

V Wizja rozwoju Gminy-Miasto Działdowo

Wizja w ramach Strategii Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 stanowi cel całkowicie nadrzędny w stosunku do całej struktury celów strategicznych. Funkcją wizji jest także aktywizacja i kreowanie przestrzeni dla współdziałania różnych środowisk, grup i organizacji, liderów samorządowych, społecznych czy biznesowych. Wizja Gminy-Miasto Działdowo ma jednoczyć wokół zawartych w niej idei. Na wizję składa się sekwencja kluczowych aspiracji rozwojowych, które są wyartykułowane poniżej w dwóch ujęciach.

W ujęciu lapidarnym wizja Gminy-Miasto Działdowo ma charakter skrótowego opisu pożądanego stanu docelowego miasta przede wszystkim w kontekście ograniczenia negatywnych procesów rozwojowych, które wpłynęły na umieszczenie miasta na liście ośrodków tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Wizja rozwoju Gminy-Miasto Działdowo. Ujęcie lapidarne

Gmina-Miasto Działdowo z wizją na przyszłość!

Gmina-Miasto Działdowo jest wyróżniającym się ośrodkiem Warmii i Mazur należącym do sieci Cittaslow. Skutecznie ogranicza skutki negatywnych procesów społecznych, demograficznych, ekonomicznych i gospodarczych.

Wizja rozwoju Gminy-Miasto Działdowo w narracji rozwojowej sygnalizuje najważniejsze aspekty, które w dalszej części zostały rozwinięte pod postacią planów strategicznych i operacyjnych.

Wizja rozwoju Gminy-Miasto Działdowo. Narracja rozwojowa Działdowo 2030

Działdowo to miasto otwarte i dostępne w wymiarze społecznym, przestrzennym oraz gospodarczym, budujące swój wizerunek w oparciu o trwały i stabilny rozwój oraz olbrzymi potencjał przyrodniczy i historyczny.

Działdowo zapewnia wysoką jakość usług publicznych oraz rozwija sektor usług wyższego rzędu, co daje miastu wiodącą pozycję na tle innych miasteczek regionu. Działdowo jest miastem przyjaznym dla osób młodych, rodzin z dziećmi oraz seniorów i osób niepełnosprawnych.

Rozwijanie kapitału społecznego wpływa na pogłębienie integracji społecznej oraz poziom satysfakcji mieszkańców i kształtowanie tożsamości lokalnej.

Systematyczny rozwój warunków do prowadzenia działalności gospodarczej wpływa na poszerzenie ilości atrakcyjnych miejsc pracy odpowiadających aspiracjom i wykształceniu mieszkańców.

Miasto dysponuje nowoczesną i systematycznie modernizowaną infrastrukturą techniczną oraz obiektami umożliwiającymi spędzanie czasu wolnego. Wydarzenia kulturalne, historyczne wpisują się w atmosferę miasteczek należących do sieci Cittaslow. Umożliwiają integrację mieszkańców oraz przyciągają turystów.

Przestrzeń publiczna stanowi estetyczne i funkcjonalne miejsce spotkań dostosowane do potrzeb wszystkich grup mieszkańców i środowisk lokalnych.

Integracja przestrzenna miasta ułatwia przemieszczanie się, a systematyczne działania modernizacyjne i prorozwojowe poprawiają jakość funkcjonowania mieszkańców.

Działdowo jest odbierane jako miasto atrakcyjne pod względem nie tylko codziennego życia, ale i turystyki. Rozwój jego funkcji społeczno-gospodarczych i oddziaływanie na najbliższe otoczenie ma wpływ na systematyczny wzrost i poprawę wizerunku medialnego.

Wizję wypracowano na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonych warsztatów strategicznych, a także konsultacji z władzami Gminy-Miasto Działdowo.

Wysoka jakość życia jest podstawową potrzebą społeczności lokalnej. Składa się na nią wiele elementów, zarówno o charakterze miękkim, jak i twardym. Czyste, bezpieczne i urozmaicone środowisko, zapewniające dobre warunki do pracy, nauki i wypoczynku są głównym elementem wysokiej jakości życia. Konkurencyjność Gminy-Miasto Działdowo, to umiejętność wykorzystywania dostępnych zasobów i szans w wygrywaniu konkurencji z innymi gminami. Konkurencyjność należy rozumieć jako rywalizowanie o wysoką jakość życia oraz rozwój społeczny i gospodarczy⁶.

Należy jednak pamiętać, że gmina powinna przede wszystkim konkurować z gminami o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym oraz o podobnych walorach geograficzno-przyrodniczych, w mniejszym stopniu z gminami bezpośrednio sąsiadującymi. Sąsiedzi powinni raczej wykorzystywać wspólnie swoje walory w celu wzmocnienia atrakcyjności. Służą do tego związki i porozumienia przewidziane w ustawie o samorządzie gminnym⁷.

Zgodnie z literaturą przedmiotu konkurencyjność może być postrzegana na kilka sposobów. Można mówić o konkurencyjności częściowej gminy, tzn. o zdolności do osiągnięcia wysokiej pozycji w danej dziedzinie wśród innych gmin.

1. **konkurencyjność środowiskowa** - zdolność do oferowania mieszkańcom, turystom [...] różnorodnych i nienaruszonych działalnością ludzką walorów naturalnych;
2. **konkurencyjność gospodarcza**, którą można oddzielnie lub jednocześnie postrzegać jako:
  - a. bezwzględną lub stosunkową wartość wytworzonych (sprzedanych) na terenie gminy dóbr i usług;
  - b. gospodarczą atrakcyjność lokalizacji gminy oraz zasobów naturalnych (np. kopaliny) położonych na terenie gminy;
3. **konkurencyjność socjalna** - zdolność układu terytorialnego do zapewnienia mieszkańcom pracy, opieki zdrowotnej, miejsc zamieszkania, pożądanego poziomu edukacji, usług komunalnych, usług kulturalno-rozrywkowych itp.;
4. **konkurencyjność inwestycyjna** tzn. atrakcyjność gminnej oferty korzyści zewnętrznych adresowanej do lokalnych i zewnętrznych podmiotów gospodarczych⁸.

W przypadku Gminy-Miasto Działdowo konkurencyjność rozumiana powinna być w następujących wymiarach:

1. konkurencja o mieszkańców zameldowanych i płacących podatki na terenie gminy - umiejętność przyciągania nowych mieszkańców, przede wszystkim z powiatu działdowskiego

---

⁶ T. Markowski, *Stymulowanie i regulowanie konkurencyjności regionów w świetle procesów globalizacji gospodarki*, Samorząd Terytorialny nr 3, 2000

⁷ <http://www.wspolnota.org.pl/aktualnosci/aktualnosc/konkurencja-gmin/>

⁸ Andrzej Sztando, *Konkurencyjność gospodarcza a dochodowy fragment gminnej polityki budżetowej. W: Konkurencyjność miast i regionów*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2001, s. 149-164.

poprzez zapewnienie im bezpieczeństwa, komfortu mieszkania, mniejszych obciążeń, w mniejszym stopniu zapewnienia pracy;

2. konkurencja o inwestorów i przedsiębiorców - zarówno przyciąganie nowych inwestorów zewnętrznych, jak i wspieranie konkurencyjności firm lokalnych na rynkach ponadlokalnych;
3. konkurencja o turystów - umiejętność zachęcenia turystów do odpoczynku i rekreacji kilkudniowej, weekendowej, na terenie gminy;
4. konkurencja o środki publiczne - wygrywanie konkurencji z innymi gminami o środki publiczne, szczególnie pochodzące z budżetu UE.

VI Misja samorządu lokalnego

Koncepcja rozwoju Gminy-Miasto Działdowo w perspektywie roku 2030, w kontekście misji, czyli w istocie faktycznego celu nadrzędnego interwencji, jako kluczowe traktuje działanie ukierunkowane na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Działdowa oraz na zapewnienie mieszkańcom wysokiego standardu życia i wszechstronnego rozwoju przy zachowaniu zasobów środowiska naturalnego. Misję na poziomie przepisów prawa precyzyjnie określa przede wszystkim ustawa o samorządzie gminnym i ujęty w niej katalog zadań własnych, natomiast syntetycznie misję miasta Gminy-Miasto Działdowo można określić jako:

Misja Gminy-Miasto Działdowo.

Wzmacnianie dobrostanu wspólnoty zamieszkującej Gminę-Miasto Działdowo w oparciu o trwałe podstawy rozwoju społeczno-gospodarczego oraz podnoszenie rangi i statusu miasta.

VII Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990r. (Dz. U. z 2021r. poz. 1372) o samorządzie gminnym cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym to obligatoryjny element strategii rozwoju gminy. Warto zwrócić uwagę na kilka przesłanek w tym kontekście.

1. Interwencja strategiczna jest osadzona w trzech wymiarach i w ramach procesu planowania strategicznego te domeny zostają zindywidualizowane do potrzeb, specyfiki oraz istoty kluczowych wyzwań stojących przed Działdowem poprzez sformułowanie celów strategicznych.
2. O ile domeny planowania strategicznego to wprost wymiary przywołane w ustawie, to cele mają już zdecydowanie indywidualistyczny charakter dostosowany do uwarunkowań lokalnych i wyzwań stojących przed samorządem.
3. Logika opracowania koncentruje się na przedstawieniu każdego z wymiarów analizy: społecznego, gospodarczego i przestrzennego w kontekście problemów, potrzeb, potencjałów a następnie w ramach założeń planistycznych: celów i konkretnych działań naprawczych natomiast treściowo przywołane wymiary przenikają się.

Ponadto należy odnieść się do zawartości treściowej w ramach każdego z obszarów i dedykowanych im celów.

1. Obszar społeczny, tematyka społeczna odwołuje się kompleksowo do usług publicznych oraz sektorowych polityk kierowanych do poszczególnych grup mieszkańców takich jak seniorzy, młodzież, osoby z niepełnosprawnościami czy też środowiska zagrożone marginalizacją. Ponadto obszar społeczny to również mieszkalnictwo oraz zapewnienie atrakcyjnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej oraz turystycznej. Warto podkreślenia są również inicjatywy mające na celu wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego.
2. Obszar gospodarczy koncentruje się na tworzeniu warunków do rozwoju gospodarczego poprzez stymulowanie przedsiębiorczości, przygotowywanie terenów inwestycyjnych oraz działania marketingowe. Ze względu na fakt, że realny wpływ na gospodarkę koncentruje się głównie na budowaniu klimatu proinwestycyjnego, ważne są działania o charakterze promocyjnym. Warto podkreślić, że interwencja w obrębie gospodarki jest ukierunkowana również na sprawność administracyjną oraz budowanie pozycji i statusu miasta jako ośrodka gospodarczego posiadającego istotny potencjał instytucjonalny.
3. Obszar przestrzenny interwencji odnosi się głównie do zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i narzędzi bezpośrednio z nim związanych. Wątek przestrzeni jest istotny jako budujący ramy dla rozwijania funkcji centrotwórczych i symbolicznych miasta. Dodatkowo tematyka przestrzenna obejmuje swoim zakresem zagadnienia klimatyczne, infrastrukturalne oraz rewitalizacyjne, przez co stanowi kluczowy wycinek planowanych działań inwestycyjnych jako dziedzina najbardziej kosztochłonna dla samorządu.

Poniżej bazując na założeniach formalnych oraz treściowym wykazaniu zawartości każdej z domen wypracowano trzy cele strategiczne. Są one naturalnie osadzone w obligatoryjnych obszarach tworzących ramy dla działalności samorządu lokalnego. Kluczowe znaczenie rozwojowe ma integracja społeczna i ukierunkowanie na poprawianie standardów życia i pracy w Dziadowie, jak również budowanie możliwości samorealizacji w tym mieście. Drugim przenikającym wątki społeczno-gospodarcze (związane z życie po pracy oraz zarobkowaniem) elementem jest przestrzeń i związane z nią możliwości rozwojowe: położenie, rewitalizacja zabytkowej tkanki miejskiej. Ostatnim ważnym czynnikiem jest konsekwentne wzmocnienie pozycji miasta w wymiarze symbolicznym oraz instytucjonalnym.

Wymiar społeczny	Cel strategiczny 1.	Zintegrowana wspólnota lokalna
Wymiar gospodarczy	Cel strategiczny 2.	Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Wymiar przestrzenny	Cel strategiczny 3.	Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu

VIII Cele operacyjne i kierunki działań

Cele strategiczne rozwoju Gminy-Miasto Działdowo i poprzedzająca je wizja oraz misja tworzą ramy dla koncepcji rozwoju, prezentując w zwartej formie kierunek rozwoju samorządu, o tyle przedmiotowy rozdział tworzy poziom operacyjny interwencji poprzez katalog celów, kierunków działań i konkretnych zadań/przedsięwzięć oraz projektów kluczowych w perspektywie roku 2030.

Całość przewidzianej interwencji prezentuje schemat zamykający rozdział, natomiast każda z sekwencji działań jest dodatkowo opisana i w schematyczny sposób zaprezentowana, co umożliwia odtworzenie logiki interwencji.

Obszar społeczny	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna
-------------------------	---

Integracja wspólnoty lokalnej to najważniejsze wyzwanie związane z poprawianiem jakości życia mieszkańców oraz budowaniem atrakcyjności osiedleńczej Gminy-Miasto Działdowo jako ważnego ośrodka województwa warmińsko-mazurskiego.

Wyzwanie rozwojowe	Systematyczne zwiększanie dostępu mieszkańców do usług wyższego rzędu
Kierunek działania 1.	Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 1.1	Prowadzenie przyjaznej mieszkańcom polityki mieszkaniowej
Cel operacyjny 1.2	Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych
Cel operacyjny 1.3	Wysokiej jakości edukacja dumą Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 1.4	Atrakcyjna polityka senioralna

Kierunek działania 1.	Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 1.1	Prowadzenie przyjaznej mieszkańcom polityki mieszkaniowej
1.	Stworzenie zintegrowanej sektorowej miejskiej polityki mieszkaniowej w Gminy-Miasto Działdowo
2.	Zabezpieczenie mieszkań socjalnych, chronionych i wytnieniowych
3.	Rozwój budownictwa komunalnego, budowa wielorodzinnej zabudowy wraz z modernizacją istniejącego zasobu komunalnego z możliwością dojścia do własności
4.	Uzbrojenie terenów przeznaczonych na rozwijanie funkcji mieszkaniowych

5.	Uchwalanie planów miejscowych ukierunkowanych na rozwijanie funkcji mieszkaniowych
6.	Planowanie terenów błękitno-zielonej infrastruktury wpisujących się w System Ekologiczny Miasta, równoległe z planowaniem zabudowy mieszkaniowej na terenach niezurbanizowanych (zarówno zabudowy wielo - jak i jednorodzinnej)

Kierunek działania 1.	Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 1.2	Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych w Gminie-Miasto Działdowo
1.	Rozwijanie działań i zwiększanie dostępności do programów oraz działań profilaktycznych
2.	Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia
3.	Realizacja działań zgodnie z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy-Miasto Działdowo
4.	Zapewnienie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych przez MOPS
5.	Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych
6.	Tworzenie warunków do przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez realizację systemowych projektów społecznych
7.	Tworzenie warunków rozwoju osobistego dla mieszkańców miasta, również poprzez włączanie ich w aktywne planowanie i realizowanie polityk

Kierunek działania 1.	Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 1.3	Wysokiej jakości edukacja przewagą konkurencyjną miasta Gminy-Miasto Działdowo
1.	Podnoszenie standardów jakości usług związanych z wychowaniem przedszkolnym
2.	Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania
3.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej
4.	Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania
5.	Realizacja systemowych projektów edukacyjnych
6.	Doposażenie placówek oświatowych
7.	Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, szczególnie w obrębie kompetencji kluczowych, przedsiębiorczości oraz kompetencji miękkich
8.	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów szczególnie uzdolnionych

Kierunek działania 1.	Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 1.4	Efektywna polityka senioralna
1.	Realizacja polityki senioralnej poprzez zwiększenie partycypacji społecznej seniorów, w tym opiniowanie i kreowanie działań podejmowanych przez Gminę-Miasto Działdowo
2.	Wzmacnianie istniejących oraz rozwijanie nowych inicjatyw senioralnych szczególnie edukacyjnych i kulturalnych
3.	Stworzenie płaszczyzny współpracy pomiędzy jednostkami miejskimi oraz sektorem NGO i prywatnym w celu wypracowania szeregu cyklicznych i pojedynczych działań, warsztatów, projektów mających na celu zwiększenie dostępu do różnych usług dla osób w wieku senioralnym

Kierunek działania 2.	Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców
Cel operacyjny 2.1	Działania na rzecz rozbudowy potencjału turystycznego
Cel operacyjny 2.2	Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej dedykowanej mieszkańcom i budującej rangę Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 2.3	Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta
Cel operacyjny 2.4	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego

Kierunek działania 2.	Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców
Cel operacyjny 2.1	Działania na rzecz rozbudowy potencjału turystycznego
1.	Rewitalizacja/zagospodarowanie turystyczne terenów zdegradowanych na cele rekreacyjne
2.	Realizacja projektu budowy basenu
3.	Tworzenie zielonych stref rekreacji dostępnych dla mieszkańców miasta

Kierunek działania 2.	Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców
Cel operacyjny 2.2	Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej dedykowanej mieszkańcom i budującej rangę Gminy-Miasto Działdowo
1.	Rozbudowa oferty kulturalnej w Działdowie
2.	Rozwijanie oferty kulturalnej dla wszystkich grup społecznych
3.	Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Gminy-Miasto Działdowo oraz instytucji kultury
4.	Tworzenie i rozwijanie przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej
5.	Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz aktywnego uczestnictwa w kulturze

Kierunek działania 2.	Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców
Cel operacyjny 2.3	Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta
1.	Budowa basenu
2.	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i jej promocja wśród mieszkańców
3.	Rozwijanie współpracy między Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji a organizacjami społecznymi i sportowymi
4.	Tworzenie i rozwijanie przestrzeni aktywnego wypoczynku, sportu i rekreacji
5.	Tworzenie warunków atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych

Kierunek działania 2.	Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców
Cel operacyjny 2.4	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego
1.	Działania na rzecz integracji środowisk lokalnych oraz wzmacniania tożsamości mieszkańców Dziadowo
2.	Wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego: rozwijanie systemów grantowych oraz outsourcing usług publicznych poprzez zlecanie zadań własnych organizacjom pozarządowym
3.	Wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej i solidarnej w procesie włączania osób wykluczonych na rynek pracy
4.	Animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym oraz biznesowym
5.	Rozwijanie mechanizmów partycypacyjnych zmierzających do włączania mieszkańców w procesy decyzyjne, również w procesach inwestycyjnych i projektowych
6.	Funkcjonowanie Centrum Aktywności Organizacji Pozarządowych jako miejsca aktywności obywatelskiej, stanowiącego punkt animacji i edukacji obywatelskiej oraz przestrzeni coworkingowej dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych
7.	Rozwój działań finansowanych w ramach budżetu obywatelskiego Dziadowo

Obszar gospodarczy   **Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy**

Wskaźniki podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności są niższe zarówno od wskaźników krajowych jak i wojewódzkich. Wyzwaniem jest kontynuowanie polityki stymulującej rozwój gospodarczy, ze szczególnym uwzględnieniem dywersyfikacji struktury gospodarczej.

Wyzwanie rozwojowe	Wykorzystanie potencjału gospodarczego mieszkańców oraz maksymalizacja korzyści związanych z lokalizacją na przecięciu trzech dróg wojewódzkich nr: 542, 544 i 545
Kierunek działania 3.	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 3.1	Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta
Cel operacyjny 3.2	Wzmacnianie poziomu przedsiębiorczości

Kierunek działania 3.	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 3.1	Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej
1.	Uzbrajanie istniejących terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę drogową i techniczną oraz kreowanie nowych terenów przewidzianych do realizacji funkcji przemysłowych czy usługowych
2.	Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w mieście w zakresie zachęt inwestycyjnych i podatkowych
3.	Podnoszenie standardów obsługi inwestora w mieście
4.	Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu

Kierunek działania 3.	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 3.2	Wzmacnianie poziomu przedsiębiorczości
1.	Rozwijanie działalności instytucji okołobiznesowych, realizacja funkcji stymulujących przedsiębiorczość
2.	Wspieranie i animowanie współpracy na rzecz budowy innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy
3.	Promocja postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia

Wyzwanie rozwojowe	Gminy-Miasto Działdowo liczącym się ośrodkiem osadniczym w regionie
Kierunek działania 4.	Gmina-Miasto Działdowo jako wyróżniające się miasto powiatowe województwa warmińsko-mazurskiego
Cel operacyjny 4.1	Budowanie rangi ośrodka miejskiego
Cel operacyjny 4.2	Rozwój instytucjonalny samorządu Gminy-Miasto Działdowo
Cel operacyjny 4.3	Marketing terytorialny i promocja Gminy-Miasto Działdowo

Kierunek działania 4.	Gmina-Miasto Działdowo jako wyróżniające się miasto powiatowe województwa warmińsko-mazurskiego
Cel operacyjny 4.1	Budowanie rangi ośrodka miejskiego
1.	Budowanie strefy oddziaływania miasta na teren byłego województwa ciechanowskiego m.in. poprzez aktywne współtworzenie OF Południowe Mazury
2.	Aktywny lobbying i kooperacja z samorządem oraz administracją publiczną na rzecz rozwijania potencjału Gminy-Miasto Działdowo

Kierunek działania 4.	Gmina-Miasto Działdowo jako wyróżniające się miasto powiatowe województwa warmińsko-mazurskiego
Cel operacyjny 4.2	Rozwój instytucjonalny Gminy-Miasto Działdowo
1.	Realizacja działań na rzecz podnoszenia sprawności funkcjonowania administracji samorządowej
2.	Rozwój e-administracji (zintensyfikowanie działań związanych z rozwojem technologii cyfrowych, zwiększeniem dostępności do usług teleinformatycznych)
3.	Cyfryzacja zasobów gminnych
4.	Doposażenie sprzętowe Urzędu Miasta Gminy-Miasto Działdowo w kontekście świadczenia usług online
5.	Wzmocnienie kompetencji cyfrowych kadr i pracowników samorządowych oraz mieszkańców
6.	Poprawienie efektywności - współpraca między Urzędem Miejskim i jego jednostkami
7.	Intensyfikacja współpracy zagranicznej i partnerskiej miasta
8.	Wdrażanie nowych standardów i procedur mających na celu usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej

---

Kierunek działania 4.	Gmina-Miasto Działdowo jako wyróżniające się miasto powiatowe województwa warmińsko-mazurskiego
Cel operacyjny 4.3	Marketing terytorialny i promocja Gminy-Miasto Działdowo
1.	Rozwijanie marki Gminy-Miasto Działdowo
2.	Budowanie marki Gminy-Miasto Działdowo jako destynacji turystycznej (krótkopobytowej)
3.	Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej i gospodarczej
4.	Uczestnictwo w branżowych targach, konferencjach i misjach gospodarczych promujących Gminę-Miasto Działdowo

Obszar przestrzenny

Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu

Przestrzeń publiczna stanowi podstawowe wyzwanie inwestycyjne stojące przed samorządem i obejmuje m.in. infrastrukturę, kwestie klimatyczne oraz rewitalizacyjne. Innymi słowy obszar jest ukierunkowany na tworzenie atrakcyjnych uwarunkowań, głównie technicznych, umożliwiających rozwijanie życia społecznego w Działdowie.

Wyzwanie rozwojowe

Poprawa jakości przestrzeni publicznych i dostosowanie jej do oczekiwań mieszkańców

Kierunek działania 5.

Nowoczesna infrastruktura publiczna

Cel operacyjny 5.1

Poprawa układu komunikacyjnego i skomunikowania Gminy-Miasto Działdowo

Cel operacyjny 5.2

Rewitalizacja przestrzeni publicznych

Kierunek działania 5.	Nowoczesna infrastruktura publiczna
Cel operacyjny 5.1	Poprawa układu komunikacyjnego i skomunikowania Gminy-Miasto Działdowo
1.	Modernizacje, przebudowy i rozbudowy sieci drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą
2.	Działania na rzecz budowy łączników drogowych, mini obwodnic jako zadania ograniczającego skutki „rozlewania się miasta”
3.	Stworzenie węzła przesiadkowego przy dworcu PKP integrującego różne gałęzie transportu
4.	Stworzenie studium rozwoju sieci ścieżek rowerowych na terenie Gminy-Miasto Działdowo (z uwzględnieniem różnych grup użytkowników)
5.	Budowa miejsc parkingowych, podjęcie działań na rzecz rotacji miejsc parkingowych
6.	Przebudowa, modernizacja i rozwój energooszczędnego systemu oświetlenia ulicznego
7.	Wprowadzanie rozwiązań z zakresu elektromobilności
8.	Prowadzenie działań lobbingowych oraz nawiązywanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w kontekście rozwiązywania problemów infrastrukturalnych
9.	Rozwijanie infrastruktury społecznej, edukacyjnej (modernizacja placówek oświaty), kulturowej i sportowej (rozszerzanie terenów umożliwiających aktywność fizyczną)

Kierunek działania 5.	Nowoczesna infrastruktura publiczna
Cel operacyjny 5.2	Rewitalizacja przestrzeni publicznych⁹
1.	Realizacja przedsięwzięć ujętych w Programie Rewitalizacji dla Gminy-Miasto Dziadowo
2.	Wdrażanie polityki dostępności, likwidowanie barier architektonicznych
3.	Estetyzacja przestrzeni publicznych
4.	Doposażenie przestrzeni publicznych w małą architekturę

Wyzwanie rozwojowe	Poprawa jakości przestrzeni publicznych i dostosowanie jej do oczekiwań mieszkańców
Kierunek działania 6.	Ochrona środowiska naturalnego
Cel operacyjny 6.1	Ograniczenie niskiej emisji
Cel operacyjny 6.2	Działania na rzecz rozwoju sieci ciepłowniczej
Cel operacyjny 6.3	Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki wodnej na terenie Gminy-Miasto Dziadowo
Cel operacyjny 6.4	Ochrona bioróżnorodności

Kierunek działania 6.	Ochrona środowiska naturalnego
Cel operacyjny 6.1	Ograniczenie niskiej emisji
1.	Wsparcie procesu wdrażania OZE (fotowoltaika, pompy ciepła)
2.	Wspieranie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza m.in. poprzez wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła
3.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
4.	Realizacja programów zmierzających do ograniczenia emisyjności lokalnej gospodarki
5.	Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania
6.	Utworzenie klastra energii, jako alternatywnego, bezpiecznego i stabilnego źródła wytwarzania energii elektrycznej z OZE (w tym budowa farmy fotowoltaicznej)

⁹ Rewitalizacja przestrzeni publicznych stanowi interwencję kompleksową obejmującą również działania społeczne ukierunkowane na wsparcie mieszkańców. Rewitalizacja rozumiana jako przeobrażenia społeczne oraz techniczne tworzą łącznie opisany w opracowaniu Obszar Strategicznej Interwencji w wymiarze lokalnym

7.	Poprawa efektywności energetycznej (w tym wymiana i modernizacja oświetlenia ulicznego i oświetlenia w budynkach należących do Miasta na oświetlenie energooszczędne; inteligentne sterowanie systemem oświetlenia)
8.	Wdrażanie niskoemisyjnego i zeroemisyjnego transportu (autobusy komunikacji publicznej, infrastruktura ładowania samochodów elektrycznych)

Kierunek działania 6.	Ochrona środowiska naturalnego
Cel operacyjny 6.2	Działania na rzecz rozwoju sieci ciepłowniczej
1.	Rozwój alternatywnych źródeł energii (np. biogazownia)
2.	Wykorzystanie ciepłowni bazującej na produkcji ciepłej ze spalania biomasy do rozwoju sieci ciepłowniczej oraz sieci energetycznej na terenie Gminy-Miasto Dziadowo
3.	Działania na rzecz poprawy czystości powietrza

Kierunek działania 6.	Ochrona środowiska naturalnego
Cel operacyjny 6.3	Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki wodnej na terenie miasta Gminy-Miasto Dziadowo
1.	Modernizacja miejskiej sieci wodociągowej
2.	Modernizacja miejskiej sieci kanalizacyjnej
3.	Budowa systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych
4.	Budowa obiektów małej retencji

Kierunek działania 6.	Ochrona środowiska naturalnego
Cel operacyjny 6.4	Ochrona bioróżnorodności
1.	Udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo na potrzeby turystyki zrównoważonej
2.	Zachowanie bioróżnorodności i walorów środowiska przyrodniczego

IX Gmina-Miasto Działdowo 2030 - schemat strategiczny

Misja czyli cel nadrzędny działań samorządu	Wzmacnianie dobrostanu wspólnoty zamieszkującej Gminę-Miasto Działdowo w oparciu o trwałe podstawy rozwoju społeczno-gospodarczego oraz podnoszenie rangi i statusu miasta.					
Wizja rozwoju Miasta Gminy-Miasto Działdowo - ujęcie lapidarne	Gmina-Miasto Działdowo wyróżniającym się ośrodkiem miejskim skutecznie ograniczającym skutki negatywnych procesów rozwojowych, społecznych, demograficznych, ekonomicznych i gospodarczych.					
Obszary interwencji (obligatoryjne wymiary)	Wymiar społeczny		Wymiar gospodarczy		Wymiar przestrzenny	
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna		Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy		Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu	
Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo	Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Gminy-Miasto Działdowo	Gmina-Miasto Działdowo jako wyróżniające się miasto powiatowe województwa warmińsko-mazurskiego	Nowoczesna infrastruktura publiczna	Ochrona środowiska naturalnego
Rekomendowane cele operacyjne dla kierunków działań	1.1. Prowadzenie przyjaznej mieszkańcom polityki mieszkaniowej	2.1 Działania na rzecz rozbudowy potencjału turystycznego	3.1 Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej	4.1 Budowanie rangi ośrodka miejskiego	5.1 Poprawa układu komunikacyjnego i skomunikowania Gminy-Miasto Działdowo	6.1 Ograniczenie niskiej emisji
	1.2 Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych w Gminie-Miasto Działdowo	2.2 Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej dedykowanej mieszkańcom i budującej rangę Gminy-Miasto	3.2 Wzmacnianie poziomu przedsiębiorczości	4.2 Rozwój instytucjonalny Gminy-Miasto Działdowo	5.2 Rewitalizacja przestrzeni publicznych	6.2 Działania na rzecz rozwoju sieci ciepłowniczej

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2021-2030

	Działdowo				
	1.3 Wysokiej jakości edukacja przewagą konkurencyjną miasta Gminy-Miasto Działdowo	2.3 Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta		4.3 Marketing terytorialny i promocja Gminy-Miasto Działdowo	6.3 Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki wodnej na terenie Gminy-Miasto Działdowo
	Efektywna polityka senioralna	2.4 Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego			6.4 Ochrona bioróżnorodności
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa „Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”	W strategii rozwoju województwa „Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”, Działdowo określone zostało jako: - <i>Obszar strategicznej interwencji Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze,</i> - <i>OSI Miasta Cittaslow.</i>			Szczegóły opisano w rozdziale IV Obszary strategicznej interwencji ujęcie regionalne	
Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano wraz z zakresem planowanych działań	OSI w wymiarze lokalnym opisuje: Cel operacyjny 5.2 Rewitalizacja przestrzeni publicznych wynikający m.in. z zapisów Programu Rewitalizacji Działdowa			OSI w wymiarze lokalnym szczegółowo opisano w ramach kierunku działania 5. Nowoczesna infrastruktura publiczna.	

X Spójność planistyczna dokumentu Strategii

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 została poddana analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi o wymiarze ogólrnoeuropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Przedmiotowe opracowanie jest w pełni zgodne z założeniami, priorytetami oraz celami artykułowanymi w dokumentach przedstawionych w dalszej części niniejszego rozdziału wraz z powiązaniem celów rozwojowych Strategii z konkretnymi zapisami widniejącymi w analizowanych dokumentach.

Europejski Zielony Ład

Kluczowe założenia zawarte w Strategii są zgodne z celami Europejskiego Zielonego Ładu. Celem głównym jest osiągnięcie przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r. Pierwszym ważnym krokiem na drodze do osiągnięcia tego ambitnego celu będzie zmniejszenie emisji o 55 proc. do 2030r.

Tabela 17. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 - Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład		Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	
Działanie I	Zapewnienie zrównoważonego transportu dla wszystkich	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Działanie II	Przewodzenie trzeciej rewolucji przemysłowej	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Działanie III	Ekologizacja naszego systemu energetycznego	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Działanie IV	Renowacja budynków z myślą o bardziej ekologicznym stylu życia	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Działanie V	Działanie w zgodzie z przyrodą w celu ochrony naszej planety i zdrowia	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Działanie VI	Pobudzanie globalnych działań w dziedzinie klimatu	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu

Źródło: opracowanie własne

Zrównoważona Europa 2030

Kluczowe założenia zawarte w Strategii są zgodne z zapisami *Strategii Zrównoważona Europa 2030*. Cele strategiczne 1, 2 i 3 są zgodne z priorytetem *Strategii Europa 2020* jakim jest wzrost

zrównoważony: wspieranie efektywnej, korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej gospodarki.

Tabela 18. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 - Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020		Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	
Priorytet I	Wzrost inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji – wzrost tworzący wysoką wartość dodaną, wymaga znacznych nakładów na B+R oraz stosowania mechanizmów, które sprzyjają szybkiej transmisji wiedzy teoretycznej do praktyki gospodarczej.	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Priorytet II	wzrost zrównoważony: wspieranie efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej gospodarki	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Priorytet III	rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy

Źródło: opracowanie własne

Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Kluczowe założenia zawarte w Strategii są zgodne z zapisami *Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030*. Celem strategii jest odbudowa bioróżnorodności w Europie do 2030r. poprzez zastosowanie konkretnych działań i wypełnienie zobowiązań.

Tabela 19. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 - Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030		Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	
Działanie I	Utworzenie w całej UE większej sieci obszarów chronionych na lądzie i na morzu	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Działanie II	Rozpoczęcie planu odbudowy zasobów przyrodniczych	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Działanie III	Wprowadzenie środków umożliwiających niezbędną zmianę transformacyjną	Cel 2	Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Działanie IV	Wprowadzenie środków mających na celu sprostanie globalnemu wyzwaniu, jakim jest zachowanie bioróżnorodności	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu

Źródło: opracowanie własne

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Kluczowe założenia zawarte w Strategii są zgodne z założeniami *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*. Rolą KSRR jest powiązanie i koordynacja działań realizujących cele o charakterze horyzontalnym, jakimi jest wzmocnienie konkurencyjności wszystkich regionów, miast i obszarów wiejskich (cele 2 i 3) z celem 1 zapewniającym większą spójność rozwoju kraju, poprzez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo.

Tabela 20. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 - *Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030		Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	
Cel I	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel strategiczny 2 Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Cel II	Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Cel III	Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna

Źródło: opracowanie własne

Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Celem głównym Strategii województwa jest: **spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy** przy czym:

- spójność ekonomiczna oznacza wzrost gospodarczy umożliwiający osiągnięcie i utrzymanie przez województwo udziału własnego w produkcie krajowym brutto na poziomie co najmniej 3%;
- spójność przestrzenna to włączenie się województwa (formalne i jakościowe) do głównej sieci infrastruktury transportowej w Polsce oraz w transeuropejską sieć korytarzy transportowych;
- spójność społeczna rozumiana jest jako tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości i wzrost przedsiębiorczości (oferta nowych miejsc pracy skierowana zostanie przede wszystkim do ludzi młodych z uwagi na ich naturalną aktywność, mobilność, otwartość na zdobywanie nowych kwalifikacji), a także poprawę warunków życia ludności (w szczególności dostępu do usług publicznych oraz rewitalizację obszarów zdegradowanych) zbliżającą do standardów życia występujących w Unii Europejskiej.

Wszystkie cele Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 wpisują się w cele *Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*.

Tabela 21. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 - Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego		Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	
Cel strategiczny I	Kompetencje przyszłości	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Cel strategiczny II	Cel strategiczny: Inteligentna produktywność	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Cel strategiczny III	Cel strategiczny: Kreatywna aktywność	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Cel strategiczny IV	Cel strategiczny: Mocne fundamenty	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu

Źródło: opracowanie własne

Miasta dobrego życia 2030; Program rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego

Kluczowe założenia zawarte w Strategii są zgodne z zapisami *Miasta dobrego życia 2030 Program rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego*. Cele strategiczne 1, 2 i 3 są zgodne z celami strategicznymi dokumentu *Miasta dobrego życia 2030 Program rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego* oraz celem głównym: Efektywne wykorzystanie współpracy w celu wzrostu jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia roli sieci Cittaslow w rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego. W ogólnym założeniu realizacja celu pozwoli na stworzenie takich warunków życia, które wzmocnią pozycję miast sieci Cittaslow w zakresie konkurencyjności nie tylko o mieszkańców, ale także przedsiębiorców i turystów. Jakość życia ma być kluczową przewagą miast CITTA względem dużych aglomeracji. Cel główny Programu realizowany będzie przez 5 celów operacyjnych

Tabela 22. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 - Miasta dobrego życia 2030 Program rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego

Miasta dobrego życia 2030 Program rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego		Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	
Cel operacyjny A	Integracja i mobilizacja zasobów	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 1 Zintegrowana wspólnota lokalna
Cel operacyjny B	Promocja i ekspansja współpracy	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 2 Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Cel operacyjny C	Wysokiej jakości nowoczesne usługi	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 1 Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 3 Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Cel operacyjny D	Aktywna gospodarka	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 1 Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 2 Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Cel operacyjny E	Wysokiej jakości przestrzeń	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030

Kluczowe założenia zawarte w Strategii są zgodne z zapisami Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030. Cele strategiczne 1, 2 i 3 są zgodne z celami strategicznymi dokumentu oraz wpisują się w misję:

- wykorzystanie unikatowych zasobów przestrzennych, przyrodniczych i kulturowych Subregionu na rzecz dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego
- wzmocnienie kapitału społecznego jako kluczowego potencjału Subregionu, którego wartość będzie decydowała o jego przyszłym sukcesie konkurencyjnym
- harmonijny rozwój sieci powiązań funkcjonalnych w oparciu o kluczowe ośrodki miejskie Subregionu oraz zasoby obszarów wiejskich w ramach tworzenia spójnego systemu wysokiej jakości usług publicznych.

Strategia ukierunkowana jest na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru Południowych Mazur, przy czym duży nacisk położony został na zagadnienia związane z budowaniem oferty turystycznej.

Tabela 23. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 - Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030		Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	
Cel strategiczny 1	Tworzenie warunków dla dynamicznego wzrostu gospodarczego w oparciu o wydajny układ komunikacyjny i tworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych	Cel strategiczny 2 Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Cel strategiczny 2	Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez efektywną gospodarkę energetyczną, ochronę ziemi, powietrza i środowiska naturalnego	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Cel strategiczny 3	Dywersyfikacja struktury gospodarczej Obszaru Funkcjonalnego przy wykorzystaniu unikatowego potencjału zasobów lokalnych - dziedzictwa przyrody i kultury	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 1 Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 3 Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Cel strategiczny 4	Budowa zintegrowanego systemu wyspecjalizowanych usług publicznych w obszarach zabezpieczenia społecznego, edukacji, opieki senioralnej, ochrony zdrowia	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Cel strategiczny 5	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego poprzez rozwijanie potencjału kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwój instytucjonalny	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna

Źródło: opracowanie własne

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

Kluczowe założenia zawarte w Strategii są zgodne z zapisami Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) jest dokumentem programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej

Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. Cele strategiczne 1, 2 i 3 są zgodne z celem strategicznym dokumentu celem strategicznym KPO jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii (recovery) oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym (resilience), co będzie odbywać się w szczególności poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska (green growth), a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych (digital growth).

Projekt wpisuje się w cele szczegółowe KPO:

- Jakościowy, innowacyjny rozwój gospodarki prowadzący do zwiększenia jej produktywności, uwzględniający transformację cyfrową kraju i społeczeństwa;
- Zielona transformacja gospodarki oraz rozwój zielonej, inteligentnej mobilności;
- Wzrost kapitału społecznego i jakości życia, w szczególności poprzez zapewnienie poprawy stanu zdrowia obywateli oraz wyższej jakości edukacji i umiejętności dostosowanych do potrzeb nowoczesnej gospodarki;

oraz komponenty wokół których skoncentrowana została realizacja KPO.

Tabela 24. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 - Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności		Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	
Komponent 1	Odporność i konkurencyjność gospodarki	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Komponent 2	Zielona energia i zmniejszenie energochłonności	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Komponent 3	Transformacja cyfrowa	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Komponent 4	Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna
Komponent 5	Zielona, inteligentna mobilność	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu

Źródło: opracowanie własne

STRATEGIA na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Kluczowe założenia zawarte w Strategii są zgodne z zapisami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.) i realizują cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Dokument przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych.

Tabela 25. Powiązanie Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 - STRATEGIA na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

STRATEGIA na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)		Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030	
Cel szczegółowy I	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 2 Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy
Cel szczegółowy II	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 1 Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 3 Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu
Cel szczegółowy III	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel strategiczny 1 Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 2 Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy Cel strategiczny 1 Zintegrowana wspólnota lokalna

Źródło: opracowanie własne

XI Część wdrożeniowa

W niniejszym rozdziale zaprezentowano kluczowe procesy związane z systemem monitoringu i ewaluacji realizacji „Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Dziadowo do roku 2030”. Opracowanie zawiera wytyczne dotyczące monitoringu realizacji strategii w oparciu o katalog zadań, wskaźniki realizacji, a także oczekiwane rezultaty i założenia do prowadzenia ewaluacji strategii. W dalszej części rozdziału, przedstawione zostały poszczególne narzędzia i procedury związane z wdrażaniem strategii.

1. Monitoring realizacji strategii w oparciu o katalog zadań

By móc skutecznie wdrażać strategię rozwoju, istotnym jest posiadanie wiedzy na temat postępu w realizacji wskazanych założeń i kierunków. Monitoring prowadzony jest w celu zapewnienia ciągłości i prawidłowości realizacji strategii. W niniejszym dokumencie realizowany będzie w okresach dwuletnich - monitoring średniookresowy (2024, 2026, 2028, 2030) i ewaluacją końcową w 2031r. Pozwala on na wykrycie zagrożeń związanych z niezrealizowaniem zadań i dokonania potrzebnych modyfikacji. Efektem monitoringu, będzie zestawienie i przedstawienie stopnia realizacji zadań, które wyszczególnione są w ramach wskazanych w strategii celów strategicznych.

Wynikiem każdego przeprowadzonego monitoringu będą informacje dotyczące:

- etapu realizacji zadania, z opisem:
  - zadanie zrealizowane - informacja wpisywana w przypadku zrealizowania/wdrożenia założeń danego przedsięwzięcia,
  - zadanie w trakcie realizacji - w przypadku zadań, które zostały rozpoczęte, lecz ich wdrażanie/realizacja nadal trwa,
  - zadanie niezrealizowane - dla zadań, których realizacja nie została jeszcze rozpoczęta, lub z niej zrezygnowano - informację tą należy rozwinąć w uwagach dodatkowych,
- jednostki odpowiedzialnej - nazwa wydziału, instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za realizację zadania,
- uwag dodatkowych - miejsce na wpisanie informacji o stopniu zaawansowania realizacji zadania, pojawiających się trudności, powodów niezrealizowania lub odstąpienia od realizacji itp.

Zadania/przedsięwzięcia/projekty wymienione zostały w strategii. Obszary i ich symbole odnoszą się do celów strategicznych, przedstawionych w poniższej tabeli.

	Cel strategiczny	Symbol
1.	Zintegrowana wspólnota lokalna	S
2.	Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy	G
3.	Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu	P

Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

Tabela 22. Monitoringu realizacji strategii w oparciu o katalog zadań

Lp.	Obszar	Cel operacyjny	Tytuł zadania / przedsięwzięcia / projektu	Etap realizacji	Odpowiedzialna jednostka	Uwagi dodatkowe
1.	S	1.1	Stworzenie zintegrowanej sektorowej miejskiej polityki mieszkaniowej w Gminy-Miasto Działdowo			
2.	S	1.1	Zabezpieczenie mieszkań socjalnych, chronionych i wytnieniowych			
3.	S	1.1	Rozwój budownictwa komunalnego, budowa wielorodzinnej zabudowy wraz z modernizacją istniejącego zasobu komunalnego z możliwością dojścia do własności			
4.	S	1.1	Uzbrojenie terenów przeznaczonych na rozwijanie funkcji mieszkaniowych			
5.	S	1.1	Uchwalanie planów miejscowych ukierunkowanych na rozwijanie funkcji mieszkaniowych			
6.	S	1.1	Planowanie terenów błękitno-zielonej infrastruktury wpisujących się w System Ekologiczny Miasta, równoległe z planowaniem zabudowy mieszkaniowej na terenach niezurbanizowanych (zarówno zabudowy wielo - jak i jednorodzinnej)			
7.	S	1.2	Rozwijanie działań i zwiększanie dostępności do programów oraz działań profilaktycznych			
8.	S	1.2	Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia			
9.	S	1.2	Realizacja działań zgodnie z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy-Miasto Działdowo			
10.	S	1.2	Zapewnienie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi przez MOPS			
11.	S	1.2	Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi			
12.	S	1.2	Tworzenie warunków do przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez realizację systemowych projektów społecznych			
13.	S	1.2	Tworzenie warunków rozwoju osobistego dla mieszkańców miasta, również poprzez włączanie ich w aktywne planowanie i realizowanie polityk			
14.	S	1.2	Rozwijanie działań i zwiększanie dostępności do programów oraz działań profilaktycznych			
15.	S	1.3	Podnoszenie standardów jakości usług związanych z wychowaniem przedszkolnym			
16.	S	1.3	Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania			
17.	S	1.3	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej			
18.	S	1.3	Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania			
19.	S	1.3	Realizacja systemowych projektów edukacyjnych			
20.	S	1.3	Doposażenie placówek oświatowych			

Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

21.	S	1.3	Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, szczególnie w obrębie kompetencji kluczowych, przedsiębiorczości oraz kompetencji miękkich			
22.	S	1.3	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów szczególnie uzdolnionych			
23.	S	1.4	Realizacja polityki senioralnej poprzez zwiększenie partycypacji społecznej seniorów, w tym opiniowanie i kreowanie działań podejmowanych przez Gminę-Miasto Działdowo			
24.	S	1.4	Wzmacnianie istniejących oraz rozwijanie nowych inicjatyw senioralnych szczególnie edukacyjnych i kulturalnych			
25.	S	1.4	Stworzenie płaszczyzny współpracy pomiędzy jednostkami miejskimi oraz sektorem NGO i prywatnym w celu wypracowania szeregu cyklicznych i pojedynczych działań, warsztatów, projektów mających na celu zwiększenie dostępu do różnych usług dla osób w wieku senioralnym			
26.	S	2.1	Rewitalizacja/zagospodarowanie turystyczne terenów zdegradowanych na cele rekreacyjne			
27.	S	2.1	Realizacja projektu budowy basenu			
28.	S	2.1	Tworzenie zielonych stref rekreacji dostępnych dla mieszkańców miasta			
29.	S	2.2	Rozbudowa oferty kulturalnej w Działdowie			
30.	S	2.2	Rozwijanie oferty kulturalnej dla wszystkich grup społecznych			
31.	S	2.2	Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Gminy-Miasto Działdowo oraz instytucji Kultury			
32.	S	2.2	Tworzenie i rozwijanie przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej			
33.	S	2.2	Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz aktywnego uczestnictwa w kulturze			
34.	S	2.3	Budowa basenu			
35.	S	2.3	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i jej promocja wśród mieszkańców			
36.	S	2.3	Rozwijanie współpracy między Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji a organizacjami społecznymi i sportowymi			
37.	S	2.3	Tworzenie i rozwijanie przestrzeni aktywnego wypoczynku, sportu i rekreacji			
38.	S	2.3	Tworzenie warunków atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych			
39.	S	2.4	Działania na rzecz integracji środowisk lokalnych oraz wzmacniania tożsamości mieszkańców Działdowa			
40.	S	2.4	Wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego: rozwijanie systemów grantowych oraz outsourcing usług publicznych poprzez zlecanie zadań własnych organizacjom pozarządowym			
41.	S	2.4	Wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej i solidarnej w procesie włączania osób			

Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

			wykluczonych na rynek pracy			
42.	S	2.4	Animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym oraz biznesowym			
43.	S	2.4	Rozwijanie mechanizmów partycypacyjnych zmierzających do włączania mieszkańców w procesy decyzyjne, również w procesach inwestycyjnych i projektowych			
44.	S	2.4	Funkcjonowanie Centrum Aktywności Organizacji Pozarządowych jako miejsca aktywności obywatelskiej, stanowiącego punkt animacji i edukacji obywatelskiej oraz przestrzeni coworkingowej dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych			
45.	S	2.4	Rozwój działań finansowanych w ramach budżetu obywatelskiego Działdowa			
46.	G	3.1	Uzbrajanie istniejących terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę drogową i techniczną oraz kreowanie nowych terenów przewidzianych do realizacji funkcji przemysłowych czy usługowych			
47.	G	3.1	Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w mieście w zakresie zachęt inwestycyjnych i podatkowych			
48.	G	3.1	Podnoszenie standardów obsługi inwestora w mieście			
49.	G	3.1	Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu			
50.	G	3.2	Rozwijanie działalności instytucji okołobiznesowych, realizacja funkcji stymulujących przedsiębiorczość			
51.	G	3.2	Wspieranie i animowanie współpracy na rzecz budowy innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy			
52.	G	3.2	Promocja postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia			
53.	G	4.1	Budowanie strefy oddziaływania miasta na teren byłego województwa ciechanowskiego m.in. poprzez aktywne współtworzenie OF Południowe Mazury			
54.	G	4.1	Aktywny lobbying i kooperacja z samorządem oraz administracją publiczną na rzecz rozwijania potencjału Gminy-Miasto Działdowo			
55.	G	4.2	Realizacja działań na rzecz podnoszenia sprawności funkcjonowania administracji samorządowej			
56.	G	4.2	Rozwój e-administracji (zintensyfikowanie działań związanych z rozwojem technologii cyfrowych, zwiększeniem dostępności do usług teleinformatycznych)			
57.	G	4.2	Cyfryzacja zasobów gminnych			
58.	G	4.2	Doposażenie sprzętowe Urzędu Miasta Gminy-Miasto Działdowo w kontekście świadczenia usług online			
59.	G	4.2	Wzmocnienie kompetencji cyfrowych kadr i pracowników samorządowych oraz mieszkańców			
60.	G	4.2	Poprawienie efektywności - współpraca między Urzędem Miejskim i jego jednostkami			
61.	G	4.2	Intensyfikacja współpracy zagranicznej i partnerskiej miasta			

Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

62.	G	4.2	Wdrażanie nowych standardów i procedur mających na celu usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej			
63.	G	4.3	Rozwijanie marki Gminy-Miasto Działdowo			
64.	G	4.3	Budowanie marki Gminy-Miasto Działdowo jako destynacji turystycznej (krótkopobytowej)			
65.	G	4.3	Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej i gospodarczej			
66.	G	4.3	Uczestnictwo w branżowych targach, konferencjach i misjach gospodarczych promujących Gminę-Miasto Działdowo			
67.	P	5.1	Modernizację, przebudowy i rozbudowy sieci drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą			
68.	P	5.1	Działania na rzecz budowy łączników drogowych, mini obwodnic jako zadania ograniczającego skutki „rozlewania się miasta”			
69.	P	5.1	Stworzenie węzła przesiadkowego przy dworcu PKP integrującego różne gałęzie transportu			
70.	P	5.1	Stworzenie studium rozwoju sieci ścieżek rowerowych na terenie Gminy-Miasto Działdowo (z uwzględnieniem różnych grup użytkowników)			
71.	P	5.1	Budowa sieci dróg, ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem głównych ciągów komunikacyjnych			
72.	P	5.1	Budowa miejsc parkingowych, podjęcie działań na rzecz rotacji miejsc parkingowych			
73.	P	5.1	Przebudowa, modernizacja i rozwój energooszczędnego systemu oświetlenia ulicznego			
74.	P	5.1	Wprowadzanie rozwiązań z zakresu elektromobilności			
75.	P	5.1	Prowadzenie działań lobbingowych oraz nawiązywanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w kontekście rozwiązywania problemów infrastrukturalnych			
76.	P	5.1	Rozwijanie infrastruktury społecznej, edukacyjnej (modernizacja placówek oświaty), kulturowej i sportowej (rozszerzanie terenów umożliwiających aktywność fizyczną)			
77.	P	5.2	Realizacja przedsięwzięć ujętych w Programie Rewitalizacji dla Gminy-Miasto Działdowo			
78.	P	5.2	Wdrażanie polityki dostępności, likwidowanie barier architektonicznych			
79.	P	5.2	Estetyzacja przestrzeni publicznych			
80.	P	5.2	Doposażenie przestrzeni publicznych w małą architekturę			
81.	P	6.1	Wsparcie procesu wdrażania OZE (fotowoltaika, pompy ciepła)			
82.	P	6.1	Wspieranie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza m.in. poprzez wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła			
83.	P	6.1	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej			
84.	P	6.1	Realizacja programów zmierzających do ograniczenia emisyjności lokalnej gospodarki			

Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

85.	P	6.1	Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania			
86.	P	6.1	Utworzenie klastra energii, jako alternatywnego, bezpiecznego i stabilnego źródła wytwarzania energii elektrycznej z OZE (w tym budowa farmy fotowoltaicznej)			
87.	P	6.1	Poprawa efektywności energetycznej (w tym wymiana i modernizacja oświetlenia ulicznego i oświetlenia w budynkach należących do Miasta na oświetlenie energooszczędne; inteligentne sterowanie systemem oświetlenia)			
88.	P	6.1	Wdrażanie niskoemisyjnego i zeroemisyjnego transportu (autobusy komunikacji publicznej, infrastruktura ładowania samochodów elektrycznych)			
89.	P	6.2	Rozwój alternatywnych źródeł energii (np. biogazownia)			
90.	P	6.2	Wykorzystanie ciepłowni bazującej na produkcji ciepłej ze spalania biomasy do rozwoju sieci ciepłowniczej oraz sieci energetycznej na terenie Gminy-Miasto Działdowo			
91.	P	6.2	Działania na rzecz poprawy czystości powietrza			
92.	P	6.3	Modernizacja miejskiej sieci wodociągowej			
93.	P	6.3	Modernizacja miejskiej sieci kanalizacyjnej			
94.	P	6.3	Budowa systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych			
95.	P	6.3	Budowa obiektów małej retencji			
96.	P	6.4	Udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo na potrzeby turystyki zrównoważonej			
97.	P	6.4	Zachowanie bioróżnorodności i walorów środowiska przyrodniczego			

2. Wskaźniki realizacji

Dzięki wskaźnikom realizacji, możliwa jest ocena oraz śledzenie postępu realizacji wyznaczonych celów strategicznych. Dostarczają one informacji dotyczących wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów, a nie produktów poszczególnych projektów. Ma to związek z postrzeganiem polityki rozwojowej jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany w obszarach wskazanych w strategii.

- Analiza wskaźników realizowana jest w cyklach dwuletnich uwzględniających przyjętą wartość początkową wskaźnika (2020 rok)
- wartość śródkresową (w latach 2024, 2026, 2028, 2030) - za lata poprzedzające obowiązywania strategii w tych okresach
- wartość końcową - ewaluację (w 2031) odnoszącą się do realizacji całości strategii

3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W celu przeprowadzenia analizy stopnia realizacji oraz osiągnięcia postępów w zakresie przyjętych w strategii kierunków działania, posłużono się narzędziem, jakim jest tabela wskaźników osiągnięcia rezultatów strategii. Dane zebrane i przedstawione w tabeli są źródłem informacji na temat realizacji wskaźników oraz przedstawiają odpowiadające im wartości w cyklach dwuletnich. Początkowa wartość wskaźnika jest wartością bazową (2020).

Metodologia określenia wartości docelowych

W celu określenia wartości docelowej posłużono się danymi z ostatnich pięciu lat (2015-2020).

Wartość docelowa dla poszczególnych wskaźników monitoringu, zaproponowanych na potrzeby niniejszej strategii, przedstawia planowany trend (spadek, stabilizacja, wzrost). Założenie to pozwoli także na stosunkowo prostą aktualizację wskaźników docelowych i uwzględnienie zmian jakie zaszły w okresie realizacji Strategii, w tym zmian wywołanych pandemią Covid-19, której skutki dla lokalnej gospodarki nie są jeszcze znane.

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2021-2030

Obszar społeczny - Cel strategiczny 1 - Zintegrowana wspólnota lokalna							
Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika 2020	Wartość wskaźnika 2024	Wartość wskaźnika 2026	Wartość wskaźnika 2028	Wartość wskaźnika 2030	Tendencja
Liczba ludności ogółem	BDL GUS	21 145					spadek
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (%)	BDL GUS	17,74					stabilizacja
Udział ludności w wieku produkcyjnym (%)	BDL GUS	60,08					spadek
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym (%)	BDL GUS	22,16					wzrost
Mieszkania na 1000 mieszkańców	BDL GUS	303,2					wzrost
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	BDL GUS	359					stabilizacja
Liczba dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczających do przedszkola na 1000 dzieci	BDL GUS	987					wzrost
Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych	BDL GUS	106,83					wzrost
Wyniki w nauce - egzamin 8-klasisty j. polski	BDL GUS	52,74					wzrost
Wyniki w nauce - egzamin 8-klasisty matematyka	BDL GUS	41,72					wzrost
Wyniki w nauce - egzamin 8-klasisty j. angielski	BDL GUS	52,88					wzrost
Imprezy organizowane przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	BDL GUS	162					wzrost
Uczestnicy imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	BDL GUS	9 365					wzrost
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	BDL GUS	3,17					wzrost

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2021-2030

Obszar gospodarczy - Cel strategiczny 2 - Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika 2020	Wartość wskaźnika 2024	Wartość wskaźnika 2026	Wartość wskaźnika 2028	Wartość wskaźnika 2030	Tendencja
Liczba podmiotów gospodarczych	BDL GUS	1923					wzrost
Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	BDL GUS	61					stabilizacja
Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	BDL GUS	91					wzrost
Podmioty wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	BDL GUS	63					spadek
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	BDL GUS	67					wzrost
Pracujący na 1000 ludności	BDL GUS	330					stabilizacja
Stopa bezrobocia rejestrowanego ¹⁰	BDL GUS	13,6					stabilizacja
Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy-Miasta Działdowo	PUP	832					spadek
Miejsca noclegowe (ogółem)	BDL GUS	111					wzrost
Udzielone noclegi na 1000 ludności ¹¹	BDL GUS	459,52					wzrost
Miejsca noclegowe na 1000 ludności ¹²	BDL GUS	14,76					wzrost

10 Wartość dla powiatu, ale zgodna z kierunkiem: Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Gminy-Miasto Działdowo

11 Wartość dla powiatu, ale zgodna z kierunkiem: Gmina-Miasto Działdowo jako wyróżniające się miasto powiatowe województwa warmińsko-mazurskiego

12 Wartość dla powiatu, ale zgodna z kierunkiem: Gmina-Miasto Działdowo jako wyróżniające się miasto powiatowe województwa warmińsko-mazurskiego

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2021-2030

Obszar przestrzenny - Cel strategiczny 3 - Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość wskaźnika 2020	Wartość wskaźnika 2024	Wartość wskaźnika 2026	Wartość wskaźnika 2028	Wartość wskaźnika 2030	Tendencja
Długość czynnej sieci wodociągowej (rozdzielczej)	BDL GUS	69,5					wzrost
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	BDL GUS	60,7					wzrost
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej	BDL GUS	99					wzrost
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	BDL GUS	96,9					wzrost
Udział ludności korzystającej z sieci gazowej	BDL GUS	90,0					wzrost
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (ogółem)	BDL GUS	44,6					wzrost
Ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem (km)	BDL GUS	9,5					wzrost
Liczba linii autobusowych	UM Działdowo	4					wzrost
Emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem na 1 km ² powierzchni ¹³	BDL GUS	34					spadek
Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem (t/r) ¹⁴	BDL GUS	42 008					spadek

13 Wartość dla powiatu, ale zgodna z kierunkiem: Ochrona środowiska naturalnego

14 Wartość dla powiatu, ale zgodna z kierunkiem: Ochrona środowiska naturalnego

4. Ewaluacja

Celem ewaluacji jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele, przekładane są na realne działania. Zadaniem ewaluacji jest ocena jakości oraz wartości procesu i efektów wdrażania przedsięwzięć zaproponowanych w strategii. Dostarcza ona wniosków i rekomendacji, które są przydatne i służą udoskonaleniu bieżącej, ale także przyszłej interwencji. Według Komisji Europejskiej, zgodnie z wytycznymi i praktyką europejską, w badaniu ewaluacyjnym stosować należy pięć kryteriów ewaluacyjnych:

Trafność	zestawienie nakładów np. ilość środków, wysiłków do efektów, określenie czy realizowano możliwie racjonalnymi kosztami nakładami, czy inne metody byłyby skuteczniejsze
Efektywność	oznacza odwołanie do zadań gminy, ustawy, przepisów, określenie czy działanie odpowiada potrzebom, uzasadnienie merytoryczne działania
Skuteczność	określenie na ile osiągnięto zamierzone cele, stopień realizacji (częściowo, w pełni)
Użyteczność (przydatność)	określenie dla jakich konkretnie grup działanie jest użyteczne
Trwałość	określenie czy działanie jest trwałe, czy zachowana jest ciągłość działań, jego długookresowość

Każda ewaluacja polityk publicznych jest nie tylko oceną działań w określonym czasie, ale także działaniem, które pozwala na stałe ich doskonalenie oraz tworzenie nowych działań, odpowiednich do zmieniających się warunków i potrzeb. Jedną z funkcji ewaluacji jest więc wzmocnienie procesu programowania strategicznego rozwoju miasta.

W 2026r. przewiduje się dokonanie okresowej ewaluacji stopnia realizacji Strategii oraz w razie konieczności, jej aktualizacji, szczególnie w przypadku zaistnienia zmian prawnych, organizacyjnych, finansowych, istotnych dla funkcjonowania rozwoju Działdowa. Rekomenduje się także przeprowadzenie ewaluacji końcowej, która będzie podsumowaniem okresu realizacji Strategii.

Ewaluacja powinna być związana z nową perspektywą finansową Unii Europejskiej (2021-2027). Konieczność dokonania zmian w zapisach Strategii, może być wynikiem powstania nowych dokumentów strategicznych na poziomie kraju i Unii Europejskiej, a także opracowania nowych, znaczących dla rozwoju miasta instrumentów prawnych, finansowych, itp.

Ewaluacja pozwala na uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania. Ma na celu również podnoszenie jakości, efektywności oraz skuteczności prowadzonych działań. Wskazuje także na konieczność dokonania korekt i przeprowadzenia aktualizacji strategii. Może być prowadzona z wykorzystaniem badań ilościowych lub jakościowych. W przypadku badań ilościowych, np. w formie badania ankietowego, prowadzonego wśród społeczności lokalnej, natomiast w przypadku badań jakościowych w formie wywiadów indywidualnych lub grupowych z przedstawicielami różnych grup interesariuszy i ekspertów, którzy posiadają wiedzę na temat działań podejmowanych w ramach wdrażania założeń Strategii.

5. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Do dokumentów wykonawczych Gminy-Miasto Działdowo zalicza się dokumenty opracowywane na poziomie gminy i przyjmowane uchwałami Rady Miasta Działdowo. Dokumenty powinny być spójne z celami strategicznymi, operacyjnymi i kierunkami działań wykazanymi w Strategii.

Dokumenty wykonawcze	Aktualność i spójność
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Tak
Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy-Miasto Działdowo	Tak
Program Ochrony Środowiska dla Gminy-Miasto Działdowo	Tak
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Tak
Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Działdowo	Tak
Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy-Miasto Działdowo	Tak - aktualizacja co roku
Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Działdowo	Nie
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy-Miasto Działdowo	Tak
Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy-Miasto Działdowo	Tak
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie	Tak
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	Tak - aktualizacja co roku
Gminny Program Rewitalizacji	W trakcie opracowywania
Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	Tak - aktualizacja co roku
Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Tak
Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy-Miasto Działdowo	Tak
Uchwały budżetowe	Tak

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

W celu skutecznej realizacji Strategii, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. W strategii nie został przedstawiony konkretny wykaz dostępnych programów, z których bezpośrednio można finansować lub współfinansować realizację działań przewidzianych w strategii ze względu na brak zatwierdzonych programów krajowych finansowanych ze środków unijnych w nowej perspektywie budżetowej. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków, w tym:

środki własne	subwencja ogólna (część oświatowa)
	dochody własne (podatki i opłaty lokalne, udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, dochody z majątku, odsetki od środków na rachunkach bankowych)
	dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień
krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe	środki z funduszy unijnych na lata 2021 – 2027
	środki pochodzące z Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania – Odporności
	krajowe środki finansowe np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Rządowy Fundusz Polski Ład (Program Inwestycji Strategicznych), Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, programy ministerialne, dotacje (m.in. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków), środki z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego)
	środki z funduszu Europejskiego Obszaru Gospodarczego
komercyjne instrumenty finansowe	pożyczki i kredyty bankowe, obligacje, środki sektora prywatnego (PPP)

Zadaniem samorządu jest zapewnienie środków finansowych służących finansowaniu strategicznych kierunków rozwoju. Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

7. Ewaluacja ex-ante

Nowe przepisy zawarte w ustawie o samorządzie gminnym i w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju określają wymogi i obowiązkowe elementy strategii, a także procedury ich sporządzania. Jednym z ustawowych wymogów jest konieczność przeprowadzenia uprzedniej ewaluacji.

Zgodnie z art. 10a ust. 2 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju „*Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem*”. Ten typ ewaluacji nazywany jest ewaluacją ex-ante. Jej przeprowadzenie podnosi jakość strategii i jednocześnie jakość zarządzania strategicznego rozwojem gminy, ponieważ daje możliwość ulepszenia interwencji przed jej wdrożeniem. Przez ewaluację rozumie się ocenę programu w oparciu o przyjęte kryteria. W przypadku ewaluacji ex-ante wskazuje się następujące kryteria:

- trafności celów strategicznych i planowanych działań, w odniesieniu do zidentyfikowanych problemów lub wyzwań,
- przewidywanej skuteczności działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów,
- przewidywanej efektywności sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań,
- spójności wewnętrznej między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrznej między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi

Na potrzeby niniejszej strategii wybrano wariant jakim jest ewaluacja partycypacyjna. Ewaluacja prowadzona była równolegle z procesem tworzeniu dokumentu, a ewaluator włączony był w proces powstawania strategii od samego początku, dzięki temu jest w stanie lepiej poznać specyfikę dokumentu, a także być wsparciem w trakcie prac nad dokumentem.

Poniżej przedstawiono wnioski płynące z przeprowadzonej ewaluacji ex-ante:

1. Wnioski z diagnozy przeprowadzanej na potrzeby opracowania strategii wskazują na najważniejsze uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjały gminy. Zdefiniowano również największe problemy i wyzwania z którymi Gmina-Miasto Działdowo będzie musiała się zmierzyć w najbliższych latach. Istotne znaczenie w tworzeniu strategii odgrywa również opinia mieszkańców. W trakcie prac nad dokumentem przeprowadzono badanie ankietowe, które pozwoliło na zidentyfikowanie kluczowych potrzeb lokalnej społeczności.

2. Strategia odpowiada na potrzeby i problemy rozwojowe gminy, a wskazane cele strategiczne zostały trafnie dobrane. Zdefiniowane w strategii treści zapewniają możliwość oddziaływania na procesy społeczno-gospodarcze, jak również stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy. Przeprowadzona analiza SWOT pozwoliła na poznanie mocnych i słabych stron jak również szans i zagrożeń, dzięki temu możliwe było wytyczenie kierunków rozwoju na najbliższe lata. W strategii wskazano trzy cele strategiczne w odniesieniu do wymiarów: społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego, których uszczegółowienie przedstawiono wskazując konkretne kierunki działania wraz z zakresem przedsięwzięć wskazanych do realizacji. Wskazane cele bezpośrednio odnoszą się do wizji gminy i przyczynią się do jej osiągnięcia, czyniąc Gminę-Miasto Działdowo wyróżniającym się ośrodkiem Warmii i Mazur należącym do sieci Cittaslow, które skutecznie ogranicza skutki negatywnych procesów społecznych, demograficznych, ekonomicznych i gospodarczych

3. Istotnym problemem społecznym, zauważalnym w gminie, który potwierdza również analiza danych zastanych jest starzenie się społeczeństwa oraz wyludnianie się miasta. Wzrost udziału w strukturze ludności, osób w wieku poprodukcyjnym, determinuje konieczność prowadzenia polityki senioralnej zgodnie z identyfikowanymi potrzebami. Pozytywnym aspektem jest zwiększający się (w 2020 roku dodatni) wskaźnik salda migracji, a także niski wskaźnik korzystających z pomocy społecznej na 1000 ludności oraz rosnąca liczba klubów sportowych i kadry trenerskiej. Czynniki te znalazły odzwierciedlenie w działaniach zdefiniowanych w ramach **Celu strategicznego 1. Zintegrowana wspólnota lokalna**, co pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, poprawienie jakości życia przy jednoczesnym budowaniu i wzmacnianiu atrakcyjności osiedleńczej obszaru jako ważnego ośrodka województwa warmińsko-mazurskiego.

4. Gmina-Miasto Działdowo to miasto otwarte i dostępne w wymiarze społecznym, przestrzennym oraz gospodarczym, o którym decyduje położenie, atrakcyjność środowiska przyrodniczego, a także dziedzictwo historyczne, które powinny być szerzej promowane i wykorzystane. Istotne jest tworzenie miejsc pracy dla mieszkańców, ich integracja oraz aktywizacja, w celu wzrostu przedsiębiorczości. Gmina-Miasto Działdowo charakteryzuje się rosnącą liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. Powinna dążyć do dywersyfikacji struktury gospodarki m.in. poprzez rozwój bazujący na turystyce, wewnątrznych zasobach i potencjale mieszkańców. Wyzwaniem jest przede wszystkim tworzenie warunków rozwoju obecnie istniejących przedsiębiorstw w oparciu o korzystne położenie blisko drogi krajowej S7 oraz krajowej magistrali kolejowej Warszawa-Gdańsk

a także na przecięciu trzech dróg wojewódzkich nr: 542, 544 i 545. Kierunki działania wyodrębnione w ramach **Celu strategicznego 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy**, skupione są na tworzeniu warunków do rozwoju gospodarczego Gminy-Miasto Działdowo oraz budowie potencjału Działdowa jako wyróżniającego się miasto powiatowego województwa warmińsko-mazurskiego.

5. Zasadność interwencji w ramach **Celu strategicznego 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu** wynika przede wszystkim z potrzeb lokalnej społeczności i zauważalnych niedogodności. Wskazane w ramach celu strategicznego 3. kierunki działania, są odpowiedzią na potrzeby mieszkańców oraz wynikają ze zidentyfikowanych wyzwań w gminie m.in. poprawa układu komunikacyjnego i skomunikowania Gminy-Miasto Działdowo, rewitalizacja przestrzeni publicznych. Dodatkowo, przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju oraz prowadzenie działań z zakresu ochrony środowiska, wynika z uwarunkowań i położenia gminy, a także występowania na jej terenie zasobów przyrodniczych.

6. Przedstawiona w dokumencie logika interwencji, wybór i przepisanie odpowiednich kierunków działań do trzech celów strategicznych, umożliwili realizację i osiągnięcie zaproponowanej wizji. System realizacji strategii przedstawia oczekiwane rezultaty planowanych kierunków działań, a wybór katalogu wskaźników skupia się na ocenie osiągania celów stawianych przed strategią.

7. W celu zapewnienia efektywności strategii, do realizacji zaplanowano zadania najbardziej potrzebne z perspektywy zidentyfikowanych wyzwań i problemów oraz potrzeb mieszkańców. W dokumencie wskazano dodatkowo przedsięwzięcia kluczowe, będące jednocześnie obszarami strategicznej interwencji kluczowymi dla gminy. Określenie źródeł finansowania oraz oczekiwanych rezultatów poszczególnych kierunków, stanowi potwierdzenie, że przyjęte cele i założenia są możliwe do osiągnięcia w perspektywie 2030 roku.

8. Strategię Gminy-Miasto Działdowo cechuje wysoka spójność wewnętrzna. Podstawę do formułowania celów stanowiła część diagnostyczna oraz wyniki badania ankietowego, dzięki którym wyciągnięto najważniejsze wnioski, które zostały przedstawione za pomocą analizy SWOT. Jedenaście kierunków działań zawiera się w trzech głównych celach strategicznych, uwzględniając najważniejsze zagadnienia, problemy i potrzeby mieszkańców. Każdy z nich uszczegółowiono poprzez wskazanie rekomendacji

i uzasadnienia oraz proponowanego zakresu interwencji. Tak rozbudowana struktura pokazuje, że zaplanowane kierunki nie wykazują sprzeczności pomiędzy sobą, ani nie nakładają się na siebie, tylko są spójne wewnętrznie i wzajemnie się uzupełniają oraz są dostatecznie rozbudowane i odpowiadają na najważniejsze wyzwania zidentyfikowane w gminie. Ponadto, niniejszy dokument jest komplementarny i spójny z zapisami dokumentów wyższego rzędu (co zostało zaprezentowane w rozdziale komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi), w szczególności ze Strategią Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030, do której zapisów się odwołuje m.in. przy wskazywaniu obszarów strategicznej interwencji.

Podsumowując, Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 została przygotowana poprawnie, właściwie definiując politykę rozwoju gminy w perspektywie 2030 roku. Zaproponowana logika interwencji jest efektem partycypacji różnych grup interesariuszy oraz znajduje odzwierciedlenie w zidentyfikowanych na etapie diagnostycznym, problemach, wyzwaniach, a także potencjałach

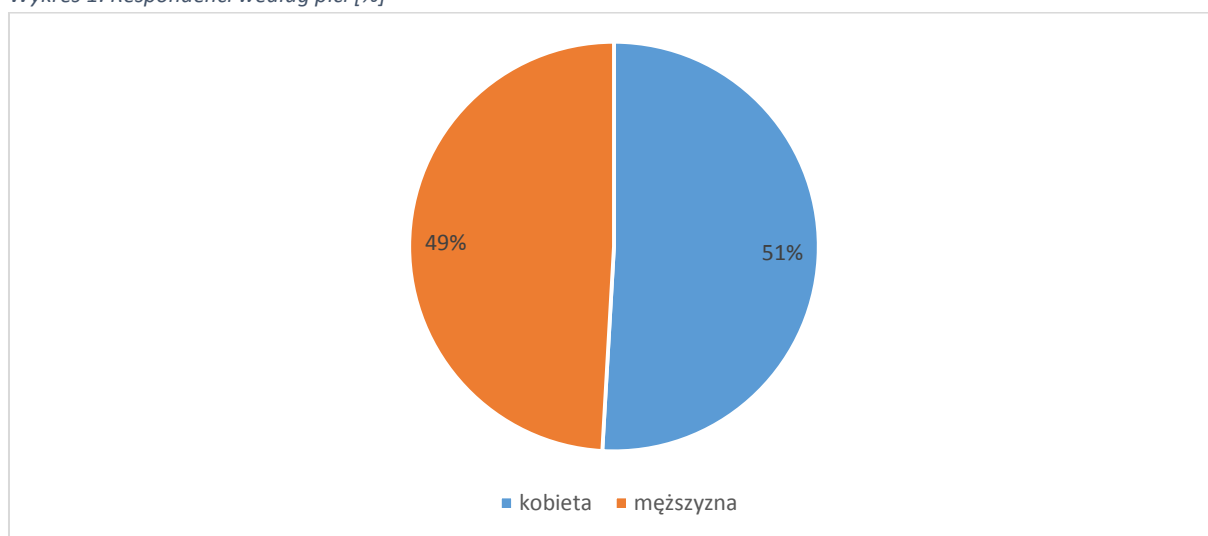
i szansach rozwojowych gminy.

Załącznik nr 1. Wyniki badania mieszkańców oraz przedsiębiorców

Charakterystyka respondentów

W badaniu wzięło udział więcej kobiet w porównaniu do mężczyzn, stosunek 51%:49%. Rozkład procentowy respondentów w badaniu w podziale na płeć ma odwrotną zależność w stosunku do danych rzeczywistych, danych demograficznych uwzględniających podział na płeć wśród mieszkańców gminy, gdzie kobiet w przybliżeniu jest 48,1% i mężczyzn 51,1%.

Wykres 1: Respondenci według płci [%]

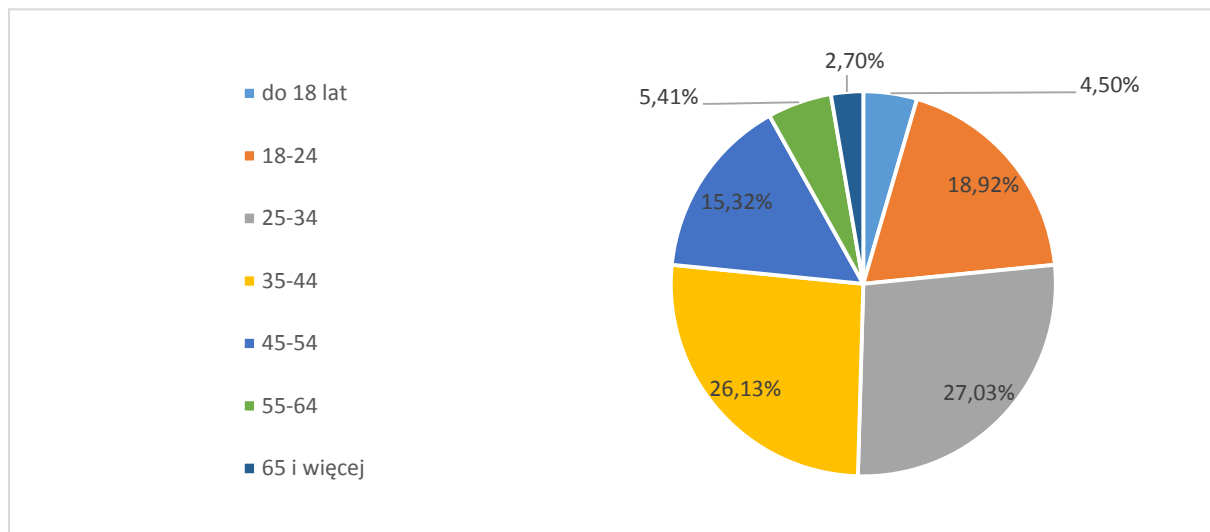

Źródło: opracowanie własne, n=111

Struktura wieku badanych jest zbliżona do rozkładu wieku w populacji dorosłych mieszkańców Gminy Działdowo. Dominującą pod względem liczebności była grupa ankietowanych w wieku 25-34 lat – 27% uczestników badania. Zwraca uwagę fakt, że wśród uczestników znacznie więcej było osób młodych do 18 roku życia (5%), w porównaniu do seniorów 65 lat i więcej (3%).

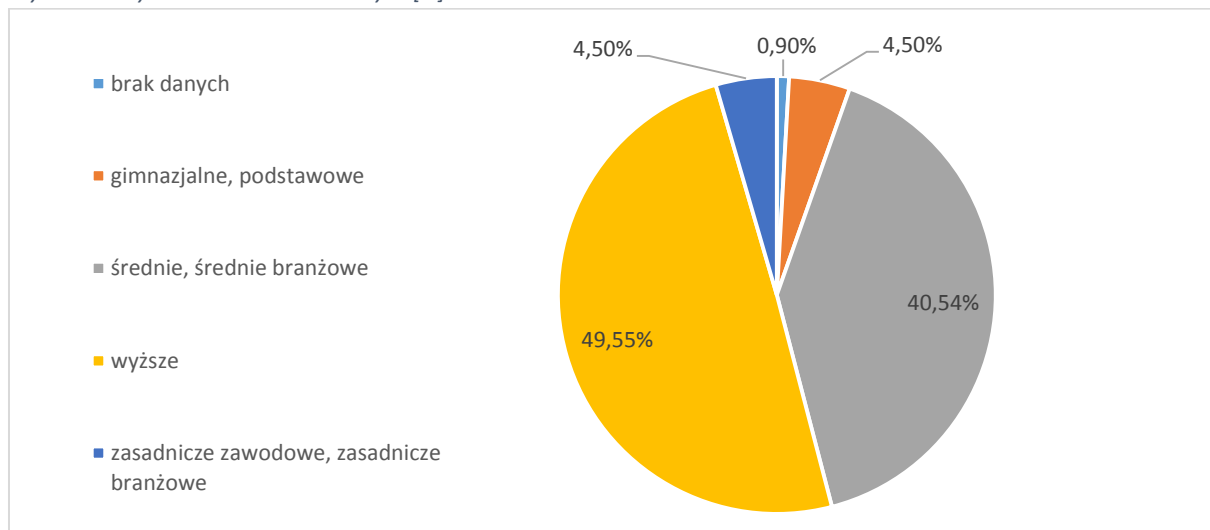
Wykres 2: Przedział wiekowy badanych [%]

Źródło: opracowanie własne, n=111

Na szczególną uwagę zasługują dane dotyczące wykształcenia. Zazwyczaj w przypadku tego typu badań najczęściej wskazań dotyczy wyższego wykształcenia, niemniej deklaracja mieszkańców Gminy – Miasto Działdowo, biorących udział w badaniu, przewyższa zwyczajowe średnie wyniki uzyskiwane przy tego rodzaju okazjach. Wśród mieszkańców powiatu niespełna 50% badanych zadeklarowało, że posiada wyższe wykształcenie oraz prawie 41%, że posiada wykształcenie średnie. Osoby z wykształceniem niższym niż średnie stanowiły mniejszość, nieznacznie przekraczając 5% grupy badanych.

Wykres 3: Wykształcenie ankietowanych [%]

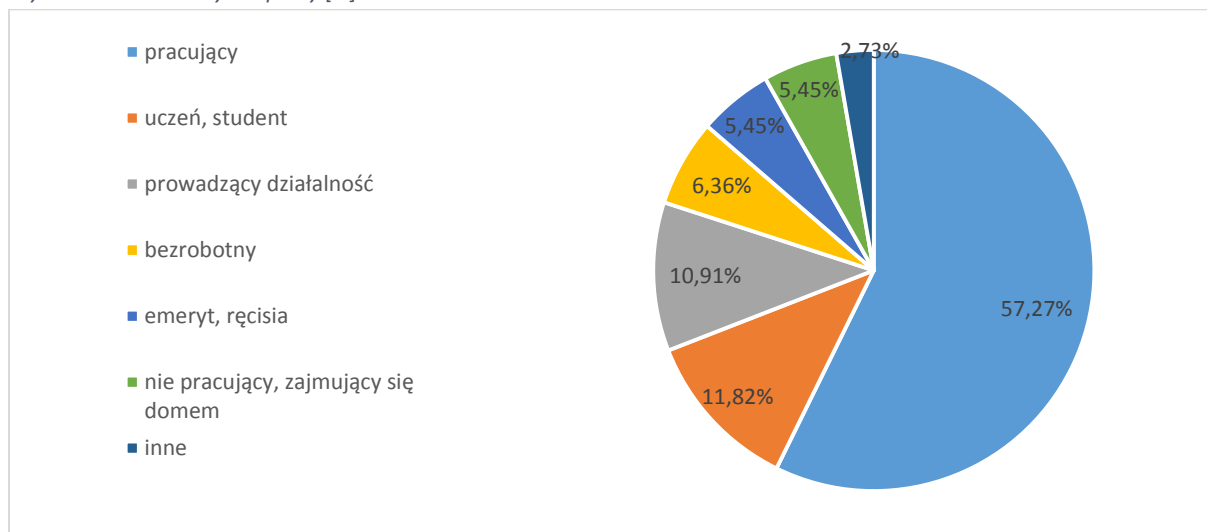

Źródło: opracowanie własne, n=111

Wśród badanych osób, aż 57,27% stanowią osoby pracujące oraz prawie 11% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, sporo jest również uczniów i studentów, stanowią prawie 12%. Natomiast bezrobotni stanowili 6,36% populacji badanych. Emeryci i renciści stanowili prawie 5,5%, a nie pracujące, zajmujące się domem również około 5,5%.

Wykres 4: Status na rynku pracy [%]

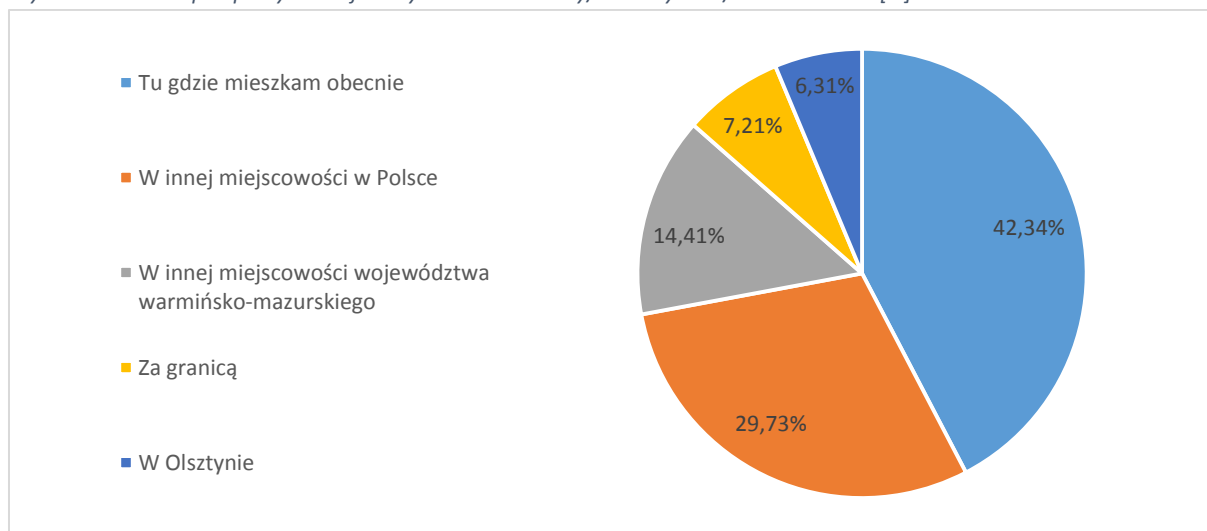

Źródło: opracowanie własne, n=111

Ocena atrakcyjności Gminy Miasta Działdowo

Optymizmem napawa odpowiedź na pytanie wśród mieszkańców gminy o to, gdzie chcieliby mieszkać w perspektywie najbliższych 5 lat. Znakomita większość, bo aż ponad 42% respondentów wskazało, że chcą mieszkać w obecnym miejscu zamieszkania. Wyraźnie wskazuje to na zadowolenie wśród znacznej większości badanych ze swojego miejsca zamieszkania. Prawie 30% badanych chciałoby mieszkać w innej miejscowości w Polsce i prawie 14,5% badanych chciałoby mieszkać w innej miejscowości województwa warmińsko-mazurskiego. Za granicę chciałoby wyjechać nieco ponad 7% respondentów, a w stolicy województwa warmińsko-mazurskiego ponad 6%.

Wykres 5: Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać? [%]

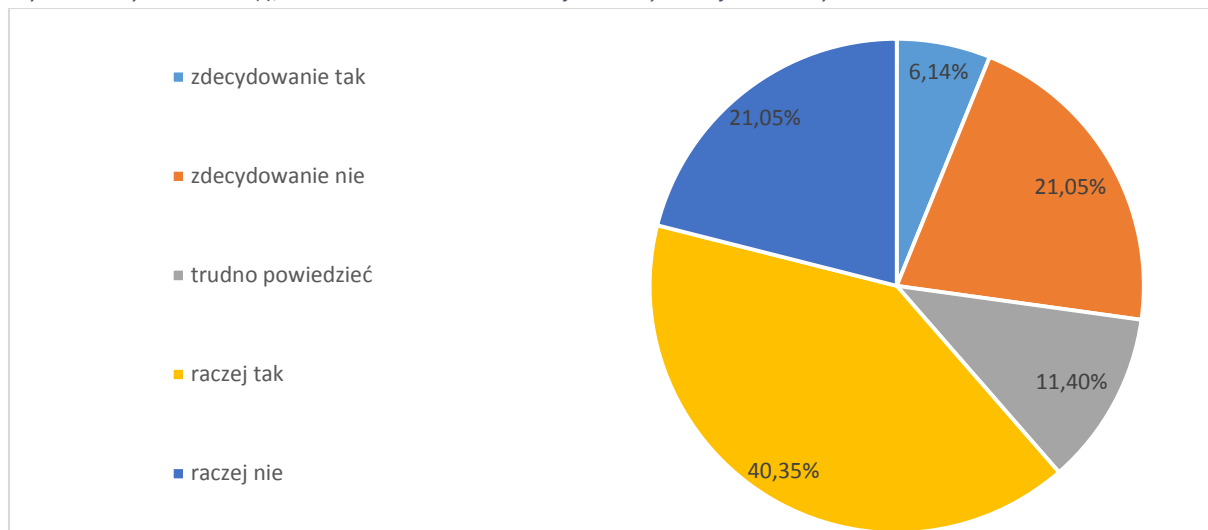

Źródło: opracowanie własne, n=111

W pytaniu dotyczącym opinii respondentów na temat tego, czy Działdowo jest dobrym miejscem do życia ponad 40% odpowiedziało „raczej tak”, a nieco ponad 6% zdecydowanie „tak”, co oznacza, że prawie połowa badanych wyraziło pozytywną opinię na ten temat. Bez zdania było blisko 11,5%

respondentów. Negatywną opinię wyraziło nieco ponad 21% badanych. Jest to dobry obraz oceny miejsca zamieszkania przez mieszkańców.

Wykres 6: Czy uważa Pan(i), że Gmina-Miasto Działdowo jest dobrym miejscem do życia?

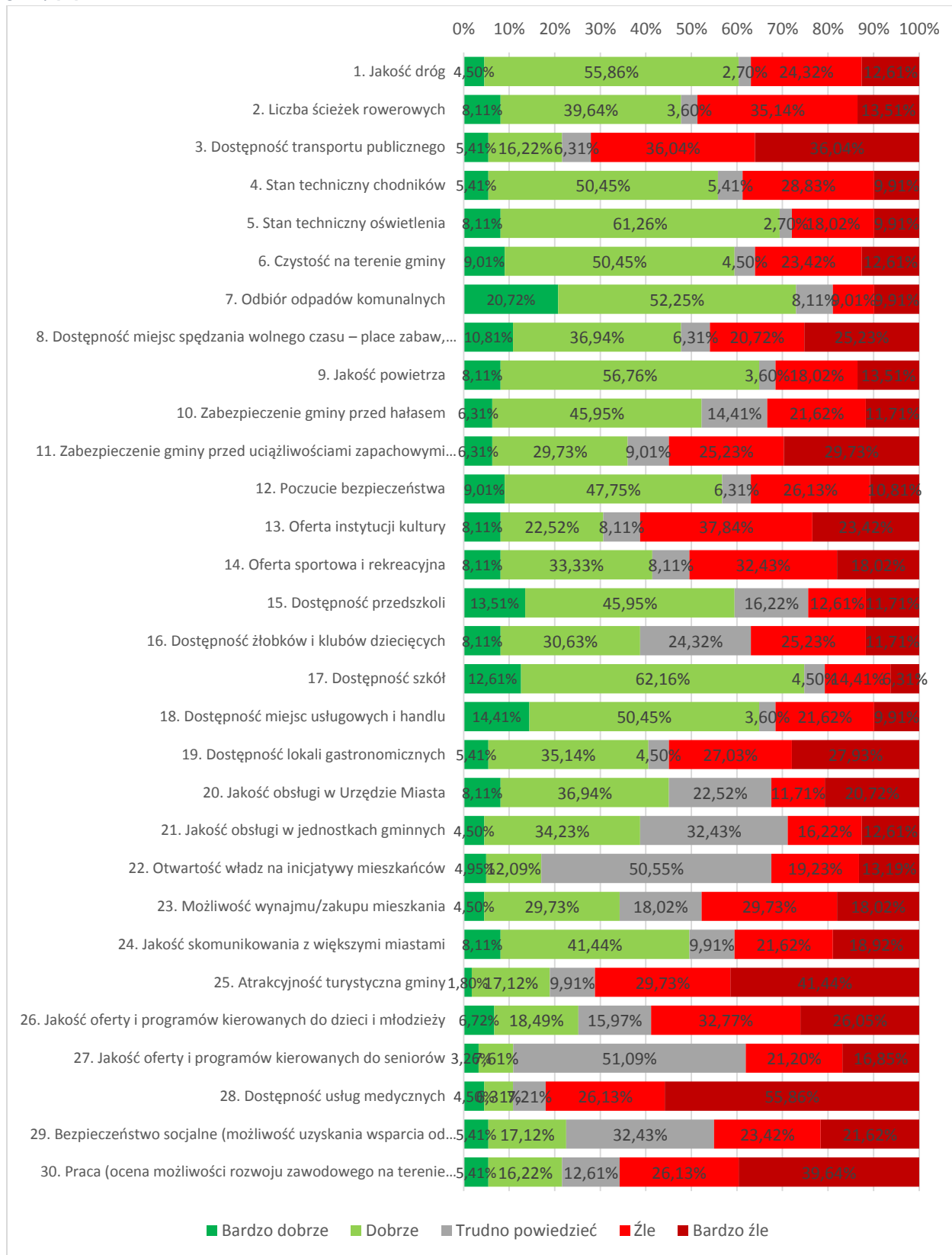

Źródło: opracowanie własne, n=111

Co do oceny mieszkańców odnośnie elementów infrastruktury oraz ich dostępności na terenie zamieszkiwanej gminy, najmniej przychylne opinie dotyczyły liczby ścieżek rowerowych oraz aktywności mieszkańców w podejmowaniu wspólnych działań. Z kolei najwyższe noty otrzymały dostępność miejsc związanych z usługami oraz handlem, a w następnej kolejności czystość na terenie gminy oraz estetyka i ogólny wygląd gminy. Dobrze zostały także ocenione stan instalacji wodno-kanalizacyjnej oraz stan techniczny chodników i oświetlenia. Co do opinii na temat dostępności miejsc pracy oraz możliwości rozwoju i prowadzenia działalności gospodarczej, są one zbliżone do wyników dotyczących możliwości wynajmu czy zakupu mieszkania, albo domu. Te zagadnienia są ze sobą ściśle związane, jako niezbędne elementy samowystarczalności życia. Może to oznaczać, że osoby szukające zatrudnienia miały kłopot ze znalezieniem mieszkania do wynajmu, bądź mając dostępne miejsce do zamieszkania napotkali oni na problemy przy poszukiwaniu pracy. Wśród odpowiedzi na te pytania dominują wskazania o charakterze neutralnym (ani dobrze ani źle), ale w pytaniu o możliwość znalezienia pracy, co piąta odpowiedź dotyczy oceny „źle”, albo bardzo „źle”. Natomiast odpowiedź odnośnie dostępności lokali gastronomicznych i kawiarni została oceniona w takim samym stopniu pozytywnie jak i niepozytywnie. To z kolei może świadczyć, że w niektórych gminach z tą dostępnością jest znacznie lepiej niż w innych. Podobnie rzecz się ma w przypadku dostępności miejsc do spędzania wolnego czasu jak skwery, place zabaw, itd.

Wykres 7: Ocena mieszkańców dotycząca elementów infrastruktury oraz ich dostępności na terenie zamieszkiwanej gminy [%]

Źródło: opracowanie własne, n=111

Ocena mieszkańców dotycząca elementów infrastruktury oraz ich dostępności na terenie zamieszkiwanej gminy Działdowo przedstawia się następująco:

Jakość dróg - przez ponad połowę respondentów 55,86 %, oceniana jest „dobrze”, 4,5% badanych ocenia je nawet „bardzo dobrze”, jedynie 12,61% respondentów ocenia na „bardzo źle” i 24,32% na „źle”. Takie wyniki badań świadczą o ciągłej modernizacji dróg w gminie Działdowo.

Liczba ścieżek rowerowych - według badanych ocena kształtuje się następująco: 39,64% ocenia je „dobrze”, natomiast 35,14% „źle”, a 13,51% „bardzo źle”. Tylko 8,11% ocenia na „bardzo dobrze”, a 3,60% „trudno powiedzieć”. Taki stan rzeczy świadczy o tym, że mogłaby być większa liczba ścieżek rowerowych w gminie Działdowo.

Dostępność transportu publicznego - oceniana jest przez tyle samo badanych, tj. 36,04% na „źle” i „bardzo źle”. Tylko 5,41% oceniła dostępność transportu publicznego na „bardzo dobrze” i 16,22% na „dobrze”, 6,31% respondentów – „trudno” im było „powiedzieć”. Takie wyniki badań świadczą o słabej dostępności transportu publicznego dla mieszkańców gminy Działdowo.

Stan techniczny chodników - według 50,45% respondentów oceniany jest „dobrze”. 5,41% ocenia je nawet „bardzo dobrze”. 28,83% ocenia je na „źle”, a 9,91% „bardzo źle”. Poprawa techniczna stanu dróg w gminie Działdowo niesie za sobą również poprawę stanu technicznego chodników i waha się, mniej więcej na tym samym poziomie ponad 50% (ocena respondentów przy próbie n=111).

Stan techniczny oświetlenia - oceniony jest na wysokim poziomie, bo aż 61,26% badanych ocenia je na „dobrze”, a 8,11% na „bardzo dobrze”. Zaledwie 18,02% respondentów na „źle” i 9,91% „bardzo źle”. Wynika to z faktu ciągłej modernizacji infrastruktury technicznej w gminie Działdowo.

Czystość - na terenie gminy Działdowo oceniana jest przez ponad 50% badanych na „dobrze” i 9,01% „bardzo dobrze”. Tylko 23,42% , ocenia czystość „źle”, a 12,61% „bardzo źle”.

Odbiór odpadów komunalnych - oceniana jest podobnie jak wskaźnik czystość na terenie gminy Działdowo. Ponad 50% badanych ocenia odbiór odpadów komunalnych na „dobrze”, a nawet 20,72% badanych ocenia je na „bardzo dobrze”, zaledwie 9,91% respondentów na „bardzo źle” i 9,01% na „źle”, natomiast „trudno powiedzieć” 8,11% badanych. Świadczy to o tym, że gmina Działdowo dobrze wywiązuje się z zadania odbioru odpadów komunalnych.

Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp. To kolejna kategoria podlegająca ocenie. Prawie 46, 5% badanych oceniło tę dostępność na „źle” (20,72%) i „bardzo źle” (25,23%), 6,31% „trudno powiedzieć”. Tylko 10,81% oceniło ten stan rzeczy na „bardzo dobrze”, a 36,94% „dobrze”. Zgodnie z wynikami tego badania, można stwierdzić, iż dostępność miejsc spędzania wolnego czasu jest niewystarczająca i należałoby ten stan zmienić na bardziej dostępny.

Jakość powietrza w gminie Działdowo oceniana jest na „dobrze” przez 56,76% badanych i 8,11% badanych na „bardzo dobrze”. 18,02% respondentów oceniło jakość powietrza na „zły” i 13,51% na „bardzo zły”. 3,60% respondentów – „trudno powiedzieć”.

Zabezpieczenie gminy przed hałasem 45,95% respondentów oceniło na „dobrze” i 6,31% na „bardzo dobrze”. „źle” i „bardzo źle” oceniło ponad 33% respondentów, odpowiednio: 21,62% „źle” oraz 11,71% „bardzo źle”.

Zabezpieczenie gminy przed uciążliwościami zapachowymi (odór) przedstawia się następująco: Niespełna 37% badanych ocenia „dobrze” - 29,73% i „bardzo dobrze” - 6,31% ten stan rzeczy,

natomiast prawie 55% badanych respondentów, odpowiednio (25,23% - „źle”: i 29,73% - „bardzo źle”). Na podstawie powyższych wyników można stwierdzić, iż gmina nie do końca radzi sobie z tym problemem.

Poczucie bezpieczeństwa - ponad połowa badanych, bo aż 56,76% ocenia odpowiednio: 47,75% - „dobrze” i 9,01% - „bardzo dobrze”. 26,13% respondentów ocenia poczucie bezpieczeństwa na „źle”, a 10,81% na „bardzo źle”, 6,31% „trudno powiedzieć”.

Oferta instytucji kultury oceniana jest na niskim poziomie, ponad 61% ankietowanych, odpowiednio 37,83% ocenia „źle” ofertę kulturalną, a 23,42% ocenia „bardzo źle”. Tylko 22,52% respondentów odpowiedziało „dobrze” i 8,11% „bardzo dobrze” na ofertę instytucji kultury w gminie Działdowo.

Oferta sportowa i rekreacyjna: 41,44% ankietowanych ocenia „dobrze” - 33,33% i „bardzo dobrze” - 8,11% ofertę sportowo-rekreacyjną. 32,43% badanych wskazało, iż ww. oferta jest „zła”, natomiast 18,02% - „bardzo zła”. 8,11% badanych – „trudno powiedzieć”. Powyższe wyniki świadczą o tym, iż oferta sportowo-rekreacyjna jest niewystarczająca i wymagałaby poprawy.

Dostępność przedszkoli w gminie Działdowo jest zadowalająca. Prawie 60% badanych wskazało, odpowiednio 45,95% „dobra” i 13,51% „bardzo dobra”. 26,13% ankietowanych stwierdziła, iż dostępność przedszkoli jest „zła”, a 11,71% „bardzo zła”. 16,22% badanych, „trudno powiedzieć”.

Dostępność żłobków i klubów dziecięcych wygląda nieco słabiej niż dostępność przedszkoli. 30,63% określa ten stan rzeczy na „dobrze”, a 8,11% na „bardzo dobrze”. 25,23% ankietowanych zagłosowało za „złą” dostępnością, a 11,71% za „bardzo złą” dostępność żłobków i klubów dziecięcych. Aż 24,32% badanych odpowiedziało, że „trudno powiedzieć”.

Dostępność szkół oceniana jest na bardzo wysokim poziomie, aż 62,16% ankietowanych ocenia ten wskaźnik na „dobrze”, a 12,61% na „bardzo dobrze”. Zaledwie 14,41% badanych ocenia ten element infrastruktury za „zły”, a 6,31% za „bardzo zły”, a 4,50% „trudno powiedzieć”.

Dostępność lokali gastronomicznych oceniona jest przez mieszkańców gminy Działdowo na średnim poziomie i zdania są bardzo podzielone. 35,14% ankietowanych ocenia ten stan rzeczy na „dobrze”, a 5,41% na „bardzo dobrze”, natomiast 27,03% „źle” i 27,93% „bardzo źle”. 32,43% nie wypowiedziało się na ten temat.

Jakość obsługi w Urzędzie Miasta przedstawia się następująco: 36,94% respondentów wypowiedziało się „dobrze” nt. działania urzędu, a 8,11% „bardzo dobrze”. 11,71% badanych odpowiedziało, że urząd działa „źle”, a 20,72%, że „bardzo źle”, aż 22,52% badanych nie miało zdania na ten temat („trudno powiedzieć”).

Jakość obsługi w jednostkach gminnych przedstawia się podobnie, jak obsługa w Urzędzie Miasta. 34,23% badanych oceniło na „dobrze”, a 4,50% na „bardzo dobrze”. 16,22% respondentów wypowiedziało się „źle” nt. obsługi w jednostkach gminnych, a 12,61% „bardzo źle”. 32,43% ankietowanych – „trudno powiedzieć”.

Otwartość władz na inicjatywy mieszkańców. Tę kategorię oceniła prawie połowa mieszkańców z próby reprezentacyjnej. Ponad 50% ankietowanych (50,55%) nie wypowiedziało się na ten temat. Tylko 12,09% respondentów oceniło ten stan rzeczy na „dobrze” i 4,95% na „bardzo dobrze”. Natomiast 32,42% badanych oceniło negatywnie otwartość władz na inicjatywy mieszkańców, odpowiednio 19,23% „źle” i 13,19% „bardzo źle”.

Możliwość wynajmu / zakupu mieszkania - zdania na ten temat wśród respondentów biorących udział

w badaniu, są podzielone. 34,23% badanych wypowiada się pozytywnie i głosowało w następujący sposób: 29,73% „bardzo dobrze” i 4,50% „bardzo dobrze”, 18,02% badanych nie wypowiedziało się na ten temat. Natomiast 47,75% respondentów głosowało negatywnie na zagadnienie: Możliwość wynajmu / zakupu mieszkania i odpowiednio: 29,73% badanych odpowiadało „źle” i 18,02% „bardzo źle”.

Jakość skomunikowania z większymi miastami - prawie 50% badanych odpowiedziało na to zagadnienie pozytywnie, 41,44% respondentów odpowiedziało „dobrze”, a 8,11% „bardzo dobrze”, tylko 9,91% nie wypowiedziało się na ten temat dając odpowiedź - „trudno powiedzieć”. 21,62% respondentów odpowiedziało „źle” i 18,92% „bardzo źle” na stan skomunikowania się z większymi miastami.

Atrakcyjność turystyczna gminy - wskaźnik ten przedstawia się niewystarczająco dobrze, bo aż 71,17% badanych mieszkańców wypowiedziało się negatywnie na ten temat i odpowiednio: 29,73% odpowiedziało „źle”, a aż 41,44% odpowiedziało „bardzo źle”. Tylko 17,12% badanych wypowiedziało się „dobrze” i 1,80% „bardzo dobrze”, 9,91% - „trudno powiedzieć”.

Jakość oferty kierowana do dzieci i seniorów - ponad połowa badanych nie wypowiedziało się, ani pozytywnie, ani negatywnie na ten temat, „trudno” im było „powiedzieć”. Tylko 7,61% respondentów wypowiedziało się „dobrze” i 5,41% „bardzo dobrze”. 21,20% respondentów odpowiedziało „źle” i 16,85% „bardzo źle” na temat jakości oferty dla dzieci i seniorów.

Dostępność usług medycznych - zdecydowana większość badanych, bo aż 81,99% negatywnie wypowiedziało się na ten temat. 55,86% wypowiedziało się „źle”, a 26,13% „bardzo źle”. Zaledwie 6,31% ankietowanych wypowiedziało się „dobrze”, a 4,50% bardzo dobrze, 7,21% badanych – „trudno powiedzieć”.

Bezpieczeństwo socjalne (możliwość uzyskania wsparcia od instytucji publicznej) - prawie połowa badanych wypowiada się negatywnie na ten temat: 23,42% ankietowanych wypowiedziało się „źle” i 21,62% „bardzo źle”, natomiast tylko 17,12% badanych „dobrze” i 5,41% „bardzo dobrze”. Aż 32,43% ankietowanych nie miało zdania na temat bezpieczeństwa socjalnego w gminie.

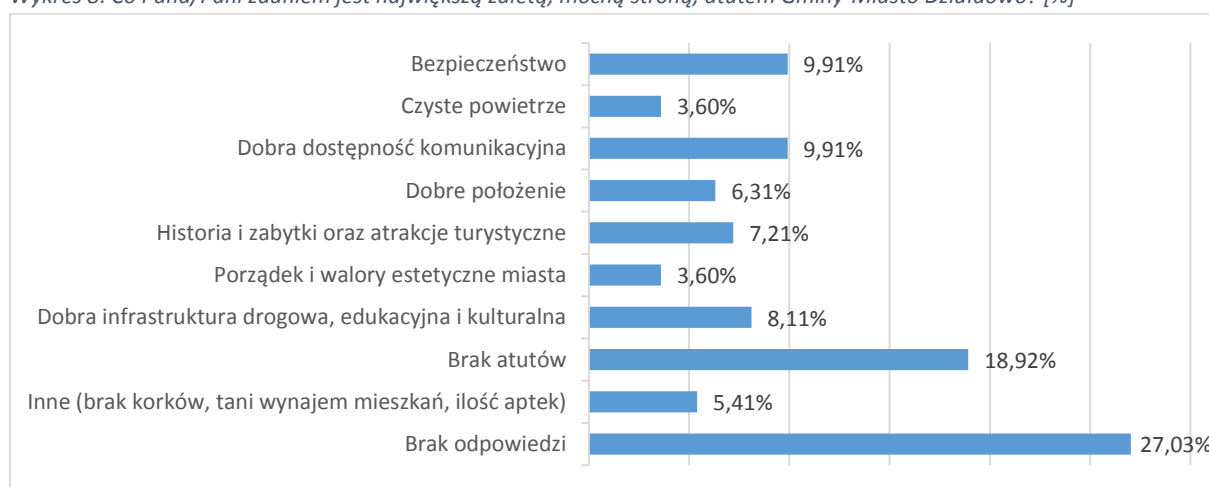
Praca (ocena możliwości rozwoju zawodowego na terenie gminy, znalezienia pracy na terenie gminy - mieszkańcy biorący udział w badaniu, kategorie „praca” ocenili na niskim poziomie. 39,64% respondentów wypowiedziało się „bardzo źle” na ten temat, a 26,13% „źle”. 12,61% respondentów nie wypowiedziało się, ponieważ „trudno” im „powiedzieć”. Zaledwie 16,22% ankietowanych wypowiedziało się „dobrze” i tylko 5,1% „bardzo dobrze”.

Jako największą atrakcję Gminy-Miasto Działdowo badani uznali ex aequo bezpieczeństwo i dobrą dostępność komunikacyjną. Na kolejnym miejscu plasują się dobra infrastruktura drogowa, edukacyjna i kulturalna, następnie historia i zabytki wraz z atrakcjami turystycznymi oraz szeroko rozumiane dobre położenie. Warto zwrócić uwagę na stosunkowo niską ocenę jakości powietrza oraz kwestii związanych z porządkiem i walorami estetycznymi miasta. Dlatego warto byłoby uwzględnić w planach rozwojowych Gminy-Miasto Działdowo działania mające na celu poprawę jakości powietrza oraz podjęcie dalszych działań nad podniesieniem jego walorów estetycznych. Mocno niepokojący

jest fakt występowania dużego odsetka ocen stwierdzających, że Działdowo nie posiada żadnych atutów lub też takich, w których nie podano żadnej odpowiedzi. W sumie jest to 45,95% głosów, co stanowi niemalże połowę ankietowanych. Jest to wyraźny sygnał, że miastu nie tyle brakuje cechy, która mogłaby stanowić jej znak rozpoznawczy, ale działań nakierowanych na rozwijanie marki Gminy-Miasto Działdowo pomimo, że walory historyczno-kulturowe oraz położenie regionu dają podstawy do rozwoju na tym terenie turystyki przyjazdowej, tworząc jednocześnie niezbędną bazę do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej dla mieszkańców regionu. Budowanie marki wymagać będzie prowadzenia zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych, co w efekcie przyniesie wzrost rozpoznawalności turystycznej, a także gospodarczej zarówno wśród lokalnej społeczności jak i długofalowo w całym regionie i kraju.

Wykres 8: Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy-Miasto Działdowo? [%]

Źródło: opracowanie własne, n=111

Wśród spraw, które najbardziej doskwierają badanym, na pierwszym plan wysuwają się kwestie związane z infrastrukturą szczególnie tą, związaną z różnymi rodzajami wypoczynku i restauracji. Mieszkańcy z powodu braku atrakcji typu basen/jezioro, placów zabaw dla dzieci czy też lokali gastronomicznych w obrębie rynku, oceniają swoje miasto jako mało atrakcyjne turystycznie, zarówno dla nich samych jak i potencjalnych turystów. Aż 21% ankietowanych wyraziło w badaniu taką opinię. Kolejne 19% za słabą stronę Gminy-Miasto Działdowo uważa brak ofert pracy i poziom zarobków możliwych do osiągnięcia. Ma to swoje potwierdzenie w oficjalnych statystykach, które pokazują wyraźnie, że średnia płaca na terenie powiatu działdowskiego jest niższa niż taka średnia dla sąsiednich powiatów i znacząco niższe niż średnia dla całego województwa warmińsko-mazurskiego czy kraju.

W kontekście wady i słabej strony 14% respondentów postrzega także samorząd lokalny wraz z podległymi urzędami, przy czym mniej więcej połowa tych odpowiedzi dotyczyła szeroko rozumianej „władzy”, a druga połowa najczęściej wskazywała na jakość obsługi w lokalnych urzędach.

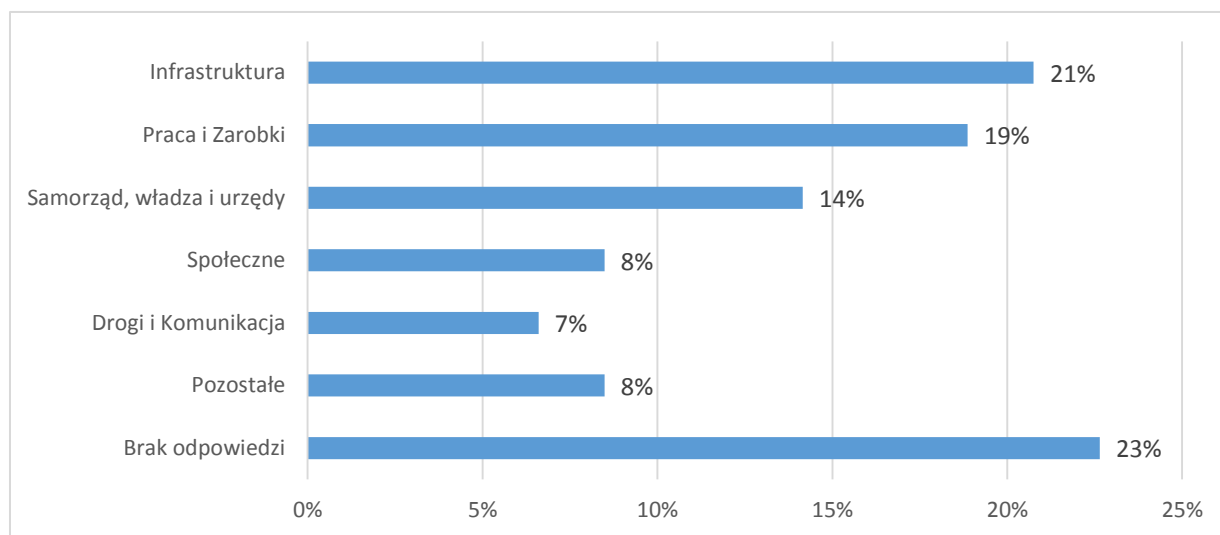
Pośród 8% badanych słabą stroną Gminy-Miasto Działdowo są wszelkiego rodzaju zagadnienia społeczne. Najczęściej wskazywano na słabe możliwości samorozwoju i doskonalenia się jakie oferuje miasto oraz na nierozwiązane kwestie z osobami spożywającymi alkohol w miejscach publicznych. W tym ostatnim przypadku szybkim remedium może być mobilizacja istniejącej w Działdowie straży

miejskiej w celu ściślejszego egzekwowania przepisów dotyczących spożywania alkoholu w miejscach publicznych.

Co ciekawe, na obszar związany z drogami i komunikacją jako słabą stroną wskazało tylko 7% ankietowanych, podczas gdy w podobnych badaniach przeprowadzanych w innych porównywalnych gminach, tego typu problematyka zajmuje najczęściej czołowe pozycje na liście wad i słabych stron. Stosunkowo dobry wynik w przypadku Gminy-Miasto Działdowo jest najprawdopodobniej efektem wielu inwestycji poczynionych w tym obszarze w ostatnich latach, w efekcie których drogi utwardzone stanowią 87% będących w posiadaniu gminy. Pośród głosów wskazujących na ten aspekt jako wadę, najwięcej dotyczyło zagadnień komunikacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem niedostosowania do potrzeb komunikacji miejskiej funkcjonującej w mieście.

Wykres 9: Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Gminy-Miasto Działdowo? [%]

Źródło: opracowanie własne, n=111

Pomysły mieszkańców Gminy-Miasto Działdowo na najbardziej „palące” sprawy do poprawy są mocno skorelowane z ich poglądami na to co jest słabą stroną/wadą ich gminy. Większość (17%) dotyczyła kwestii związanych z istniejącą infrastrukturą i jej dostępnością. Najbardziej odczuwalnym brakiem pod względem infrastruktury społecznej w obrębie miasta jest brak basenu. Mieszkańcy wiedzą, że oprócz niewralgicznego znaczenia tego typu obiektu jako infrastruktury społecznej, pełni on również ważne funkcje w zakresie infrastruktury turystycznej, stymulującej kwestie osiągania atrakcyjności turystycznej właściwych terenów szczególnie takich, które nie posiadają naturalnych zbiorników wodnych. Pozostałe głosy wskazywały na konieczność podjęcia działań w zakresie poprawy dostępności infrastruktury rozrywkowo-rekreacyjnej.

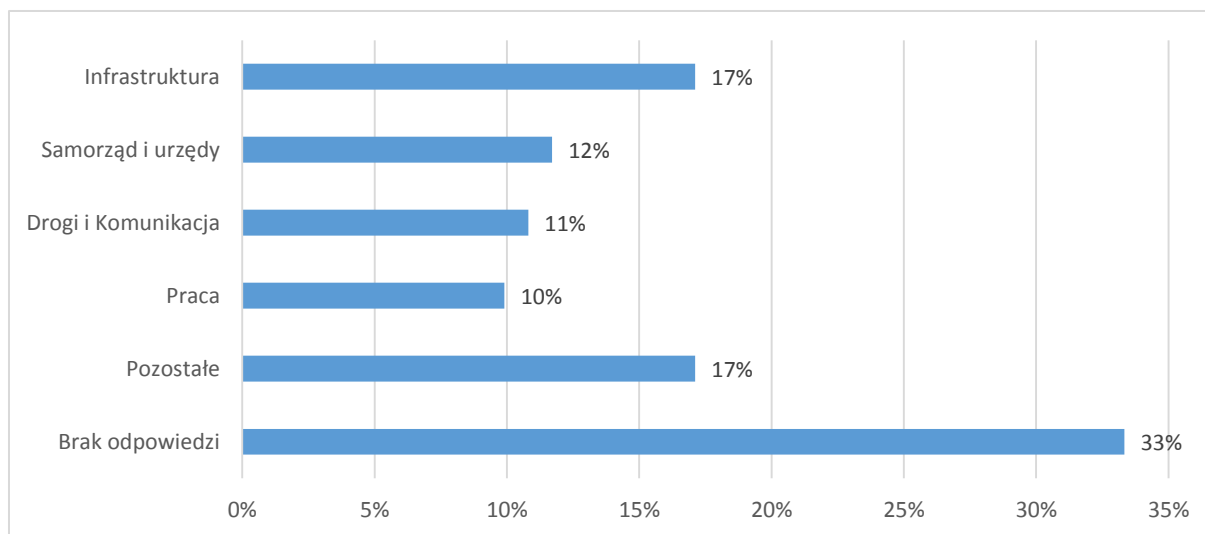
12% ankietowanych oczekuje poprawy funkcjonowania lokalnych urzędów oraz władz samorządowych. Z przedstawionych postulatów większość dotyczy poprawy jakości komunikacji z mieszkańcami oraz działań mających na celu poprawę jakości obsługi w podległych urzędach. Wśród zgłaszanych w tym zakresie postulatów najczęściej powtarzały się frazy „odnosić się z szacunkiem” oraz „wsłuchiwanie się w głos mieszkańców”. Są to kwestie, które można bardzo szybko usprawnić przeprowadzając odpowiednią akcję szkoleniowo-edukacyjną oraz wydając

odpowiednie zalecenia podległym pracownikom lokalnych urzędów, w celu wypracowania bardziej empatycznego podejścia do mieszkańca i jego problemu zastępując tym samym zachowania nacechowane postawą wynikającą ze stosunku urzędnik – petent, które są tak negatywnie odbierane przez społeczność lokalną.

W obszarze związanym z drogami i komunikacją, 11% biorących udział w badaniu zgłosiło swoje postulaty przy czym większość z nich dotyczyła kwestii poprawy układu komunikacyjnego w mieście z uwzględnieniem rozbudowy ścieżek rowerowych, dlatego też jednym z celów rozwojowych powinna być budowa sieci dróg, ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem głównych ciągów komunikacyjnych.

Praca i dochody z niej uzyskiwane są podstawowymi czynnikami wpływającymi na poczucie bezpieczeństwa i dobrostanu człowieka. Dlatego też 10% respondentów uważa, że najważniejszą sprawą do poprawienia w Gminie Miasta Działdowo żyło się lepiej, są problemy związane z zatrudnieniem i poziomem płac. Ankietowani proponują rozpoczęcie działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy i przyciągnięcia większej liczby inwestorów. Upatrują w tym szansę na uatrakcyjnienie lokalnego rynku pracy oraz poprawę poziomu wynagrodzeń.

Wykres 10: Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jake przedsięwzięcie zrealizować), aby w Gminie-Miasto Działdowo żyło się lepiej? [%]

Źródło: opracowanie własne, n=111

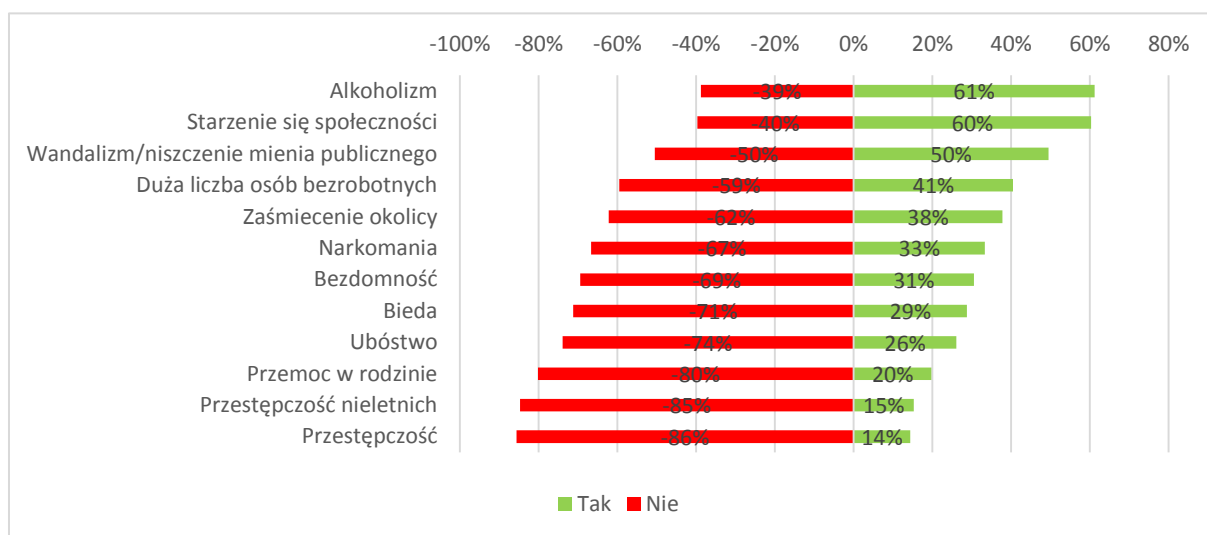
Oceniając problemy społeczne, jakie występują w Gminie-Miasto Działdowo, ankietowani wskazali te, które według nich dotyczą Gminy jak i te które jej nie dotyczą.

Spośród zaproponowanego katalogu problemów społecznych, pozycje dotycząca alkoholizmu i starzenia się społeczeństwa uzyskała przewagę głosów wskazujących na istnienie tych problemów, nad głosami twierdzącymi, że one nie występują. Różnica wynosiła odpowiednio 23% oraz 21%. W pozostałych przypadkach więcej głosów wskazywało na niewystępowanie danego problemu niż na jego istnienie w stopniu znaczącym. Jednak porównując % głosów netto (różnicę pomiędzy % na „tak” i % na „nie”), można utworzyć następujące zestawienie problemów od najbardziej dokuczliwych do najmniej:

1. Alkoholizm 23% głosów netto,
2. Starzenie się społeczności 21% głosów netto,
3. Wandalizm -1% głosów netto,
4. Bezrobocie -19% głosów netto,
5. Zaśmiecenie okolicy -24% głosów netto,
6. Narkomania -93% głosów netto,
7. Bezdomność -39% głosów netto,
8. Bieda -42% głosów netto,
9. Ubóstwo -48% głosów netto,
10. Przemoc w rodzinie -60% głosów netto,
11. Przestępczość nieletnich -69% głosów netto,
12. Przestępczość -71% głosów netto.

Wykres 11: Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Gminy-Miasto Działdowo: [%]

Źródło: opracowanie własne, n=111

Biorąc udział w ankietach, mieszkańcy mogli wyrazić swoją opinię na temat tego, w jaki sposób chcieliby zagospodarować teren po dawnym obozie i koszarach oraz co powinno się ewentualnie tam znaleźć. Zaproponowano katalog sześciu potencjalnych zmian, ale też pozwolono na zgłaszanie własnych pomysłów. Porównując rozkład głosów za i przeciw danej inwestycji daje się zauważyć duży rozdzwitek pośród ankietowanych, co do oceny jakie inwestycje są konieczne. Dodatkowo występuje dużo większa liczba głosów przeciw danej inwestycji, niż głosów ją wspierających. Efekt taki może wynikać z metodologii tego konkretnego badania. Być może wielu ankietowanych chcąc „wzmocnić” swój głos „za” w sprawie dla nich najważniejszej, głosowała na „nie” w pozostałych pomimo, że nie uważają danej inwestycji za niepotrzebną, lecz po prostu mniej priorytetową niż ich wybór.

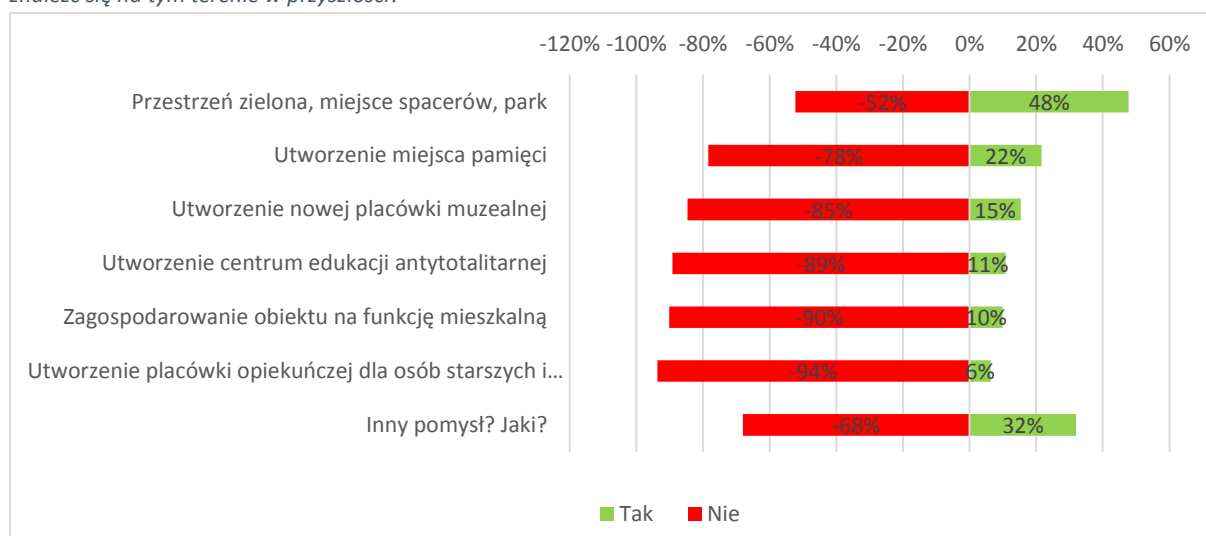
Z zaproponowanego katalogu działań większość uzyskała przewagę głosów negatywnych, ale pośród tych z najmniejszą taką przewagą prym wiedzie stworzenie zielonej przestrzeni np. w formie parku dającego możliwość spacerów. 48% głosów było za przy 52% przeciw. Kolejnym na liście najmniej

kontrowersyjnych dla mieszkańców projektów jest utworzenie miejsca pamięci. 22% badanych chciałoby takiej inwestycji podczas gdy 78% jest jej przeciwna. Utworzenia nowej placówki muzealnej popiera 15% respondentów przy aż 85% głosów przeciw.

Mniej więcej zbliżonym poparciem wśród mieszkańców biorących udział w ankiecie cieszy się idea utworzenia Centrum Edukacji Antytotalitarnej i zagospodarowanie tego obiektu na funkcję mieszkalną. Odpowiednio 11% i 10% ankietowanych proponuje taki rodzaj inwestycji. Utworzenie placówki opiekuńczej dla osób starszych notuje najniższe poparcie na poziomie zaledwie 6% i najwyższy sprzeciw sięgający aż 94%.

Wykres 12: W Gminie Miasta Działdowo znajduje się teren po dawnym obozie/koszarach. W chwili obecnej trwają prace nad koncepcją zagospodarowania tego obszaru. Jaki Pani/Pana zdaniem powinien być główny kierunek zmian? Co powinno znaleźć się na tym terenie w przyszłości?

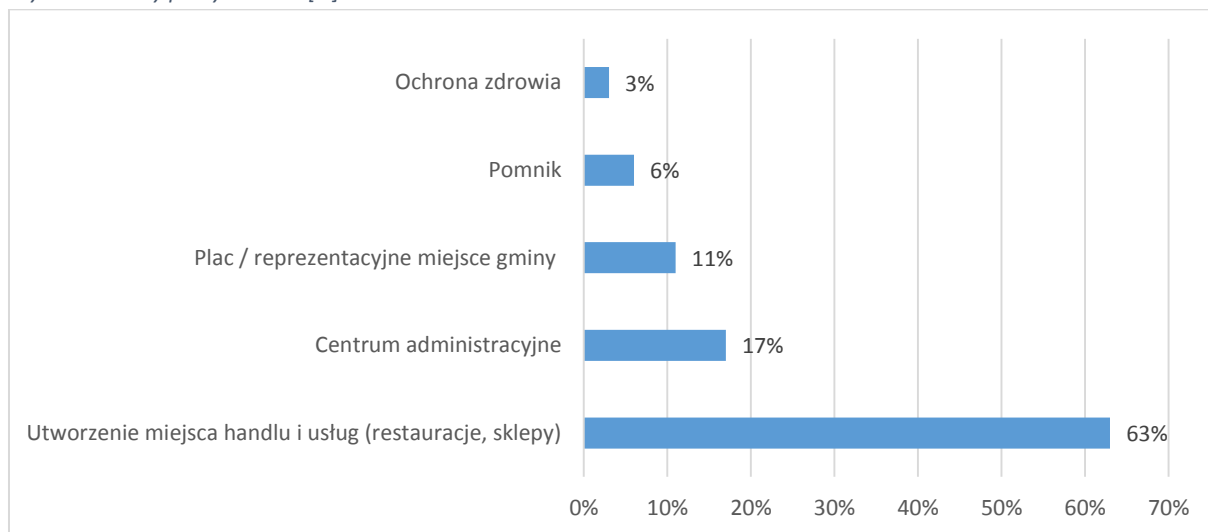

Źródło: opracowanie własne, n=111

Jak wykazała analiza uzyskanych opinii mieszkańców, zaproponowany katalog działań wzbudził duże kontrowersje zdobywając w ostatecznym rozrachunku więcej głosów „przeciw” niż „za”, dlatego też miarodajną wskazówką mogą być sugestie w formie otwartego pytania przekazane przez samych zainteresowanych. Zagregowane wyniki przedstawione poniżej w przytłaczającej większości pokazują, że najchętniej mieszkańcy widzieliby utworzenie miejsca handlu i usług ze sklepami i restauracjami. Aż 63% zaproponowanych pomysłów było związanych z powstaniem tego rodzaju infrastruktury. Kolejną pozycją na liście, z ponad trzykrotnie mniejszym poparciem, znalazła się propozycja przeznaczenia tego terenu na centrum administracyjne – 17% ankietowanych wysunęło tego typu propozycje. Trochę mniej bo 11% badanych zaproponowało utworzenie, w tym miejscu reprezentacyjnego miejsca gminy w formie np. placu, 6% chciałoby, aby postawiono tam jakiś pomnik, a 3% proponuje przeznaczyć koszary na potrzeby ochrony zdrowia.

Wykres 13: Inny pomysł? Jaki? [%]

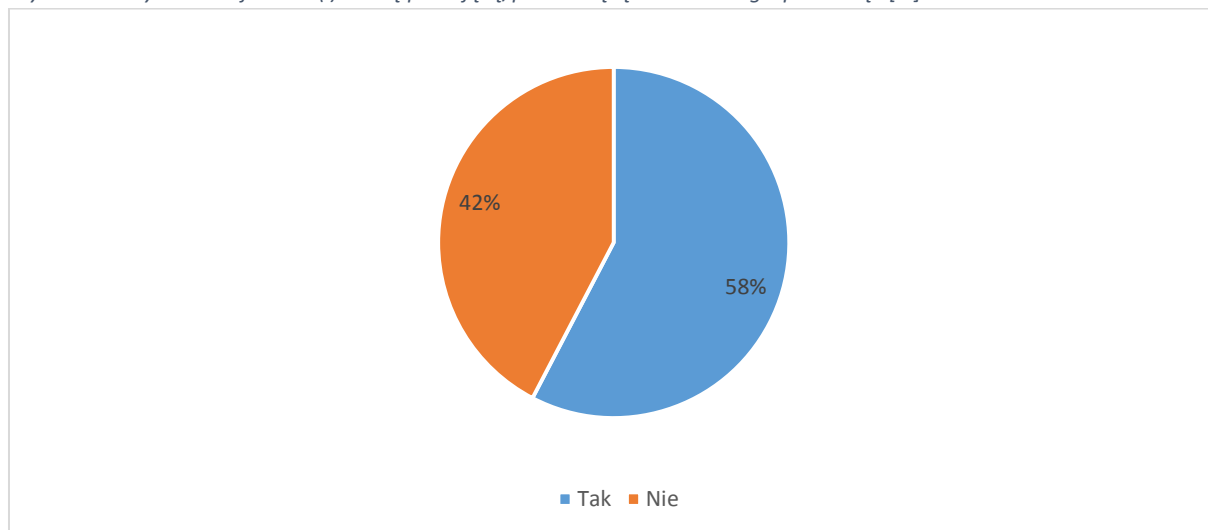

Źródło: opracowanie własne, n=35

Praca i możliwości zatrudnienia

Większość 58% badanych deklarowała, że w momencie przeprowadzania badania posiadają pracę lub prowadzą działalność gospodarczą. Z kolei 42% stanowiły osoby, które nie pracują i jednocześnie nie prowadzą działalności gospodarczej. Przy czym nie należy automatycznie utożsamiać tych osób z bezrobotnymi, gdyż jak pokazuje badanie przedziału wiekowego ankietowanych, część tej grupy stanowią osoby uczące się lub też emeryci.

Wykres 14: Czy obecnie jest Pan(i) osobą pracującą/prowadzącą działalność gospodarczą? [%]

Źródło: opracowanie własne, n=111

Podczas oceny poszczególnych elementów związanych z rynkiem pracy, mieszkańcy wskazali, że najpilniejszym problemem dla nich do rozwiązania jest poprawa sytuacji w sferze zatrudnienia. Większość przyznanych ocen była negatywna lub ewentualnie neutralna. 30% ankietowanych oceniło

pozytywnie możliwość znalezienie zatrudnienia, podczas gdy 28% oceniło to „źle”, a 14% „bardzo źle”, co w sumie daje 42% ocen negatywnych. W tej sytuacji dosyć oczywistym wydaje się wynik uzyskany przy ocenach wysokości zarobków, który jest znacznie gorszy od możliwości znalezienie zatrudnienia i osiągnął w sumie 66% ocen negatywnych przy czym 38% oceniło taką możliwość „źle” a 28% „bardzo źle”.

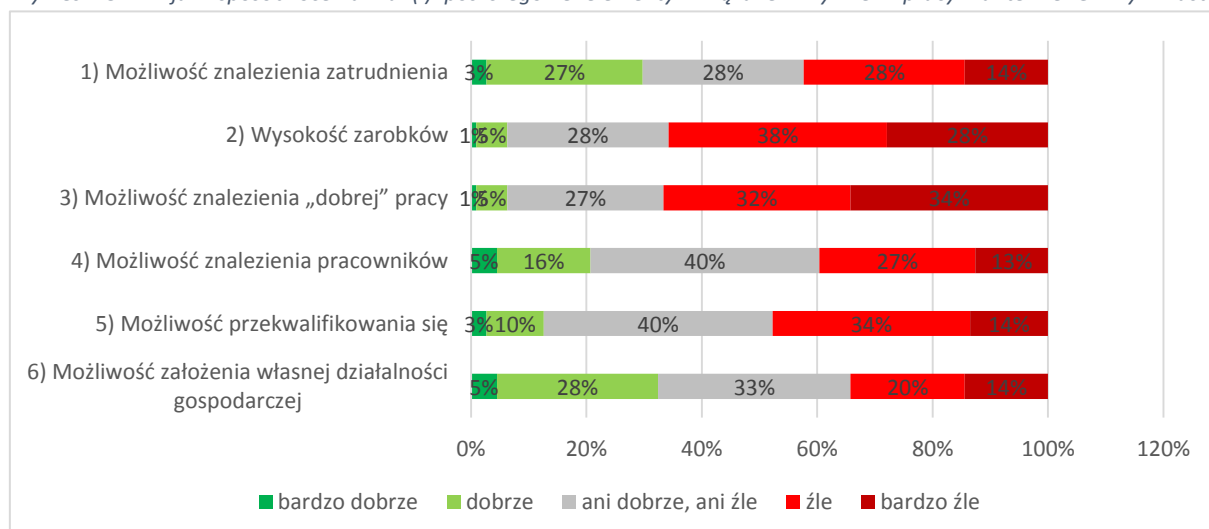
Poziom ocen kwestii dotyczącej znalezienia „dobrej” pracy jest już tylko konsekwencją problemów wynikających z przyczyn, dla których tak źle oceniono dwa poprzednie zagadnienia. Skoro w ogóle trudno znaleźć pracę, to tym bardziej trudno znaleźć taką tzw. „dobrą”. Tu poziom ocen negatywnych wynosi 66% i tylko 5% ocenia taką możliwość na poziomie „dobrze”, a zaledwie 1% ankietowanych na „bardzo dobrze”.

Na tym tle interesująco wygląda wynik ocen dotyczący możliwości pozyskania pracowników – przy tak dużym zapotrzebowaniu na miejsca pracy, należałoby oczekiwać wysokiego odsetka ocen pozytywnych odnośnie tego zagadnienia, jednak uzyskany wynik tego nie potwierdzenia. Suma pozytywnych ocen wynosi 21% (5% „bardzo dobrze” i 16% „dobrze”) i jest niższa od sumy ocen negatywnych wynoszących odpowiednio 27% „źle” i 13% „bardzo źle”, co daje razem 40% ocen negatywnych – prawie dwa razy więcej niż pozytywnych. Duży odsetek ankietowanych (40%) ocenił ten aspekt neutralnie.

Pokazuje to istnienie dużej luki na lokalnym rynku pracy – z jednej strony istnieje duże zapotrzebowanie na miejsca pracy, a z drugiej pracodawcy mają kłopoty z możliwością pozyskania pracowników. Wydaje się uzasadnione dokładniejsze i bardziej pogłębione zbadanie przyczyn występowania tego zjawiska w celu ustalenia jego przyczyn. Być może ma na to wpływ brak na lokalnym rynku pracy pracowników o odpowiednich kwalifikacjach dopasowanych do oczekiwań i potrzeb pracodawców. Likwidacja tej luki oraz poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy powinny być jednym z priorytetowych zadań w dalszym rozwoju Gminy. Można to uczynić np. przez umożliwienie mieszkańcom przekwalifikowania. Obecnie uzyskanie możliwości przekwalifikowania się na terenie Gminy pozytywnie ocenia 13% badanych, 40% neutralnie, 34% źle, a kolejne 14% bardzo źle.

Wraz z opiniami dotyczącymi słabych stron Gminy Miasta Działdowo, w których wskazywano na słabe możliwości samorozwoju, daje to silne przesłanki do uwzględnienia przy planowaniu strategii rozwoju, działań służących poprawie sytuacji w tym obszarze. Trochę większym optymizmem napawają wyniki dotyczące możliwości założenia własnej działalności gospodarczej. 33% to suma ocen pozytywnych, 33% neutralnych i 34% negatywnych.

Wykres 15: W jaki sposób ocenia Pan(i) poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie Gminy Miasta

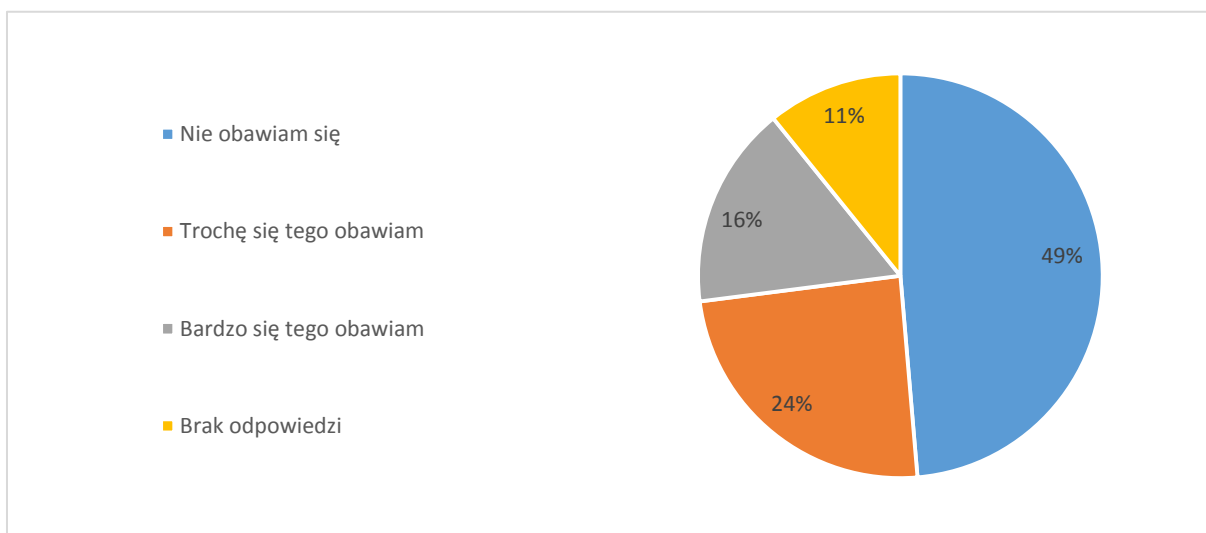

Działdowo?

Źródło: opracowanie własne, n=111

Również kwestia dotycząca ewentualnej obawy związanej z możliwością utraty pracy zdaje się wskazywać na dosyć stabilną sytuację na rynku pracy. 49% ankietowanych nie obawia się utraty pracy, a kolejne 24% czuje jedynie lekką obawę. 16% wykazało silną obawę o przyszłość swojego zatrudnienia. 11% nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie, co prawdopodobnie w dużej mierze wynikało z faktu, że ich nie dotyczyło (emerycie/renciści, uczniowie, gospodynie domowe).

Wykres 16: Czy czuje się Pan(i) zagrożona/zagrożony perspektywą utraty pracy? [%]

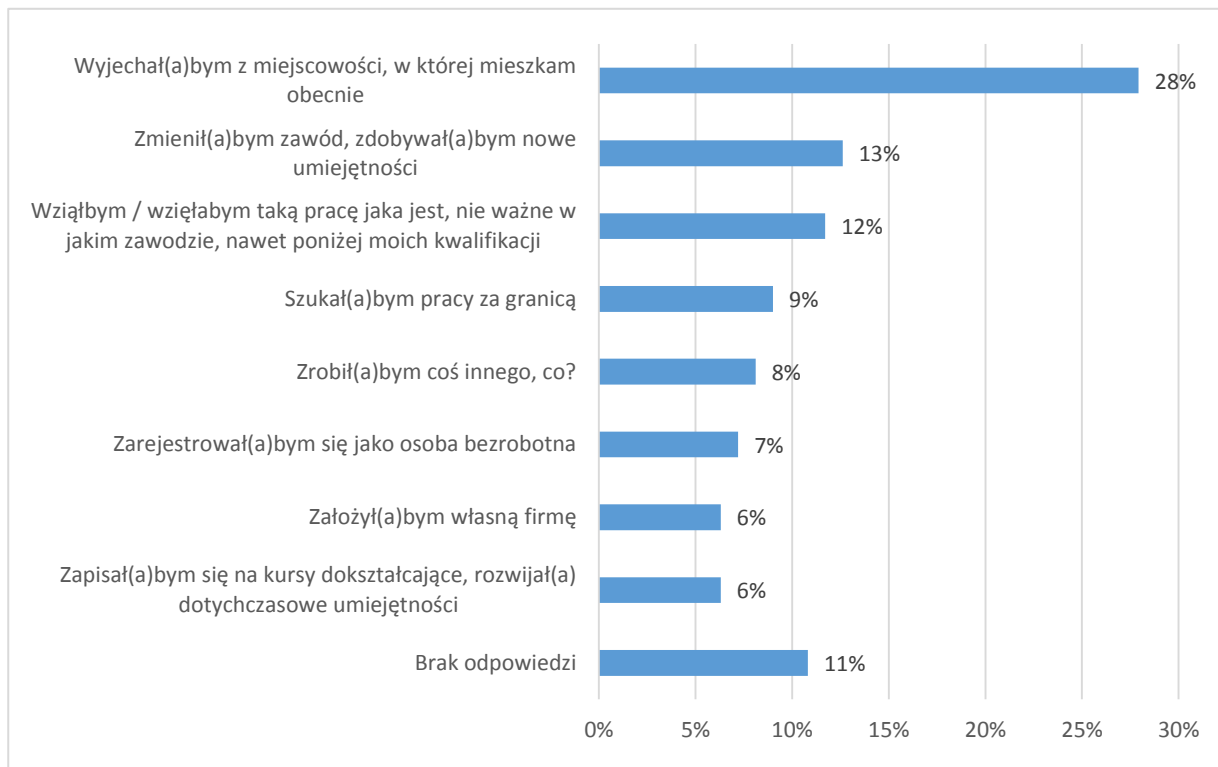
Źródło: opracowanie własne, n=111

Badanie pokazuje, że mieszkańcy Gminy Miasta Działdowo wykazują pro-aktywną i przedsiębiorczą postawę w przypadku hipotetycznej utraty pracy. 7% wskazało zarejestrowanie się jako bezrobotny. Pozostała część respondentów podjęłaby aktywne działania zmierzające do zmiany takiej sytuacji, przy czym 28% wyjechałoby z miejscowości, w której mieszka obecnie. 13% deklaruje zmianę zawodu, 12% podjęcie pracy poniżej kwalifikacji, a 9% widzi rozwiązanie takiej sytuacji w postaci poszukiwania pracy za granicą. Dosyć spora grupa badanych 6% respondentów myślałaby w takiej sytuacji

o założeniu własnej działalności gospodarczej. Podobna wielkościowo grupa 6% ankietowanych zapisałaby się na kursy dokształcające i rozwijała dotychczasowe umiejętności.

Wykres 17: Co zrobił(a)by Pan(i), gdyby utracił(a) Pan(i) pracę? [%]

Źródło: opracowanie własne, n=111

Podsumowanie

W badaniu wzięła udział dość liczna próba 111 mieszkańców Gminy Miasta Działdowo. Choć jej przekrój demograficzny ze względu na charakter badania nie odzwierciedla w pełni rzeczywistej demografii Gminy Miasta Działdowo, to jednak uzyskane wyniki pozwalają wyciągnąć kilka interesujących wniosków.

Przede wszystkim na pierwszy plan wysuwają się dwie podstawowe kwestie do rozwiązania, czyli dostępność miejsc pracy wraz z niskim poziomem wynagrodzeń i dochodów oraz braki związane z infrastrukturą w szczególności tą związaną z handlem oraz spędzaniem wolnego czasu i rekreacji. W obrębie Gminy Miasta Działdowo brakuje wielofunkcyjnego całorocznego obiektu sportowo-rekreacyjnego, w tym wodno-sportowego i najbardziej odczuwalnym brakiem pod względem infrastruktury społecznej w obrębie miasta jest brak basenu. Dlatego wyzwaniem dla gminy jest budowa pływalni, która umożliwi mieszkańcom zaspokajanie potrzeb dotyczących sportu na terenie Działdowa, bez konieczności korzystania z oferty okolicznych miast

Równie uciążliwy dla mieszkańców jest brak infrastruktury gastronomicznej i innej rozrywkowej oraz placów zabaw dla dzieci. Z drugiej strony doceniane jest poczucie bezpieczeństwa oraz położenia w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych zarówno drogowych jak i kolejowych.

Poczucie bezpieczeństwa ogólnego, ale również wnikającego z pewnością utrzymania zatrudnienia jest na dość dobrym i wysokim poziomie. Mieszkańcy cechują się pro-aktywną i elastyczną postawą jeśli

chodzi o zatrudnienie. W większości przypadków są gotowi się przekwalifikować, zmienić zawód czy też szukać pracy poza granicą zarówno swojej miejscowości jak i kraju. Wielu jest gotowych założyć swoją własną działalność gospodarczą, a inni przyjąć pracę poniżej swoich kwalifikacji. Czynniki te powinny pozytywnie wpłynąć na działania związane z aktywizacją lokalnej społeczności ukierunkowaną na wzrost przedsiębiorczości.

Spora rozbieżność panuje w poglądach na to jakie inwestycje są konieczne do przeprowadzenia na terenie Gminy Miasta Działdowo, ale także jeśli chodzi o zagospodarowanie terenu po byłych koszarach. Niemniej i tu udaje się znaleźć potencjalne inwestycje, które będą budzić najmniejsze kontrowersje i mogą być punktem wyjścia do uzyskania konsensusu. W kwestii pozostałych przedsięwzięć, właściwa polityka informacyjno-edukacyjna podnosząca świadomość lokalnej społeczności odnośnie celów i zalet takich działań inwestycyjnych oraz szans jakie one tworzą dla dalszego rozwoju Gminy Miasta Działdowo zgodnie z przyjętą Strategią Rozwoju, powinna podnieść poziom akceptacji dla takich przedsięwzięć wśród lokalnej społeczności.

Załącznik nr 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy-Miasto Działdowo

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi integralną część strategii rozwoju gminy. Podstawę jego sporządzenia stanowi art. 10 e ust. 3 pkt 4. ustawy o samorządzie gminnym.

1. ANALIZA KLUCZOWYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH GMINY-MIASTA DZIAŁDOWO

Miasto położone jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Na tle województwa, Działdowo jest gminą miejską średniej wielkości, o powierzchni 11,47 km². Niniejszy model uwzględnia istniejące uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta, mając na uwadze jego misję i wizję rozwoju, w perspektywie obowiązywania niniejszej strategii.

1.1. Uwarunkowania historyczne

Działdowo to miasto położone na historycznym pograniczu prusko-mazowieckim, na terenach zamieszkałych przez plemię pruskie - Sasinów. Początkowo były to ziemie słabo zaludnione. Podlegały książętom mazowieckim, ale Prusowie nie uznawali władzy, która próbowała ich sobie podporządkować. W wyniku toczonych walk, Ziemia Sasinów prawie całkowicie się wyludniła. W XIII wieku trafiła we władanie Zakonu Krzyżackiego, który po jej przejęciu rozpoczął intensywną kolonizację. Miejsce Prusów zajęli stopniowo osadnicy z Niemiec. W 1410r. zamek krzyżacki zajęły wojska polsko-litewsko-ruskie pod wodzą króla Władysława Jagiełły, w czasie jego wyprawy przeciw Krzyżakom. Przygraniczne położenie sprawiało, że w kolejnych latach miasto przeżywało liczne najazdy, było wielokrotnie niszczone i grabione, padało ofiarą pożarów. Powtarzające się w średniowieczu działania wojenne hamowały jego rozwój. Niemniej jednak, po 1520r. dzięki dogodnemu położeniu, Działdowo zaczęło pełnić istotną rolę miasta tranzytowego na szlaku handlowym z Polski do Gdańska i Królewca, na skutek czego w XVI-XVII w. nastąpił rozwój handlu i rzemiosła. Od początku XVIII w., pod panowaniem Królestwa Pruskiego, Działdowo przeżywało okres rozkwitu. W XIX i XX w. w związku

z powstaniem kolei miasto się znacznie rozbudowało, nowe działki sytuowano poza obrębem XV-wiecznej zabudowy. W tym okresie powstała m.in. zabudowa ul. Księżodworskiej, wzdłuż pierwotnej drogi do m. Księży Dwór.

Układ urbanistyczny Działdowa wywodzi się z historycznie ukształtowanych struktur przestrzennych, na które składa się założenie Starego Miasta z przedmieściami. Powstanie Starego Miasta datowane jest na I p. XIV. W 1344r. miejscowość otrzymała prawa miejskie (niem. Soldau), a nazwa Działdowo pojawiła się w końcu XIV w. Okres powstania Zamku, najważniejszego i najbardziej znanego obiektu zabytkowego Działdowa, ustala się na lata 30-tych XIV w. Stawiano go wieloetapowo - etap pierwszy to budowa Domu Dużego, zakończona przed 1344. W kolejnych latach, do roku 1383 wymurowano

kurtyny z gankiem obronnym otaczające dziedziniec, a także nową bramę wjazdową z mostem zwodzonym i narożną wieżą.

Oprócz zamku, który jest wizytówką Działdowa, miasto ma wiele innych, interesujących zabytków, jak np. wspomniany układ urbanistyczny Starego Miasta czy barokowy ratusz. W sumie Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Miasto Działdowo zawiera ponad 300 obiektów objętych ochroną, głównie budynków, ale także parków i cmentarzy oraz stanowisk archeologicznych.

Większość zabytków skupiona jest w rejonie centrum, między ulicami Męczenników, Karola Małłka i Marii Skłodowskiej-Curie, ale znaleźć je można także wzdłuż ul. Wolności i Nidzickiej oraz w rejonie ulic Grunwaldzkiej i Lidzbarskiej. Ich obecność świadczy o bogatej historii miasta, kształtuje jego atmosferę i buduje tożsamość.

1.2. Uwarunkowania przyrodnicze.

Jest to drugi czynnik mający zasadniczy wpływ na układ zabudowy.

Miasto ma bogate zasoby przyrodnicze: liczne ciek wodne (rzekę Działdówkę, Kanał Młyński z ciekami dopływającymi, stawy), lasy, dużo otwartych terenów zielonych, w tym łąk i terenów podmokłych. Na jego terenie występują pomniki przyrody ożywionej, w tym aleje drzew. Na wschód od granic administracyjnych oraz częściowo w obrębie miasta rozciągają się użytki ekologiczne: Torfianki Działdowskie i Ptasie Bagno. Przy południowo-wschodniej granicy położony jest Obszar Natura 2000 „Dolina Wkry i Mławki”, zaliczany do Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO). Dolina rzeki Działdówki to obszar zagrożony powodzią, co wyklucza go z zabudowy. Potencjalnie jest to teren rekreacyjny.

Zielonych terenów rekreacyjnych miasto ma wiele, ale problemem jest ich pofragmentowanie, przez co nie tworzą spójnego systemu ogólnodostępnych przestrzeni publicznych. Brak ciągłości ma także negatywny wpływ na warunki klimatyczne miasta, szczególnie w zakresie przewietrzania oraz małej retencji oraz na stan całego ekosystemu.

1.3. Położenie w województwie i uwarunkowania komunikacyjne

Działdowo położone jest w południowo zachodnim krańcu województwa warmińsko-mazurskiego. Jest ośrodkiem powiatowym. Stosunkowo daleko położone od największych miast województwa, pełni funkcję subregionalnego ośrodka świadczącego usługi mieszkańcom okolicznych gmin. Ma to wpływ na kształtowanie ponadlokalnych funkcji miejskich. Istotną rolę w rozwoju tych funkcji odgrywa dostępność komunikacyjna - położenie przy skrzyżowaniu dróg wojewódzkich nr 544 Mława-Lidzbark, nr 545 do Nidzicy i nr 542 do Ostródy, oraz ok. 20 km od drogi krajowej nr 7 z Warszawy do Gdańska. Rozwój gospodarczy stymuluje także lokalizacja przy magistrali kolejowej - linii nr 9 (transeuropejska magistrala kolejowa E65 / CE65) z ponadregionalnym węzłem przesiadkowym Gdańsk-Warszawa, oraz z połączeniami do Olsztyna i Lidzbarska Welskiego. W związku z powyższym, Działdowo jest ważnym miejscem integracji systemu kolejowego i drogowego.

2. UWARUNKOWANIA I USTALENIA PRZESTRZENNE WYNIKAJĄCE Z NADRZĘDNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Dokumentami przedstawiającymi ramy rozwoju polityki regionalnej, w tym dotyczącej polityki przestrzennej są:

2.1. „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)” z 14 lutego 2017r.

Według klasyfikacji przyjętej w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), spośród miejskich jednostek osadniczych w Polsce zostały wyodrębnione miasta średnie. Są to miasta liczące powyżej 20 tys. mieszkańców z wyłączeniem miast wojewódzkich oraz miasta powiatowe liczące 15-20 tys. W dokumencie Działdowo zostało zaklasyfikowane do grupy 122 miast średnich, tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Niniejszy model struktury funkcjonalno-przestrzennej wpisuje się w ustalenia SOR, gdzie podkreślono wyzwania rozwojowe obszarów wiejskich oraz powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, zagrożonych trwałą marginalizacją. Zgodnie z dokumentem, istotną rolę odgrywa aktywizacja obszarów o słabszych perspektywach rozwojowych, w tym miast tracących dotychczasowe funkcje i cechujących się niekorzystną sytuacją społeczno-gospodarczą.

Polityka regionalna przedstawiona w SOR ukierunkowana jest na rozwój odpowiedzialny, zmierzający ku zmniejszeniu dysproporcji w poziomie rozwoju gospodarczego regionów, przywracaniu roli średnich miast, pobudzaniu rozwoju obszarów wiejskich, poprawie ładu przestrzennego oraz realizacji strategii niskoemisyjnych.

2.2. „Krajowa Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” z 17 września 2019 r.

KSRR rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.). Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze.

W ramach celu „zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowymi przestrzennym”, KSRR zakłada zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich, tracących funkcje społeczno-gospodarczych, odbudowę bazy gospodarczej tych miast oraz wzmocnienie ich roli, jako centrów aktywności społecznej, gospodarczej.

2.3. „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego”, przyjęty Uchwałą Nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018r.

W strukturze sieci osadniczej województwa warmińsko-mazurskiego, Działdowo zostało określone w planie zagospodarowania przestrzennego województwa (pzipw) jako ośrodek ponadlokalny I rzędu (rys.49 w pzipw), do której to kategorii plan zalicza miasta scharakteryzowane jako „powiatowe, wielofunkcyjne o zdolnościach rozwojowych - obsługujące potrzeby ponadlokalne i lokalne, wpływające także na procesy rozwojowe w skali województwa lub jego części; koncentrujące funkcje gospodarcze, dążące do tworzenia funkcji pozarolniczych, zapewniające dostęp do usług publicznych podstawowych i średniego rzędu; pełniące funkcje uzupełniające w stosunku do ośrodka regionalnego (Olsztyn, Elbląg) i subregionalnego (Ełk)”. W tej kategorii Działdowo znalazło się razem z Giżyckiem, Iławą, Kętrzynem, Ostródą i Szczytnem.

Wg pzipw Działdowo jest ośrodkiem gospodarczym o znaczeniu lokalnym I stopnia (mapa 20-uwarunkowania wewnętrzne) i wpisuje się w ustalenia planu, który zakłada wzmocnienie rozwoju ośrodków gospodarczych poprzez wykorzystanie odpowiednio przedsięwzięć wzmocniających potencjał rozwojowy, wzmocnienie i dywersyfikację funkcji gospodarczych, wspieranie inicjatywy rozwoju centrów logistycznych.

Ponadto w planie województwa Działdowo zostało zaliczone do miast o tkance urbanistycznej w dobrym stanie zachowania i dużych walorach turystycznych, a także dużym potencjale ekonomicznym, obok takich miejscowości jak Reszel, Elbląg, Olsztyn czy Ryn, oraz zaklasyfikowane jako miasto o wyróżniających się walorach i wartościach kulturowych na tle województwa i kraju.

Plan zagospodarowania wymienia i klasyfikuje szlaki turystyczne biegnące w sąsiedztwie Działdowa: szlak kajakowy o przebiegu międzyregionalnym rzeką Wkrą i szlak turystyczny drogowy pętli grunwaldzkiej o przebiegu regionalnym znaczenia międzynarodowego. Działdowo położone jest także w centralnym korytarzu rowerowym województwa „północ-południe”.

Pzipw określa Działdowo jako jedną z głównych w województwie stacji węzłowych transportu towarowego oraz kluczowy węzeł komunikacyjny transportu pasażerskiego - punkt przesiadkowy ponadregionalny.

Jednocześnie w dokumencie zauważono problemy z jakimi mierzy się Działdowo jako miasto średnie tzn. z utratą funkcji społeczno-gospodarczych.

Następujące założenia planu województwa szczególnie wpisują się w niniejszy model:

- dbałość o harmonijne komponowanie i wysoką jakość terenów przestrzeni publicznej,
- ochrona środowiska i zapewnienie odpowiedniej jakości życia mieszkańcom poprzez zachowanie harmonii krajobrazu, poprawę dostępności do dóbr i usług, dbałość o czyste środowisko, łagodzenie konfliktów przestrzennych,

- kształtowanie przestrzeni dla rozwoju przemysłu na terenach zurbanizowanych poprzez lokalizowanie zakładów produkcyjnych na terenach o rozbudowanej infrastrukturze oraz dobrej dostępności komunikacyjnej,
- wykorzystanie marki istniejących produktów i powiązań sieciowych, w tym m.in.: certyfikowanych przez Polską Organizację Turystyczną produktów turystycznych, m.in. Krajowej Sieci Miast Cittaslow,
- wykorzystanie istniejących zasobów kulturowych do budowy nowych produktów turystycznych i powiązań sieciowych o znaczeniu ponadregionalnym, w tym turystyki kulturowej (tzw. tematycznej, w oparciu o poszczególne wydarzenia, postaci historyczne, obiekty zabytkowe, w tym m.in.: architekturę obronną z I i II wojny światowej, czy obiekty inżynierskie).

2.4. „Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”

Celem głównym Strategii województwa jest spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Cele strategiczne nawiązują do celu głównego i są to: kompetencje przyszłości, inteligentną produktywność, kreatywną aktywność oraz mocne fundamenty. Ponadto Strategia wyznacza 10 Obszarów strategicznej interwencji. Działdowo wpisuje się w dwa obszary:

- *Obszar strategicznej interwencji Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze,*
- *OSI Miasta Cittaslow.*

Oczekiwane dla tych dwóch obszarów efekty interwencji, w kontekście celów strategicznych, to:

1. Cel „kompetencje przyszłości”-oczekiwane efekty: dobre relacje edukacja-biznes, profesjonalne zarządzanie w urzędach miejskich, usługi publiczne na wysokim poziomie, rozwinięta e-administracja, rozwinięte relacje edukacja-rynek pracy, rozwinięte kompetencje kluczowe i programy podnoszące kwalifikacje mieszkańców, rozwinięte nowoczesne usługi ukierunkowane na wykorzystanie potencjału osób starszych i uwzględniający ich potrzeby.
2. Cel „inteligentna produktywność”-oczekiwane efekty: silne włączenie w inteligentne specjalizacje regionu, wzmocniona przedsiębiorczość, dobrze przygotowana oferta inwestycyjna, rozwinięta przedsiębiorczość, kreatywnie wykorzystująca dziedzictwo gospodarcze wielokulturowej społeczności regionu.
3. Cel „kreatywna aktywność”-oczekiwane efekty: zakończone sukcesem procesy rewitalizacyjne, dobre warunki do aktywności mieszkańców w każdym wieku, korzystne warunki dla włączenia społecznego.
4. Cel „mocne fundamenty”-wysoki kapitał społeczny, budowany w oparciu o projekty współpracy włączające różne grupy mieszkańców, wysoka jakość życia, dogodne połączenia komunikacyjne z ośrodkiem regionalnym, silny kapitał społeczny wspierany licznymi projektami współpracy, wysoki udział OZE w bilansie energetycznym miasteczek, wysoka jakość środowiska przyrodniczego.

Ponadto oczekiwana zmiana to rozwinięte funkcje miast i relacje funkcjonalne między miastami a ich najbliższym otoczeniem (we wszystkich możliwych dziedzinach, takich jak np. edukacja, rynek

pracy, kultura czy opieka zdrowotna) oraz dobrze rozwinięte połączenia komunikacyjne miast z ich najbliższym otoczeniem oraz z Olsztynem.

Założenia modelu wpisują się w strategię rozwoju województwa. Główne wspólne kierunki to przede wszystkim rozwój i wzmocnienie przedsiębiorczości, wysoka jakość życia, dobre warunki do aktywności mieszkańców w każdym wieku, dostępność komunikacyjna, wysoka jakość środowiska przyrodniczego.

2.5. Zmiana „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m. Działdowa”

Założenia niniejszego modelu opierają się na ustaleniach *zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Działdowa*. Wpisują się także w wytyczne Studium, dotyczące głównych funkcji miasta, są to:

- regionalny węzeł komunikacyjny,
- ośrodek nieuciążliwych form produkcji i składów, ze szczególną rolą drobnych przedsiębiorstw,
- ponadlokalny ośrodek obsługi ludności i rolnictwa,
- ośrodek turystyki kulturowej.

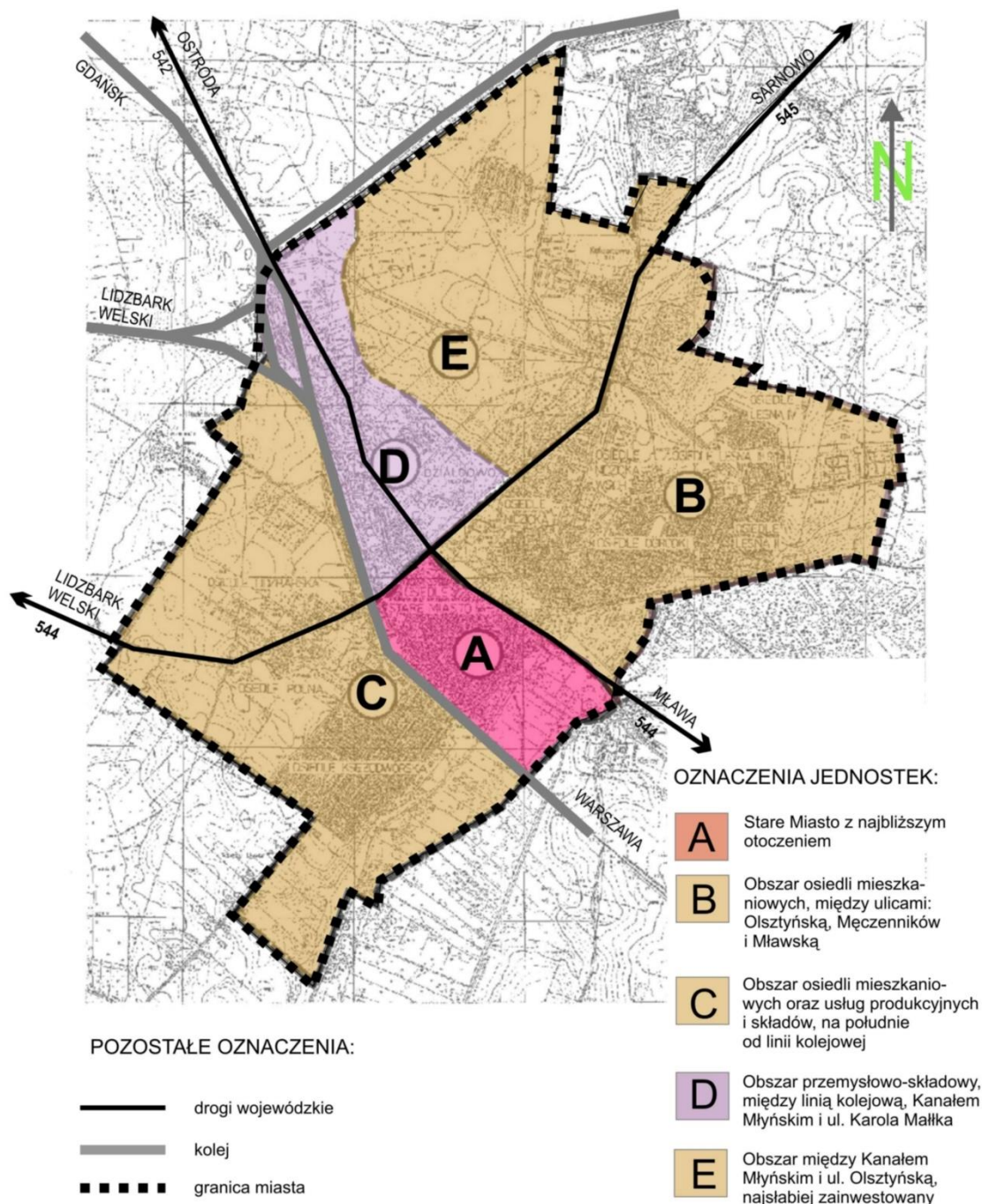
3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej uwzględnia efekty dotychczasowych procesów miastotwórczych oraz jako zasadę przyjmuje ciągłość polityki przestrzennej. Przedstawiony schemat struktury przestrzennej miasta determinowany jest przez dotychczasowe zainwestowanie - zarówno przez założenia historyczne, czyli teren Starego Miasta z przedmieściami, jak i realizacje współczesne, czyli przede wszystkim kolej, przecinającą miasto na pół oraz drogi klasy wojewódzkiej, stanowiące barierę dla funkcji takich jak mieszkaniowa czy tereny rekreacyjne. Z drugiej strony, główne ciek wodne biegnące przez miasto oraz towarzyszące im tereny podmokłe, na przestrzeni lat także ograniczały rozwój zabudowy, wyznaczając granice terenom inwestycyjnym.

Podział na przedstawione poniżej jednostki struktury przestrzennej stanowi kontynuację założeń Studium oraz planu miejscowego Działdowa, będących bazą i punktem wyjścia dla kolejnych decyzji dotyczących polityki przestrzennej w mieście.

JEDNOSTKI STRUKTURY PRZESTRZENNEJ

DZIAŁDOWO – MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ – MAPA NR 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Działdowo, przyjętego Uchwałą nr XIX/173/16 Rady Miasta Działdowo z dn. 28 czerwca 2016 r.

STREFY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNE

DZIAŁDOWO – MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ – MAPA NR 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Działdowo, przyjętego Uchwałą nr XIX/173/16 Rady Miasta Działdowo z dn. 28 czerwca 2016r.

3.1. Jednostki struktury przestrzennej (mapa nr 1)

- **Jednostka A**-obejmująca obszar Starego Miasta z najbliższym otoczeniem, zawarta pomiędzy linią kolejową, ul. Karola Małłka, ul. Męczenników oraz rzeką Działdówką,
- **Jednostka B**-obejmująca obszar osiedli Nidzicka, Nidzicka - Wschód, Ogródki oraz Leśna II, III i IV, zawarte pomiędzy ulicami Olsztyńską oraz Męczenników i Mławską,
- **Jednostka C**-obejmująca obszar osiedli Księżodworska, Polna oraz Lidzbarska, położone w kierunku południowo-zachodnim od linii kolejowej Warszawa-Gdańsk,
- **Jednostka D**-obejmująca tereny przemysłowo-składowe wzdłuż ul. Grunwaldzkiej, położone pomiędzy ul. Karola Małłka, terenami kolejowymi oraz Kanałem Młyńskim (od strony północno-wschodniej),
- **Jednostka E**-obejmująca tereny najmniej zainwestowane w północnej części miasta, pomiędzy ul. Olsztyńską, a linią kolejową w kierunku Olsztyna

3.2. Strefy funkcjonalno-przestrzenne (mapa nr 2)

Zgodnie z kierunkami wytyczonymi przez Studium Działdowa, i w oparciu o istniejące uwarunkowania, a w szczególności dotychczasowe zainwestowanie, środowisko przyrodnicze i historyczne struktury przestrzenne, ustala się podział miasta na strefy funkcjonalno-przestrzenne. Przedstawiony podział jest schematem. Nie wyklucza się lokalizowania w strefach funkcji innych niż wiodące. Dla poszczególnych stref określa się kierunki działań i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej.

3.2.1. Strefa centrum

Lokalizacja strefy centrum jest zdeterminowana historycznym założeniem Starego Miasta. Strefa obejmuje jednostkę A, przy czym dopuszcza się jej rozbudowę w głąb jednostek przyległych. Funkcją podstawową są usługi ogólnomiejskie oraz mieszkalnictwo.

Kierunki działań i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej dla strefy.

Zagospodarowanie centrum musi uwzględniać sąsiedztwo dworców oraz fakt, że zbiegają się tu ciągi komunikacyjne z różnych części miasta. Istotne jest, aby ciągi piesze i rowerowe nie były przerywane. Wiąże się to z koniecznością łączenia terenów przestrzeni publicznych oraz zachowania ciągłości terenów zielonych. Ponadto, aby były to przestrzenie przyjazne i zachęcające do użytkowania, należy je wykonać w wysokim standardzie, (m.in. stosując odpowiednie oświetlenie, małą architekturę i posadzki dostosowane do otoczenia) oraz ze szczególnym uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego. Na terenie Starego Miasta należy dążyć do dominacji ruchu pieszego i rowerowego nad samochodowym.

Lokalizacja centrum sprawia, że przecinają się tu korytarze ekologiczne oraz cieki wodne łączące duże kompleksy zieleni, położone w różnych częściach miasta. Priorytetem jest ich zagospodarowanie jako

zieleni urządzonej, z uwzględnieniem wód powierzchniowych, w tym stawów. Ma to ogromne znaczenie dla funkcjonowania całego systemu zieleni w mieście, jak również dla podniesienia estetyki przestrzeni publicznych. Ponadto część strefy położona na wschód od Kanału Młyńskiego stanowi fragment otwartych przestrzeni przyrodniczych, częściowo zagrożonych powodzią. Należy ją wyłączyć z zabudowy i zagospodarować jako zielen, na potrzeby mieszkańców.

W strefie centrum zlokalizowana jest większość zabytków Działdowa. Miasto niewątpliwie może się pochwalić swoją bogatą historią. Utrzymanie zabytków i ich otoczenia w odpowiednim stanie podkreśli tożsamość miejsca i poprawi estetykę przestrzeni publicznych. Ponadto odpowiednio zadbane i wyeksponowane zabytki pomogą w promocji miasta jako ośrodka turystyki kulturowej.

3.2.2. Strefa przestrzeni przyrodniczych, rekreacji i sportu

Główne tereny przestrzeni przyrodniczych oraz tereny rekreacji i sportu zlokalizowane są w mieście w bezpośrednim sąsiedztwie i przenikają się nawzajem. W modelu ustalono trzy podstawowe rejony, wchodzące w skład strefy. Połączone korytarzami ekologicznymi i ścieżkami rowerowymi, tworzą spójny system przestrzeni publicznych który można określić jako „przestrzenie wolnego czasu”.

Tereny sportu i rekreacji są to tereny ogólnomiejskiego centrum sportowego, tereny centralnego ośrodka sportu i rekreacji, tereny rekreacyjne bez obiektów kubaturowych, tereny rekreacji i sportu z dopuszczoną zabudową kubaturową. Ponadto sieć obiektów sportowych i rekreacyjnych uzupełniona jest przez lokalne ośrodki sportowe, szkolne ośrodki sportowe, ogrody działkowe i rekreacyjne, zlokalizowane w pozostałych strefach.

Do przestrzeni przyrodniczych zalicza się istniejące i projektowane zasoby przyrodnicze, a w szczególności lasy, w tym projektowane zalesienia, przyrodnicze przestrzenie otwarte, system terenów zieleni urządzonej, wody powierzchniowe, ogrody działkowe. Uzupełnieniem strefy przyrodniczej są parki, skwery, place zabaw przy obiektach oświatowych oraz inne formy zieleni, zlokalizowane w pozostałych strefach funkcjonalno-przestrzennych i zaliczane do systemu zieleni miejskiej.

Kierunki działań i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej dla strefy

Jako priorytetowy kierunek działań należy przyjąć dbałość o przestrzenie przyrodnicze, w tym ochronę wartościowych kompleksów zieleni naturalnej, terenów zieleni krajobrazowej, zespołów leśnych i systemu wód powierzchniowych, ze względu na wiodącą rolę, jaką odgrywają w podnoszeniu jakości życia mieszkańców.

Jednym z najważniejszych elementów systemu przyrodniczego w Działdowie są wody powierzchniowe, w postaci cieków wodnych, stawów, a także tereny podmokłe im towarzyszące. Stanowią one strukturę łączącą trzy główne obszary strefy przestrzeni przyrodniczych. Model zakłada podkreślenie tych powiązań, poprzez realizację korytarzy ekologicznych, zagospodarowanych w formie zieleni urządzonej lub naturalnej, stanowiących również połączenia komunikacyjne dla pieszych i rowerzystów. Jest to szczególnie istotne dla jakości życia w mieście, ponieważ tereny zielone, aczkolwiek rozległe, powinny ponadto tworzyć spójny system ogólnodostępnych przestrzeni

publicznych. Ponadto ustala się nakaz odsunięcia z zabudową od cieków wodnych oraz maksymalne ograniczenie innych barier w obrębie korytarzy ekologicznych.

Najcenniejsze pod względem przyrodniczym są tereny nad rzeką Działdówką, w części położonej poza granicami miasta stanowiące Obszar Natura 2000 „Dolina Wkry i Mławki”, zaliczany do Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO), a także użytek ekologiczny Ptasie Bagno, będący kontynuacją położonego przy granicy miasta użytku ekologicznego Torfianki Działdowskie.

Dolina rzeki Działdówki jest ważnym elementem krajowej sieci korytarzy ekologicznych. Określono tam także obszar zagrożony powodzią, gdzie obowiązuje zakaz realizacji zabudowy. W związku z tym, należy ją zagospodarować jako otwarty teren zieleni naturalnej, o funkcji edukacyjnej (np. realizując ścieżki dydaktyczne) i rekreacyjnej (naturalistyczne ścieżki spacerowe), przy poszanowaniu ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony przyrody.

W zmianie Studium z 2016r. pojawiły się elementy mające na celu poprawę standardów zieleni miejskiej oraz zwiększenie oferty obiektów rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców. Ustalono trzy nowe obszary ogólnodostępnych terenów zieleni, rekreacji i sportu, w ramach miejskiego systemu przestrzeni publicznych. Pojawiły się potencjalne nowe możliwości budowy kubaturowych obiektów sportowych, terenów zieleni urządzonej ze sportowymi obiektami terenowymi czy ciągów pieszo-rowerowych. Obszary te wpisują się w ustaloną strefę przestrzeni przyrodniczych, rekreacji i sportu.

3.2.3. Strefa zabudowy mieszkaniowej i usługowej

Funkcją podstawową jest tu mieszkalnictwo i usługi. Spośród wszystkich Stref, ta zajmuje najwięcej przestrzeni w mieście. Jest dominująca w jednostkach C i B, ale występuje też w E i D.

Kierunki działań i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej dla strefy

Prognozy demograficzne dla Działdowa wskazują, że obecne tereny miasta są wystarczające dla zapewnienia rozwoju przestrzennego zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej. Co więcej, maksymalne zapotrzebowanie na tereny pod zabudowę mieszkaniową w skali całego miasta jest zdecydowanie mniejsze, niż wskaźnik maksymalnej chłonności terenów. Dlatego możliwe jest podniesienie standardów mieszkaniowych poprzez ograniczenie maksymalnej wysokości zabudowy wielorodzinnej do 4 kondygnacji oraz kształtowanie zabudowy mieszkaniowej z naciskiem na zabudowę jednorodziną.

Minimalne wielkości działek budowlanych pod zabudowę jednorodziną określane w planie miejscowym należy różnicować, w zależności od sąsiedztwa oraz łączonych z tą zabudową funkcji. Oprócz działek z funkcją czysto mieszkaniową jednorodziną, dopuszcza się łączenie domów jednorodzinnych z zabudową pod usługi i działalność gospodarczą (lokalizowanych głównie wzdłuż zachodniej części ul. Grunwaldzkiej oraz w rejonie ulic Księżodworskiej i Olsztyńskiej, przy granicach miasta). Jednak wtedy muszą być to działki zdecydowanie większe. Należy też przyjąć zasadę, że nie może to być działalność uciążliwa oraz że zabudowę jednorodziną z obiektami działalności

gospodarczej lokalizuje się na obrzeżu strefy, w sąsiedztwie strefy produkcji i składów oraz przy zastosowaniu zieleni izolacyjnej. W strefie dopuszcza się usługi, a także inne nieuciążliwe funkcje, generujące miejsca pracy. Ustala się lokalizację równomiernie rozmieszczonych rejonów koncentracji usług, lokalnych ośrodków sportowych, parków, skwerów, innych form zieleni - najlepiej połączonych w systemie zieleni miejskiej oraz poprzez ścieżki piesze i rowerowe.

3.2.4. Strefa produkcji i składów

Główne funkcje występujące w strefie to przemysł, składy, bazy transportowe i budowlane, usługi produkcyjne i hurtowe, a także zabudowa jednorodzinna z obiektami działalności gospodarczej. Strefę sugeruje się także, jako miejsce lokalizacji funkcji konfliktowych w stosunku do zabudowy mieszkaniowej - jak np. stacji przeładunkowej odpadów. Strefa produkcji i składów skupia funkcje kluczowe dla rozwoju gospodarczego miasta.

Kierunki działań i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej dla strefy

Tereny objęte strefą są szczególnie ważne dla Działdowa, które konsekwentnie promuje się jako ośrodek nieuciążliwych form produkcji i składów, ze szczególną rolą drobnych przedsiębiorstw. Atrakcyjność inwestycyjną, wynikającą z korzystnego położenia komunikacyjnego czy wsparcia Specjalnej Strefy Ekonomicznej należy rozwijać, zapewniając podaż terenów inwestycyjnych pod rozwój usług produkcyjnych i hurtowych. Strefa produkcji i składów rozmieszczona jest w jednostkach C, D i E. Największe rezerwy terenów inwestycyjnych zlokalizowane są w jednostce E.

Ustala się zasadę, że dopuszczalna jest lokalizację wyłącznie takich funkcji, których uciążliwość nie wykracza poza działkę inwestycyjną. Ponadto ustala się, że w obrębie terenów przemysłu, składów, baz transportowych i budowlanych należy wprowadzać zieleni izolacyjną, przede wszystkim od strony terenów usługowych, mieszkaniowych oraz przestrzeni publicznych.

3.4.5. Kierunki działań i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej dla całego miasta.

- Ustala się zasadę, że nowa zabudowa musi być kształtowana w oparciu o tradycję, co pozwoli zachować klimat i tożsamość miejsca. Przekłada się to na ograniczenie wysokości zabudowy dla całego miasta :
  - przy funkcji jednorodzinnej i usługowej dopuszcza się wysokość do 3 kondygnacji,
  - dla zabudowy wielorodzinnej do 4 kondygnacji,
  - dla produkcyjnej i magazynowej nie wyżej jak 12m, z wyjątkiem obiektów technologicznych.
- Nie ogranicza się nowoczesnych form i materiałów, ale zaleca się, przede wszystkim w budynkach jednorodzinnych, aby stosować dachy wysokie w kolorze dachówki lub w kolorach pokrewnych. Zwłaszcza ma to znaczenie w obszarze tworzącym panoramę historycznej części miasta, tzn. od strony wschodniej i południowej.

-
- Należy dążyć do zmniejszania niskiej emisji. W ramach tych działań zakłada się ograniczenie ruchu samochodowego poprzez rozwój komunikacji miejskiej oraz położenie nacisku na stworzenia powiązań ciągów pieszych i rowerowych w skali całego miasta. System komunikacji pieszej i rowerowej powinien być powiązany z systemem zieleni miejskiej i przestrzeni publicznych.
  - Należy zwiększać ilość ogólnodostępnych przestrzeni publicznych w mieście, kreowanych jako miejsca przyjazne mieszkańcom, przy zastosowaniu materiałów o wysokich standardach i małej architektury dostosowanej do otoczenia oraz ze szczególnym uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, przez co rozumie się zapewnienie dostępności przestrzeni publicznych osobom ze szczególnymi potrzebami.
  - Zieleń miejska ma tworzyć zintegrowany system przestrzenny i funkcjonalny, połączony z terenami cennymi przyrodniczymi położonymi poza granicami miasta.
  - W granicach miasta dopuszcza się wyłącznie lokalizację inwestycji, których uciążliwość nie wykracza poza teren obejmujący działki pod tę inwestycję.
  - Nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².
  - Tereny położone w granicach jednostek struktury przestrzennej A, D oraz w południowo-zachodnia część jednostki B, na mocy Uchwały Nr XXXV/328/21 Rady Miasta Dziadowo z dnia 25 listopada 2021r. zostały wyznaczone jako obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Są to tereny jednocześnie problemowe i kluczowe dla rozwoju miasta . Rewitalizacja tych obszarów wymagać będzie zintensyfikowania działań polegających między innymi na poprawie jakości powietrza, ochronie przed hałasem, dbałości o zabytki, termomodernizacji obiektów publicznych oraz ich dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.

Załącznik nr 3. Ewidencja klubów sportowych, UKS-ów i stowarzyszeń sportowych działających na terenie Działdowa

Nazwa organizacji	Przynależność do związków sportowych	Działające sekcje sportowe	Liczba zawodników w poszczególnych sekcjach (dziewczęta, chłopcy)	Liczba trenerów i klasy trenerskie	Liczba instruktorów (dyscypliny sportowe)	W jakich rozgrywkach uczestniczy klub – podać szczebel (seniorzy), wymienić rozgrywki w kategorii dzieci i młodzieży	Cel stawiany przez klub /stowarzyszenie na najbliższe 3 lata	Baza treningowa i liczba członków wspomagających
-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-	-7-	-8-	-9-
Klub Sportowy Kowalkowski Fight Club	Polski Związek Kick boxingu	kick boxing Działdowo, Rybno	Działdowo: dziewczęta 8, chłopcy 20.	1 trener 2 klasy	2 instruktorów Kick boxing	Mistrzostwa Polski, Puchar Polski, Puchar Europy, Puchar Świata, Mistrzostwa Województwa	głównym celem klubu jest promowanie aktywności fizycznej poprzez uprawianie dyscypliny Kick boxingu. Głównym celem zawodników reprezentujących KS Kowalkowski Fight Club jest zakwalifikowanie się do kadry Polski oraz wyjazd na Mistrzostwa Europy i Mistrzostwa Świata, które odbywają się co 2 lata	ZPO nr 4 Działdowo, MOSiR Działdowo.
Dziecięcy Klub Sportowy „WKRA”	Warmińsko -Mazurski Związek Piłki Nożnej oraz Polski Związek Piłki Nożnej	piłka nożna	Żak – 22 Orlik – 23 Trampkarz młodszy 23 Trampkarz starszy 19	5 trenerów z licencjami UEFA B UEFA D oraz jeden trener w trakcie kursu UEFA C	5	Żak Orlik Trampkarz młodszy Trampkarz starszy	<ol style="list-style-type: none"> zapewnienie uczestnikom aktywności ruchowej, wkomponowanej w szerszy kontekst edukacji pro zdrowotnej propagującej model zdrowego stylu życia jako ważnego warunku sukcesu życiowego, potężnego środka zapobiegawczego, eliminowania i ograniczania wszelkich zagrożeń zdrowotnych i zachowań patologicznych, usportowienie dzieci i młodzieży, wykorzystywanie możliwości wzbogacania procesu wychowania fizycznego i sportu poprzez formy partnerstwa placówek sportowych z kraju, rozwijanie idei wolontariatu, wspieranie tworzenia dziecięcych i młodzieżowych klubów sportowych, aktywizacja ruchowa (rywalizacja, współzawodnictwo, zadowolenie i radość z wykonywania zadań) 	Boiska Orlik w Działdowie Boisko trawiaste ul. Świerkowa Sala Gimnastyczna ZPO nr 2 Sala Gimnastyczna Malinowo MOSiR Działdowo.

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

							<p> ruchowych, 7. naturalna chęć u dzieci odnoszenia sukcesów w sporcie (piłka nożna) w rywalizacji sportowej, 8. promocja zdrowia, 9. wdrażanie dzieci i młodzieży do ruchu, co jest niezbędne dla zdrowia i budowania swojej pozycji w życiu, 10. wprowadzenie kultury lokalnej zarówno w jej wymiarze historycznym i codziennym, co zostanie zrealizowane m.in. poprzez: poznanie tradycji, kultury i realiów miasta Działdowo oraz Polski, rozbudzenie poczucia tożsamości lokalnej umożliwienie społeczności lokalnej kontaktu z międzynarodową grupą młodzieży i jej sposobem patrzenia na lokalne zjawiska, rozwijanie artystycznych zainteresowań młodzieży, 11. promocja lokalnej kultury, tradycji, historii miasta i Polski.</p> <p>ZAKŁADANE REZULTATY DZIAŁANIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. krzewienie kultury fizycznej poprzez znalezienie wśród uczestników pasji do sportu, 2. rozbudzenie zamiłowania do sportu, treningów, wygrywania, 3. rozbudzenie ducha inicjatyw, przezwyciężania uprzedzeń i stereotypów, 4. rozwój osobowości uczestników spotkania, wymiana poglądów, 5. zapobieganie zjawiskom patologii wśród dzieci i młodzieży, pokazanie możliwości wykorzystania czasu wolnego, 6. ukształtowanie wśród dzieci i młodzieży umiejętności przebywania w grupie, gry fair-play, 7. możliwość wymiany doświadczeń, poglądów uczestników: dzieci,	
--	--	--	--	--	--	--	---	--

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

							<p>działaczy, kadry,</p> <p>8. poznanie nowych ludzi, innej kultury (w przypadku zawodników z zagranicy),</p> <p>9. promocje kultury krajów i regionów uczestniczących w działaniu,</p> <p>10. pogłębienie więzi lokalnych,</p> <p>11. zaktywizowanie społeczności lokalnej oraz młodzieży</p>	
Klub Sportowy „Białe Orły”	Warmińsko -Mazurski Związek Piłki Nożnej	piłka nożna	25 zawodników	1 trener UEFA Grassroots C (piłka nożna – I Liga C1 Trampkarz)	1 instruktor piłki nożnej	I Liga Wojewódzka C1 Trampkarz gr. 2	<p>celem Klubu na najbliższe 3 lata jest przede wszystkim uzyskanie awansu w sezonie ligowym 2020/2021 do klasy rozgrywkowej C1 Trampkarz „ProTrainUp Ekstraklasa”, jak również w najbliższych latach utrzymać się po awansie w danej klasie rozgrywkowej, zadbać o prawidłowy rozwój fizyczny oraz stworzenie nowych grup dziecięcych</p>	boisko trawiaste przy ul. Świerkowej.
Miejski Klub Sportowy „Działdowo”	Warmińsko -Mazurski Związek Piłki Nożnej	piłka nożna	<p>drużyna seniorów – 32 zawodników,</p> <p>drużyna juniorów starszych – 28 zawodników</p>	<p>1 trener drużyny seniorów, uprawnienia UEFA A,</p> <p>1 trener drużyny juniorów starszych, uprawnienia UEFA B</p>	_____	<p>Seniorzy – A klasa gr. IV,</p> <p>Juniorzy starsi – I liga wojewódzka juniorów A1</p>	<p>awans drużyny seniorów do ligi okręgowej oraz sukcesywny rozwój szkolenia młodzieży i stworzenie kolejnych drużyn – juniorów młodszych oraz trampkarzy</p>	<p>Drużyna seniorów – stadion MOSiR,</p> <p>Drużyna juniorów – boisko piłkarskie ul. Świerkowa.</p> <p>W okresie przygotowawczym zawodnicy korzystają z siłowni MOSiR, a w okresie zimowym z sal gimnastycznych.</p>
Działdowskie Stowarzyszenie Piłki Nożnej „Start” Działdowo	_____	piłka nożna	24 zawodników	_____	_____	Turnieje piłkarskie w kategorii oldboys	<p>prowadzenie zajęć sportowych piłki nożnej oraz organizowanie turniejów piłkarskich na terenie miasta (na stadionie MOSiR) dla grupy zawodników Oldboys oraz drużyn zaproszonych</p>	stadion MOSiR oraz boiska Orlik
Uczniowski Klub Sportowy MOSiR Działdowo	Polski Związek Lekkiej Atletyki	lekkoatletyka	24 osoby w tym: 13 dziewcząt 11 chłopców	_____	1 instruktor lekkiej atletyki	<p>Udział w rywalizacji na szczeblu lokalnym i ogólnopolskim.</p> <p>Udział w zawodach szkolnych, powiatowych i wojewódzkich oraz</p>	<p>walka o awans na Mistrzostwa Polski w kategorii młodzików, juniorów, juniorów młodszych i młodzieżowców oraz walka o jak najwyższe miejsca w tych zawodach</p>	zajęcia treningowe z młodzieżą w zakresie lekkoatletyki prowadzone są w terenie, na obiektach sportowych MOSiR, halach i siłowni

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

						Mistrzostwach Polski we wszystkich kategoriach wiekowych: młodzik, junior, młodzieżowiec oraz senior		
Uczniowski Klub Sportowy „Yankess”	Polski Związek Baseballu i Softballu	baseball	Seniorzy 24 zawodników Kadeci i młodzicy – 40 / w tym 10 dziewcząt.	5 trenerów związkowych	_____	Seniorzy – 1 liga państwowa, Bałtycka Liga Baseballu Dzieci i młodzież – Mistrzostwa Polski Kadetów, młodzików, Mistrzostwa Województwa, turnieje ogólnopolskie i międzynarodowe	awans seniorów do Extra Ligi Baseballu, awans kadetów i młodzików do finału Mistrzostw Polski	Boisko baseballowe im. Ala Koprońskiego, hala Zespołu Placówek Oświatowych nr 2 w Działdowie Liczba członków wspomagających - 5
Uczniowski Klub Sportowy „Trójka” przy Szkole Podstawowej nr 3 im. B. Malinowskiego w Działdowie	Warmińsko-Mazurski Szkolny Związek Sportowy, Warmińsko-Mazurski Związek Koszykówki, Polski Związek Koszykówki	koszykówka lekkoatletyka piłka nożna	<u>dziewczeta:</u> 16 - koszykówka 6 - lekkoatletyka <u>chłopcy:</u> 6 - lekkoatletyka 35 - piłka nożna	Koszykówka - 2 trenerów klasy II, 1 trener klasy C Piłka nożna - 1 trener UEFA B	1 instruktor lekkiej atletyki	SZS w kategorii młodziczek oraz ogólnopolskie turnieje w koszykówce	popularyzacja sportu wśród dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym	Baza Zespołu Placówek Oświatowych nr 3 w Działdowie
Klub Sportowy „Działdowianka”	KS „Działdowianka” wpisany do ewidencji klubów sportowych działających na terenie powiatu działdowskiego w formie stowarzyszenia	koszykówka	12 zawodników	1 trener II klasa, 1 trener piłki nożnej	_____	Mistrzostwa Polski Oldboyów 55+	Mistrzostwo Polski w kategorii 60+	sala sportowa przy Zespole Szkół Zawodowych nr 1
Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”	Warmińsko-Mazurski Związek Koszykówki	koszykówka	_____	_____	2	_____	_____	Baza Zespołu Placówek Oświatowych nr 2 w Działdowie

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

Klub Sportowy Oldboys	_____	oldboy	15	_____	_____	Turnieje Towarzyskie o zasięgu krajowym i międzynarodowym	zachęcenie osób starszych do aktywnej formy spędzania czasu wolnego i prowadzenia zdrowego trybu życia	Wynajęta hala sportowa, 5 członków wspomagających
Stowarzyszenie Miłośników Siatkówki Działdowo	Warmińsko -Mazurski Związek Piłki Siatkowej	piłka siatkowa	25	1 trener klasa II piłka siatkowa	_____	III Liga WMZPS - seniorzy	kontynuacja treningów, utrzymanie się w lidze rozgrywek, zwiększenie liczby młodych zawodników (junior, kadet)	hala sportowa przy Zespole Szkół nr 1 członkowie wspomagający (można przyjąć) ok. 10 osób.
UKS Sokół Działdowo	Warmińsko -Mazurski Związek Koszykówki	koszykówka, piłka nożna	25 dziewcząt 20 chłopców	II kl - 2	2 instruktorów piłki nożnej 2 instruktorów koszykówki	Turnieje towarzyskie	udział i organizacja turniejów	Hala sportowa pełnowymiarowa, 2x orlik, bieżnia LA
KS DEKORGLAS	Polski Związek Tenisa Stołowego	tenis stołowy	39 dzieci od 5 do 18 roku życia w której skład wchodzi 19 dziewczynek 20 chłopców	3 trenerów drugiej klasy	1 instruktor tenisa stołowego	Klub uczestniczy w rozgrywkach Superligi (najwyższy szczebel rozgrywkowy w Polsce), Lidze Mistrzów, I lidze mężczyzn, II lidze kobiet, III lidze mężczyzn. W kategorii dzieci i młodzieży klub występuje w Wojewódzkich Turniejach Klasyfikacyjnych, Grand Prix Polski, Mistrzostwach Województwa oraz Mistrzostwach Polski.	celem klubu na najbliższe 3 lata jest rozpowszechnianie kultury fizycznej u dzieci i młodzieży w Działdowie poprzez prowadzenie bezpłatnych zajęć z tenisa stołowego. Osiągnięcie jak najwyższych pozycji na turniejach wojewódzkich i ogólnopolskich.	Treningi odbywają się na hali sportowej w Zespole Placówek Oświatowych nr 1 Zespole Szkół nr 1

Źródło: UM w Działdowie